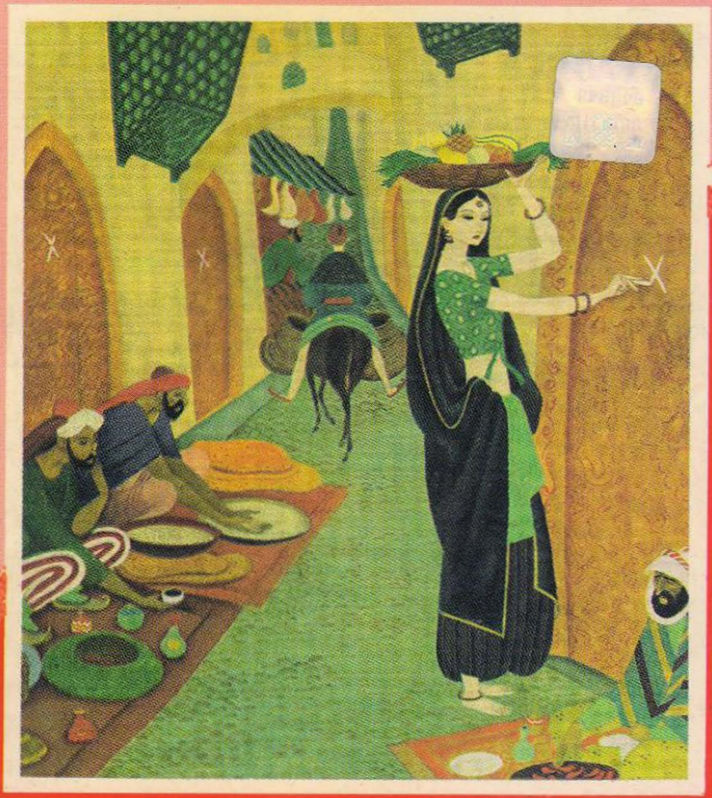
BİNBİR GECE MASALLARI

10 AFA

AFA - Binbir Gece Masalları: 10
AFA - Yayınları: 225

ISBN 975-414-160-6
Takım: ISBN 975-414-154-1

Şubat, 1993

Binbir Gece Masalları,
Dr Mardrus'ün Fransızca çevirisinden Türkçeye aktarılmıştır.

© AFA Yayıncılık A.Ş.

Yayına Hazırlayan: **Atilla Birkiye**

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Gülen Ofset
Cilt: Güven Mücellithanesi

AFA Yayıncılık A.Ş.. Babıali Cad. Sıhhiye Apt. 19/8 Cağaloğlu - İSTANBUL
☎526 39 80

BİNBİR GECE MASALLARI

Çeviren:

Alim Şerif Onaran

HASAN – ÜL – BASRİ'NİN SERÜVENLERİ

Ve Şehrazat Şehriyar'a demiş ki:

Bil ki, ey bahtıgüzel şah, sana anlatacağım harika öyküye başlamadan önce, onun sana açıklamam gereken olağandışı bir kökeni vardır; yoksa bana kadar nasıl ulaştığını anlamak hiç de kolay değildir.

Gerçekten, çok eski yıllarda ve çağlarda, İran ve Horasan şahları arasında, hükmü altında Hint, Sint ve Çin ülkeleri ve Amu Derya'nın ötesindeki barbar toplulukların oturduğu ülkeler de bulunan bir şah varmış. Adı Kandemir imiş. Bu şah, mızrak savurmakta usta, yarışma, avlanma ve at üzerinde savaşma tutkunu, zaptolunmaz güçte bir kahraman, yiğitliği yüce bir savaşçı imiş. Ama en çok ve her şeye yeğleyerek, konuşmaları tat veren seçkin kimselerle sohbetten hoşlanır; ve şenliklerde şairleri ve ravileri[1] yanındaki onur yerlerine oturturmuş; ve dahası: Bir yabancı konukseverliğinin, eli açıklığının ve cömertliğinin hayrını gördükten sonra, henüz duymadığı bir masal ya da herhangi güzel bir öykü anlatırsa Şah Kandemir onu lütufları ve atıfetleriyle donatır, onun en olmayacak arzularını bile yerine getirmeden ülkesine geri göndermez ve tüm yolcu-

1 *Ravi*: Rivayet (efsane) anlatanlar (Ç.)

luğu boyunca atlılar ve kölelerden oluşan bir alayın ona eşlik etmesini sağlarmış! Ve her zaman birlikte olduğu öykücülere ve şairlere gelince, onlara vezirleri ve emirlerine gösterdiği ilgiyle davranırmış.

Ve böylece, sarayı, dizeler düzenlemeyi, gazeller tertiplemeyi ya da unutulmuş geçmişi ve ölü şeyleri canlandırmayı bilenlerin aranan bir toplantı yeri olmuş.

Böyle olunca Şah Kandemir'in, belli bir süre sonunda, Arapların, Acemlerin ve Hintlilerin tüm öykülerini işitmiş bulunduğuna ve şairlerin dizelerinin en güzel bölümlerini ve eski halkların incelenmesinde bilgi sahibi çözümlemecilerin öğretilerini belleğinde saklamış bulunduğuna şaşmamak gerekirmiş. O kadar ki bildiği her şeyi özümsedikten sonra, artık kendisine öğreneceği ve dinleyeceği hiçbir şey kalmamış.

Kendisini bu durumda görünce, sonsuz bir hüzne kapılmış ve büyük bir şaşkınlığa düşmüş. O zaman boş zamanlarını nasıl değerlendireceğini bilemeden, baş hadımağasına dönmüş ve ona "Git çabuk bana Ebu Ali'yi bul!" demiş. Bu Ebu Ali, Şah Kandemir'in gözde öykü anlatıcısıymış; ve o denli sözgen ve o kadar yetenekliymiş ki, hiç bölmeksizin ve dinleyicilerinin dikkatini dağıtmadan bir öyküyü bütün bir sene anlatabilirmiş. Ama, o da, öteki bütün dostları gibi, bildiklerini ve sözgenlik kaynaklarını tüketmiş ve uzun bir zamandan beri yeni öyküler anlatmadan yana sıkıntı çekiyormuş.

Hadımağası gidip çabucak onu bulmuş; ve şahın huzuruna yöneltmiş. Şah da ona "İşte, ey sözgenliğin babası, bilgini tükettin ve yeni öyküler bulmakta sıkıntı çekmektesin! Ben de seni, her şeye karşın, benim bilmediğim olağandışı ve benzerini hiç işitmediğim bir öykü bulman kesinlikle gerektiği için çağırttım. Çünkü öyküleri ve serüven anlatılarını çok severim. Dinleteceğin güzel sözlerle beni büyülersen, karşılığında ben de sana geniş topraklar ve korunaklı kaleler ve saraylar ve seni tüm vergi ve rüsumdan kurtaran ferman-

lar bağışlarım; ayrıca seni büyük vezirim yapar ve sağ yanıma oturturum; ve ülkemin halkını tam yetkiyle ve istediğin gibi yönetirsin. Ve hatta, istersen ölümümden sonra tahtımı da sana terk ederim ve hayattayken benim olan her şey senin olur! Ama bahtın, sana açıkladığım ve içimi tüm dünyaya sahip olmaktan daha çok saran arzuyu doyuramayacak kadar kötüyse; şimdiden yakınlarına veda etmeye git ve onlara kakılacağın kazığın seni beklediğini söyle!" demiş.

Şah Kandemir'in bu sözleri üzerine Ebu Ali, dönüşü olmaksızın mahvolduğunu anlamış ve "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve çaresiz bir umutsuzluğun pençesinde, yüzü sapsarı, başını eğmiş. Ama bir süre geçtikten sonra başını kaldırıp "Ey zamanın şahı, cahil kölen, ölmeden önce senden bir lütuf bekler!" demiş. Şah ona "Nedir?" diye sorunca "Kendisinden istediğini bulması için, bir yıllık bir süre tanımanı! Ama bu süre geçip söz konusu öykü hâlâ bulunmamışsa ya da insan kulağına erişen en güzel, en harika ve en olağandışı öykü olduğu kabul edilmemişse, ruhumda hiçbir acı duymadan kazık cezasına katlanacağım!" demiş.

Bu sözleri duyan Şah Kandemir, kendi kendine "Bu süre çok uzun! Ve hiç kimse yarına kadar yaşayabileceğini bilemez!" demiş. Yine de, yüksek sesle "Yeni bir öykü işitme arzum o denli büyük ki, sana, bir yıllık bir süre bağışlıyorum; ama bunu ancak bu süre içinde evinden ayrılmaman koşuluyla veriyorum!" demekten kendini alamamış. Ve öykücü Ebu Ali şahın önünde elleri arasında yeri öpmüş ve çabucak evine gitmiş.

Orada, uzun boylu düşündükten sonra okuma yazma bilen ve de çok akıllı, çok yetenekli ve tüm hizmetkârları içinde en seçkin olan genç memluklarından beşini ayırmış; ve onların her birine beş bin altın dinar vermiş. Sonra da onlara "Ben, kendi evimde sizi ancak böylesi bir gün için yetiştirip gözettim ve besledim! Şimdi de şahın pençesinden beni çekip kurtarma sırası sizde!" demiş. Onlar da "Emret, efendim! Canımız senindir, bizler senin kurtarmalıkları-

nız!" diye yanıt vermişler. O da "İşte şöyle! Her biriniz Tanrı'nın çeşitli yollarına düşerek yabancı ülkelere gideceksiniz! Yeryüzünün tüm hükümranlıklarını ve tüm ülkelerini dolaşın! En ünlü bilginleri, bilgeleri, şairleri ve öykü anlatıcılarını arayıp bulun! Ve onlara, bana bildirmek üzere, Hasan–ül–Basri'nin Öyküsü'nü bilip bilmediklerini sorun! Ve eğer Yüceler Yücesi'nin lütfuyla bunlardan biri bu öyküyü biliyorsa, efendinizi kazık cezasından kurtarabilmek için onu size anlatmasını ya da yazdırmasını kendisinden rica edin!" demiş. Sonra her birine ayrı ayrı yönelip ilk memluğa "Sen, Hint ve Sint ülkeleriyle bunlara bağlı bulunan eyalet ve vilayetlere gideceksin!"; ikincisine "Sen, İran ve Çin ile sınırdaş ülkelere gideceksin!"; üçüncüsüne "Sen, Horasan ile bağlısı yerleri dolaşacaksın!"; dördüncüsüne "Sen, Mağrıp'ı doğudan batıya gezeceksin!" ve beşinciye "Sana gelince, ey Mübarek, Mısır ve Suriye ülkelerini ziyaret edeceksin!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Yetmiş Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Sana gelince, ey Mübarek, Mısır ve Suriye ülkelerini ziyaret edeceksin!" demiş.

Kendisine sadakatle bağlı beş memluğuyla işte böyle konuşmuş öykü anlatıcı Ebu Ali ve onlar için yola koyulmak üzere kutsanmış bir günü seçerek kendilerine "Bu kutsal günde yola çıkın! Ve kurtuluşumun bağlı bulunduğu öyküyle bana dönün!" demiş. Onlar da kendisinden izin alıp beş ayrı doğrultuda dağılmışlar.

Bunlardan ilk dördü, on birinci ayın sonunda, burunları iyice

uzamış olarak[1] birbiri ardından geri dönmüşler ve efendilerine, her yanını dolaştıkları ülkelerde yaptıkları sıkı araştırmalara karşın hiçbir bilgin ya da öykücünün kendilerine istediklerini sağlayamadığını; mola yerlerinde ve çadırlarda rastladıkları şairler ve masalcıların herkesçe bilinen öykülerden başkasını bilmediklerini; ama Hasan-ül-Basri öyküsünü hiçbirinin bilmediğini anlatmışlar.

Bu sözleri duyan yaşlı öykücü Ebu Ali'nin yüreği alabildiğine sıkışmış ve dünya gözlerinde kararmış ve "Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur! Şimdiden, meleklerin yazdığı kitapta bahtımın kazığa kakılmak olduğunun yazıldığını anlıyorum!" diye haykırmış. Ve gerekenleri yapmış ve kazığa oturtulma vakti gelmeden önce vasiyetnamesini hazırlamaya koyulmuş. İşte onun durumu böyleymiş!

Ama adı Mübarek olan beşinci memluk, aradığından hiçbir iz bulamadan Mısır'ın ve Suriye'nin hatırı sayılır bir bölümünü dolaşmış bulunuyormuş. Kahire'nin ünlü öykücüleri bile, bilgileri insan kavrayışını geçtiği halde, onu bu konuda aydınlatamamışlar.

Hatta bu öyküden, kendileri gibi öykücü olan babalarının ve büyükbabalarının bile söz ettiğini işitmediklerini söylemişler! Bunun üzerine genç memluk, başarı sağlayacağından artık umudu keserek Şam'ın yolunu tutmuş.

Şam'a ulaşır ulaşmaz, buranın ikliminin, bahçelerinin, sularının ve üstün niteliklerinin etkisi altında kalmış. Sonuca ulaştıramadığı göreviyle kafası uğraşıp durmasa, gördüklerinden etkilenmesi en ileri sınırlara ulaşacakmış. Ve akşam olup da kentin sokaklarını dolaşarak geceleyeceği bir han aradığı sırada, çarşılardan dönen hamalların, çöpçülerin, eşekçilerin, toprak işçilerinin, tacirlerin ve sakaların aynı doğrultuda bütün hızlarıyla telaş içinde koştuklarını

1 *Burunları uzamış olarak*: İbiği düşmüş olarak, mahcup karşılığı (Ç.)

görmüş; ve kendi kendine "Bu kimseler kim bilir nereye gidiyorlar?" demiş. Ve kendisi de onlarla birlikte koşmaya hazırlanırken, yürürken gösterdiği telaş yüzünden ayağıyla entarisinin eteğine basarak düşmek üzere olan genç bir adamın kendisine çarpmasıyla şiddetle sarsılmış. Onun ayağa kalkmasına yardım edip, sırtının tozunu silkeleyerek ona "Böyle nereye koşuyorsun? Seni çok dalgın ve sabırsız görüyorum; ve de senin gibi telaşla koşan bu kalabalığı görünce ne düşüneceğimi bilemiyorum!" demiş. Genç adam "Anlıyorum ki, bizim böyle koşmamızın maksadını bilmediğine göre sen bir yabancısın! Öyleyse bil ki, ben kendi payıma, oraya: dünyanın en harika öykülerini anlatan kentimizin yüce öykücüsü Şeyh İshak–ül–Münebbi'nin yer aldığı üstü kubbeli salona ilk gidenlerden biri olmak istiyorum. Ve de her zaman gerek içeride, gerekse dışarıda büyük bir dinleyici kalabalığı bulunduğundan, son erişenler anlatılan öyküden gereğince yararlanamazlar. Şimdi çabucak yanından ayrılmamı mazur görmeni rica ediyorum!" demiş. Ama genç memluk bu Şamlının giysilerine yapışmış ve ona "Ey iyi aile çocuğu, Şeyh İshak'ın yanında iyi bir yer bulabilmem için senden beni de birlikte götürmeni rica ediyorum. Çünkü ben de onu dinlemeyi çok istiyorum ve uzaklardaki ülkemden sırf bu maksatla buraya geldim!" demiş. Delikanlı da "Öyleyse beni izle de koşalım!" diye yanıt vermiş. Ve ikisi birden ağır ağır evlerine doğru yürümekte olan kimselere sağlı sollu çarparak Şeyh İshak–ül–Münebbi'nin öykü saatinde yer aldığı salona doğru koşmuş.

Üstündeki kubbeden tatlı bir serinlik inen bu salona girerken, Mübarek; hamalların, tacirlerin, ünlülerin, sakaların ve diğerlerinin sessizce oluşturduğu kalabalığın orta yerinde oturmuş, yüzünden iyilik akan, alnı nurlu ve sadık dinleyicilerine bir aydan fazla bir zamandan beri anlatmaya başlamış bulunduğu öyküyü kaldığı yerden ağır bir sesle sürdüren saygın bir şeyhin farkına varmış. Ama şeyhin sesi çok geçmeden, savaşçısının serüvenlerini anlatırken, canlanmaya başlamış; ve birdenbire, oturduğu yerden ayağa

kalkmış, kılıcını savurup düşmanlarının kellesini uçurup gövdelerini bin parçaya bölen savaşçıyı tanımlarcasına salonun bir ucundan öbürüne dinleyicilerin arasında koşmaya başlamış. İşte hainler böylesine ölüyorlarmış! Ve lanetlenip cehennemin ateşlerinde yanıyorlarmış, Allah böylesi bir savaşçıyı korusunmuş! Ve de korumuş! Yok, hayır, korumamış! Nerdeymiş bizim kılıçlarımız, nerdeymiş bizim sopalarımız, gidip onun yardımına koşmalıymışız! Sonunda yere serilen düşmanları kahrolmuş ve kahraman savaştan galip çıkmış! Yiğitlerin efendisi olan Tanrı adına zafer kazanılmış! Şimdi savaşçı kendisini çadırında bekleyen sevgilisine gidiyor; ve genç kızın çeşitli güzellikleri, uğrunda koştuğu belaları ona unutturuyormuş! Savaşçının yüreğine merhem olmak ve içini ateşe vermek için kadını yarattığından dolayı Tanrı'ya şükürler olsunmuş!

Şeyhin bu sözlerini izleyerek öykünün o gün anlatılan bölümü bittiğinden, dinleyiciler, hayranlığın sınırında, ayağa kalkmışlar ve öykücünün son sözlerini boyna tekrarlayarak salondan çıkmışlar. Memluk Mübarek de bunca hayranlık uyandıran sanatından etkilenerek Şeyh İshak'a yaklaşmış ve elini öptükten sonra ona "Üstadım, ben bir yabancıyım ve sana bir şey sormak istiyorum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Yetmiş Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Üstadım, ben bir yabancıyım ve sana bir şey sormak istiyorum!" Şeyh de, onun selamını iade ettikten sonra "Konuş! Yabancı bize asla yabancı değildir. İhtiyacın nedir?" diye sormuş. O da "Çok uzaklardan, sana, efendim öykücü Horasanlı Ebu Ali adına bin altın

dinarlık bir sunuda bulunmaya geldim! Çünkü o seni zamanın tüm öykücülerinin üstadı biliyor ve hayranlığını kanıtlamak istiyor!" diye yanıt vermiş. Şeyh İshak "Kuşkusuz! Horasanlı Ebu Ali, kimsenin bilmezlikten gelemeyeceği kadar ünlüdür. Böyle olunca efendinin armağanını tüm dost yüreğimle kabul ediyorum; ben de senin aracılığınla, karşılık olarak bir şey yollamak isterdim. Haydi bana onun en çok ne istediğini söyle ki, buna göre yollayacağım armağan daha fazla hoşuna gitsin!" diye yanıt vermiş. Çoktandır işitmek istediği bu sözleri işitince, memluk Mübarek, kendi kendine "İşte gayeme ulaştım! Ve bu, benim başvuracağım son kaynaktır!" demiş; ve de "Ey üstadım, Tanrı seni kutsamalarıyla örtsün! Ama bu dünyanın malı mülkü Ebu Ali'nin başı üzerine yığılıdır; sadece bir tek şeye sahip olmak istemektedir: bilmediği bir şeyle ruhunu süslemek! Bundan dolayı beni, sana yollayarak, bir lütuf olsun diye senden, şahımızın kulağını tatlandırabilecek bir öyküyü öğrenmek istediğini bildirdi! Böylece, eğer Hasan-ül-Basri'nin Öyküsü'nü biliyorsan, senden duymakla alacağı zevki başka hiçbir şeyden almayacağını düşünüyor!" diye yanıt vermiş. Şeyh de onu "Başım üzerine, gözüm üzerine! Dileğin yerine getirilecektir! Çünkü bu öyküyü biliyorum ve yeryüzünde onu benden başka da bilen yoktur. Bu öyküyü aratmakta da efendin Ebu Ali çok haklı! Gerçekten olağandışı bir öyküdür bu! Bunu bana vaktiyle, şimdi ölmüş bulunan bir derviş anlatmıştı. O da, aynı şekilde ölmüş bulunan başka bir dervişten dinlemiş. Ben de efendinin cömertliğine duyduğum minnetle onu sadece sana anlatmakla kalmayacak, başından sonuna kadar tüm ayrıntılarıyla kaleme aldıracağım. Ama, anlattıklarımı kâğıda geçirdikten sonra elde edilen metni, yemin ederek yerine getireceğin bir koşulla alabilirsin!" diyerek yanıtlamış. Memluk da "Canımı tehlikeye soksam bile her koşulu yerine getirmeye hazırım!" diyerek onu yanıtlamış. Şeyh "Pekâlâ, bu öykü, kim olursa olsun, herkese anlatılacaklardan olmadığından, sadece seçkin kimselere anlatılmalıdır; do-

layısıyla kendi adına ve efendin adına, bunun tek sözcüğünün bile şu beş tür insana söylenmemesini yeminle temin etmeni istiyorum: Cahillere, çünkü kaba ruhlarıyla değerini anlamayı bilmezler; riyakârlara, çünkü onlar bunu işitmekle gocunurlar; okul hocalarına, çünkü yetersiz ve kaba olduklarından onu anlayamazlar; budalalara, çünkü onlar da okul hocaları gibidirler; ve inançsızlara, çünkü ondan yararlı bir sonuç çıkaramazlar!" demiş. Memluk da "Tanrı huzurunda ve senin huzurunda yemin ederim, ey üstadım!" diye haykırmış. Sonra kuşağını çözmüş ve oradan bin dinarı içeren keseyi çıkararak Şeyh İshak'a vermiş; şeyh de, kendi sırası gelince, onun eline bir hokka, bir kalem vermiş ve "Yaz!" demiş. Şeyh İshak, Hasan-ül-Basri'nin Öyküsü'nü sözcüğü sözcüğüne, dervişin kendisine anlattığı şekliyle aktarmaya başlamış; ve bu kaleme aldırma, hiç kesilmeksizin yedi gün, yedi gece sürmüş. Bunu izleyerek, Memluk yazdıklarını şeyhe okumuş; o da çeşitli bölümleri ve yazı hatalarını düzeltmiş. Memluk Mübarek de, sevincin sınırında, şeyhin elini öpmüş ve ona vedada bulunduktan sonra Horasan yolunu tutmakta acele etmiş. Ve mutluluk onu yeğnileştirdiği için, oraya ulaşmak üzere, sıradan kervanlara gereken zamanın yarısı ona yetmiş.

Şahın tanıdığı bir yıllık sürenin bitmesine ve sarayın kapısı önünde Ebu Ali'nin kazığa oturtulma yoluyla cezalandırılmasına ancak on gün kalmış bulunuyormuş. Ve zavallı öykücünün ruhunda umut solmak üzere iken, tüm yakınlarını ve dostlarını, kendisini bekleyen korkunç saatin daha az dehşetle geçmesini desteklesinler diye biraraya getirmiş bulunuyormuş. İşte bu sızlanmaların ortasında memluk, elinde elyazmasını sallayarak içeri girip efendisine doğru ilerlemiş ve elini öptükten sonra ilk sayfasının üstünde Hasan-ül-Basri'nin Öyküsü yazılı olan değerli yaprakları ona vermiş.

Bunu görünce öykücü Ebu Ali ayağa kalkıp memluğunu öpmüş ve onu sağına oturtmuş ve kendi giysilerini soyunup ona giydirmiş ve onu daha başka onur verici ödüllerle donattıktan sonra, özgürlü-

güne kavuşturup kendisine armağan olarak on cins at, beş kısrak, on deve, on katır, üç zenci ve iki genç köle vermiş. Bunu izleyerek hayatını kurtaran elyazmasını almış ve oturup güzel el yazısıyla harika bir kâğıt üzerine sözcükler arasına okumayı kolaylaştırıp zevkli kılacak geniş aralıklar koyarak altın suyuyla yazılmış harflerle yeniden aktarmış; ve bu çabayı, arada bir gözlerini kapayacak ve bir hurmayla nefsini körletecek pek az zaman ayırarak tam dokuz gün sürdürmüş. Ve onuncu gün, kazığa oturtulması için saptanmış bulunan saatte, elyazmasını yazmasını altın bir mahfazaya koyarak şahın yanına çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Yetmiş Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Ve onuncu gün, kazığa oturtulması için saptanmış bulunan saatte, elyazmasını altın bir mahfazaya koyarak şahın yanına çıkmış.

Şah Kandemir hemen vezirlerini, emirlerini ve mabeyincileri ve de şairlerle bilginleri toplamış ve Ebu Ali'ye "Şahların sözü yerine getirilmelidir. Haydi bakalım şu vaadedilen öyküyü oku! Ve ben de sıram gelince, başlangıçta aramızda kararlaştırılan şeyi unutmayacağım!" demiş. Ebu Ali de o harika el yazmasını altın mahfazasından çıkarmış ve ilk yaprağı açarak okumaya başlamış. Sonra ikinci, üçüncü ve daha birçok yaprakları çevirmiş ve orada bulunanların hepsinin hayranlık ve takdirlerini uyandırarak okumasını sürdürmüş. Ve bunun şah üzerindeki etkisi öylesine olağandışı olmuş ki, o gün toplantıyı hiç dağıtmak istememiş! Yenilmiş, içilmiş ve yeniden

okumaya başlanmış; ve bu, böylece, tüm öykü okunup bitinceye kadar sürmüş.

O zaman Şah Kandemir, bundan böyle, elinin altında böylesi bir öykü bulunduğuna göre, bir an bile sıkılmayacağından emin olarak, Ebu Ali'nin onuruna ayağa kalkmış ve onu, eskisini görevden alarak, hemen büyük vezir atamış ve kendi şahane giysisini çıkarıp onun sırtına geçirmiş; ve mirasçılarına kalacak şekilde, illeri, köy ve kaleleriyle tüm bir eyaleti kendisine bağışlamış ve kendisini yanıbaşında candan ve sırdaş yoldaşı olarak alıkoymuş. Sonra içindeki değerli elyazmasıyla birlikte mahfazayı, sonradan öyküyü, can sıkıntısı ruhunun kapılarında her görüldüğü kez okutmak üzere evrak dolabına koydurmuş.

"Ve işte ey bahtıgüzel şah, bana kadar ulaşan özgün nüshası sayesinde şimdi sana anlatacağım o harika öykü bu elyazmasına geçirilendir" diye sözünü sürdürmüş Şehrazat.

Anlatırlar ki, ama Tanrı en iyi bilen, en bilge ve en iyisini yapandır, gelip geçmiş uzun yıllar öncesinde, Basra kentinde, zamanın bütün gençleri arasında zarif mi zarif, yakışıklı mı yakışıklı ince yapılı bir delikanlı varmış. Ve hiçbir âdemoğlunun ismine bu kadar mükemmel yaraşmayacağı şekilde, adı, Hasan'mış[1]! Hasan'ın babası ile anası, çocuğa, kendilerine büyük yılanlar türünden bir yılanın başı ile kuyruğu arasındaki etinden, barış ve dua üzerine olası efendimiz Süleyman'ın tanımlamasına uygun olarak parçalar yedirmiş bulunan bir bilginin nasihatlarına uyarak yaşlılık günlerinde sahip olduklarından dolayı onu büyük bir sevgiyle seviyorlarmış. Böylece,

1 *Hasan*: Güzel anlamına gelen erkek adı (Ç.)

saptanan sürede Her şeyi İşiten, Her şeyi Gören Tanrı, Hasan'ın babası olan taciri Bağışlayıcılığının bağrına kabul etmeye hükmetmiş ve tacir, her zaman merhametini göresi Tanrı'nın barış alanına adım atmış. Ve böylece genç Hasan kendisini babasının mallarının tek mirasçısı olarak bulmuş. Ama onu şımartan ana babası tarafından kötü yetiştirildiğinden, çabucak kendi yaşıtı gençlerle düşüp kalkmaya başlamış; ve birikmiş servetini onların eşliğinde şenliklerde ve eğlencelerde eritmekte gecikmemiş. Sonunda ellerinde ve avuçlarında hiçbir şey kalmamış. O zaman anası, onu üzgün görmeyi yüreği kaldırmadığından, mirastan kendisine düşen payla oğluna, çarşıda bir kuyumcu dükkânı açmış.

Hasan'ın güzelliği, Allah'ın yardımıyla, yoldan gelip geçenlerin bakışlarını hemen dükkâna doğru çekiyormuş ve yaradanın bu şaheserini, kapısının önünde durup hayranlıkla seyretmeksizin hiç kimse çarşıdan geçip gitmiyormuş. Böylece, Hasan'ın dükkânı tacirlerin, kadınların ve çocukların, kuyumcu çekicinin işleyişini hep birlikte görmek ve keyiflerince ona hayran olmak için sürekli toplanma yeri olmuş.

Günlerden bir gün, Hasan dükkânının içinde otururken ve dışarıdaki her zamanki toplanma yoğunlaşmaya başlamışken, uzun beyaz bir sakalı ve beyaz muslin kumaştan büyük bir sarığı olan bir İranlı oradan geçiyormuş. Görünüşü ve davranışı onun soylu bir kişi ve önemli birisi olduğunu belirtiyormuş. Elinde de eski bir kitap varmış. Dükkânın önünde durmuş ve Hasan'a bir süre dikkatle bakmış. Sonra onun daha da yakınına gelip değerbilir bir tarzda "Ne kadar harika bir kuyumcu!" demiş. Ve sonsuz bir hayranlığın belirli işaretleriyle başını sallamaya koyulmuş. Ve kıpırdamaksızın, gelip geçenler ikindi namazı için dükkânın önünden ayrılıncaya kadar orada kalmış. O zaman dükkâna girmiş ve selam vermiş. Hasan da bu selama yanıt vermiş ve nezaketle ondan oturmasını rica etmiş. İranlı büyük bir incelikle gülümseyerek ona "Çocuğum, gerçekten

sen hoş görünüşlü bir gençsin! Ve ben hiç oğlum olmadığından, yeryüzündeki tek ustası olduğum, binlerce ve binlerce kişinin nafile yere benden öğrenmek istedikleri mesleğimin sırlarını da aktarmak için seni evlat edinmek isterim. Ve şimdi senin için ruhumda doğan dostluk ve en içten duygular, ölümümden sonra bilgimin emanetçisi olman için, beni, bugüne kadar özenle sakladığım şeyleri sana açıklamaya itiyor. Böylece, oğlum, seninle fakirliğin arasına aşılmaz bir engel koyar; ve seni hoş kişiliğine yaraşmayan çekiçle emek vererek

yaptığın bu yorucu ve kazancı kıt işten kurtarırım!" demiş. Hasan'da "Vallahi! Saygıdeğer amcam, senin oğlun ve bilginin mirasçısı olmak kadar hiçbir şeyi istemem! Peki, bana öğretmeye ne zaman başlamak istersin?" diye yanıt vermiş. O da "Yarın!" diye onu yanıtlamış. Ve hemen ayağa kalkarak Hasan'ın başını iki eli arasında almış ve onu öpmüş. Sonra da tek bir söz daha eklemeden oradan ayrılmış.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Sekseninci Gece Olunca

Demiş ki:

... Hasan'ın başını iki eli arasına almış ve onu öpmüş. Sonra da tek bir söz daha eklemeden oradan ayrılmış.

Bunun üzerine Hasan, bütün bunlardan son kertede heyecanlanarak çabucak dükkânını kapatmış ve eve koşup annesine başından geçeni anlatmış. Hasan'ın annesi de kaygılanarak "Sen durmuş bana ne anlatıyorsun ya Hasan? Ve de sapık bir İranlının sözüne nasıl oluyor da inanabiliyorsun?" diye yanıt vermiş. Hasan "Bu saygın bilgin sapık falan değil, çünkü sarığı gerçek Müslümanlarınki gibi beyaz muslinden!" demiş. Kadın "Ah, oğlum! Yanılıyorsun! Bu İranlılar hilekârdır, baştançıkarıcıdır! Bilim dedikleri de simyadır! Ve halkı soymak için çevirdikleri fırıldakların sayısını sadece Tanrı bilir!" diye yanıt vermiş. Ama Hasan gülmeye başlamış ve "Anneciğim, bizler fakir insanlarız ve gerçekte, başkalarının hırsını çekecek servetimiz yok! Bu İranlıya gelince, tüm Basra kentinde onun yüzüne ve tavırlarına sahip, saygı uyandıran başka kimse yok! Ve onda

iyiliğin ve erdemin en belirgin çizgilerini gördüm ben! Aslında, benim halimi görüp onun yüreğini acındıran Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Bu sözleri duyan annesi artık oğluna bir şey söylememiş. Ve Hasan öylesine sabırsızlanmış ki, o gece hiç gözünü kırpmamış.

Ertesi sabah, erkenden, anahtarlarıyla çarşıya varmış; ve tüm öteki tacirlerden önce dükkânını açmış. Hemen, İranlı içeri girmiş. Hasan onun onuruna ayağa kalkmış ve elini öpmek istemiş; ama o bunu reddetmiş ve onu bağrında sıkıp kendisine "Sen evli misin Hasan?" diye sormuş. O da "Yok, çok şükür! Her ne kadar annem beni evlenmeye zorluyorsa da ben bekârım!" diye yanıt vermiş. İranlı "Öyleyse çok iyi! Çünkü evli olsaydın, benim bildiklerimi içtenlikle kavrayamazdın!" demiş. Ve de "Oğlum, senin dükkânında bakır var mı?" diye sormuş. Hasan "Şurada, baştan aşağı işlemeli sarı bakırdan eski bir tepsi var!" demiş. O da "Bana da gerekli olan bu! Haydi hemen fırını ateşle! Potanı ateşe koy ve körüğünü çalıştır! Sonra bu eski bakır tepsiyi al, makasınla onu küçük parçalara ayır!" demiş. Hasan çabucak buyrulanları yerine getirmiş. İranlı da, kendisine "Şimdi bu bakır parçalarını potaya koy ve maden sıvıya dönüşünceye kadar ateşi körükle!" demiş. Hasan bakır parçalarını potaya koymuş, ateşi canlandırmış ve eriyinceye kadar maden üzerine içi delik bir kamışla üflemeye koyulmuş. O zaman İranlı ayağa kalkmış, potaya yaklaşmış ve kaynayan eriyik üzerine açtığı bir kitaptan bilinmeyen bir dilde sihirli sözcükler okumuş; sonra sesini yükselterek "*Hak! Mak! Bak!* Ey kötü maden güneş erdemlerini sana geçirsin! *Hak! Mak! Bak!* Ey kötü maden, altının erdemi, senin kirliliğini temizlesin! *Hak! Mak! Bak!* Ey bakır, altına dönüş!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek, İranlı elini sarığına doğru kaldırmış; ve muslin sarığın arasından katlanmış bir kâğıt parçası çıkararak açmış; oradan çıkardığı safran gibi sarı bir tozdan bir tutam almış ve çabucak potada bulunan eriyik bakırın üzerine atmış! O anda bakır katılaşmış ve en hasından bir altın külçesine dönmüşmüş!

Bunu gören Hasan, şaşkınlığın sınırında şaşıp kalmış; ve İranlının bir işareti üzerine deney çubuğunu altın külçenin bir kenarına sürtmüş; en hoş ve değerli türden bir altın olduğunu anlamış. Bunun üzerine hayranlıkla kendinden geçmiş, İranlının elini tutup öpmeye davranmış; ama o buna izin vermemiş ve "Ey Hasan, çarşıya git de bu altın külçesini sat! Parasını al ve kimseye bir şey söylemeksizin evine götürüp sakla!" demiş. Hasan da çarşıya gitmiş, külçeyi tellala vermiş; o da ağırlığını ve türünü deneyle anladıktan sonra, haykırarak satışa çıkarmış ve ilkin bin, ikinci haykırışta iki bin dinar öneri almış. Ve altın külçe bu fiyata bir tacire devredilmiş. Hasan da iki bin dinarı alarak ve sevinçten uçarak annesine götürmüş. Hasan'ın annesi, bunca parayı görünce, ilkin şaşkınlıktan tek bir söz söyleyememiş; sonra Hasan gülerek ona bütün bunların İranlının biliminden geldiğini anlatınca, ellerini havaya kaldırıp dehşet içinde "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur; ve güç ve kudret sadece Allah'ındır! Oğlum, simya biliminde bunca bilgili olan bu İranlı ile ne yapmayı düşünüyorsun?" diye haykırmış. Hasan "Anne, bu saygın bilgin bana simya bilimini öğretmekte! Ve kötü bir madenin nasıl en has altına dönüşebileceğini göstermekle işe başladı!" diye yanıt vermiş. Ve artık annesinin kaygılarına kulak asmayarak, Hasan, mutfakta annesinin çörek yapmak için sarmısak ve soğan dövdüğü büyük havanı eline alıp İranlının kendisini beklemekte olduğu dükkâna koşmuş. Ve tunç havanı yere koyup ateşi canlandırmaya koyulmuş. İranlı da ona "Sen onunla ne yapmayı düşünüyorsun ya Hasan?" diye sormuş. O da "Annemin havanını altına dönüştürmek istiyordum!" diye yanıt vermiş. İranlı kahkahadan kırılarak "Sen budalasın Hasan, çünkü çarşıda bir günde iki altın külçeyle görünmenin ve böylece tacirlerde kuşku uyandırıp bizim simya bilimiyle uğraştığımızı anlamalarının başımıza büyük bir bela açacağını düşünemiyorsun!" demiş. Hasan "Hakkın var! Ama senden bilimin gizemini öylesine öğrenmek istiyorum ki!" yanıtını vermiş. Bu kez İranlı ilkin-

den de çok gülmeye başlamış ve "Bilimin ve bilimin gizlerinin sokak ortasında ve meydanlarda öğrenileceğini ve çıraklığın çarşı ortasında ve kollukçuların gözü önünde yapılacağını düşündüğüne göre, sen gerçekten budalasın Hasan! Ama, ya Hasan, eğer gerçekten ciddi şekilde mesleği öğrenmek için kesin bir niyetin varsam, bütün gereçlerini toplayıp konutuma gelmek üzere beni izlerdin!" demiş. Hasan da, tereddüt etmeden "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve ayağa kalkarak gereçlerini toplayıp dükkânını kapatmış ve İranlıyı izlemiş.

Yolda giderken Hasan annesinin İranlı hakkındaki sözlerini hatırlamış ve beynini binlerce düşünce sarmış, yürümeyi kesmiş ve yaptığı şeyin doğru olup olmadığını bilemeyerek başını eğip derin derin düşünmeye başlamış. İranlı dönerek onu bu durumda görmüş ve gülmeye başlamış; sonra da kendisine "Sen bir budalasın Hasan! Yoksa nezaketin kadar aklın olsaydı, seni bekleyen güzel bahtın önünde duraksamazdın! Nasıl oluyor da ben senin mutluluğunu istediğim halde kararsızlık gösteriyorsun?" demiş; sonra da "Bununla birlikte, oğlum, niyetlerim hakkında sende en küçük bir kuşku kalmaması için bilimimin gizlerini sana kendi evinde açıklamayı yeğlerim!" diye eklemiş. Hasan'da "Evet, vallahi! Bu, annemin kaygılarını giderirdi!" diye yanıt vermiş. İranlı da "Öyleyse önüme düş de bana yolu göster!" demiş. Ve Hasan önde, İranlı arkada yürümeye başlamışlar; ve böylece Hasan'ların evine gelmişler...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ve böylece Hasan'ların evine gelmişler. Hasan İranlıdan evin giriş yerinde beklemesini rica etmiş ve baharda çayırlarda sıçrayan bir tay gibi koşarak annesine İranlının konukları olduğunu haber vermeye gitmiş. Ve "Evimizde bizim sunacağımız şeyleri yediği andan başlayarak aramızda ekmek ve tuz hakkı doğacaktır; ve de sen artık bundan böyle benim hakkımda kaygılanmayacaksın!" diye eklemiş. Ama annesi "Tanrı bizi korusun, oğlum! Ekmek ve tuz bağlantısı bizde kutsaldır; ama bu nefret uyandıran İranlılar ateşe tapan sapıklardır; ve buna hiç aldırmazlar. Ah! Oğlum, kim bilir başımıza ne uygunsuz haller gelecek!" diye yanıt vermiş. Hasan "Sen bu saygın bilgini gördüğünde, artık onun bu evden ayrılmasını istemeyeceksin!" demiş. Kadın da "Yo! Babanın kabri üzerine yemin ederim ki, bu sapık evde kaldığı sürece burada bulunmak istemem! Ayrıldığı zaman da evin döşemesini yıkar günlük yakarım, dokunarak kirlenmeyeyim diye; sana da tam bir ay dokunmam!" demiş. Sonra da "Bununla birlikte evimizde bulunduğuna göre ve bize sağladığı para elde olduğuna göre, gidip ikinize yiyecek bir şeyler hazırlayayım! Sonra da gider, çabucak komşulara geçerim!" diye eklemiş. Ve Hasan'ın gidip İranlıyı bulduğu sırada sofra bezini sermiş; ve epeyce harcamalar yaparak pişirdiği piliç kızartmasını, hıyarları, on tür tatlı ve reçeli önlerine koyduktan sonra komşularına sığınmış.

Bunun üzerine Hasan, dostu İranlıyı yemek salonuna buyur etmiş ve kendisine "Aramızda ekmek ve tuz bağı kurulmalı!" diyerek onu sofrada yer almaya çağırmış. İranlı da "Kuşkusuz! Bu bağ, çözülmez bir bağdır!" diye yanıt vermiş ve Hasan'ın karşısına otururak, bir yandan da konuşarak onunla birlikte yemek yemeye başlamış. Ve ona "Oğlum Hasan, şimdi aramızda bulunan ekmek ve tuzun

kutsal bağı üzerine yemin ederim ki, eğer seni bu denli çok sevmeseydim, uğrunda burada bulunduğumuz gizli şeyleri sana öğretmezdim!" demiş. Ve bunu söyleyerek sarığının kıvrımları arasından, içinde sarı toz bulunan küçük paketi çıkarmış: Ve bunu ona göstererek "Şu tozu görüyorsun değil mi? Pekâlâ, bil ki bundan bir tutam

kullanarak on okka bakırı altına çevirebilirsin! Çünkü bu toz, yoğunlaştırılmış, katılaştırılmış ve sonra toz haline getirilmiş bir iksirdir ki, esasını biri diğerinden oldukça farklı bin kök ve bin öğeden çıkardım. Ve bu tertibi senin bir gün bile zahmetini çekmeyeceğin çabalar ve yorgunluklar sonunda elde ettim!" diye eklemiş. Ve küçük paketi Hasan'a vermiş. O da buna, öylesine bir dikkatle bakmaya başlamış ki, İranlının sarığı arasından çabucak bir parça Girit bhank'ı çıkararak tatlılardan birine karıştırdığını fark etmemiş; ve İranlı tat-

lıyı Hasan'a sunmuş; o da hâlâ toza bakmayı sürdürürken onu yutmuş ve bilinçsizce sırtüstü yere düşmüş.

İranlı, hemen, bir zafer haykırışı koparark iki ayağı üzerine sıçramış ve "Ah! Güzel Hasan! Seni bulmaksızın aramakla kaç yıl geçti! Ama şimdi artık elimdesin! Ve irademin dışına çıkamazsın!" demiş. Ve yenlerini kıvırarak kemerini sıkmış ve Hasan'a yaklaşarak onu, başını dizlerine yaklaştırarak, iki büklüm yapmış ve bu durumda, kollarını bacaklarına, ellerini ayaklarına bağlamış. Sonra bir giysi sandığı almış, boşaltıp simya işlemleriyle ürettiği bütün altınlarla birlikte Hasan'ı içine koymuş. Sonra dışarı çıkıp bir hamal çağırmış; sandığı hamalın sırtına yüklemiş ve onu deniz kıyısında yelken açmaya hazır bir geminin üzerine taşıtmış. İranlının gelmesini beklemekte olan kaptan da, demir almış. Ve gemi, karadan esen yelle tüm yelkenleri fora ederek kıyıdan uzaklaşmış. Hasan'ı kapattığı sandıkta kaçıran İranlının durumu böyleymiş!

Hasan'ın anasının durumuna gelince: O da şöyle! Oğlunun sandık ve altınlarla birlikte kaybolduğunu, giysilerinin odada saçılmış bulunduğunu ve de evin kapısının açık bırakılmış olduğunu görünce, Hasan'ın kendisi için artık yittiğini ve bahtın hükmünün yerine geldiğini anlamış! O zaman umutsuzluğa kapılarak yüzüne şiddetle yumruklar indirmeye, giysilerini yırtmaya, inlemeye, hıçkırmaya, acı feryatlar koparmaya ve "Ne yazık! Ah çocuğum, ah! Ne yazık yüreğimin yaşamsal ürünü, ah!" diyerek şaşkın bir durumda bütün gece çılgınca koşup komşularının her birine oğlunu görüp görmediklerini sormuş; ama boşuna! Ve komşuları onu teselli etmeye çalışmışlar; ama nafile! Ve o zamandan başlayarak gündüzlerini, gecelerini gözyaşları ve yas içinde geçirmiş; evinin ortasında yaptırdığı ve üzerine oğlu Hasan'ın adını ve sevgisinden koparıldığı tarihi yazdırdığı bir mezar yaptırmış. Ve mezar taşına da, boyna okuyup ağlamak için şu iki dizeyi kazdırmış:

Ben uyumaktayken, geceleyin aldatıcı bir hayalet göründü ve yatağımın ve yalnızlığımın yöresinde mahzun dolaşmaya başladı. Sevgili çocuğumun hayaletiydi bu, onu kollarımda sıkmak istedim; ve ne yazık ki, uyandım! Bomboş evimin ortasında! Ziyaret saati bitivermişti!

Ve işte zavallı anne derdiyle böyle yaşayıp gidiyormuş!

Sandıkla birlikte gemi üzerinde yola çıkmış bulunan İranlıya gelince!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Seksen İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Sandıkla birlikte gemi üzerinde yola çıkmış bulunan İranlıya gelince, aslında korkunç bir büyücü imiş; adı Ateşetapar Behram, mesleği de simyagerlik imiş; ve her yıl, Müslüman çocuklar arasından güzel bir delikanlı seçer, inançsızlığının, sapıklığının ve lanetli ırkının kendisini yapmaya ittiği şeyleri yaptırmak üzere onu kaçırırmış; ünlü bir atasözünün dediği gibi "Dedesi, babası ve tüm soyu köpek olan köpek; köpekten başka ne olabilir ya da köpekçe işler yapmaktan başka ne yapabilirmiş?" Bundan dolayı denizde yaptıkları yolculuk boyunca, her gün bir kez ambara inip orda sandığı bularak kapağı kaldırıyor ve onu her zaman uyur halde tutacak şekilde içine bhank da katarak kendi eliyle gıdaları ağzına koyup yiyecek içecek veriyormuş. Ve gemi yolculuğu sona erince, gemi yeniden enginlere açılmadan önce, sandığı kendisi dışarı çıkarıp kıyıya indirmiş.

O zaman büyücü Behram sandığı açmış, Hasan'ın bağlarını çözmüş, ona sirke koklatarak ve burun deliklerine bhank giderici tozlar sokarak bhank'ın etkisini yok etmiş. Hasan da duyularının kullanımını yeniden kazanarak sağa sola bakınmış ve kendisini bir deniz kıyısında, kırmızı, yeşil, beyaz, mavi, sarı ve siyah renklerdeki çakıl taşları ve kumlar üzerinde uzanırken bulmuş; ve buranın artık kendi ülkesinin kıyısı olmadığının farkına varmış; o zaman, tanımadığı bu yerde bulunmaktan şaşırarak ayağa kalkmış ve ardında, bir kaya üzerinde oturmuş, kendisine, bir gözü açık, öteki gözü kapalı olarak bakmakta olan İranlıyı görmüş. Ve sırf bu manzarayı görmekle aldatıldığını ve de artık onun kudreti altına girdiğini sezmiş. Ve anasının kendisine belirttiği felaketleri hatırlayarak kendi kendine "Uğrayacağım felaketlerden Tanrı'ya sığınırım!" diyerek bahtın hükmüne boyun eğmiş! Sonra, yerinden kıpırdamaksızın onun ilerlemesini izleyen İranlıya yaklaşarak heyecanlı bir sesle, ona "Bu ne demek oluyor, baba? Aramızda hiç tuz ekmek bağı olmadı mı?" demiş. Ateşetapan Behram da, gülmekten katılarak "Ateş ve ışık üzerine yemin ederim! Bana, Ateş ve Kıvılcım'a, Güneş ve Işık'a tapan Behram'a, ekmek ve tuz bağı diyerek sen neden söz ediyorsun? Ve de bilmiyor musun ki, bu tarzda, ben, dokuz yüz doksan dokuz Müslüman genci kaçırarak kendi kudretimin altına soktum. Ama sen, yine Ateş ve Işık üstüne yemin ederim ki, kuşkusuz bunların hepsinin en güzelisin! Ve senin ağıma bu kadar çabuk düşeceğini hiç ummuyordum! Ama, Güneş'e şükrolsun ki, işte ellerimdesin ve yakında seni ne çok sevdiğimi anlayacaksın!" diye haykırmış. Sonra da "İlkin dinini reddetmekle işe başlayacaksın! Ve benim tapındığıma tapınacaksın!" diye eklemiş. Bu sözleri duyunca, Hasan'ın şaşkınlığı sınırsız bir nefrete dönüşmüş ve büyücüye "Ey Allah'ın belası şeyh, sen bunu bana önermeye nasıl cesaret ediyorsun? Ve bana nasıl bir bayağılık işletmek istiyorsun?" diye haykırmış. İranlı, Hasan'ı böylesine bir öfke içinde görünce, kafasında onun hakkında başka tasarı-

lar olduğundan, o gün için daha fazla üstelemek istememiş; ve ona "Ey Hasan, dinini terk et demekle benim önerdiğim, senin inancını denemek için tarafımdan düzenlenmiş bir aldatmacadan başka bir şey değildi; ve Tanrı'nın önünde bunda büyük bir yeterlik gösterdin!" demiş. Sonra da "Benim seni buraya getirmekte tek maksadım, bir köşeye çekilerek bilimin gizlerini sana öğretmeye başlamaktır! Bak şu denizin üzerinde yükselen yüce dağa! Buna Bulutlu Dağ derler! Maddeyi temelinden değiştirmek için gerekli iksirin

esas öğeleri orada bulunmaktadır! Seni tepesine çıkarmama izin verirsen, Ateş ve Işık adına yemin ederim ki, hiç pişman olmayacaksın! Seni arzuna karşın oraya çıkarmak isteseydim, bunu, uyurken yapardım. Ve bir kez tepeye ulaştığımızda, bulutların üzerindeki bölgelerde yetişen bitkilerin filizlerini toplarız. O zaman yapılacak şeyi sana gösteririm!" diye eklemiş. Hasan da, kendine karşın, büyücünün egemenliği altında olduğunu duyumsayarak karşı çıkmayı göze alamamış ve "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Sonra, hüzünlenerek anasını ve vatanını hatırlayıp acı acı ağlamaya başlamış.

Bunun üzerine Behram ona "Ağlama, Hasan! Yakında benim

nasihatlarımı tutarak neler kazanacağını göreceksin!" demiş. Hasan da "Ama bir duvar gibi dik, göğe yükselen bu dağın tepesine nasıl çıkacağız?" diye sormuş. Büyücü "Bu güçlük seni yıldırmasın! Bir kuş kadar rahatlıkla oraya ulaşacağız!" diye yanıtlamış.

Bu sözleri söyleyerek İranlı, urbasından üzerine gerili horoz derisine tılsımlı harflerin yazılmış bulunduğu bir dümbelek çıkarmış; ve bu küçük dümbeleği parmaklarıyla çalmaya başlamış; ve birdenbire bir toz bulutunun bağrından uzun bir kişneme sesi duyulmuş; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, önlerinde yeri nallarıyla döven ve burun deliklerinden alev fışkıran iri ve kara yağız bir kanatlı at belirmiş. İranlı da hemen bu ata binmiş ve Hasan'ın arkasına tırmanmasına yardım etmiş. Ve o anda at, kanat çırparak uçmuş; ve göz açıp kapayasıya onları Bulutlu Dağ'ın tepesine indirmiş. Sonra gözden kaybolmuş.

O zaman İranlı, Hasan'a, kıyıda iken baktığı gibi kem gözlerle bakmış ve büyük bir kahkaha koparark...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Seksen Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

O zaman İranlı, Hasan'a, kıyıda iken baktığı gibi kem gözlerle bakmış ve "Şimdi Hasan, sen, kesinlikle benim egemenliğim altındasın; ve hiçbir yaratık sana yardım edemez! Böyle olunca, sen, uysal bir yürekle benim arzularımı doyurmaya ve ilkin dinini reddederek tek güç olarak Işığın babası olan Ateş'i tanımaya hazırlan!" diye haykırmış.

Bu sözleri işiterek Hasan "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve

Muhammet Tanrı'nın elçisidir! Sana gelince, ey kötü İranlı, sen bir dinsiz, bir inançsızdan başka bir şey değilsin! Ve Tüm Güçlerin Sahibi benim aracılığımla seni cezalandıracaktır!" diye haykırarak toparlanmış ve bir şimşek gibi hızlı, büyücünün üzerine atılmış ve ellerinden dümbeleği çekip almış; sonra onu dağın kenarına doğru sürüklemiş ve iki elini birden uzatarak uçurumdan itmiş. Hayın ve inançsız büyücü, kendi yöresinde dönerek deniz kıyısındaki kayalıkların üzerine düşerek parçalanmış ve inançsızlığı içinde can vermiş. Ve İblis cehennem ateşini üflemek için soluğunu toplamış. İşte aldatıcı büyücü ve simya bilimcisi Ateşetapan Behram böyle ölmüş.

Hasan'a gelince, kendisine tüm nefret verici şeyleri yaptırmak isteyen adamdan böylece kurtulunca, ilkin, üzerine horoz derisi ge-

rilmiş sihirli dümbeleğin her yanını incelemiş. Fakat onu ne tarzda kullanacağını bilmediğinden kurcalamaktan çekinerek kemerine asmış. Bunu izleyerek, gözlerini yöresine çevirmiş ve gerçekten, kendisinin bulunduğu yerin, altında bulutların kümelendiği bir yükseklikte olduğunu görmüş. Ve bu yücelikteki yerde, yer ile gök arasında suyu bulunmayan bir deniz gibi geniş bir düzlüğün bulunduğunun farkına varmış; ve ta uzaklarda da kıvılcım saçan büyük bir alev parıldıyormuş. Hasan "Ateşin bulunduğu yerde, bir insan varlığı da bulunur" diye düşünmüş. Ve Tanrı'nın varlığından başka varlığın bulunmadığı bu düzlüğe dalarak o doğrultuda yürümeye başlamış ve sonunda amacına ulaşarak kıvılcım saçan alevin, güneş altında parıldayan dört yüksek altın sütun üzerine kurulmuş altın kubbeli bir saray olduğunu görmüş.

Bu görünüm karşısında Hasan, kendi kendine "Böylesi bir yerde acaba hangi şah ya da hangi ecinni oturmaktadır?" diye sormuş. Ve yaşadığı bunca heyecandan ve yaptığı uzun yolculuktan dolayı çok yorgun düştüğünden, içinden "Tanrı'nın yardımıyla bu saraya girerek kapıcıya açlıktan ölmemem için bana biraz su ve biraz yiyecek vermesini isteyeceğim! İyi yürekli bir insansa, bir gece için bir köşede barınmamı da sağlayabilir!" demiş. Ve bahtına güvenerek zümrüt bir kayadan oyulmuş büyük kapıya ulaşarak eşiği aşıp ön avluya geçmiş.

Bu ilk avluda Hasan daha birkaç adım atmışken, mermer bir kanepeye oturmuş satranç oynayan göz kamaştırıcı iki genç kız görmüş; ve bunlar kendilerini iyice oyunlarına kaptırdıklarından ilkin Hasan'ın içeriye girdiğini görmemişler. Ama daha genç olanı adım sesini duyarak başını kaldırmış ve durup kendilerine bakan güzel Hasan'ı görmüş. Ve hemen şiddetle başını kaldırarak kızkardeşine "Bak, kardeşim, şu güzel genç adama! Kuşkusuz bu, büyücü Behram'ın her yıl Bulutlu Dağ'a sürüklediği bahtsız gençlerden biri olmalı! Ama nasıl olmuş da bu şeytanın elinden kurtulmuş acaba?" demiş. Bu sözleri duyunca, Hasan, ilkin, yerinden kıpırdamaya cesa-

ret edememiş; sonra genç kızlara doğru ilerleyerek kendini daha genç görünenin ayaklarına atmış; ve "Evet, ey hanımım, ben işte o bahtsızım!" diye haykırmış. Genç kız da, siyah gözlerinin köşelerinde gözyaşı damlaları toplanmış bu güzel genci, ayaklarına kapanmış görünce, içi yanarak heyecanlanmış; ve acıyan bir bakışla genç Hasan'ı göstererek kızkardeşine "Tanık ol ki, ey kardeşim, şu andan başlayarak, Tanrı önünde ve senin önünde, bu genç adamı kardeşim olarak kabul ediyorum; ve onunla güzel günlerin zevkini ve sevincini ve daha az mutluluk getiren günlerin derdini ve kederini paylaşmak istiyorum!" diye haykırmış; ve Hasan'ın elini tutarak

onun ayağa kalkmasına yardım etmiş ve seven bir kızkardeşin, sevgili erkek kardeşini kucaklaması gibi kucaklamış, sonra elini bırakmayarak her şeyden önce onu rahatlatacak bir banyo yaptırmak için hamama götürmek üzere sarayın içine sokmuş. Sonra da onlara kavuşmak üzere hamama gelen kızkardeşinin yardımıyla yolculukta kirlenmiş olan eski giysilerini atarak ona harika urbalar giydirmiş; ve kızkardeşi öteki kolundan tutarken, genç kız da diğer kolunun altından tutarak onu odasına götürmüş. Ve iki genç kız, genç konuklarını biraz bir şeyler yemesi için aralarına oturtmuşlar. Bundan sonra daha genç olanı, ona "Ey sevgili kardeşim, ey değerli varlık, gelişinle sevinçten konutun taşlarını raksettiren sen...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Seksen Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Ey sevgili kardeşim, ey değerli varlık, gelişinle sevinçten konutun taşlarını raksettiren sen, sana verilen güzel adını ve seni konutumuzun kapısına ulaştıran nedeni bize söylemek ister misin?" demiş. O da "Bilin ki, bana soru soran kızkardeşim ve onun ablası! Benim adım Hasan'dır! Beni bu saraya getiren nedene gelince bu, benim mutlu bahtımdır! Yine de, eğer burada bulunuyorsam, doğrusu çok büyük sıkıntılar geçirdikten sonra buna kavuştum!" diye yanıt vermiş. Ve büyücü Ateşetapan Behram ile aralarından geçenleri başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok! Ve iki kızkardeş, İranlının davranışından nefret duyarak bir ağızdan "Ey alçak köpek! Ölümü ne kadar iyi olmuş ve sen, ey kardeşim, onun, yaşamı sonsuza dek solumasına engel olmakla ne kadar iyi etmişsin!" diye haykırmışlar.

Bunu izleyerek daha yaşlısı kendinden genç olana dönmüş ve ona "Gül Goncası, kardeşimize aklında tutması için bizim öykümüzü anlatma sırası sana geldi!" demiş. Ve güzel Gül Goncası demiş ki:

"Bil ki, ey kardeşim, bizler sultan kızlarıyız! Benim adım Gül Goncası, kızkardeşiminki ise Mersin'dir; ama benim, aynı şekilde, şimdi avda olup neredeyse dönmek üzere bulunan bizden de güzel beş kızkardeşim daha vardır. Hepimizin en büyüğünün adı Sabah Yıldızı, ikincisinin Akşam Yıldızı, üçüncüsünün Yakut, dördüncüsünün Zümrüt ve beşincisinin Lale'dir. Ama ben yedi kızın en genciyim; ve hepimiz aynı babanın kızlarıyız; ama aynı annenin değil! Ben ve Mersin aynı annenin kızlarıyız. Ecinni ve meretlerin güçlü

bir hükümdarı olan babamız öylesine mağrur bir despottur ki, hiç kimseyi kızlarının kocası olmaya layık bulmadığından bizi asla evlendirmemeye yemin etmiştir. Ve iradesinin yerine getirilmesindeki kesinliği sağlamak için vezirlerini çağırtmış ve onlara 'Siz, hiçbir âdemoğlunun da, hiçbir ecinninin de uğramadığı ve kızlarım için konut oluşturabilecek bir yer biliyor musunuz?' diye sormuş. Vezirler de 'Bunu sormanın nedeni nedir, sultanımız?' deyince 'Kızlarımın insanoğlu ve ecinnilerin erkek cinsinden korunmaları için!' demiş; onlar da 'Sultanımız, kadınlar ve genç kızların iyiliksever Tanrı tarafından narin bedenleriyle erkeklerle birleşmek için yaratıldıklarını düşünüyoruz, biz! Zaten dua ve barış üzerine olası Peygamber de, *İslam'da hiçbir kadın bakire olarak yaşlanmaz*! buyurmuştur. Böyle olunca, kızlarının bakire olarak yaşlanması sultanımızın başında büyük bir vebal olacaktır! Ve sonra, vallahi! Onların gençliklerine de yazık değil mi?' demişler. Ama babamız 'Onları evermektense ölmüş olmalarını yeğ tutarım!' diye yanıt vermiş; ve de 'Eğer sizden dilediğim yeri bana hemen göstermezseniz, kafalarınız boyunlarınızdan uçurulacaktır!' diye eklemiş. O zaman vezirler 'Bu durumda, ey sultan, bil ki kızlarına korunak oluşturacak böyle bir yer vardır; buraya Bulutlu Dağ derler; eski zamanlarda Süleyman'a başkaldıran ifritler buraya sürülürdü. Orada korunak oluştursun diye bu asi ifritlerin yaptığı göğe yükselen altın bir saray vardır. O zamandan bu yana terk edilmiş, bomboş bir saraydır bu. Ve onun kurulu bulunduğu bölge hayranlık verici bir iklimle donatılmıştır; ağaçları, meyveleri bol, hoş suları, buzdan daha serin ve baldan daha tatlıdır!' diye yanıt vermişler. Bu sözleri işitmiş bulunan babamız, bir kez bizi güvenlik altına soktuktan sonra şahlarının ülkesine geri dönen ecinni ve meretlerin oluşturduğu müthiş mevkiple bizi çabucak buraya gönderdi.

Biz de, buraya geldiğimizden beri, Tanrı'nın tüm yaratıklarından soyutlanmış olan bu çiçekli ülkenin göz kamaştıran çayırlar, zengin ormanlarla kaplı, meyve ve bahçeleri bol ve su kaynakları in-

ci gerdanlıklara ve gümüş külçelere benzer bollukla akan dereler oluşturan; ve kendilerine gülümsediklerini görüp hayran oldukları çiçekleri içlerinde yansıtmak için dere dalgalarının birbirini izlediği; havanın kuş cıvıltıları ve kokuyla dolu olduğu; boyunları gerdanlıklı güvercinlerin ve kumruların bahar dallarında mezamir[1] okuduğu ve yaradanlarını överek ötüştüğü, kuğuların göllerde şahane bir edayla yüzdüğü ve tavuskuşlarının mercan ve binlerce renkli taşlarla süslenmiş gibi duran tüyleri içinde yeni gelinlere benzediği, toprağın tertemiz ve kâfurlu olduğu ve cennetin tüm güzellikleriyle güzel; kısacası kutsanmış bir yer olduğunu gördük.

Ve de kardeşim, böylesine bir yerde ve bir altın sarayın içinde yaşamakla kendimizi hiç de bahtsız bulmadık; ve bizden lütuflarını esirgemeyen Nasip Dağıtıcı'ya şükürler ettik; sadece, sabah uyandığımızda yüzüne bakması hoşumuza gidecek sevgili ve iyiniyetli herhangi bir erkeğin arkadaşlığından yoksun olmanın özlemini duyduk. İşte bundan dolayıdır ki, ey Hasan, gelişinle bizi bunca mutlulanmış görüyorsun!" demiş.

Böylece konuştuktan sonra, Gül Goncası Hasan ile ilgilenerek, kardeşler ve dostlar arasında âdet olduğu üzere ona armağanlar vermiş ve onunla sevgi dolu konuşmasını sürdürmüş. Tam o sırada Gül Goncası ve Mersin'in kızkardeşleri olan diğer beş sultan da çıkagelmiş ve bu kadar güzel bir genci ve hoş bir kardeşi görmekle etkilenip hayran olmuşlar; ve kendisine en zarif ve en sıcak karşılamayı göstermişler. Selamlaşmalar ve ilk hatır sormalardan sonra, ona uzun bir süre yanlarında kalması için yemin ettirmişler. Bunda hiçbir uygunsuzluk görmeyen Hasan da...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

1 *Mezamir*: Hazret – i Davud'un okuduğu bir tür gazel (Ç.)

Demiş ki:

Bunda hiçbir uygunsuzluk görmeyen Hasan da, dost bir yürekle yemin etmiş. Ve onların yanında, bu harikalar dolusu sarayda kalmış; ve o andan başlayarak tüm av partilerinde ve gezilerinde onların yanında yer almış; böyle tatlı ve güzel kızkardeşlere sahip olduğundan memnun ve mutlu olmuş; onlar da böyle yakışıklı ve harika bir erkek kardeşe sahip olmaktan sevinç duymuşlar. Ve günlerini bahçelerde ve ırmak boylarında birlikte oynaşarak geçirmişler; ve akşamları Hasan, onlara, doğduğu ülkenin âdetlerini, genç kızlar da ecinnilerin, meretlerin ve ifritlerin öykülerini anlatarak karşılıklı bilgi edinmişler. Ve bu hoş yaşam onu günden güne daha güzelleştiriyor ve yüzüne tam anlamıyla bir ay görünümü veriyormuş. Ve yedi kızla, özellikle Gül Goncası ile olan kardeşçe dostluğu aynı ana ve aynı babadan doğma kardeşlerinkine eşit olarak pekişiyormuş.

Bir gün, bir ormanlıkta oturmuş şarkı söylerlerken, göğü ve güneşin yüzünü saran büyük bir toz fırtınasının belirdiğini görmüşler. Bu fırtına, bir gök gürültüsüyle birlikte çabucak onlara ulaşmış; yedi sultan, korku dolu Hasan'a "Oh! Koş da çabucak bahçedeki köşke sığın!" demişler. Ve Gül Goncası, onu elinden tutup köşkte saklamış. Ve işte o anda toz dağılmış ve ardından ecinni ve meretlerden oluşmuş bir birlik ortaya çıkmış. Bu, Ecinistan hükümdarının komşu şahlardan birinin onuruna düzenlemek niyetinde olduğu büyük şenliklerde bulunmak üzere kızlarını getirmeleri için mevkip oluşturarak yolladığı bir birlikmiş. Bu haberi alan Gül Goncası, saklandığı yerde Hasan'ı bulmaya gitmiş; ve onu, gözleri yaşla dolu, göğsü acı hıçkırıklarla sarsılarak kucaklamış ve ona kızkardeşleriyle kendisinin oradan ayrılacaklarını bildirmiş ve "Ama, sevgili kardeşim, sen, tek sahibi kalacağın bu sarayda bizim dönüşümüzü bekle! İşte

sana bütün odaların anahtarları!" demiş. Ve senden ve sevgili varlığından, ey Hasan, sadece, üzerine firuze bir işaret kakılmış olan şu anahtarla ilgili odayı açmamanı rica ediyorum!" diyerek anahtarları kendisine vermiş. Ve ona söz konusu anahtarı göstermiş. Hasan da, onun ve kardeşlerinin ayrılışlarından çok üzülerek, onunla ağlaşarak kucaklaşmış ve dönmelerine kadar hiçbir yere ayrılmadan kendilerini bekleyeceğini ve üzeri firuze kakmalı anahtarın ilgili bulunduğu kapıyı açmamayı vaadetmiş. Genç kızla, oradan ayrılmadan önce gizlice kardeşlerini görmeye gelen altı kızkardeşi Hasan'a sevgi dolu vedada bulunmuşlar ve hepsi birbiri ardından onu kucaklamışlar ve gelen birliğin eşliğinde, babalarının ülkelerine gitmek üzere yola koyulmuşlar.

Hasan ise, sarayda yalnız kalınca, büyük bir kedere kapılmış; ve yedi kardeşinin sevgili birlikteliğinden sonra duyumsadığı yalnızlıktan dolayı göğsü iyice daralmış; ve üzüntülerini yatıştırıp oyalanmak için, birbiri ardından genç kızların odalarını ziyaret etmeye koyulmuş; onların oturdukları yeri ve kendilerine ait eşyaları yeniden görerek ruhunu hoşnut etmiş ve yüreği heyecanlanarak çarpmış; ve böylece üzeri firuzeyle işaretlenmiş anahtarla açılan kapının önüne gelmiş. Ama onu kullanmayı düşünmemiş ve geri geri çekilmiş. Sonra "Kim bilir kızkardeşim Gül Goncası neden bana ısrarla bu kapıyı açmamamı tembihledi? İçinde gizemli ne olabilir ki böylesine bir yasak koydu? Ama madem ki, kızkardeşimin iradesi böyleydi, ona işitip itaat etme yanıtında bulunmamam çaresizdi!" diye düşünmüş. Ve geri çekilmiş, gece olup yalnızlık başına çökünce, kederini yatıştırmak için yatmaya gitmiş. Ama bu yasak kafasını öylesine kurcalamış ki gözlerini kapayamamış; ve bu düşünce ona öylesine azap vermiş ki kendi kendine "Her şeye karşın gidip açsam mı?" demiş. Ama "En iyisi sabahı beklemeli!" diye düşünmüş. Ama böyle uykusuz daha fazla bekleyemediğinden, ayağa kalkıp kendi kendine "Gidip şu kapıyı hemen açmayı ve ölümüm bahasına da olsa, ardında ne olduğunu görmeyi yeğlerim!" demiş. Ve ayağa kalkıp bir meşale

yakmış ve yasak kapıya doğru yollanmış. Anahtarı kilide sokarak güçlük çekmeden çevirmiş; kapı gürültü yapmadan sanki kendiliğinden açılmış, Hasan da odaya girmiş.

Her yana bakmış, ilkin hiçbir şey görememiş; içeride hiçbir mobilya, hiçbir örtü ve halı yokmuş. Ama, odayı dolaşırken, bir köşede, duvara dayanmış, ucu tavandaki bir deliğe uzanan siyah ahşap bir merdiven görmüş. Hasan, kararsızlık duymadan, meşalesini yere bırakmış, merdivenden çıkarak tavana kadar tırmanıp deliğe dalmış. Ve bir kez başı delikten dışarı çıkınca, kendisini açık havada, odanın tavanıyla aynı düzeyde bulunan bir taraçada bulmuş.

O zaman Hasan, bir bahçe gibi bitkiler ve çiçeklerle kaplı bu taraçaya çıkmış ve mucizevi bir mehtabın aydınlattığı sessiz bir çevrede, insan gözünü böylesine büyülediği hiç görülmemiş bir manzaranın uzandığını görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Seksen Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

O zaman Hasan, bir bahçe gibi bitkiler ve çiçeklerle kaplı bu taraçaya çıkmış ve mucizevi bir mehtabın aydınlattığı sessiz bir çevrede insan gözünü böylesine büyülediği hiç görülmemiş bir manzaranın uzandığını görmüş. Ayaklarının altında göğün bütün güzelliğinin üzerine yansıdığı sakinlik içinde bir göl uzanıyor; bu gölün, sudaki mutlu çizgileriyle, defnelerin dengeli yapraklarının, çiçek açmış reyhanların, kar gibi çiçekleriyle badem ağaçlarının, mor salkımların hevenklerinin gülümseyişleriyle zenginleştirdikleri kıyılarında, kuşlar, gırtlaklarının tüm gücüyle gecenin ilahisini okuyorlar; bir ipek örtüye benzeyen yüzü, ulu ağaçlı orman içinde yayılarak, sonunda garip biçimde inşa edilmiş, sisler içindeki kubbesi gökyüzünün parıltısı ve billurunda yiten bir sarayın ayaklarını yıkıyormuş.

Ve bu saraydan gölün kıyısına kadar inen mermer ve mozaikten oluşmuş merdivenler, yakutlar, zümrütler, altınlar ve gümüşler, değişken sıralamalarla taş olarak kullanılıp inşa edilmiş şahane bir seki bulunuyormuş. Ve bu sekinin üzerinde pembe kaymak taşından dört yeğni direğin tuttuğu büyük, yeşil bir ipek örtünün altında, sarısabır ve altından, hoş bir işçilikle yapılmış bir taht yer alıyor; tahtın üzerinden çekirdekleri güvercin yumurtaları kadar iri inciler olan asmanın ağır salkımları sarkıyormuş. Ve bunların hepsi, gümüş ve kırmızı altından yapılan ince yaprakların oluşturduğu bir çitle çevrili bulunuyormuş. Ve bu tertemiz şeylerin üzerinde öylesine bir ahenk ve öylesine bir güzellik hükmediyormuş ki, hiçbir insan, Keyhüsrev ve Kayser dahil, benzer şaşaayı ne gerçekleştirebilir ne de düşleyebilirmiş.

Hasan da, gözleri kamaşmış bir durumda bu yerlerin zevkli barışını bozmaktan korkarak kıpırdayamazken, birdenbire gökyüzünden kopan ve göze batar biçimde göle yaklaşan iri kuşların uçuştuğunu görmüş. Bu kuşlar sonunda suyun kenarına konmuşlar; hepsi on adetmiş; ve güzel, beyaz, sık tüyleri çimenler üzerinde sürünü-

yormuş; yürürken kaygısızca salınıyorlarmış. Ve tüm hareketlerinde, ağır ağır sekiye ulaşıp oradaki tahta oturan hepsinden iri ve güzel olan bir kuşa itaat ediyor gibi görünüyorlarmış. Ve birdenbire, onu birden, zarif birer hareketle, tüylerinden soyunmuş. Bir kez bu mantoları sırtlarından atınca, içlerinden tam soyunuk on genç kız halinde saf güzellikte on ay doğmuş. Ve gülerek, sıçrayan birer değerli taş gibi suya atlamışlar. Ve suda kendi aralarında oynaşarak yıkanmışlar; ve en güzelleri de onları izlemiş, onları yakalamış ve bin okşayışla sarmış ve kahkahaları göl boyunca çınlayıncaya kadar onları gıdıklayıp ısırmış.

Yıkanmaları bitince gölden çıkmışlar, en güzeli sekiye çıkmış, üzerinde saçlarından başka örtünecek bir şey bulunmadan oradaki tahta oturmuş. Hasan, onların güzelliklerini seyrederken aklı uçuyor sanmış. Ve "Şimdi kızkardeşim Gül Goncası'nın bu kapıyı açmamı neden yasakladığını biliyorum! İşte artık huzurum sonsuza dek yok oldu!" diye düşünmüş. Ve çıplak genç kızın güzelliğinin ayrıntılarını saptamayı sürdürmüş. Ah! Ne harika yanları varmış! Onun o şahane çıplaklığı! Boynunun güzelliği ve siyah gözlerinin parıltısıyla karacaları, endamının inceliğiyle rüzgârda salınan arakları[1] aşıyormuş. Simsiyah saçları bir kış gecesi gibi yoğun ve siyahmış. Güle öykünen ağzı Süleyman'ın mührüymüş; fildişinden dökme genç dişleri bir inci gerdanlık ya da eşit irilikte dolu taneleri gibiymiş; boynu bir gümüş külçeymiş. Karnında köşeler ve gizli köşeler, art yuvarlarının üstünde çukurlar ve katmanlar varmış; göbek deliği bir siyah misk tanesi oturtulacak derinlikteymiş; kalçaları ağır, aynı zamanda devekuşu tüyüyle dolu yastıklar gibi tıkız ve bükülgen imiş. Ve tepesindeki sıcak ve büyüleyici yuvasında kulaksız bir tavşan gibi terası ve yöresiyle tam bir zafer öyküsü beliriyor, kara kederleri unutmak için insanın kendini bıraktığı koni halinde küçük koyakları gö-

1 *Arak ya da Araka*: Lahana yapraklı hurma ağacı. Hintlilerin çiğnediği fındığa benzer meyveleri olan bir cins hurma ağacı (Ç.)

rülüyormuş. Onu her yandan yuvarlak ve sağlam bir temele oturmuş billur bir kubbe olarak da görmek ya da devrilmiş bir gümüş kupaya benzetmek de mümkünmüş. Böyle bir genç kıza şairin şu dizelerinin uygulanması da mümkünmüş:

> Yanıma geldi o genç kız, güllere bürünmüş bir gül fidanı gibi güzelliğine bürünmüş olarak! Ve göğüsleri ileri fırlamış narlar gibi! İçimden 'İşte gül ve narlar!' diye haykırdım.
> Aldanmışım! Yanaklarını gülle karşılaştırmak, ey genç kız; ve göğsünü narlara benzetmek, ne büyük hata! Çünkü ne fidanlardaki güller onlarla karşılaştırılmaya layıktır ne de bahçelerdeki narlar!
> Çünkü güller, koklanabilir; narlar, toplanabilir; ama sen, ey bakire, seni kim koklayabilir, kim toplayabilir?

Ve göl kenarındaki tahta çıkıp oturan genç kız, işte böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Seksen Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve göl kenarındaki tahta çıkıp oturan genç kız işte böyleymiş.

Banyosunu alıp dinlendikten sonra, sekide, yanında oturan yoldaşlarına "Bana altlık giysilerimi verin!" demiş. Ve genç kızlar da yaklaşıp onu, tüm giysi olarak omuzları üzerine altın işlemeli bir eşarp, saçları üzerine bir tülbent koymuşlar ve belinin yöresini işlemeli bir kemerle donatmışlar. Ve böylece süslenmiş! Sanki yeni bir gelin gibiymiş ve herhangi bir harikadan da harika imiş. Hasan taraçadaki ağaçların ardına gizlenerek ona bakmış. Ve yaklaşmak için

duyduğu tüm arzuya karşın, hayranlıkla eli kolu öylesine bağlanmış ve heyecandan öylesine tükenmiş ki, en küçük bir harekette bile bulunamamış. Genç kız da "Ey sultanlar, işte güneş doğmak üzere, ayrılmayı düşünmenin zamanı geldi; çünkü ülkemiz uzak, epeyce de dinlendik!" demiş. O zaman ona tüy urbasını giydirmişler, kendileri de aynı tarzda giyinmişler. Ve hepsi birlikte sabahın göğünde beyaz bir parlaklık yaratarak uçuşmuşlar.

Hepsi o kadar! Hasan da, şaşkın, onları izlemiş; gözden kaybolmalarından sonra da uzun bir süre yeryüzünün tüm öteki kızlarını görmekle asla ruhunda duyamayacağı şiddetli bir tutkunun pençesinde, gözleri uzaklara takılı kalmış. Arzunun ve aşkın gözyaşları yanakları boyunca akmış ve "Ah Hasan! İşte bundan böyle artık gönlünü ecinni kızlarına kaptırdın! Oysa ülkende hiçbir güzellik gönlünü etkilemeyi beceememişti!" diye haykırmış. Ve uzun bir düşlemeye dalıp, eli yanağında, doğaçlamadan şu dizeleri söylemiş:

> Ey gözden kaybolan kız, ruhumu azaba sokmak için ışık ve güzellikle donanıyor; sonra da çekip gidiyorsun!
> Aşkın tatlılıkla dolu olduğunu iddia etmek cesaretini gösterirler! Ah! Eğer bu işkence tatlıysa, mürrü safi'nin[1] acılığı nedir acaba?

Ve böylece gözünü kırpmaksızın gün doğuncaya kadar iç çekip durmuş. Sonra göl kıyısına inmiş, onların bıraktığı yayıntılar içinde, serin havada soluk alarak orayı burayı dolaşmaya başlamış. Ve bütün günü kuşlar geri döner gelir umudu içinde yeniden taraçaya çıkacağı geceyi bekleyerek harcamış! Ama ne o gece gelen olmuş ne de onu izleyen öteki geceler. Ve Hasan, ümidi kırık, artık ne yemek, ne içmek, ne uyumak istemiş; ve o bilinmeyen kız için kapıldığı tutkuyla gittikçe daha fazla başı dönmekten başka elinden bir şey

1 *Mürrü safi*: Fransızca'da *myrrhe*. Lavanta imalinde kullanılan kokulu bir tür sarısabır. (Ç.)

gelmemiş. Ve bu yolda sararıp solmuş ve gücü onu yavaş yavaş terk etmiş; o da kendi kendine "Ölüm bu ıstırap dolu yaşamdan yeğdir!" diyerek çimenlere uzanmış.

Durumu böyleyken, Ecinnistan hükümdarının kızları, babaları tarafından çağrıldıkları şenlikten geri dönmüşler. Ve en genci, daha yolculuk giysilerini bile değiştirmeden, Hasan'ı bulmaya koşmuş. Ve onu, odasında, yatağında, sapsarı ve epeyce değişmiş olarak bulmuş; göz kapakları örtülü, gözyaşları yanaklarından ağır ağır akıyor-

muş. Genç kız bunu görünce acı bir haykırış koparmış ve onun üzerine atılarak bir kızkardeşin erkek kardeşine yaptığı gibi ona sarılmış, alnını ve gözlerini öperek ona "Sevgili kardeşim, vallahi seni bu durumda görmekle yüreğim yarılıyor! Ah! Söyle bana çektiğin acının nedenini de çaresini bulayım!" demiş. Hasan da göğsü hıçkırıklarla kabararak, başı ve elleriyle "Hayır!" anlamına gelen bir işaret yapmış; ve ağzından tek bir söz çıkmamış. Genç kız da gözyaşları içinde ve sesinde sonsuz bir sevecenlikle ona "Lütfen, kardeşim Hasan, canımın canı, gözlerimin zevki, zayıflıktan gözlerinin çukura kaçtığını ve o güzelim gül yanaklarının solduğunu görmekle yaşam benim için renksiz ve çekilmez oldu! Senden, bizi bağlayan kutsal sevecenlik adına, binlerce yaşamı olsa hepsini senin hayatını kurtarmak için feda edecek bir kızkardeşten hiçbir şey saklamamanı yalvararak rica ediyorum!" demiş. Ve çıldırmış gibi, onu, buseleriyle sarmış; iki elini göğsünün üzerinde bağdaştırmış ve o bu durumdayken, yatağının yanında dizüstü çökmüş. Hasan da, epeyce bir zaman geçtikten sonra, göğüs yırtan birkaç soluk salıvererek, söngün bir sesle, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş.

Dikkatle bakarsan, açıklamaya gerek kalmadan, dertlerimin nedenini bulursun. Ama hiç çaresi olmayan bir hastalığın tanınması neye yarar?
Yüreğim yer değiştirdi ve artık gözlerim uyumayı beceremiyor! Ve aşkın değiştirdiğini, yine ancak aşk yerine getirir!

Sonra Hasan'ın gözyaşları bol bol dökülmüş ve de "Ah kardeşim! Hatası yüzünden ıstırap çekene sen nasıl bir yardımda bulunabilirsin? Ve korkarım ki sen beni, derdimden ve bahtsızlığımdan ölmeye terk etmekten başka bir şey yapamazsın!" diye eklemiş. Ama genç kız "Tanrı'nın adı üstüne ve yörene olsun Hasan! Sen ne diyorsun? Ruhun bedenimi terk etmedikçe sana yardıma koşmaktan başka şey yapamam!" diye haykırmış. Bunun üzerine Hasan, sesinde

hıçkırıklarla "Bil ki kardeşim Gül Goncası, on gündür hiçbır şey yemedim; bu da başıma gelen şu ve şu nedenlerden ötürüdür!" demiş. Ve ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm serüvenini anlatmış.

Gül Goncası, öyküyü duyunca, Hasan'ın söz dinlemezliğine kızacak yerde, çektiği ıstıraba çok acımış ve onunla birlikte ağlamaya başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Seksen Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Çektiği ıstıraba çok acımış ve onunla birlikte ağlamaya başlamış. Sonra ona "Sevgili ruhun sakinleşsin, gözlerini serinlet ve gözyaşlarını kurut! Çünkü, ben, yemin ederim ki, değerli bedenimi ve aziz canımı, başına gelen derdi iyileştirmek ve seni bilinmeyen sevgiline kavuşturarak arzunu doyurmak için feda etmeye hazırım! Ama kardeşim, sana, bu işi gizli tutmanı ve kardeşlerime hiçbir şey söylememeni tavsiye ederim; yoksa kendini de, beni de yok edersin! Eğer, sana yasak kapıdan söz ederler ve bu konuda soru sorarlarsa, onlara 'Bu kapıyı bilmiyorum!' dersin!" demiş. Hasan da "Kuşkusuz, onlarla böyle konuşurum! Çünkü senin fikrin harika!" diye yanıt vermiş. Ve Gül Goncası'na sarılmış ve ruhunun yatıştığını ve yasak kapıyı açtığından dolayı kızkardeşinin ona çok kızacağı düşüncesinin yarattığı korkudan kurtulmasından dolayı göğsünün ferahladığını duyumsamış ve artık güven içinde olduğundan, rahatça soluk almış ve bir şeyler yemek istemiş. Gül Goncası da onu bir kez daha kucaklayıp gözlerinde yaşlarla kızkardeşlerini bulmaya gitmiş ve onlara "Ne yazık ki, kardeşlerim, zavallı kardeşim Hasan has-

ta! On gündür midesine hiçbir şey girmemiş; bizim yokluğumuzdan dolayı odasına kapanmış ve umutsuzluğa kapılmış! Ona burada, arkadaşlık edecek kimse kalmadığı için zavallı sevgili çocuk, anasını ve yurdunu hatırlamış ve anıları onu kedere boğmuş. Oh! Bahtı ne kadar acınasıymış, kardeşlerim!" demiş.

Gül Goncası'nın bu konuşması üzerine, çok tatlı ve hemen duyarlanan birer ruha sahip olduklarından sultanlar, çabucak koşup Hasan'a yiyecek içecek bir şeyler getirmişler; ve onu teselli etmeye ve varlıkları ve sözleriyle canlandırmaya çalışmışlar; ve onu eğlendirmek için tüm şenliği ve Ecinnistan'da, babalarının sarayında gördüklerini ona anlatmışlar. Ve tam bir ay, en candan ve ince ilgi göstermeyi sürdürerek, tam olarak değilse de, onu epeyce iyileştirmişler.

Bu sürenin sonunda, Hasan'ı artık yalnız bırakmamak için sarayda kalmak isteyen Gül Goncası dışında, sultanlar âdetleri üzre ava gitmişler; ve genç kardeşlerine, konuklarına baksın diye, memnunlukla bu izni vermişler. Onların ayrıldıkları andan başlayarak genç kız, Hasan'ın yataktan kalkmasına yardım etmiş; ve onu göle bakan taraçaya çıkarmış. Ve orada, onu bağrına basarak başını omzunda dinlendirmiş ve ona "Şimdi söyle bana, kuzucağız, gölün kıyısında sıralanmış hangi köşkte seni bunca tedirgin eden genç kızı gördün?" demiş. Hasan da "Bu köşklerden birinde görmedim ben onu! İlkin gölün suları içinde, sonra da sekideki tahtın üstünde gördüm!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan genç kızın yüzü sararmış ve "Vay başımıza gelen! Ama öyleyse, ey Hasan, bu kız, geniş bir imparatorlukta hüküm süren hükümdarın kızının ta kendisi! Babam, bu hükümdarın vekillerinden biridir. Hükümdarımızın oturduğu ülke aşılmaz mesafeler içinde olup ne insanoğlunun ne de ecinnilerin geçebildiği bir deniz kıyısındadır. Senin gördüğün en genci olan, yedi kızı vardır. Her kızının kendisine bağlı, sırf soylu ailelerden oluşan bir muhafız birliği vardır. Muhafız birliğindeki bu genç kızların her birinin de, emri altında beş bin amazondan oluşan orduları vardır.

Ve senin gördüğün, kesinlikle hükümdarın tüm kızları içinde en güzel ve en savaşçı olanıdır. Adına Görkem[1] derler! O buraya her yeni ayla birlikte babasının mabeyincilerinin kızlarıyla birlikte dolaşmaya gelir. Onları gökyüzünde uçuran tüyden oluşan mantolarına gelince, ecinnilerin giysilerinden biridir! Ve bu mantolar sâyesinde

biz, maksadımıza ulaşabileceğiz! Gerçekten, bil ki, ey Hasan, ona sahip olmanın tek yolu, bu büyülü giysileri ele geçirmendir! Bunun için onun dönüşünü burada gizlenerek beklemenden başka yapacak iş yoktur; ve mantoyu, ama sadece mantoyu ele geçirmek için onun

1 *Görkem*: Mardrus'te *Splendeur*, Lippmann'da *Manar-es-Sana* (Şimşek Aydınlığı) olarak belirlenmektedir (Ç.)

göle girip yıkanacağı andan yararlanacaksın! Ve bu yoldan hemen onun kendisine sahip olacaksın! Ama sakın yalvarmalarına kulak asarak mantosunu geri verme! Yoksa dönüşü olmayacak şekilde mahvolursun! Ve bizler de, bizlerle birlikte babamız da aynı şekilde onun intikamının kurbanları oluruz. Daha iyisi, onun saçlarını kavra ve birlikte sürükle; sana boyun eğecek ve itaat edecektir! Ve olan, olacaktır...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Seksen Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Ve olan, olacaktır!" demiş.

Gül Goncası'nın bu konuşmasını duyan Hasan, sevince kapılmış ve içini yeni bir yaşam sevincinin doldurduğunu ve tüm gücünü yeniden kazandığını hissetmiş. Ve ayağa kalkarak kızkardeşinin elinden tutmuş, dostlukla teşekkür ederek yavaşça onu öpmüş. Ve ikisi birlikte saraya dönüp kalan zamanlarını öteki genç kızlarla birlikte sakince şu ya da bu işi görerek geçirmişler.

Kesinlikle yeni ayın ilk günü olan ertesi gün, Hasan, göl kıyısındaki sekinin gerisinde saklanmak için geceyi beklemiş ve oraya ulaştıktan sonra daha birkaç dakika geçmeden, gecenin sessizliğinde, kanat sesleri işitmiş ve mehtapta sabırsızlıkla beklediği kuşlar gelip tüy mantolarını ve altlarındaki ipek iç çamaşırlarını çıkardıktan sonra göle inmişler. Ve ecinni şahlar şahının kızı, o harika Görkem de, ışıldayan çıplak bedeniyle suya dalmış. Bu kez, ilkinden de güzel ve arzu uyandırır durumdaymış. Ve Hasan, içinde bulunduğu hayranlık ve heyecana karşın, görünmeksizin, âdeta kayar gibi kızların giysilerini bıraktıkları yere ulaşmış ve hükümdarın kızının tüyden

mantosunu almış ve çabucak güven içinde sekinin ardında saklandığı yere dönmüş.

Güzel Görkem, havuzdan çıkınca, bir bakışta çimenlerin üzerine bıraktıkları giysilerdeki karışıklığı ve yabancı bir elin eşyalarını kurcaladığını anlayıvermiş ve yaklaşıp kendi mantosunun kaybolduğunun farkına varmış; o zaman büyük bir korku ve umutsuzluk çığlığı koparmış; yüzünü ve göğsünü yumruklamış. Oh! Ayışığında bu umutsuz haliyle ne de güzelmiş! Ama yoldaşları onun çığlığını işiterek işin ne olduğunu anlamak için koşup gelmişler ve olup bitenleri öğrenince, çabucak mantolarını almış ve ıslaklıklarını kurulamayı ve ipekli iç çamaşırlarını giymeyi bile düşünmeden, uçuş tüylerine bürünerek ürkmüş karacalar ya da şahinin izlediği güvercinler gibi çılgınca göğe kanat açmışlar; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, gölün kıyısında hükümdarlarının kızı öfkeli ve mutsuz Görkem'i tek başına bırakarak gözden kaybolmuşlar.

Bunun üzerine Hasan, heyecandan titremekte olduğu halde, gizlendiği yerden çıkarak çıplak kızın üzerine atılmış, kız elinden kaçınca peşine düşmüş; bir yandan da tatlı sözler söylüyor ve hiçbir kötülük yapmayacağına dair güvence veriyormuş. Ama o, bakire bedenine zarar gelir korkusuyla, ellerini ileri uzatarak, saçları rüzgârda, soluk soluğa tıpkı bir ceylan gibi koşuyormuş. Hasan son bir sıçrayışla onu saçlarından yakalamış ve saçlarını bileğine dolamış; ve onu, kendisini izlemeye zorlamış. O zaman kız, gözlerini kapamış; ve artık karşı koymayarak alıp götürülmesine katlanmış. Hasan da onu, yalvarmaları ve gözyaşlarıyla etkilenmeksizin götürdüğü odasına kapatmış ve gecikmeksizin koşup kızkardeşini bulmuş ve başarısının güzel haberini vermiş.

Gül Goncası, hemen Hasan'ın odasına gelmiş; mutsuzluktan ellerini ısıran ve gözlerinin olanca yaşını dökmekte olan Görkem'i bulmuş. Saygılarını sunmak üzere kızın ayaklarına kapanmış ve yeri öptükten sonra ona "Ey hanımım, Barış, Tanrı'nın lütfu ve kutsaması üzerine olsun! Evimizi aydınlattın ve gelişinle kokuya boğdun!" demiş. Görkem de "Nasıl! Sen misin o, Gül Goncası! Demek ki,

âdemoğullarının hükümdarının kızına böyle davranmasına izin veriyorsun, ha! Sen babamın kudretini bilirsin; ve yine bilirsin ki, ecinni şahları hep ona bağlıdır; ve de denizin kumları kadar sayısız ifrit ve meretin yaşadığı bölgelerde hükmü geçer; ve sen, beni kaçırması için bir âdemoğlunu evinde barındırıyor ve hükümdarının kızına ihanet ediyorsun! Yoksa bu âdem, yıkandığım gölün yolunu nasıl bulurdu?" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Hasan'ın kızkardeşi "Efendimizin kızı, sultanım, ey bütün ecinnilerin ve insanların en güzeli, en hayran olunanı! Bil ki, sen yıkanırken ansızın çıkıp gelen kişi, ey parlak yıldız, eşi olmayan bir delikanlıdır. Ve de sana en küçük bir zarar vermeyecek kadar ince ruhludur! Ama baht, bir kez, bir şeyi saptadı mı, onu sonuna ulaştırır! Ve seni kaçıran bu yakışıklı genç adamın bahtı da onu senin güzelliğine tutkulu kılmış; ve âşıkların da kusuruna bakılmaz! Onun sevgisi senin gözünde bir suç olmamalıdır! Ve zaten, Tanrı kadınları erkekler için yaratmamış mıdır? Ve şu gördüğün genç, yeryüzünün en güzel delikanlısı değil midir? Bir bilseydin, hanımım; seni ilk kez gördükten sonra nasıl hasta düştüğünü bir bilseydin! Neredeyse ruhunu teslim etmek üzere idi! İşte böyle!" diye yanıt vermiş. Ve ecinniler sultanına Hasan'ın yüreğini tutuşturan tutkunun şiddetini anlatmayı sürdürmüş ve de "Unutma ki, hanımım, o seni on yoldaşının arasından, en güzeli ve en harikası olarak seçti. Oysa, onların da, senin gibi, çıplak yıkanırlarken baskına uğramaları kolaydı!" diyerek sözlerini tamamlamış.

Hasan'ın kızkardeşinin bu konuşmasını duyan güzel Görkem kaçmaktan vazgeçmesi gerektiğini anlamış ve derin bir iç çekmiş. Gül Goncası da koşup ona, bürünsün diye, harika bir urba getirmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Gül Goncası da koşup ona, bürünsün diye, harika bir urba getirmiş. Sonra yemesi için yiyecek sunmuş ve kederini dağıtmak için elinden geleni yapmış. Sonunda güzel Görkem biraz teselli bulmuş ve "Anlıyorum ki benim bahtımda babamdan, ailemden ve ülkemin konutlarından ayrılmak yazılı imiş! Ben de bahtın hükmüne boyun eğeceğim!" demiş. Hasan'ın kızkardeşi de onun bu kararını desteklemekte kusur etmemiş ve bunu öylesine yapmış ki, sultanın gözyaşları tümüyle dinmiş ve kaderine boyun eğmiş. Bunun üzerine Hasan'ın kızkardeşi, bir an için kardeşine koşmak üzere onun yanından ayrılmış ve kardeşine "Çabucak sevgilinin yanına koş, çünkü en uygun zamandır. Bir kez odaya girince, ayaklarını öpmekle işe başla, sonra ellerini, sonra başını öpersin! Ve ancak ondan sonra kendisiyle konuş; zannımca bu en inandırıcı ve incelikli yoldur!" demiş. Hasan da, heyecandan titreyerek, kendisini tanıyınca ona dikkatle bakan ve kendine karşın güzelliğiyle son derece etkilenen sultanın yanına girmiş. Ama kız, başını eğmiş ve Hasan da onun ayaklarını, ellerini, sonra da iki gözü arasından alnını öpmüş ve ona "Ey en güzellerin sultanı, ruhların hayatı, bakışların neşesi, zekâ bahçesi, ey ecem, ey hanımım! Lütfen, yüreğini yatıştır, gözlerini kurut! Çünkü bahtın mutluluklarla doludur! Nasıl kızkardeşim senin bir hizmetkârınsa, ben de senin için sadık bir köle olmaktan başka bir şey düşünmüyorum ve niyetim seni kirletmek değildir; ama Tanrı'nın ve Elçisi'nin yasalarına göre seninle evlenmektir! Seni kendi ülkem olan Bağdat'a götüreceğim; orada sana iki cinsten köleler ve güzelliğiyle sana yaraşır bir konut satın alacağım! Ah, bilsen Barış Kenti olan Bağdat ne harika bir yerdir! Halkı ne kadar cana yakın, kibar ve sevecendir! Evleri nasıl hoş ve rahattır! Ve sonra, benim, kadınla-

rın en iyisi olan bir annem vardır ve seni kızı gibi sevecek ve harika yemekler hazırlayacaktır; çünkü tüm Irak ülkesinde hiç kuşkusuz en iyi aşçı odur!" demiş.

Ve işte Ecinnistan hükümdarının kızı genç Görkem ile böyle konuşmuş Hasan. Sultan da ona herhangi bir sözcük, bir harf ya da bir işaretle yanıt vermemiş! Ve birdenbire, sarayın kapısının çalındığını duymuşlar. Kapıları açmak ve kapamakla görevli olan Hasan da, ona "Beni bağışla, hanımım! Biraz yanından ayrılacağım!" demiş. Ve gidip kapıyı açmış. Kapıyı çalanlar avdan dönen kızkardeşleri imiş. Ve onu yeniden sağlıklı ve yanakları parlamış görünce, sevinmişler ve hayranlığın sınırında hayran olmuşlar. Hasan, onlara sultan Görkem'den söz açmaktan sakınmış; ve karacalar, tilkiler, tavşanlar, mandalar ve her türden öteki vahşi hayvandan oluşan av ürünlerini taşımakta onlara yardımcı olmuş; ve birini diğeri ardından alınlarından öperek onlara aşırı bir sevgi ve tüm okşayışlarını genç kızkardeşleri Gül Goncası'na sakladığını bildiklerinden, onda görmeye alışık olmadıkları bir coşkuyla dostluk göstermiş. Onlar da değişiklikten hoşlanarak şaşırmışlar. Ve genç kızların en büyüğü böylesine bir değişmenin bir nedeni olabileceğinden kuşkulanmış; ve muzip bir bakış fırlatmış ve göz kırparak "Gerçekten Hasan, senden gelen bu aşırı sevgi gösterisi bizi şaşırttı. Sen ki bugüne kadar okşayışlarımızı pek öyle isteyerek yanıtlamazdın! Yoksa av giysilerinin içinde bizi daha güzel mi buldun? Yoksa bizi şimdi daha çok mu seviyorsun? Yoksa bu iki nedenin ikisi de mi geçerli?" demiş. Ama Hasan gözlerini yere eğmiş; ve en katı yürekleri bile eritecek bir soluk koyvermiş. Sultanlar da şaşırarak ona "Neden böyle soluğunu koyverdin, kardeşimiz? Senin sakinliğini kim bozdu? Yoksa, annene, yurduna geri dönmek mi istiyorsun?" diye sorup "Konuş Hasan, yüreğini kardeşlerine aç!" diyerek sözlerini sürdürmüşler. Ama Hasan, tam o sırada yanlarına gelen kızkardeşi Gül Goncası'na dönerek ve son kertede kızararak, ona "Sen konuşsan, daha iyi olacak! Başımı döndüren nedeni onlara anlatmaktan çok utanıyorum!" de-

miş. Gül Goncası da "Kardeşlerim, merak edilecek bir şey yok! Kardeşimiz sadece havada güzel bir kuş tutmuş ve onu evcilleştirmek için yardımınızı diliyor!" demiş. Hepsi birden "Kuşkusuz! Bu çok kolay! İyi ama Hasan bundan dolayı neden bu kadar kızarıyor!" diye haykırmışlar. Kız da "İşte şundan! Hasan bu kuşu bilemezsiniz nasıl bir aşkla seviyor!" diye yanıt vermiş. Onlar da "Allah'ın işine bak! Peki, göğün kuşuna sevgini göstermek için ne yapıyorsun, Hasan?" diye sormuşlar. Gül Goncası da, Hasan başını eğip daha da fazla kızarırken "Sözle, davranışla ve bunları izleyen her şeyle!" demiş. Onlar da "Öyleyse, kardeşimizin kuşu büyük olmalı!" demişler. Gül Goncası "Bizim boyumuzda! Hele beni bir dinleyin!" demiş. Ve de "Bilin ki, kardeşlerim, âdemoğlunun zekâsı çok sınırlı! Bundan dolayı zavallı Hasan'ımızı burada yalnız bıraktığımızda, yüreği pek sıkıldığından oyalanmak için sarayın her yanında dolaşmış. Ama ruhu öylesine bunalım içindeymiş ki, anahtarları karıştırmış ve tesadüfen taraçanın bulunduğu yasak odanın kapısını açmış! Ve başına *şu* ve *şu* olaylar gelmiş!" diye eklemiş. Ve Hasan'ın hatasını hafifleterek onlara tüm öyküyü anlatmış; ve "Her durumda kardeşimiz mazurdur! Çünkü kız çok güzel! Ah, bir bilseniz kardeşlerim ne kadar güzel!" diye eklemiş.

Gül Goncası'nın bu konuşmasını duyan kızkardeşleri ona "Eğer söylediğin kadar güzelse bu kız, onu bize göstermeden önce, bize yaklaşık olarak tanımla!" demişler. Gül Goncası "Onu size tanımlamak mı? Ya Allah! Bunu kim yapabilir? Bunu yapmaya kalkışsam; yaklaşık olarak bile onun güzelliklerini size anlatmaya kalkışsam dilimde tüyler biterdi. Yine de, onu görünce sırtüstü düşmenizi engellemek için denemek isterim!

Bismillah, kardeşlerim! Onu, yasemin çıplaklığına olanca göz kamaştırıcılığıyla bürüyen Tanrı'ya şükürler olsun! Gerdanının güzelliği ve siyah gözlerinin parlaklığıyla maralları ve endamının narinliğiyle araka dalını geçer! Saçları yoğun ve siyah bir kış gecesidir;

güle öykünen ağzı Süleyman'ın mührünün ta kendisidir; yeni fildişinden oluşmuş dişleri bir inci gerdanlık ya da aynı irilikte dolu taneleridir; boynu bir gümüş külçesidir; karnının köşeleri ve gizli köşeleri; art yuvarlarının çukurları ve katmanları vardır; göbek deliği bir misk tanesi alacak genişliktedir; kalçaları ağır, aynı zamanda devekuşu tüyüyle doldurulmuş yastıklar gibi tıkız ve esnektir; ve üst yanlarındaki sıcak ve büyüleyici yuvasında kulaksız tavşanlara benzer, kara kederleri unutmak için aranan, taraçası, çukuru, tepesi ve vadisiyle utkulu aşk hörekesi bulunmaktadır. Ve siz onu görünce, sağlam bir temele oturmuş her yanı yuvarlak billur bir kubbeye de, tersine çevrilmiş bir gümüş kupaya da benzetseniz yanılmış olmazsınız kardeşlerim! Şairin şu dizeleri haklı olarak böylesi bir kıza uyarlanabilir:

> Gül fidanının güllerle donandığı gibi, güzelliğine bürünerek ve fırlamış göğüsleri narlara benzer o genç kız yanıma geldi!
> Ben de kendi kendime 'İşte güller ve narlar!' diye haykırdım.
> Aldanmışım! Ey genç kız, senin yanaklarını güle ve göğüslerini nara benzetmek ne büyük hata! Çünkü ne gül fidanının gülleri ne de bahçenin narları onlarla kıyaslanmaya layıktır.
> Çünkü güller koklanır, narlar derlenir; ama seni, ey bakire, seni koklamayı ya da sana dokunmayı kim umut edebilir?

Çünkü işte, kardeşlerim, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede Ecinnistan şehinşahının kızı Görkem Sultan'dan görebildiklerim bunlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"... İşte kardeşlerim, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede Ecinnistan şehinşahının kızı Görkem Sultan'dan görebildiklerim bunlar!" demiş.

Genç kızlar kızkardeşlerinin bu sözlerini işitince, hayranlıkla "Ey Hasan, böylesine harika bir kıza tutulmakta ne kadar haklısın! Ama, Allah için, bizi hemen onun yanına götür de onu gözlerimizle görelim!" diye haykırmışlar. Hasan da, hemşirelerinden yana güven duyarak onları güzel Görkem'in bulunduğu odaya götürmüş ve kızlar, onun eşsiz güzelliğini görüp önünde elleri arasından yeri öpmüşler ve selamlar ve hoş geliş dileklerinden sonra, ona "Ey şahımızın kızı, kuşkusuz kardeşimiz delikanlı ile serüvenin inanılmaz bir şey! Ama, burada ellerinde bulunan hepimiz, gelecekte senin mutlu olmanı öngörüyor; ve sana, tavırlarının zarafeti, sevecenliği ve her alandaki uzmanlığından dolayı kardeşimiz olan bu delikanlıya, tüm ömrünce bağlanmakla sadece büyük bir memnunluk duyacağının güvencesini vermek istiyoruz! Başkaca, araya birini sokacak yerde tutkusunu doğrudan doğruya sana açıkladığını ve yasal olmayan hiçbir şey istemediğini de düşün! Ve biz, genç kızların erkeklerden vazgeçemeyeceklerinden emin olmasaydık, şahımızın kızı olan senin nezdinde, bunca gözüpek bir girişimde bulunmazdık! Bırak seni kardeşimizle everelim! Ondan hoşnut kalacaksın; bu konuda sana boynumuz üzerine güvence veririz!" demişler. Ve bu sözleri söyleyerek yanıt beklemişler. Ama güzel Görkem, ne olumlu ne de olumsuz herhangi bir şey söylediğinden, Gül Goncası ona doğru ilerlemiş ve elini ellerine alarak, ona "İzninle hanımımız!" demiş; sonra Hasan'a dönerek ona "Sen de elini uzat!" demiş. Hasan elini uzatmış; Gül Goncası onu tutarak kendi ellerinin içinde Görkem Sultan'ınki-

lerle birleştirerek ikisine birden "Allah rızası ve Elçi'sinin yasasına uyarak sizi eveliyorum!" demiş. Hasan da, mutluluğun doruğunda, şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Ey hayranlık veren karışımı benliğinde toplayan huriye! Güzelliğin suyunda yıkanmış muzaffer yüzünü görünce, insan; varlığınla parıldayan görkemliliği özdeşleştiriyor!
> Gözlerim senin güzelim bedeninin yarısına yakınının kesinlikle yakuttan, üçte birinin inciden, beşte birinin siyah miskten, altıda birinin amberden ve tümünün altından oluştuğunu görüyor!
> Havva Anamız'dan doğma bakireler arasında ve göklerin çeşitli bahçelerinde yaşayan güzeller içinde seninle kıyaslanabilecek bir teki bile yok!
> Bana ölümü vermek ister misin? Öyleyse bağışlama beni! Aşkın başka kurbanları da vardır, elbette! Beni yaşama mı döndürmek istiyorsun? Gözlerini üstüme çevir öyleyse, ey dünyanın süsü!

Ve genç kızlar bu dizeleri işitince, Görkem'e doğru dönerek "Ey sultan, duygularını bunca güzel bir tarzda ve dizeler halinde anlatan bir genci sana ulaştırdığımız için hâlâ bizi ayıplayacak mısın?" diye haykırmışlar. Görkem de "Bir şair mi o?" diye sormuş. Ona "Kesinlikle elbet! Hayranlık verici bir kolaylıkla her zaman çok canlı bir duyarlık yaratan şiirler ve binlerce dizeden oluşan gazelleri doğaçlamadan söyler ve düzenler!" demişler. Hasan'ın yeni erdemini açıkça ortaya koyan bu sözler, sonunda, yeni gelini kazanmasını sağlamış; ve uzun kirpiklerinin arasından gülerek Hasan'a bakmış; Onun gözlerinin bir işaretinden başka bir şey beklemeyen Hasan da, onu kollarına almış ve odasına taşımış. Ve orada, kendisinin izniyle onda açılacak şeyi açmış ve kırılacak şeyi kırmış ve mühürlenmiş olanı sökmüş! Ve bütün bunları tatlılaştırma sınırında tatlılaştırarak yapmış; o da buna aynı şekilde karşılık vermiş; ve ikisi birlikte, az bir zamanda dünyanın tüm zevklerini tatmışlar. Ve kıza karşı duyduğu aşk, tüm tutkuların ötesinde, Hasan'ın yüreğine iyice yer-

leşmiş. Ve tüm kuşlarıyla uzun uzadıya ötmüş durmuş! Kendine inananları zevkte birleştiren ve üzerlerine yığdığı verilerin hesabını tutmayan Tanrı'ya şükürler olsun! Sana tapınırız, Rabbim! Senden yardım dileriz! Bizi doğru yola sevk et, iyiliklerinle donattıklarının yoluna! Hiddetini uyandıranların ya da şaşkınlık içinde bulunanların yoluna değil!

Böylece Hasan ve Görkem, aşkın sağladığı her türlü zevkle dolu kırk gün geçirmişler. Yedi sultan, özellikle Gül Goncası da, iki yeni evlinin zevklerini her gün çeşitlendirmek ve sarayda bulunuşlarını en hoş şekilde değerlendirmek için ellerinden geleni yapmışlar. Ama, kırkıncı günün sonunda, Hasan annesini, evde kurduğu mezarı başında gece gündüz ağlayıp durmaktayken ve kendisini unuttuğu için ona sitem ederken rüyasında görmüş. Gözlerinde yaşlarla uyanmış; ve içini parçalayan hıçkırıklar koparmış! Kızkardeşleri yedi sultan, onun ağlamasını duyarak koşuşmuşlar; ve Gül Goncası, ötekilerin hepsinden çok gözyaşlarına boğularak Ecinniler şahının kızına, kocasına ne olduğunu sormuş. Görkem de "Bilmiyorum!" diye yanıt vermiş; Gül Goncası "Derdinin nedenini kendim sorup öğreneyim!" diyerek Hasan'a "Neyin var senin kuzucağızım?" diye sormuş. Hasan, gözünden daha da fazla yaşlar dökmüş ve sonunda, pek çok sızlanarak rüyasını anlatmış.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Doksan İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve sonunda pek çok sızlanarak rüyasını anlatmış. O zaman ağlayıp inleme sırası Gül Goncası'na gelmiş; kızkardeşleri de Hasan'a "Bu durumda, Hasan, seni burada daha fazla tutamayız ve de

sevgili anneni yeniden görmek üzere ülkene dönmeni engelleyemeyiz. Yalnız senden bizi unutmamanı ve bizi yılda bir kez gelip görmeyi vaadetmeni rica ediyoruz!" demişler. Küçük kardeşi Gül Goncası da, hıçkırarak Hasan'ın boynuna atılmış ve sonunda kederden baygın düşmüş. Kendine gelince de, kederle ayrılık dizeleri okumuş, her türlü teselliyi reddederek başını dizlerine eğmiş. Hasan da onu kucaklamaya ve okşamaya koyulmuş ve ona, senede bir kez gelip

kendisini göreceğini yeminlerle vaadetmiş. Ve bu sırada Hasan'ın ricası üzerine, kızkardeşleri yol hazırlığına başlamışlar. Her şey tamamlanınca, kendisine "Basra'ya ne şekilde dönmek istiyorsun?" diye sormuşlar. O da "Bilmiyorum!" demiş. Sonra birdenbire Behram'dan aldığı üzerine horoz derisi gerili sihirli dümbeleği hatırlamış. Ve "Vallahi! İşte buldum. Ama onu nasıl kullanacağımı bilmiyorum!" diye haykırmış. Bunun üzerine ağlamakta olan Gül Goncası,

bir an için gözyaşlarını kurutmuş; ayağa kalkarak Hasan'a "Sevgili kardeşim, bu dümbeleği nasıl kullanacağını ben sana öğreteyim!" demiş ve dümbeleği almış ve onu böğrüne dayayarak parmaklarıyla horoz derisi üzerine hafifçe vurur gibi yapmış. Sonra Hasan'a "İşte böyle yapmak gerek!" demiş. Hasan da "Anladım, kardeşim!" demiş. Ve tamburu genç kızdan alıp Gül Goncası'nın kendisine gösterdiği şekilde, ama daha fazla kuvvetle vurmuş. Birdenbire, ufkun her yanından büyük develer, hecin develeri, katırlar ve atlar sökün etmiş. Ve bütün bu sürü, gürültüler koparark uzun bir dizi halinde: ilkin develer, sonra hecin develeri, sonra katırlar ve sonra da atlar sıralanmaya başlamışlar.

Bunun üzerine, yedi sultan en iyi hayvanları seçip öbürlerine yol vermiş, seçtiklerinin üzerine değerli denkleri, armağanları, eşyaları ve yiyecekleri yüklemişler. Ve büyük bir hecin devesinin sırtına yeni evliler için iki kişilik bir tahtırevan yerleştirdikten sonra birbirlerine veda etmeye başlamışlar. Oh! Bu veda ne kadar acı olmuş! Zavallı Gül Goncası! Sen üzülmüş ve ağlamışsın! Şahın kızıyla birlikte yola çıkmakta olan Hasan'a sarılıp ondan ayrılırken senin kardeş yüreğin nasıl parçalanmıştır kim bilir! Yavrusundan kahrolarak ayrılmış bir kumru gibi inliyormuşsun! Ah! Ey ince ruhlu Gül Goncası, henüz ayrılık bardağını acının nasıl doldurduğunu bilmiyordun, sen! Ve ey merhametle dolu kişi, mutluluğunu hazırladığın sevgili Hasan'ının senin sevecenliğinden bunca erken uzaklaşabileceğini beklemiyordun! Ama onu yine göreceksin, buna güven! Öyleyse, sevgili ruhunu yatıştır! Gözlerini kurut! Ağlamanın etkisiyle gül yanakların, nar çiçeğine döndü! Ağlamayı kes, Gül Goncası! Sevgili ruhunu yatıştır ve gözlerini sil! Hasan'ı yine göreceksin; zaten bu senin bahtında yazılı!

Böylece kervan, vedalaşmaların acı haykırışları arasında ve Gül Goncası baygın düşerken gözden kaybolmuş; ve kuş gibi dağları, vadileri, ovaları, çölleri geçmiş ve ona güvenlik sağlayan Tanrı'nın korumasıyla bir engelle karşılaşmadan Basra'ya ulaşmış.

Evin kapısına geldiklerinde, Hasan, annesinin, çocuğunun kaybolmasından acı acı yakınarak inlediğini duymuş; ve gözlerini yaşlar doldurarak kapıyı çalmış. İçeriden zavallı yaşlı kadın kırık sesiyle "Kapıda kim var?" diye sormuş. Hasan da "Bize kapıyı aç!" demiş.

Kadın, zavallı bacakları üzerinde titreyerek gelip kapıyı açmış; ve ağlamaktan gözlerinin görüş gücü azaldığı halde, oğlu Hasan'ı tanımış. O zaman büyük bir soluk koyvermiş ve bayılmış. Hasan, karısının yardımıyla onunla ilgilenmiş; ve onu kendine getirmiş. O zaman kadının boynuna atılmış ve sevinçten ağlayarak kucaklaşmışlar. Hasan annesine "Anne, işte eşim olan kızın! Onu sana hizmet etsin diye buraya getirdim!" demiş. Yaşlı kadın da Görkem'e bakmış ve onu o denli güzel bulmuş ki, neredeyse aklını yitirecek kadar gözleri kamaşmış; ve ona "Kim olursan ol, kızım, ışıldattığın eve hoş geldin!" demiş. Ve Hasan'a "Oğlum, karının adı ne?" diye sormuş; Hasan "Görkem, anneciğim!" diye yanıt vermiş. Kadın "Adına yaraşıyor! Sana bu ismi veren kişi iyi esinlenmiş, ey kutsanmış kız!" demiş; ve onu elinden tutarak evdeki eski halının üzerinde yanına oturtmuş. O zaman Hasan, annesine, hiçbir ayrıntıyı unutmadan, ansızın ayrılışından Basra'ya dönüşüne kadar tüm öyküsünü anlatmış. Annesi de işittiklerine hayranlığın sınırında hayran kalmış; ve Ecinnistan şehinşahının kızına şanına layık olarak nasıl davranacağını bir türlü bilememiş.

Böylece, bir yandan başlamış olmak için çarşıya gidip birincil nitelikte her türden yiyecek içecek almış; sonra ipekçiler çarşısına gitmiş ve büyük tacirlerden en pahalısından on harika urba satın almış; ve bunları Hasan'ın eşine getirmiş ve onun şanına ve onuruna hiçbir şeyin çok olmadığını belirtmiş olmak için onunu da birbiri ardından sırtına geçirerek onu giyindirmiş. Ve sanki kendi kızıymış gibi kucaklayıp öpmüş. Sonra da ona olağandışı yemekler pişirmiş ve eşi bulunmadık tatlılar hazırlamış. Onu memnun etmek için özenle ve ince bir ilgiyle kendisinden hiçbir şeyi esirgememiş. Bunu izleyerek oğluna dönüp ona "Bilmiyorum ama Hasan, Basra kentinin karının şanına layık olmadığını sanıyorum; ve hepimiz için kalkıp Barış Kenti Bağdat'a giderek Halife Harun Reşit'in koruyucu kanadı altında orada yaşamak her bakımdan daha iyi olacak. Ve sonra, oğlum, işte artık birdenbire çok zengin olduk; korkarım ki, şimdiye

dek fakir olarak tanındığımız Basra'da kalırsak, kuşkulu bir dikkati üzerimize çekeceğiz ve simya ilmiyle uğraşmamız nedeniyle zengin olduğumuz söylenecek! Bana kalırsa, en iyisi, Bağdat'a gidip daha ilk günlerden başlayarak uzaklardan gelmiş sultanlar ve emirler gibi bilinelim!" demiş. Hasan da annesine "Mükemmel bir fikir!" diye yanıt vermiş. Ve o saatte ve o anda ayağa kalkıp eşyaları ve evi satmış, bunu izleyerek sihirli dümbeleği eline almış ve horoz derisinin üzerine vurmuş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Doksan Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Bunu izleyerek sihirli dümbeleği eline almış ve horoz derisinin üzerine vurmuş ve hemen havanın derinliklerinden büyük hecin develeri gelip evin önünde sıralanmışlar. Hasan, Hasan'ın annesi ve eşi paraya çevirmedikleri yükte yeğni pahada ağır eşyalarını yanlarına alarak tahtırevana binmişler ve hecin develerini yola çıkarmışlar. Sağ elin sol ele kavuşmasına kadar geçen zamandan da kısa bir sürede, Dicle üzerindeki Bağdat kapılarına ulaşmışlar ve Hasan onları önüne katarak bir simsar bulmaya gitmiş; bu simsar vezirlerden birinin mülkü olan şahane bir sarayı yüz bin dinar karşılığında onun için satın almış. Annesini ve eşini çabucak oraya götürmüş ve sarayı göz kamaştıran eşyalarla süslemiş ve iki cinsten köleler, genç çocuklar ve hadımağaları satın almış. Ve tüm Bağdat kentinde evinin en göze çarpan konutlardan biri olması için hiçbir şey esirgememiş.

Böylece evine yerleşerek Hasan, o tarihten başlayarak karısı

Görkem ile birlikte her gün önlerine komşularından öğrendiği ve Basra'dakilere benzemeyen ve Bağdat'ta yeryüzündeki hiçbir yerde görülemeyecek kadar çok olan değişik tanımlamalara uyan çeşitli yemekler ortaya koymaya çalışan saygın annesi ikisini de özenle bir bakımla kuşatmış olduğu halde Barış Kenti'nde ömür sürmeye başlamış. Böylece, bu güzelim yaşam ve üstün beslenmeyle dokuz ay geçince, Hasan'ın karısı aylar kadar güzel iki oğlan çocuğu doğurmuş. İkizlerden birine Nasır, öbürüne Mansur adını koymuşlar.

Böylece, geçen bir yılın sonunda, kendilerine yemin ederek verdiği sözü düşünerek Hasan, yedi sultanı sık sık hatırına getirir olmuş. Ve de özellikle kızkardeşi Gül Goncası'nı yeniden görmek arzusu tüm canlılığıyla içini sarmış. Dolayısıyla bu yolculuk için hazırlıklara başlamış; ve armağan olarak sunulmaya layık, tüm Irak'ta ancak Bağdat'ta bulunabilecek en güzel kumaşları ve en harika eşyayı satın almış; ve kafasında tasarladığı fikri annesine açarak ona "Yokluğumda senden çok rica ederek sadece bir tek şey diliyorum; o da, evin en gizli yerine saklamış bulunduğum eşim Görkem'in tüyden giysisini büyük bir özenle gözetmendir. Çünkü anneciğim, bil ki, eğer sevgili eşim, büyük bir bahtsızlığımız olur da, bu giysisini yeniden görme fırsatını bulursa, o anda başlangıçtaki kuş olarak uçma içgüdüsünü edinir; ve yüreği istemese de, buradan kaçıp uzaklaşmaktan kendini alıkoyamaz! Bundan ötürü, anneciğim, ona bu giysiyi göstermekten çok sakın! Çünkü, böyle bir felaket olursa, hiç kuşkusuz ya kendimi öldürür ya da kahrımdan ölürüm! Bir de senden, bünyesi narin ve nazlı olduğundan, kendisine neyin uyup uymadığını, neyin incelikli, neyin kaba olduğunu bilmeyen hizmetkârlardan çok bizzat senin onunla ilgilenmeni istiyorum. Ve özellikle, anneciğim, onun evden dışarı çıkmasına, hatta sarayın taraçasına çıkmasına izin verme; çünkü açık havanın onu çok etkileyeceğinden ve gökyüzünün onu şu ya da bu şekilde aykırı bir davranışa sürükleyeceğinden endişe ederim. İşte bu yüzden bu önerilerde bulundum! Eğer ölümümü istiyorsan, bunları ihmal etmen yeter!" demiş. Ha-

san'ın annesi de "Allah beni, senin arzuna uymamaktan korusun, çocuğum! Peygambere dua edelim! Bunca tavsiyeyi duymayacak ve en küçük bir dileğine bile kulak asmayacak kadar bunadım mı ben? Sen gönül rahatlığıyla yola çık Hasan; Tanrı'nın lütfuyla döndüğünde Görkem'e sadece her şeyin istediğin gibi gidip gitmediğini sorman yeter!" diye yanıt vermiş. "Ama, ben de kendimce, senden bir şey isteyeceğim çocuğum; yedi sultanın yanında kısa bir süre kaldıktan sonra gidip gelmek için zorunlu olan zamandan daha uzun bir süre yokluğunu uzatma!" diye sözünü sürdürmüş.

Ve Hasan ile Hasan'ın annesi işte böyle konuşmuşlar, ama, bahtın kitabında yazılanın kendilerine ne sakladığını bilmiyorlarmış. Böylece, Hasan da annesine gerekli zamandan fazla süre uzakta kalmamaya söz vermiş; ve gidip eşi Görkem'i ve annelerinin bağrında meme emmekte olan ikiz oğulları Nasır ile Mansur'u kucaklamış. Bunu izleyerek horoz derisi gerili dümbeleği çalmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Doksan Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu izleyerek horoz derisi gerili dümbeleği çalmış ve ortaya çıkan hecin devesine binmiş ve annesine bir kez daha tüm tavsiyelerini tekrarladıktan sonra, elini öpmüş. Sonra çökmüş olan deveye seslenmiş; o da hemen kalkıp dört ayağı üzerine dinelmiş ve yerde yürümekten çok organlarını havaya bırakarak ve ayaklarının altında mesafeyi yok ederek akıp gitmiş. Ve gökyüzünde sadece bir nokta haline gelmiş.

Aslında, Hasan'ın gelişini gören yedi sultanın onu ne denli yo-

ğun bir sevinçle karşıladığını, özellikle Gül Goncası'nın ne denli mutlu olduğunu ve sarayı çiçek çelenkleriyle nasıl süsleyip ışıklara boğduğunu söylemeye gerek yokmuş. Bırakalım onu, kızkardeşlerine anlatacağı her şeyi, özellikle Nasır ve Mansur adlı ikizlerin doğumunu anlatsın! Ve de kendini onlarla birlikte avlanmaya ve eğlenmeye kaptırsın! Ve yöremi çeviren ey saygın ve yüce gönüllü dinleyenlerim, benimle birlikte Bağdat'taki, Hasan'ın yaşlı annesini ve eşi Görkem'i bıraktığı saraya dönün! Bana bu lütfu cömertçe bağışlayın; o zaman saygın kulaklarınız ve hayran gözleriniz yaşamda hiç görüp işitmedikleri, hatta düşlemedikleri şeyleri görüp duyacaklardır. Ve de Kısmet Dağıtıcı'nın kutsamaları ve lütuflarının en seçkinleri üzerimize olsun! Beni iyice dinleyin efendilerim!

Ey değerli dinleyiciler, Hasan ayrılınca, eşi Görkem, Hasan'ın annesini bir an bile terk edip yerinden kıpırdamamış; ve bu böylece iki gün sürmüş. Ama üçüncü günün sabahı, mutluluklar dileyerek yaşlı kadının elini öpmüş ve ona "Anneciğim, hamama gitmeyi çok isterdim; Nasır ile Mansur'un meme emmeleri dolayısıyla çoktandır yıkanmadım!" demiş. Yaşlı kadın da ona "Ya Allah! Bunlar düşünülmeden söylenmiş sözler kızım! Hamama gitmek mi? Vay başımıza gelen! Sen kendinin ve benim bu kentin hiçbir hamamını tanımayan yabancılar olduğumuzu bilmiyor musun? Ve kocan götürmedikçe ve önden gidip bir oda tutmadıkça ve içeride her şeyin yolunda ve arınık olduğuna, hamamböcekleri ve karafatmaların tavandan düşüp düşmediklerine güven getirmedikçe, biz oraya nasıl gidebiliriz? Oysa kocan burada değil ve böyle önemli bir işte onun yerini tutabilecek bir kimse de tanımıyorum; çok yaşlı ve zayıf bünyeli olduğumdan, ben de sana eşlik edemem! Ama istersen eğer kızım, ben sana burada su ısıttırayım ve başını yıkayıp evimizin hamamında hoş bir banyo yaptırayım! Bunun için ne gerekliyse burada hepsi var; hatta önceki gün bir kutu kokulu Halep sabunu, amber, ağda ve kına aldım! Böylece, kızım, bu konuda kaygılanmamalısın! Pek güzel olur!" demiş. Ama Görkem "Hanımım, ne zamandan beri ka-

dınlara hamama gıtme izni verilmiyor? Vallahi, bu söylediklerini bir köleye bile söylesem, dayanamazdı ve evinizde kalmaktansa, çarşıya götürülüp satılmasını dilerdi! Ama, hanımım, erkeklerin bütün kadınların birbirine benzediğini ve yasadışı işler yapmalarını önlemek için birilerine olduğu kadar öbürlerine karşı da kıyıcı önlemler almak gerektiğini düşünmeleri ne kadar anlamsız! Ama, sen, yine de çok iyi bilirsin ki, eğer bir kadın bir şey yapmayı kafasına koyarsa, tüm engellemelere karşın, her zaman bunun bir yolunu bulur ve maksadına ulaşır ve onu, gerçekleştirilmesi imkânsız da olsa, felaketli sonuçlar doğursa da, niyetlerinden kimse geri çeviremez! Ah! Gençliğime yazıklar olsun! Benden kuşkulanıyorlar, iffetime hiç güvenilmiyor demek! Artık ölsem yeridir!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, gözyaşları döküp hıçkırmaya başlamış ve başına kara uğursuzlukların gelmesini dilemiş!

O zaman Hasan'ın annesi, artık onu niyetinden alıkoymayacağını anlamış; sonunda döktüğü gözyaşlarından ve inlemelerinden etkilenmiş. O zaman ilerlemiş yaşına ve oğlunun yasaklamalarına karşın ayağa kalkmış ve hamam için gerekli her şeyi, temiz çamaşırlar ve kokularla birlikte her şeyi hazırlamış. Sonra Görkem'e "Haydi, kızım, gel artık üzülme! Ama Tanrı bizi kocanın öfkesinden korusun!" demiş. Ve onunla birlikte saraydan çıkmış ve kentin en ünlü hamamına gitmek üzere ona eşlik etmiş.

Ah! Keşke Hasan'ın annesi Görkem'in sızlanmalarından etkilenerek o hamamın eşiğini hiç aşmasa, ne iyi olurmuş! Ancak bahtın kitabını, Her Şeyi Bilen'in dışında kim okuyabilir? Ve yol üzerinde iki adım arasında ne olacağını önceden kim bilebilir? Ama biz, Müslümanlar, Yüce İrade'ye inanır ve güveniriz! Ve de "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammet onun elçisidir!" deriz. Peygambere dua eyleyin ey inananlar, benim saygın dinleyicilerim!

Güzel Görkem, temiz çamaşır bohçasını taşıyan Hasan'ın annesi önünde, hamama ulaşınca, giriş yerindeki büyük salonda uzan-

makta olan kadınlar, onun güzelliğinden o denli etkilenmişler ki, hep birden bir hayranlık haykırışı koparmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Doksan Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Güzel Görkem, temiz çamaşır bohçasını taşıyan Hasan'ın annesi önünde, hamama girince, giriş yerindeki büyük salonda uzanmakta olan kadınlar, onun güzelliğinden o denli etkilenmişler ki, hep birden bir hayranlık haykırışı koparmışlar. Ve ondan gözlerini hiç ayırmamışlar. Genç kadın henüz örtülerine bürülü olduğu halde, gözleri böylesine kamaşmış! Örtülerden soyunup çırçıplak kalınca, hayranlıkları çılgınlığa dönüşmüş! Ey Saul arslanını büyüleyen hükümdar Davut'un harpı; ve sen ey kıvırcık savaşçı Antara'nın sevgilisi olan çöl kızı, ey tüm Arap kabilelerini aşkı uğruna birbiriyle çarpıştıran güzel kalçaları enine boyuna oynayan Bakire Alba; ve sen, El-Buhur ve El-Kusur ülkelerinin hükümdarı Gayyur Şah'ın kızı, ateşli gözleri ecinnilerin alabildiğine akıllarını bulandıran Sitt Budur ve sen kaynakların musikisi ve sen kuşların bahar ötüşü, bu maralın çıplaklığı karşısında siz ne değer taşırsınız? Ey Görkem, seni yaratan ve tüm altın bedeninde yakutun ve miskin, saf amberle incilerin karışımını sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun!

Böylece hamamdaki kadınlar onu daha iyi görüp değerlendirmek için yıkanmalarını ve gevşeyip rahatlamalarını terk etmişler ve onu adım adım izlemişler. Kadının sihirli güzelliğinin söylentileri hemen hamamda ve tüm yörede yayılmış ve bir anda bu güzel-

lik harikasını görme merakıyla tutuşan kadınlar, hamamdaki salonları öylesine doldurmuş ki, hiç kimse yerinden kıpırdayıp dolaşamaz olmuş. Ve bu bilinmeyen kadınlar arasında Halife Harun Reşit'in eşi Sitt Zübeyde'nin cariyelerinden biri de varmış. Ve adı Tuhfe olan bu genç cariye bu sihirli ayın güzelliğine öteki kadınlardan da fazla şaşırmış; ve onu havuzda yıkanırken seyreden ilk sıradaki kadınlar arasında yer almış bulunuyormuş. Görkem yıkanmasını tamamlayıp giyininceye; küçük cariye kız onu hamam dışında da, sanki bir mıknatısla çekiliyormuş gibi izlemekten kendini alamamış; ve Görkem ile Hasan'ın annesi konutlarına ulaşıncaya kadar sokaklarda onun ardından yürümeye koyulmuş. O zaman genç cariye Tuhfe saraya giremediğinden, parmaklarını dudaklarına götürerek Görkem'e attığı bir gülle birlikte, çınlayan bir öpücük yollamakla yetinmiş. Ama ne yazık ki, kapıdaki hadımağası bu gülü ve bu öpücüğü görüp işitmiş; ve son kertede içerleyerek, ona gözlerinin akını belirterek, korkunç küfürler yağdırmaya koyulmuş; bu durum karşısında Tuhfe içini çekerek oradan uzaklaşmaktan başka çıkar yol bulamayarak Halife'nin sarayına dönmüş; orada hemen hanımı Sitt Zübeyde'nin yanına ulaşmış.

Sitt Zübeyde gözde cariyesini solgun ve soluk soluğa görünce, ona "Sen nerelerdeydin ki, ey ince kız, böyle yanıma solgun ve heyecanlı bir durumda döndün?" diye sormuş. Kız "Hamamdaydım, hanımım!" demiş. Sultan "Hamamda ne gördün, Tuhfem, böyle alt üst olarak baygın gözlerle bana dönmeden önce?" diye sorunca "Nasıl olur da hanımım, gözlerim ve ruhum bozguna uğramaz ve aklımı bulandıran o kadın konusunda yüreğim kederlenmez?" diye yanıt vermiş. Sitt Zübeyde gülmeye başlamış ve "Sen neler anlatıyorsun ey Tuhfe ve bana kimden söz ediyorsun?" demiş. Kız "Hangi narin delikanlı ya da genç kız, hangi karaca yavrusu ya da maral, ey hanımım, onun güzelliğine ve çekiciliğine eşit olabilir?" demiş. Sitt Zübeyde "Ey çılgın Tuhfe, artık bana onun adını söylemeye karar verdin mi

bari?" demiş. Kız da "Başım üstüne olan iyiliklerinin hatırına yemin ederim ki, hanımım, bilmiyorum! Yeryüzündeki hiçbir yaratık, geçmişte, şimdiki zamanda ve gelecekte, onunla kıyaslanamaz! Onun hakkında bildiğim bütün şey, kendisinin Dicle kıyısında bulunan, kente bakan büyük bir kapısı, nehre bakan bir başka kapısı olan sarayda oturduğudur. Ve dahası, bana hamamda adı Hasan–ül–Basri olan zengin bir tacirle evli bulunduğunu söylediler! Ah! Hanımım, beni böyle ellerin arasında titreyişler içinde görüyorsan bu, sadece, onun güzelliğiyle heyecana kapılmamdan değil; şayet bir bahtsızlık eseri olarak Halife efendimiz ondan söz edildiğini duyarsa, ortaya çıkabilecek kötü sonuçları düşünmenin bende yarattığı büyük korkudandır. Hiç kuşkusuz, tüm insaflı yasaları çiğneyerek kocasını öldürtür; ve bu olağanüstü genç kadınla evlenir; ve ölümsüz ruhunun paha biçilmez varlığını güzel ama kahredici bir yaratığa geçici olarak sahip olmak için feda ederdi!" demiş.

Aslında ne denli akıllı ve konuşmalarında ölçülü olduğunu bildiği küçük cariyesi Tuhfe'nin bu sözlerini duyunca Sitt Zübeyde pek çok şaşırmış; ve ona "Ama, ey Tuhfe, hiç değilse böylesi harika bir güzelliği sadece rüyada görmediğinden emin misin, sen?" demiş. Kız "Başım üzerine ve bana yaptığın iyiliklerin yüklediği minnet üzerine yemin ederim ki, ey hanımım, onu görerek, ne Araplarda, ne Türklerde ne de Acemlerde; hiçbir toprak ve iklimde eşi doğmamış bu genç kadına bir gül ve bir öpücük fırlattım!" diye yanıt vermiş. O zaman Sitt Zübeyde "Tertemiz olan atalarımın yaşamı üzerine yemin ederim ki, bu eşsiz mücevheri benim de tanımam ve kendi gözlerimle görmem gerek!" diye haykırmış. Ve hemen Cellat Mesrur'u çağırtmış; onun, önünde, elleri arasında yeri öptüğünü gördükten sonra kendisine...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ve hemen Cellat Mesrûr'u çağırtmış; onun, önünde elleri arasından yeri öptüğünü gördükten sonra, kendisine "Ey Mesrur, hemen bir kapısı nehre, öteki kapısı kente açılan iki kapılı saraya git! Orada oturmakta olan genç kadını ara ve onu bana getir, yoksa başın gider!" demiş. Mesrur da "İşitmek itaat etmektir!" yanıtını vermiş ve başı ayaklarından önce fırlayarak gerçekte Hasan'ın mülkü olan söz konusu saraya koşmuş. Kendisini tanıyıp saygı gösteren hadımağasının önünde beklediği büyük dış kapıyı açmış ve giriş kapısına ulaşarak çalmış.

Hemen Hasan'ın annesi olan yaşlı kadın gelip kapıyı açmış. Mesrur da içeri girip yaşlı kadına barış dilemiş. Hasan'ın annesi onun bu dileğine yanıt verip kendisine "Ne arzu etmektesin?" diye sormuş. O da "Ben Halife'nin celladı Mesrur'um: buraya, El Kasım'ın kızı, Peygamber'ın amcası Tanrı'nın barışı ve kutsaması üzerine olası Al-i Abbas Hanedanı'ndan Altıncı Halife Harun Reşit'in karısı Es-Saîde[1] Zübeyde tarafından yollandım. Ve buraya, bu konutta oturan güzel hanımı birlikte saraya, hanımımın yanına götürmek üzere geldim!" demiş. Bu sözleri işitince, Hasan'ın korkup titremeye başlayan annesi "Ey Mesrur, bizler burada yabancıyız ve söz konusu genç kadının eşi olan oğlum burada olmayıp gezidedir. Ve gitmeden önce, yanında ben ya da bir başkası olsa bile herhangi bir nedenle kendisinin evden çıkmasını yasakladığını bana bildirdi. Ve güzelliği yüzünden başına bir şey gelirse, dönüşünde oğlumun ölümüne neden olmasından çok korkarım! Bu yüzden, ey iyilik-

1 *Es-Saide*: Mutlu, uğurlu, mübarek anlamında sıfat (Ç.)

sever Mesrur, senden, felaketimize acımanı ve bizim irademizin üstünde ve sana verebileceğimiz şeylerin dışında olan bir şeyi bizden istememeni yalvarıyoruz!" diye haykırmış. Mesrur da "Hiç korkma, benim iyi yürekli hanımım! Genç hanımın başına herhangi bir üzücü olay gelmeyeceğine güven duy! Hanımım Sitt Zübeyde sadece kendi gözleriyle izleyip anlatılanların onun güzellik ve parlaklığını aşıp aşmadığını anlamak için bu genç hanımı görmek istiyor. Ben zaten böylesi bir görevi ilk kez yerine getiriyor değilim; dolayısıyla senin de gelininin de böyle bir arzuya uymakla kaygılanacağınız hiçbir şey olmadığına güvence veririm! Ve dahası sizi olanca güvenlik içinde Sitt Zübeyde'nin huzuruna nasıl götürmüşsem, sağ salim eve getirmeyi de üzerime alıyorum!" diye yanıt vermiş.

Hasan'ın anası tüm karşı koymaların yararsız, hatta zararlı olabileceğini anlayınca Mesrur'u evin giriş bölümünde bırakarak Görkem'in yanına gidip, onu giydirip süslemiş. İki küçük oğlan, Nasır ile Mansur'u da aynı şekilde giydirmiş; ve iki küçüğün her birini bir koluna alarak Görkem'e "Sitt Zübeyde'nin buyruğuna boyun eğmemiz gerektiğine göre, hep birlikte oraya gidelim!" demiş. Kapının yanına, onun önünde yürüyerek yaklaşınca Mesrur'a "Biz hazırız!" demiş. Mesrur da dışarı çıkarak, ardında iki küçük çocuğu taşıyan Hasan'ın annesi ve tamamıyla örtülere bürünmüş Görkem olduğu halde, onlara yol göstermiş. Ve böylece onlara, Halife'nin sarayına, yöresinde birçok esirenin ve ilk sırada küçük Tuhfe'nin yer aldığı gözdelerinin çevirmiş bulunduğu geniş bir tahta şahane bir edayla rahatça oturmuş olan Es-Saide Zübeyde'nin önüne gelinceye kadar yol göstermiş.

O zaman Hasan'ın annesi, iki küçük çocuğu, her zaman tümüyle örtülerine bürülü kalmış olan Görkem'e teslim ederek Zübeyde'nin önünde, iki elinin arasından yeri öpmüş; ve selam verip övgüler sunmuş. Sitt Zübeyde de onun selamını iade etmiş ve elini uzatarak kadına öptürmüş; sonra kendisinden ayağa kalkmasını rica etmiş. Sonra da Hasan'ın eşine dönerek ona "Ey hoş gelişler olası, neden örtülerini çıkarmıyorsun? Burada erkek falan yok!" demiş. Ve

Tuhfe'ye yaptığı bir işaret üzerine, gözde kızararak Görkem'e yaklaşmış. Ve örtüsünün eteğini tutmuş; ve sonra hafifçe kumaşa dokunan parmaklarını dudaklarına götürüp öperek alnına götürmüş. Sonra da üzerindeki bol örtüyü kaldırmasına yardım edip yüzündeki peçeyi de kendi elleriyle kaldırmış.

Ey Görkem! Ne bir bulutun ardından ortaya çıkan dolunay, ne tüm parıltısıyla güneş, baharın ılıklığı içinde narin salınmalarıyla dallar, ne tan yelleri, ne gülerek akan su ne de insanoğlunun görerek, işiterek, algılayarak etkilendiği herhangi bir şey, senin bir bakışınla yaptığın gibi, görenlerin içinde hayranlık uyandırabilirmiş! Güzelliğinin ışıltısıyla bütün saray ışığa boğulup gözler kamaşmış! Varlığının uyandırdığı sevinç içinde yürekler kuzular gibi sıçrayıp bayırlarda raksediyormuş. Ve başlar üzerinde çılgınlık esiyormuş. Esireler "Ey Görkem!" diye fısıldayarak hayranlıkla seni seyrediyormuş. Ama biz, ey dinleyicilerim "Kadın bedenini vadilerdeki zambaklar gibi yaratan ve kendine inananlara Cennet'in bir nişanesi olarak sunan Tanrı'ya şükürler olsun!" diyelim!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Doksan Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ama biz, ey dinleyicilerim "Kadın bedenini vadilerdeki zambaklar gibi yaratan ve kendine inananlara Cennet'in bir nişanesi olarak sunan Tanrı'ya şükürler olsun!" diyelim!

Sitt Zübeyde, içine girdiği göz kamaşmasından kurtulunca, tahtından kalkmış ve Görkem'e yaklaşmış; onu kollarıyla sararak bağrına basmış ve gözlerinden öpmüş. Sonra, geniş tahtta onu yanına oturtmuş; ve kendisinin El-Reşit ile evlendiğinden beri taşıdığı on

dizi inciden oluşmuş bir gerdanlığı boynundan çıkararak onun boynuna takmış. Sonra da ona "Ey büyülemeler sultanı, gerçekte senin güzelliğini bana anlatan cariyem Tuhfe aldanmış! Çünkü senin güzelliğin tüm sözsel övgülerin üzerinde! Ama, söyle bana, sen şarkı okumayı, raksetmeyi ya da çalgı çalmayı bilir misin? Çünkü, senin gibi olununca, her şeyde başarı sağlanır!" demiş. Görkem "Gerçekte, hanımım, ben şarkı söylemeyi, raksetmeyi ve de ut veya tambur çalmayı bilmem! Ve genç hanımların doğallıkla bildiği hiçbir sanatta becerim yoktur. Bununla birlikte, belki de sana şaşırtıcı gibi görünebilecek bir konuda yeteneğim olduğunu söyleyebilirim. Ben, kuşlar gibi gökte uçabilirim!" diye yanıt vermiş.

Görkem'in bu sözlerini duyunca bütün kadınlar "Ne harika! Ne olmaz şey!" diye haykırmışlar. Sitt Zübeyde de "Son kertede şaşırmış olmama karşın, ey güzel şey, böylesi bir yeteneğe inanmakta nasıl kararsız kalınmaz? Zaten sen bizim gözümüzde bir kuğu kadar uyumlu ve bir kuş kadar yeğni değil misin? Ama ruhumuzu ardından sürüklemek istiyorsan, gözlerimizin önünde kanatsız olarak uçmanın bir tecrübesini yapmayı kabul eder misin?" demiş. O da "Ama hanımım, benim kanatlarım var; ama üzerimde değil şimdi. Ama dileğin buysa onları edinebilirim! Bunun için kocamın annesine benim tüyden giysilerimi getirmesini söylemen yeter!" demiş.

Sitt Zübeyde, hemen Hasan'ın annesine doğru dönerek ona "Ey saygın hatun annemiz; gidip bize bu tüyden giysiyi bulup getirir misin? Böylece güzel kızının onu nasıl kullandığını görürüz!" demiş. Zavallı kadın da "İşte çaresi olmaksızın mahvolduk! Giysisini giymesi onun aklında başlangıçtaki içgüdüyü uyandırabilir; sonra da ne olacağını ancak Allah bilir!" diye düşünmüş. Ve titrek bir sesle "Ey hanımım, kızım Görkem, senin yüceliğin karşısında şaşırdı ve ne söylediğini bilmez hale geldi! Bu tür bir giysi ancak kuşlara özgü olduğuna göre, nasıl olur da tüyden giysi söz konusu olabilir?" diye yanıt vermiş. Ama Görkem araya girerek Sitt Zübeyde'ye "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, hanımım, tüyden giysi evimizde bir çekmecede saklıdır!" demiş. Bunun üzerine Zübeyde, kolundan Key-

hüsrevin ve Kayserin tüm hazinelerine bedel değerli bir bilezik çıkarmış ve bunu "Ey anamız, başım üzerine senden rica ediyorum, sadece bir kez göreyim diye şu tüy giysiyi almak için eve git! Sonra onu olduğu gibi alıp götürebilirsin!" diyerek Hasan'ın annesine uzatmış. Ama Hasan'ın annesi ne bu giysiyi ne de benzerini asla görmediğine yeminler etmiş. Bunun üzerine Sitt Zübeyde "Ya Mesrur!" diye haykırmış. Ve Halife'nin celladı, hanımının önünde belirmiş: O da kendisine "Mesrur, hemen bu kadının evine git ve gizli bir çekmeceye konmuş olan tüyden giysileri her yerde ara!" diye haykırmış. Mesrur da Hasan'ın annesini evin anahtarlarını kendisine vermeye zorlamış ve gidip yer altında bir çekmecede saklı bulunan tüyden giysiyi buluncaya kadar her yanı araştırmış. Ve bunu Sitt Zübeyde'ye getirmiş; o da uzun uzadıya bu giysiyi hayranlıkla seyrettikten ve nasıl bir sanatla yapılmış olduğuna şaşıp kaldıktan sonra, onu, güzel Görkem'e vermiş.

Bunun üzerine, Görkem, onu her bir tüyünü gözden geçirerek incelemiş ve Hasan'ın onu kaçırdığı günkü kadar dokunulmadık olduğunu görmüş; ve onu açıp içine girmiş ve üzerinde düzelterek iki ucunu birleştirmiş; ve böylece iri, beyaz bir kuşa benzemiş! Orada bulunanların hepsi buna şaşıp kalmış. O da ilkin odada kayar gibi bir uçtan öbürüne, yere dokunmadan, dolaşmış; sonra tavana kadar yükselmiş. Sonra da, iki çocuğunu alıp her birini bir omzuna oturtarak Sitt Zübeyde'ye ve orada bulunan öteki kadınlara "Görüyorum ki uçuş denemem size zevk verdi; öyleyse şimdi daha da büyük bir zevk duymaya hazırlanın!" diyerek bir atılım yapıp üstteki pencereye ulaşmış ve kenarına konmuş. Ve oradan "Beni son kez dinleyin! Çünkü sizi terk ediyorum!" demiş. Sitt Zübeyde de, son kertede heyecanlanarak "Nasıl, ey Görkem, bizi, sonsuza dek güzelliğinden yoksun bırakarak hemen terk mi ediyorsun, ey sultanlar sultanı?" demiş. Görkem de "Ne yazık ki! Hanımım, öyle olacak! Bir kez giden bir daha geri dönmez!" diye yanıt vermiş. Sonra Hasan'ın gözyaşları ve hıçkırıklara boğularak halı üzerine çökmüş bulunan zavallı annesine dönerek, ona "Ey Hasan'ın annesi, kuşkusuz böylece ay-

rılmam seni çok üzecek. Senin ve kocam olan oğlun Hasan'ın adına üzülüyorum; çünkü ayrılık günleri yüreğinizi parçalayacak ve yaşamınızı karartacak, ne yazık ki! Bense, hava sarhoşluğunun ruhumu sardığını ve boşlukta uçmam gerektiğini hissediyorum. Ama eğer oğlun beni yeniden bulmayı isterse Vak Vak Adası'na gelip aramaktan başka yapacağı şey yoktur. Artık elveda ey eşimin annesi!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, Görkem, gökte yükselmiş ve tüylerini düzlemek üzere bir an için sarayın kubbesine konmuş ve iki çocuğu ile birlikte bulutların arasında gözden kaybolmuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Doksan Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve bu sözleri söyledikten sonra Görkem, gökte yükselmiş ve tüylerini düzlemek üzere bir an sarayın kubbesine konmuş. Sonra yeniden uçuşa geçmiş ve iki çocuğu ile birlikte bulutların arasında gözden kaybolmuş.

Hasan'ın zavallı annesine gelince, neredeyse kederden ölmek üzere imiş ve hiç kıpırdamadan göçtüğü yerde kalakalmış. Ve Sitt Zübeyde, onun üzerine eğilmiş, ona gerekli özeni göstermiş; ve onu biraz canlandırdıktan sonra, kendisine "Ah! Anacığım, her şeyi inkâr edecek yerde, sen Görkem'in büyülü giysiyi ne gibi bir maksatla kullanabileceğini bana söyleseydin ya! O zaman onu kendisine vermemeye dikkat gösterirdim! Ben, oğlunun eşinin uçan ecinnilerden olduğunu nasıl bilebilirdim? Bu durumda, ey iyi yürekli anne, senden bilmezliğimi bağışlamanı ve hiç hesaba katmadığım bir eylemden dolayı artık beni pek fazla suçlamamanı dilerim!" demiş. Zavallı yaşlı kadın da "Hanımım, tek suçlu benim! Kölenin de, efendisi-

ni bağışlamak gibi bir hakkı yoktur! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır! Benim ve oğlumun bahtı da kederden ölmekmiş!" demiş. Ve bu sözler üzerine tüm kadınlar gözyaşlarıyla onu izlerken saraydan çıkmış ve evine kadar âdeta sürüklenerek gitmiş. Orada küçük çocukları aramış, ama bulamamış; ve oğlunun eşini aramış, onu da bulamamış! O zaman, yaşamdan çok ölüme yakın olarak gözyaşlarına ve hıçkırıklara boğulmuş. Ve evin içinde biri büyük, ikisi küçük, üç mezar yaptırmış; ve onların başında gece gündüz ağlayıp inlemeye başlamış; ve şu dizelerle bunlara benzer birçoklarını okuyup durmuş:

> Ah, benim zavallı yavrularım! Yaşlı ağaçların dallarına düşen yağmur gibi, gözyaşlarım buruşuk yanaklarım üzerine düşüyor!
> Ayrılışınız, yaşamımıza veda demektir! Kaybolmanız, ruhumuzun yitip gitmesidir ey yavrularım! Ve burada kalan da benim!

İşte onun durumu böyleymiş! Hasan'a gelince, yedi sultanla üç ay geçirdikten sonra, annesini ve karısını tedirginliğe uğratmamak için ayrılmaya karar vermiş. Ve horoz derisi gerili dümbeleği çalmış; hecin develeri belirmiş. Kızkardeşleri bunlardan onunu seçmiş, ötekileri savmışlar. Bunlardan beşine altın külçeleri ve paralar, beşine de değerli taşlar yüklemişler! Ve ondan, bir yıl daha geçince yeniden kendilerini gelip görme sözü almışlar. Sonra hepsi, birbiri ardından, onu kucaklayıp öpmüş; ve her biri, onun ayrılışından ne denli üzüldüğünü anlatan ince duygularla yüklü dizelerle ona hitap etmiş. Ve kalçaları üzerinde bu sözlerin uyumuna göre sallanmışlar. Hasan da onlara doğaçlamadan şu dizeleri söyleyerek cevap vermiş:

> Gözyaşlarım bir gerdanlık olarak size sunduğum incilerdir, kardeşlerim! İşte ayrılık gününde üzengilere takılmışım, dizginleri bırakamam!

Ey kardeşlerim, sevgili kollarınızdan nasıl kopacağım? Bedenim uzaklaşıyor, ama ruhum sizlerle kalıyor. Ne yazık, ne yazık ki, ayağım üzengilerde iken, nasıl dizginleri çeker, geri dönerim?

Sonra Hasan hecin devesinin üzerinde, kervanın başında uzaklaşarak mutlulukla barış kenti Bağdat'a ulaşmış. Ve eve giren Hasan, gözyaşları, açlık ve uykusuzluk bahtsız kadını o denli değiştirmiş bulunuyormuş ki, annesini güçlükle tanımış. Sonra ortalıkta karısını ve çocuklarını göremeyince, annesine "Karım nerede? Çocuklar nerede?" diye sormuş. Annesi bu sorulara sadece hıçkırıklarla cevap vermiş. Hasan da odadan odaya deliler gibi koşmuş durmuş; ve evin salonunda, içini büyülü giysileri koyduğu çekmeceyi açık ve boşalmış olarak görmüş. Sonra dönerek, odanın ortasındaki üç mezarın farkına varmış. O zaman, alnı taş üzerine çarparak boylu boyunca yere düşüp bayılmış! Ve annesinin koşup yardımına gelmesine karşın, sabahtan akşama kadar bu durumunu sürdürmüş. Ama sonunda kendine gelip giysilerini yırtarak başını kül ve tozlarla örtmüş. Sonra birdenbire kılıcına sarılarak onunla karnını yarmak istemiş. Ama annesi üzerine atılıp kılıç tutan elini alıkoymuş. Sonra oğlunun başını bağrına basarak onu oturtmuşsa da oğlu mutsuzluktan bir yılan gibi yerde yuvarlanmaya başlamış. Kadın da, Hasan'a, yavaş yavaş onun yokluğunda olup bitenleri anlatmış ve sözünü "Görüyorsun ki, oğlum, bahtsızlığımızın sonsuzluğuna karşın umutsuzluk yüreğine girmemeli; çünkü karını gidip Vak Vak Adası'nda bulabilirsin...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Beş Yüz Doksan Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Görüyorum ki oğlum, bahtsızlığımızın sonsuzluğuna karşın, umutsuzluk yüreğine girmemeli: Çünkü karını gidip Vak Vak Adası'nda bulabilirsin!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Annesinin bu sözlerini duyunca, Hasan, ani bir ümidin, ruhunun yelpazelerini harekete geçirdiğini hissetmiş. Ve o anda ayağa kalkarak annesine "Ben Vak Vak Adası'na gitmek üzere yola çıkıyorum!" demiş. Sonra "Adı bir alıcı kuşun çığrışmasına benzeyen bu adalar nerede acaba, Hint ya da Sint, Acem ya da Çin denizlerinde midir bunlar?" diye düşünmüş. Ve ruhunu bu konuda aydınlatmak

için, her şey gözlerine kapkara ve maksatsız görünmesine karşın, evden çıkmış; ve Halife sarayının bilginlerini ve okuryazarlarını bulmaya gitmiş; ve onlara, birer birer, Vak Vak Adası'nın bulunduğu deryaları bilip bilmediklerini sormuş. Hepsi birden "Biz bilmiyoruz! Ve tüm ömrümüzce bu adaların varlığından söz edildiğini duymadık!" demişler. O zaman Hasan umutsuzluk duymaya başlamış; ve eve, bağrı ölüm rüzgârıyla sıkışmış olarak dönmüş; ve kendini yere atarak annesine "Anneciğim, benim gitmem gereken yer Vak

Vak Adası değil; daha çok Akbabaların Anası'nın[1] yükünü bıraktığı çevrelerdir!" demiş. Ve başı halıya düşmüş olarak gözyaşlarına boğulmuş. Ama sonra birdenbire ayağa kalkarak annesine "Tanrı, beni kardeş kabul eden yedi sultanın yanına dönüp bu Vak Vak Adası'nı onlardan sormamı esinliyor!" demiş. Ve artık daha fazla gecikmeden, kendi gözyaşlarını anasınınkilere katarak anasına veda etmiş; ve dönüşünden beri yol vermemiş bulunduğu hecin devesine binmiş ve yedi sultanların Bulutlu Dağ'daki sarayına ulaşmış.

Kızkardeşleri onun geldiğini görünce, canlı bir mutlulukla kendilerinden geçerek onu karşılamışlar. Sevinç çığlıkları atarak ve ona hoş gelişler dileyerek kendisini kucaklayıp öpmüşler. Kardeşini öpme sırası Gül Goncası'na gelince, kız, seven yüreğinin gözleriyle Hasan'ın yüzündeki acıyı ve ruhunun derdini görmüş. Ona hiçbir şey söylemeden, gözyaşları içindeki başını omzuna dayamış. Hasan da onunla birlikte ağlamış ve ona "Ah! Gül Goncası, kardeşim, büyük bir acıyla ıstırap çekiyorum ve dertlerimi hafifletebilecek tek çareyi senin yanında aramaya geldim!" demiş. Ve de "Ey Görkem'in kokuları, ruhumu serinletmek için rüzgâr artık sizi bana getiremeyecek!" diye eklemiş. Ve Hasan bu sözcükleri söylemiş ve büyük bir feryat koparark duygularından yoksun yere düşmüş.

Bunu gören korkuya düşmüş sultanlar, ağlaşarak onun yöresini çevirmişler ve Gül Goncası, yüzüne gülsuyu serpmiş ve onu gözyaşlarına boğmuş. Hasan yedi kez yerinden kalkmaya davranmış ve yedi kez yeniden yere düşmüş. Sonunda öbürlerinden daha uzun süren bir bayginlıktan sonra gözlerini açmış; ve hazin öyküsünü başından sonuna kadar onlara anlatmış. Sonra "Ve şimdi, ey yardımsever kardeşlerim, size, Vak Vak Adası'na giden yolu sormaya geldim. Çünkü eşim Görkem ayrılırken, anneme 'Eğer oğlun beni bulmak

1 *Akbabaların Anası*: Burada, Mathers'in çevirisine göre, ölüm anlamına geliyor. (Ç.)

istiyorsa, gelip beni Vak Vak Adası'nda arasın?" demiş" diye eklemiş.

Hasan'ın kızkardeşleri, bu sözleri işitince, sınırsız bir uyuşukluğun pençesinde, başlarını önlerine eğmişler ve konuşmaksızın uzun süre birbirlerine bakıp durmuşlar. Sonunda bu sessizliği bozmuşlar ve hep bir ağızdan "Ellerini gök boşluğuna kaldır ey Hasan ve ona

ulaşmaya ya da dokunmaya çalış! Bu sana, çocukların ile karının bulundukları Vak Vak Adası'na ulaşmandan daha kolaydır!" diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyunca Hasan'ın gözyaşları bir şelale gibi akmış ve giysilerini yaşa boğmuş. Ve yedi sultan, onun acısıyla gittikçe daha fazla duygulanarak onu teselli etmeye çalışmış. Onun boynunu kollarıyla saran ve onu öpen Gül Goncası da, kendisine "Ey kardeşim benim, ruhunu sakinleştirir ve gözyaşlarını dindir; ve aykırı bahta karşı sabır göster, çünkü atasözü 'Sabır tesellinin anahtarıdır ve sabırla maksada ulaşılır!' demiştir. Ve biliyorsun ki, kardeşim; her baht yerine gelmelidir; ama on sene yaşayacak olan dokuzuncu yılda ölmez! Dolayısıyla cesaretini topla ve gözyaşlarını kurut; ben de, eğer Yüceler Yücesi Tanrı'nın iradesi öyle tecelli edecekse, karının ve çocuklarının yanına ulaşmanı kolaylaştırmak için elimden geleni yapacağım! Ah! Şu lanetli tüylü giysi! Kaç kez onu yakmanı söylemek fikri aklıma geldi; her defasında da karşı çıkman korkusuyla sustum. Ne de olsa yazılan yazılmıştır! Biz, senin dertlerin arasından en çok çaresi bulunması imkânı olanın çaresini bulmaya çalışacağız!" demiş. Sonra kızkardeşlerine dönüp onların ayaklarına atılmış ve kardeşinin Vak Vak Adası'nın yolunu bulabilmesi için çare sağlama konusunda kendisine katılmalarını rica etmiş. Ve kızkardeşleri de ona tüm dost yürekleriyle bunu vaadetmişler.

Bu yedi sultanın, en büyükleri için özel bir ilgi duyan ve onu her yıl bir kez görmeye gelen bir amcaları varmış. Adı da Abd ül-Kuddüs imiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Bu yedi sultanın, en büyükleri için özel bir ilgi duyan ve onu her yıl bir kez görmeye gelen bir amcaları varmış. Adı da Abd ül-Kuddüs imiş. Ve son ziyaretinde de seçkin yeğeni olan sultanların en büyüğüne içinde hoş kokulu kurutulmuş bitkiler olan küçük bir torba verip yardımına ihtiyaç duyduğu her durumda, bunlardan birazını yakacak olursa, hangi koşullar içinde olursa olsun koşup geleceğini söylemiş bulunuyormuş. Gül Goncası onlardan yardım dileyince, sultanların büyüğü, amcasının, zavallı Hasan'ı belki de bu sıkıntıdan kurtarabileceğini düşünmüş. Ve Gül Goncası'na "Koş bana kokulu bitki torbasını ve altın buhurdanlığı getir!" demiş. Gül Goncası da koşup bu iki şeyi bularak kızkardeşine teslim etmiş; o da torbayı açıp bir tutam kokulu bitki alıp buhurdanlıktaki korun ortasına atmış; ve aklından amcası Abd ül-Kuddüs'ü geçirip adını anmış.

Buhurdanlıktan dumanlar yayılır yayılmaz, uzakta gittikçe yaklaşan bir toz bulutu belirmiş; ve içinden beyaz bir file binmiş olarak Şeyh Abd ül-Kuddüs belirmiş. Ve filinden inerek kızkardeşlerin büyüğüne ve kardeşinin kızları sultanlara "İşte geldim! Neden buhur kokusu duyuyorum? Sana hangi konuda yararlı olabilirim, kızım?" demiş. Genç kız onun boynuna atılıp elini öpmüş ve "Sevgili amcacığım, hemen hemen bir yıl geçtiği halde gelip bizi görmedin; yokluğun bizi tedirgin ediyor ve üzüyordu! Kokulu bitkiyi seni görüp rahatlamak için yaktım!" diye yanıt vermiş. O da "Sen benim kardeşimin yavrularının en sevgilisisin, kızım! Ama bu yıl ziyaretimi geciktirdiysem, bunu seni unuttuğuma bağlama! Ben, tam da yarın seni görmeye geliyordum. Ama benden bir şey gizleme, belli ki benden istediğin bir şey var!" demiş. Kız da "Allah seni korusun ve ömrünü

uzatsın, amcacığım! Eğer bana izin verirsen, gerçekten senden istediğim bir şey var!" diye yanıt vermiş. O da "Söyle bakalım! Onu hemen yapıvereyim!" demiş. O zaman genç kız, Hasan'ın tül öyküsünü anlatmış; ve de şimdi senden, bir lütuf olarak, kardeşimiz Hasan'a, nasıl olup da Vak Vak Adası'na ulaşabileceğini söylemeni rica ediyorum!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyunca, Şeyh Abd ül-Kuddüs, parmağının birini ağzına sokarak bir saat kadar düşünmüş. Sonra parmağını ağzından çıkarıp başını kaldırmış, tek bir söz söylemeden, kumun üstüne çok sayıda şekil çizmeye koyulmuş. Sonra da suskunluğu bozmuş, başını sallayarak sultanlara "Kızlarım, kardeşinize boşuna kendini üzdüğünü söyleyin! Onun Vak Vak Adası'na gidebilmesi imkânsızdır!" demiş. Bunu duyan genç kızlar, gözlerinde yaşlarla Hasan'a dönüp ona "Yazık, ne yazık ki, kardeşimiz!" diye hayıflanmışlar. Ama Gül Goncası, onun elini tutmuş, onu Abd ül-Kuddüs'e yaklaştırmış ve amcasına "Benim iyi yürekli amcacığım, sen bize söylediğinin kanıtını göster ona ve uysal bir yürekle dinleyeceği bilgece nasihatlar ver!" demiş. Yaşlı adam da öpsün diye elini Hasan'a uzatmış ve ona "Bil ki çocuğum, kendini boşuna üzüyorsun! Senin Vak Vak Adası'na, tüm uçan ecinni atlıları, serseri kuyruklu yıldızlar ve fır dönen gezegenler yardıma gelseler de, ulaşman imkânsızdır! Gerçekten bu Vak Vak Adası, oğlum, bakire amazonların ve karın Görkem'in babası Ecinnistan şehinşahının kesinlikle hükmettiği bilinen adalardır. Ve sen burada, hiç kimsenin gitmediği, gitse de geri dönmediği bu adalardan yedi büyük denizle ve dipsiz bucaksız yedi vadiyle ve tepesi görünmeyen yedi dağla ayrılmış bulunuyorsun. Ve bu adalar dünyanın öbür ucunda, kimsenin bilmediği yerlerin de ötesindedir. Ve burayı senden ayıran çeşitli engelleri hangi araçla olursa olsun aşabileceğini de sanmıyorum. Senin için tutulacak en akıllıca yolun ya dönüp evine gitmen ya da oturup burada bu güzel hemşirelerinle kalmak olduğunu düşünüyorum! Vak Vak Adası'nı da artık aklından çıkar!" demiş.

Şeyh Abd ül-Kuddüs'ün bu sözlerini duyunca Hasan, safran gibi sararmış, büyük bir haykırış koparmış ve düşüp bayılmış. Sultanlar da hıçkırıklarını tutamamışlar; en küçükleri de giysilerini yırtıp yüzünü paralamış; ve hepsi birden Hasan'ın yöresinde inleyip sızlanmışlar. Ve oğlan bir kez kendine gelince, başını Gül Goncası'nın dizlerine dayayarak ağlamaktan başka bir şey yapamamış. Sonunda yaşlı adam da bu gördüklerinden duygulanarak, bunca kederden yüreği yumuşamış ve kederle uğuldayıp duran sultanlara dönerek kırık bir sesle onlara "Susun artık!" demiş. Sultanlar da, birdenbire gırtlaklarından çıkan haykırışları kesmişler; ve amcalarının kendilerine söyleyeceği şeyi merakla beklemişler. Şeyh Abd ül-Kuddüs de elini Hasan'ın omzuna dayamış ve ona "Bu iniltileri kes, oğlum ve yüreğini bütün tut! çünkü Tanrı'nın yardımıyla senin sorununa daha iyi bir çözüm bulacağım. Haydi ayağa kalk da, beni izle...

Anlatısının burasında Şehrazat Sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Şeyh Abd ül-Kuddüs de elini Hasan'ın omzuna dayamış ve ona "Bu iniltileri kes, oğlum ve yüreğini bütün tut! Çünkü Tanrı'nın yardımıyla senin sorununa daha iyi bir çözüm bulacağım. Haydi ayağa kalk da, beni izle!" demiş. Birdenbire bu sözlerin canlandırdığı Hasan da ayağa kalkmış; kızkardeşlerine çabucak veda etmiş, Gül Goncası'nı birçok kez kucaklamış ve yaşlı adama "Senin kölenim!" demiş.

Bunun üzerine Abd ül-Kuddüs Hasan'ı arkasına alarak beyaz file binmiş, koca yaratığa seslenmiş, o da yola koyulmuş. Ve düşen

bir dolu, çarpan bir yıldırım, çakan bir şimşek gibi koca fil, bedenini rüzgâra verip uçmuş ve ayaklarının altında mesafeyi yok ederek gökyüzünün derinliklerine dalmış.

Böylece, üç gün üç gece aynı hızla yedi yıllık yol almışlar; ve tüm çevresi mavi olan ve orta yerinde ağzı mavi çelikten bir kapıyla kapanmış bir mağara bulunan mavi bir dağa ulaşmışlar. Ve Şeyh Abd ül-Kuddüs bu kapıyı çalmış; içeriden bir elinde mavi bir kılıç, ötekinde mavi madenden bir kalkan bulunan mavi bir zenci çıkmış. Şeyh de, inanılmaz bir çeviklikle zencinin elinden bu silahları almış; o da kendisinin içeri girmesi için hemen ortadan yok olmuş; şeyh de, ardında Hasan olduğu halde, artlarından zencinin kapısını kapattığı mağaraya girmiş.

Böylece, mavi bir ışıkla aydınlanan ve sonunda iki büyük altın kapıyla karşılaştıkları bir dehlizde bir süre yol almışlar. Şeyh Abd ül-Kuddüs bu kapılardan birini açmış ve Hasan'a kendisi dönünceye kadar orada beklemesini söylemiş; ve içeride kaybolmuş. Aradan bir saat geçince, tüm koşumları ve selesi de mavi renkte mavi bir atı dizgininden tutarak geri dönmüş; ve Hasan'ı bu ata bindirmiş. Aynı zamanda da ikinci kapıyı açmış ve önlerinde ansızın mavi bir gökyüzü; ve ayaklarının altında ufuksuz bir çayır uzanmış. Şeyh, Hasan'a "Oğlum, hâlâ yola koyulmak ve seni bekleyen sayısız tehlikelere göğüs germek kararında mısın? Yoksa, sana nasihat ettiğim gibi, seni eşin Görkem'in yitişiyle teselli edecek olan yeğenlerim yedi sultanın yanına mı dönmek istersin?" diye sormuş. Hasan "Ben, uzun süre yokluğun acısına katlanmaktansa ölüm tehlikelerine göğüs germeyi bin kez yeğlerim!" diye yanıt vermiş. Şeyh yeniden söze başlayarak "Oğlum Hasan, senin, yokluğunun bitip tükenmez gözyaşlarına kaynak oluşturacağı bir annen yok mu? Onun yanına dönüp kendisini teselli etmen daha iyi olmaz mı?" diye sormuş. O da "Eşim ve çocuklarım yanımda olmaksızın annemin yanına asla dönmeyeceğim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şeyh Abd ül-Kuddüs ona "Pekâlâ Hasan, Tanrı'nın koruması altında yola koyul!"

demiş. Ve eline üzerinde: *Çok ünlü ve çok utkulu Şeyhler Şeyhi Üstadımız Sayın Tüylü Baba* adresi yazılı bulunan bir mektup vermiş. Sonra da, ona "Al bu mektubu oğlum; ve atının seni götüreceği yere git! At, tüm yöresi de kara olan kara bir dağa ulaşacak ve kara bir mağaranın önünde duracaktır. O zaman attan in ve dizginleri eyere bağladıktan sonra, bırak at kendi başına mağaraya girsin! Sen kapıda bekle; içeriden karalara bürünmüş ve dizlerine kadar inen beyaz sakalları dışında her yanı karalar içinde yaşlı bir kişinin çıktığını göreceksin! Onu görünce elini öp ve urbasının eteğini başına koy ve seni kabul etmesi için yazdığım bu mektubu ona ver! Çünkü Tüylü Baba kendisidir. O benim üstadım ve başımın tacıdır. Ve yeryüzünde, gözüpek girişiminde sana yardım edebilecek tek kişidir! Ondan yararlanmaya çalış ve sana ne söylerse yap vesselam!" demiş.

O zaman Hasan, Şeyh Abd ül-Kuddüs'ten izin almış; atına binip böğürlerini mahmuzlamış; at da kişneyip bir ok gibi fırlamış! Abd ül-Kuddüs de mavi mağaraya geri dönmüş. Böylece Hasan, on gün süreyle, atın, kendi bildiğince, kuş uçuşlarının ve kasırgaların ardında kalmaksızın yol almasına izin vermiş; ve at, böylece on yıllık bir mesafeyi doğru bir çizgide aşmış. Sonunda tepesi görünmeyen ve doğudan batıya uzanan bir karadağlar zincirinin eteğine ulaşmış. Bu dağlara yaklaşırken atı, gidişini ağırlaştırarak kişnemeye başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bu dağlara yaklaşırken atı gidişini ağırlaştırarak kişnemeye başlamış. Ve o anda, aynı zamanda her yandan kapkara atlar Ha-

san'ın atının yanına gelerek onu koklamaya ve ona sürtünmeye başlamışlar. Yağmur damlalarından daha çokmuşlar. Hasan onların çokluğundan irkilmiş ve yoluna engel olabileceklerinden korkuya düşmüş; ama at yolunu sürdürmüş ve gecenin kanatlarından da karanlık kayaların ortasındaki kara mağaranın giriş yerine ulaşmış. Burası, Şeyh Abd ül-Kuddüs'un kendisine sözünü ettiği mağaranın ta kendisi imiş. Bunun üzerine attan inmiş ve dizgini eyerin kaşına bağladıktan sonra atı tek başına mağaraya sokmuş; ve şeyhin kendisine bildirdiği şekilde giriş yerinde oturmuş.

Hasan orada henüz bir saat kadar kalmamışken, kemerine kadar uzanan beyaz sakalı dışında tepeden tırnağa karalara bürünmüş saygın bir yaşlı adamın mağaradan çıktığını görmüş. Bu, şeyhler şeyhi, çok utkulu Tanrı'nın barışı ve kutsaması ikisinin de üzerine olası Süleyman'ın eşi Belkıs Ece'nin oğlu Ali Tüylü Baba imiş. Hasan, onu görünce, dizlerine atılmış; ellerini, ayaklarını öpmüş ve urbasının eteğini başına koymuş. Ve böylece kendisini onun korumasına bırakmış; sonra kendisine Abd ül-Kuddüs'ün mektubunu vermiş. Ve Şeyh Tüylü Baba mektubu alıp tek bir söz söylemeksizin mağaradan içeri girmiş. Hasan da, artık onu bir daha göremeyince umutsuzluğa kapılmaya başlamışken, ansızın onun, bu kez, baştan aşağı ak giysilere bürünmüş olarak ortaya çıktığını görmüş. Şeyh, Hasan'a, kendisini izlemesini işaret etmiş; ve onun önünden mağarada yürümeye başlamış. Hasan da onu izlemiş; ve onun ardında, yerleri değerli taşlarla döşeli ve her köşesinde bir halı üstüne, önlerinde kokulu bitkiler yanan birer buhurdanlıkla sonsuz sayıda el yazmaları bulunan, kara giysiler giymiş birer yaşlı kişinin oturduğu dört köşe bir salona ulaşmış; ve bu dört bilge kişinin her birinin yöresini el yazmalarını yazan, okuyan ya da üzerinde düşünen yedi çömezi sarmış bulunuyormuş. Ancak Şeyh Ali Tüylü Baba içeri girince, tüm bu saygın kişiler onun onuruna ayağa kalkmış; ve dört esas bilgin köşesini terk edip salonun ortasına, onun yanına oturmaya gelmiş. Ve herkes yerini alınca, Şeyh Ali, Hasan'a dönmüş ve ondan bu bilgeler kurulu önünde öyküsünü anlatmasını istemiş.

Bunun üzerine Hasan, heyecan içinde, ilkin sel gibi yaşlar dökerek, sonra onları kurutarak hıçkırıklarla bölünen bir sesle, Ateşetapar Behram tarafından kaçırılışından yedi sultanın amcası, Şeyh Tüylü Baba'nın çömezi Şeyh Abd ül-Kuddüs'e rastlayıncaya kadar yaşadığı tüm serüveni anlatmaya başlamış. Ve tüm bu öyküyü anlattığı sırada, bilgeler onun sözünü kesmemişler; ama konuşmasını bitirince, üstatlarına dönerek hep bir ağızdan "Ey saygın üstadımız, ey Belkıs Ece'nin oğlu, bu genç adamın bahtı acınmaya değer. Çünkü hem eş hem de baba olarak acı çekiyor. Ve belki bu gence güzel eşine ve iki güzel yavrusuna kavuşmasında yardımcı olabiliriz!" diye haykırmışlar. Şeyh Ali de "Benim saygın kardeşlerim, bu büyük bir iştir; ve siz de benim kadar Vak Vak Adası'na ulaşmanın ve hele oradan geri dönmenin ne denli zor olduğunu bilirsiniz! Ve tüm engelleri aşıp bir kez bu adalara ulaşınca, ecinnilerin şehinşahı ve kızlarının muhafızları bakire amazonlara yaklaşmanın tüm güçlüklerini de bilirsiniz. Bu koşullar altında, onların güçlü hükümdarlarının kızı olan Görkem Sultan'a Hasan'ın ulaşmasını nasıl beklersiniz?" diye yanıt vermiş. Şeyhler de "Saygıdeğer peder, haklısın! Bunu kim inkâr edebilir? Ama bu genç adam, sana, kardeşimiz saygın ve ünlü Abd ül-Kuddüs tarafından özellikle gönderildi; onun dileklerini uygun şekilde karşılamaktan da asla kaçınamazsın!" diye yanıt vermişler.

Hasan da, kendi bakımından, bu sözleri işiterek kendini şeyhin ayaklarına atmış; başını urbasının eteğiyle örtmüş ve dizlerini kollarıyla kuşatarak karısını ve çocuklarını kendisine geri çevirmesi için ona yalvarıp yakarmış. Aynı şekilde tüm şeyhlerin ellerini öpmüş; onlar da kendi yakarışlarını onunkiyle birleştirerek Şeyh Tüylü Baba'dan bu bahtsız genç adama acıması için yalvarmışlar! Şeyh Ali de "Vallahi! Ben, hayatımda, bu Hasan kadar varlığını önemsemeyen birini görmedim. Ne istediğini bilmediği gibi, kendini neyin beklediğini de bilmiyor bu gözüpek kişi! Ama sonunda, onun için kendi üzerime düşeni yapacağım herhalde!" diye yanıt vermiş.

Böylece konuşarak Şeyh Ali Tüylü Baba, bir saat kadar bir sü-

reyle, yöresindeki yaşlı saygın çömezleriyle birlikte düşünmüş; sonra başını kaldırıp Hasan'a "Her şeyden önce, sana, seni tehlike anında koruyacak bir şey vermek istiyorum!" demiş. Ve sakalından, en uzunlarının bulunduğu yerden, bir tutam kıl koparmış ve bunları Hasan'a vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ve sakalından, en uzunlarının bulunduğu yerden, bir tutam kıl koparmış ve bunları "İşte senin için yapacağım şey! Eğer kendini herhangi büyük bir tehlike içinde bulursan, bu tutamdan bir kıl ayırarak yakman yeter, hemen yardımına gelirim!" diyerek Hasan'a vermiş. Sonra başını salonun kubbesine doğru kaldırmış ve ellerini sanki birini çağırmak ister gibi birbirine sürtmüş. Ve birdenbire, kubbeden inerek, önünde, kanatlı ifritlerden biri belirmiş. Şeyh ona "Ey ifrit, senin adın ne?" diye sormuş. O da "Kölen Dehnaş İbni Faktaş, ey Şeyh Ali Tüylü Baba!" demiş. Şeyh de ona "Yaklaş bakalım!" demiş. Dehnaş İfrit, Şeyh Ali'nin yanına yaklaşınca şeyh, ağzını onun kulağına yaklaştırarak yavaş sesle bir şeyler söylemiş. İfrit de, başıyla "Evet!" anlamına gelen bir işaretle yanıt vermiş. Şeyh, Hasan'a dönerek ona "Bin oğlum, bin bu ifritin sırtına! O seni bulutlar yöresine götürecek, orada beyaz kâfurdan oluşma bir yere indirecek. Ve işte orası, ey Hasan, ifritin seni bırakacağı yerdir. Çünkü o daha ileri gidemez. Dolayısıyla sen, kendi başına, bu beyaz kâfurdan oluşma arazide ilerlemek zorundasın! Ve bir kez yola koyulunca, sonunda karşına çıkacak Vak Vak Adası'na ulaşırsın! Gerisi Tanrı'nın yardımına kalmıştır!" demiş.

Bunun üzerine Hasan yeniden şeyhin elini öpmüş ve iyiliklerinden dolayı kendilerine teşekkür ederek diğer şeyhlere de veda etmiş; Dehnaş'ın omuzlarına binip onunla birlikte göklere yükselmiş. İfrit onu bulutlar yöresine götürmüş ve beyaz kâfurdan oluşmuş yere indirmiş; ve kendisini orada bırakarak gözden kaybolmuş.

Böylece, ey Hasan, Basralı Hasan! Doğduğun kentin çarşılarında hayranlık uyandıran, tüm yürekleri havalandıran ve sana bakanları güzelliğinle kendinden geçirten sen ki, sultanlar arasında uzun süre mutlulukla yaşadın ve onların yüreğinde pek çok sevecenlik ve acı uyandırdın; işte şimdi Görkem'in aşkı uğruna, ifritin kanatlarında bu beyaz kâfur arazisine indin ve burada senden önce kimsenin görmediği ve senden sonra da kimsenin görmeyeceği bir tecrübe edineceksin!

Gerçekten, bu yere indirilince, Hasan, parlak ve kokulu bir zemin üzerinde kendi diki doğrusuna ilerlemiş. Ve uzun uzadıya yol alarak, sonunda, uzaklarda bir çayırlığın ortasında çadıra benzer

bir şey görmüş. O yana doğru ilerleyip bu çadırın yanına yaklaşmış. Ama tam bu sırada sık bir çimenlik üzerinde yürümekte olduğundan ayağını orada gizlenmiş bulunan bir şeye çarpmış; bakıp bunun gümüş bir kitle gibi beyaz ve İrem kentinin sütunları gibi büyük olduğunu görmüş. Oysa bu bir devmiş ve Hasan onun ancak bir kulağını görmüş bulunuyormuş. Ve dev, uykusundan ansızın böğürerek uyanıp kıpırdamaya başlamış; ve öylesine bir öfkeye kapılmış ki, soluğuyla göğsünü şişirmiş ve bunun etkisiyle kıçından müthiş bir yel koparmış; bunu, Hasan'ı gözleri yerinden fırlayarak ilkin yüzüstü yere, sonra da gökyüzüne savuran, birer gökgürültüsü halinde olağandışı başka yeller izlemiş. Ve yeniden yere düşmeden önce, dev onu, havada, ensesinden, yakalamış ve kolunun gücüyle bir şahinin pençesindeki serçe gibi havada tutmuş. Ve kolunu çevirerek onu yere çarpıp kemiklerini kırmak ve boylu boyunca yere sermek üzere sallamaya başlamış.

Hasan başına ne geleceğini anlayınca, tüm gücüyle çabalamış ve "Ah! Kim beni kurtaracak, beni kim kurtaracak? Ey dev acı bana!" diye haykırmaya başlamış. Hasan'ın bu haykırışlarını duyan dev, kendi kendine "Vallahi! Fena ötmüyor bu kuş! Cıvıltısı pek hoşuma gitti. Onu bizim şahımıza götüreyim!" demiş. Ve korkular içindeki Hasan'ı bir ayağından usulca tutarak sık bir ormana dalmış; ve ağaçların seyreldiği bir yerde, kendisine taht oluşturan bir kayada oturmakta olan beyaz kâfur ülkesindeki devler hükümdarının yanına ulaşmış. Hükümdarın yöresinde her biri elli arış uzunluğunda elli devden oluşmuş muhafızları varmış. Hasan'ı tutup getiren dev, hükümdara yaklaşmış ve ona "Hükümdarımız, işte bacağından tutarak yakaladığım bir kuş; onu güzel sesi olduğu için sana getirdim! Çok hoş cıvıldıyor!" demiş. Ve "Hükümdarın önünde biraz öt!" diyerek Hasan'ın burnuna küçük fiskeler vurmuş. Devin dilinden anlamayan Hasan da son saatinin geldiğine inanmış ve "Ah! Beni kim kurtaracak, kim kurtaracak beni?" diye haykırarak çırpınmaya başlamış. Hükümdar da bu sesi işiterek sevinçten titreyip çırpınmış ve

deve "Vallahi! Çok hoş bir yaratık bu! Onu hemen kızıma götüreyim, ona da ötsün!" demiş. Ve deve doğru dönerek "Evet! Onu hemen bir kafese koy! Ve kafesi götür kızımın odasına, yatağının yanına as! Ötüşü ve cıvıltılarıyla onu eğlendirsin!" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Evet! Onu hemen bir kafese koy! Ve kafesi götür, kızımın odasına, yatağının yanına koy! Ötüşü ve cıvıltılarıyla onu eğlendirsin!" demiş.

Bunu duyan dev, Hasan'ı bir kafese sokup kafesin içine birinde yem, ötekinde su olan, iki büyük tas yerleştirmiş; sıçrayıp keyfince ötmesi için iki de tünek koymuş; ve onu hükümdarın kızının odasına götürüp yatağının baş ucuna asmış.

Hükümdarın kızı Hasan'ı görür görmez, onun yüzünden ve güzel bedeninden etkilenmiş ve onu binlerce okşayışla okşayarak, onu kendine alıştırmak için Hasan'ın ne dediğini anlamadığı bir sesle tatlı tatlı konuşmuş. Hasan onun kendisine kötülük etmek istemediğini anlayınca, ağlayıp inleyerek bahtına acımasını sağlamaya çalışmış. Hükümdarın kızı da bu ağlayıp inlemeleri duyduğu her seferinde uyumlu şarkılar dinlediğini sanmış; sonsuz bir keyif duymuş; ve ona gittikçe daha fazla olağandışı bir ilgi duymaya başlamış. Ve artık onu, geceleyin veya gündüzün, hiçbir saat terk etmek istememiş, ona yaklaşınca tüm varlığının onun uğrunda çırpındığını duyumsamış. Bununla birlikte böylesine küçük bir kuş karşısında duyarlığını nasıl doyuracağını bilemiyormuş. Ve çoğu zaman onun kar-

şısında iç geçiriyor ve işaretler yaparak onunla konuşuyormuş. Ama Hasan onu hiç anlamıyormuş ve aslında, bir dev olsa da, hoş bir genç kız olan bu yaratıkla ne yapacağını bilemiyormuş.

Böylece, günün birinde hükümdarın kızı Hasan'ı, temizleyip giysilerini değiştirmek için kafesten çıkarmış; ve onu soyduğu zaman, onun, kıyaslanınca onlarınkine göre son kertede küçük de olsa, babasının erkek devlerinde görülen o harika şeyden yoksun bulunmadığını anlamış; ve "Vallahi! İlk kez böyle bir şeyi olan bir kuş görüyorum!" diye düşünmüş. Ve Hasan'ı yoklamaya ve her yana doğru evirip çevirmeye başlamış; ve her an kendisinde şaşılacak yeni bir şeyler bulmuş. Hasan onun elinde tıpkı bir avcının ellerindeki bir serçe gibiymiş. Genç dev kız, parmaklarının altında onun hıyarının sakız kabağına döndüğünü görerek öylesine gülmüş ki, yan tarafına devrilmiş! Ve kendi kendine "Bu ne şaşırtıcı kuş böyle! Kuşlar gibi cıvıldıyor, ama kadınlara karşı erkek devler gibi nazik davranıyor!" demiş ve ona gittikçe daha fazla ilgi göstererek, sanki bir erkekmiş gibi onu karşısına almış ve bir kuş olduğu için anlayamayacağını düşünerek sözle değil, ama işaretle ve davranışlarıyla bin öneride bulunarak kendisine karşı bir serçenin dişisine davrandığı gibi davranmasını istemiş. Ve o andan başlayarak Hasan, hükümdarın kızının kuşu olmuş!

Oysa Hasan, bir kuş gibi sevilip şımartılarak nazlandırılsa da, hükümdarın kızının ihtişamı ortasında duyduğu zevke ve kıza duyurduğu zevklere ve dev sultanın onunla oynaşmasını bitirip her seferinde yeniden kapadığı kafesteki rahatlığına karşın; eşi, Ecinniler şehinşahının kızı Görkem'i ve artık pek uzakta olmadığını bildiği gezisinin hedefi olan Vak Vak Adası'nı unutmaktan uzakmış! Ve kendini sıkıntıdan kurtarmak için sihirli dümbeleği ve sakal tellerini memnunlukla kullanmak istermiş; ama onun giysilerini değiştirirken, devler hükümdarının kızı, bu değerli şeyleri ortadan kaldırmış bulunuyormuş, bunları geri istemek için Arapların yaptığı tüm işaret ve hareketleri yapmış; ama kız, onun ne istediğini hiç anlama-

mış ve her seferinde onun çiftleşme özlemini açıkladığını sanmış ve Hasan, dümbeleği her istediğinde, bir çiftleşme eylemiyle karşılaşmış ve böylece birkaç gün sonra, başka hiçbir şeyle karşılaştırılamaz öyle bir duruma düşmüş ki, müthiş dev kızın yeniden yanıt vereceği korkusuyla en küçük bir işaret yapmaktan çekinir olmuş.

Hepsi bu kadar! Ve Hasan'ın durumu değişmemiş; artık nasıl bir çözüme ulaşacağını bilemeden, kafesinde tükenip sararmaya başlamışken; günün birinde dev kız, her zamanki okşayışlardan sonra, onu karşısında tutarak dinlenirken elinden kaçırmış. Hasan da hemen eski eşyalarının içinde bulunduğu sandığa doğru fırlamış; ve sandıkta kendi eşyalarını bulmuş ve sakal tutamından bir kıl yakarak, fikrince, Şeyh Ali Tüylü Baba'ya seslenmiş. Ve işte...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Hasan da hemen eski eşyalarının içinde bulunduğu sandığa doğru fırlamış; ve sandıkta eşyalarını bulmuş; ve sakal tutamından bir kıl yakarak fikrince, Şeyh Ali Tüylü Baba'ya seslenmiş. Ve işte, o anda, saray sarsılmış ve yer yarılıp siyahlara bürünmüş olarak Şeyh, Hasan'ın önünde belirmiş; Hasan dizüstü çökmüş. Şeyh de ona "Ne istiyorsun, Hasan?" diye sormuş. Genç adam "Lütfen, gürültü yapma, yoksa şuradaki kız uykudan uyanır! Ben de kuş olarak yeniden onun eline geçerim!" demiş. Ve ona uyuyan dev kızı göstermiş. Bunun üzerine Şeyh onun elini tutmuş ve gizli gücü sayesinde onu saraydan dışarı çıkarmış. Sonra da kendisine "Başına geleni bana anlat!" demiş. Hasan da ona beyaz kâfur ülkesine ulaştığından

beri başına gelenleri anlatmış; ve "Ve şimdi vallahi! Bu dev kızın yanında bir gün daha kalırsam, canım burnumdan çıkacak!" diye eklemiş. Şeyh de ona "Ama ben sana başına gelecekleri söylemiştim! Bu daha başlangıcı! Dahası, sana sonuncu bir kez söylemeliyim ki, geriye dönmen için karar vermezsen, artık Vak Vak Adası'nda benim sakalımın erdeminden de yararlanamaz ve kendi olanaklarınla başbaşa kalırsın!" diye eklemiş. Hasan da "Yine de gidip karımı bulmam gerek! Elimde, tehlike anında kullanabileceğim, beni beladan kurtaracak sihirli bir dümbelek var!" demiş. Şeyh Ali dümbeleğe bakmış ve "Oh! Tanıdım onu! Bu, benim, Tanrı yolunda gitmekten vazgeçen tek kişi olan eski çömezlerimden Ateşetapan Behram'ın dümbeleği! Ama Hasan, bütün büyülerin bozulduğu ve adada oturan ecinnilerin sadece kendi hükümdarlarına itaat ettikleri Vak Vak Adası'nda bu dümbeleğin de sana yararı olmayacaktır!" demiş. Hasan da "On yıl yaşayacak olan dokuz yılda ölemez! Eğer bu adada ölmek bahtımda yazılıysa, aykırı bir durum söz konusu değildir! Dolayısıyla, ey saygın şeyh, senden oraya ulaşmak için hangi yolu tutacağımı göstermeni rica ediyorum!" demiş. Bunun üzerine şeyh de, yanıt olarak, onu elinden tutup kendisine "Gözlerini kapa ve yeniden aç!" demiş. Hasan, gözlerini kapamış; bir saniye sonra açmış. Ve her şey gözünün önünde kaybolmuş; Şeyh Tüylü Baba da, hükümdarın kızının sarayı da, Beyaz Kâfur Ülkesi de... Ve kendisini kıyısında değişik renkte değerli taşlardan oluşan bir kumsalı bulunan bir adada bulmuş; kendisinin o kadar arzuladığı adalara sonunda ulaşmış bulunduğunun farkında değilmiş!

Hasan sağına soluna göz atacak zamanı ancak bulduğu bir sırada, deniz kayalıklarından ve dalgaların köpüğünden koparak hemen kendi üzerine dalan büyük sayıda beyaz kuş sürülerinin yoğun ve koyu bir bulut gibi yöresini kapladığını görmüş. Ve bu düşmanca saldırı, tehdit savuran gaga vuruşları ve çırpınan kanatların sesleriyle bir kasırgaya dönüşmüş; ve havadaki tüm gırtlaklardan aynı zamanda ve binlerce kez tekrarlanarak kaba bir haykırış kopmuş; bu

seslerden Hasan, sonunda, Vak Vak Adası'nın hecelerini sezinlemiş! Ve bu yasak topraklara ulaştığını, bu kuşların da onu bir çağrısız konuk olarak gördüklerini ve onu denize itmenin çabası içinde bulunduklarını anlamış.

Hasan da koşup oradan pek uzakta bulunmayan bir kulübeye sığınmış; ve orada bu konuda düşünmeye koyulmuş.

Ansızın, üzerinde bulunduğu toprağın homurdandığını ve ayaklarının altında sarsıldığını duyumsamış; ve soluğunu tutup kulak vererek, uzaktan başka bir bulutun büyüyerek yanaştığını görmüş; yavaş yavaş bu bulut içinden güneş altında mızrak ve miğfer uçlarının belirdiğini ve zırhların parıldadığını ayırt etmiş. Amazonlarmış, bunlar! Nereye kaçsınmış? Düşen dolu gibi ve parıldayan şimşek gibi hızlı, kudurgan nal sesleri, göz açıp kapayasıya kadar geçen zamanda yaklaşmış ve önünde, saf altın gibi vahşi atlara binmiş savaşçılar yüksek ve özgür dizginleri tutarak ve fırtınalı denizler üzerinde esen kuzey rüzgârından daha tez davranarak; ve de hareketli müthiş bir dört köşe oluşturarak toplanmış. Savaş için donanmış bu savaşçıların bellerini ağır kılıçlar süslüyor, her biri bir elinde mızrak, öbüründe de aklı bulandıran silahlar taşıyor, kalçalarından da korkunç başları belirgin dörder cirit sarkıtıyormuş.

Bu savaşçılar karşılarında kıpırdamadan kulübenin kapısında ayakta duran Hasan'ı görünce eşinip duran atlarını durdurmuşlar; atların nalları çarparak kıyıdaki çakılları havaya uçurmuş ve ayakları kumun derinliğine gömülmüş ve çırpınan hayvanların alabildiğine açık burun delikleri genç savaşçı kızların burun delikleriyle aynı zamanda titremiş. Yüksek siperli miğferleri altındaki yüzleri aylar gibi güzelmiş; yuvarlak ve ağır kalçaları atların vahşi sağrılarıyla birbirine karışıyor ve birbirini tamamlıyor; ve kestane, sarı, kızıl ve siyah uzun saçları dalgalanarak atların, kuyruk ve yelelerine karışıyormuş. Maden başlıkları ve zümrüt göğüslükleri güneşte tıpkı iri mücevherler gibi parlıyor, tükenmeyen bir alev saçıyorlarmış. Ama

o sırada bu ışık dördülünün ortasında ötekilerden daha uzun boylu bir amazon ilerlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ama o sırada bu ışık dördülünün ortasında ötekilerden daha uzun boylu ve yüzü miğferin altında hiç görünmeyip siperiyle tamamıyla örtülmüş ve iri göğüslü bağrı, bir çekirgenin sıkı kanatlarından daha sık, altın örme bir zırh giysisinin korumasında ışıldayan bir amazon ilerlemiş; ve atını Hasan'ın önünde sert bir şekilde durdurmuş. Hasan da, onun dost mu, düşman mı olduğunu bilemeyerek, ilkin alnını toprağa değdirerek önüne atılmakla işe girişmiş; sonra başını kaldırmış ve ona "Ey devletlim, ben bahtın kendisini bu topraklara sürüklediği bir yabancıyım; kendimi Tanrı'nın ve senin korumana terk ediyorum! Beni geri çevirme! Ey devletlim, karısıyla çocuklarını arayan bir bahtsıza acı!" demiş.

Hasan'ın bu sözlerini duyan atlı, atından aşağı atlamış ve savaşçılara dönerek bir işaretle onları uzaklaştırmış. Ve Hasan'a yaklaşmış; o da hemen onun ellerini, ayaklarını öpmüş ve mantosunun eteğini alnına götürmüş. Kız da onu dikkatle incelemiş; sonra siperini kaldırarak kendini ona göstermiş. Hasan onu görünce, büyük bir feryat koparmış ve düşüp bayılmış; çünkü en az gördüğü savaşçı kızlar kadar güzel bir genç kız yerine, oldukça çirkin bir yaşlı kadının yüzüyle karşılaşmış; kadının patlıcan gibi iri bir burnu, tersine dönmüş kaşları, çizgili ve sarkık yanakları, biri diğerine lanet eden gözleri ve dokuz köşesinden her birinde uğursuzluk bulunan bir yüzü varmış. Tam anlamıyla bir yaratığa benzetilecekse, bir domuza benziyormuş. Hasan, uzun uzadıya bu yüze bakmak zorunda kalmamak için giysisinin ucuyla yüzünü kapatmış. Yaşlı kadınsa bu davranışı, büyük bir saygı gösterisi saymış; ve Hasan'ın sadece, onunla yüzyüze bakışarak saygısız görünmekten kaçınmak için böyle yaptığına kendini inandırmış; ve bu aşırı saygı gösterisinden çok duygula-

narak ona "Ey yabancı, tedirginliğini yatıştır. Şu andan başlayarak benim korumam altındasın! Ve her ihtiyaç duyduğunda yardımımı göreceğini sana vaadediyorum!" demiş. Sonra da "Ama, her şeyden önce, kimseler seni bu adada görmemelidir! Bu maksatla, öyküni öğrenmeyi çok istemekle birlikte, seni bir amazon kılığına sokacak gerekli şeyleri gidip getireceğim. Böylece şahın ve şahın kızlarının muhafızları olan bakire genç savaşçılardan bundan böyle ayırt edilmezsin!" diye eklemiş ve gidip, birkaç dakika sonra, elinde bir zırh, bir kılıç, bir miğfer ve amazonların taşıdıklarına her noktadan benzeyen silahlarla geri dönmüş. Ve bunları Hasan'a vermiş; o da bunlara bürünmüş. Bunun üzerine kadın onu elinden tutarak deniz kıyısında yükselen bir kayanın üzerine çıkarmış; onu oraya oturtarak kendisine "Şimdi, ey yabancı, bana çabucak, hiçbir âdemoğlunun ayak basmaya cesaret edemediği bu adaya seni itenin ne olduğunu anlat!" demiş. Hasan da, iyiliklerinden dolayı ona teşekkür ettikten sonra "Hanımım, benim öyküm sahip olduğu tek varlığı yitiren ve onu yeniden bulmak için yeryüzünü dolaşan bir bahtsızın öyküsüdür!" diye yanıt vermiş. Ve ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, serüvenlerini anlatmış. Yaşlı amazon da ona "Eşin genç kadının ve çocuklarının adı nedir?" diye sormuş. O da "Kendi ülkemdeyken çocuklarıma Nasır ve Mansur, karıma Görkem derlerdi! Ama onları ecinni ülkesinde nasıl çağırıyorlar, bilmiyorum!" demiş. Ve konuşmasını bitirerek bol bol gözyaşı döküp ağlamaya başlamış.

Yaşlı kadın Hasan'ın bu öyküsünü işitince ve derdini anlayınca, baştan aşağı acıma duygusuyla dolmuş ve ona "Ey Hasan, sana yemin ederim ki, bir anne, benim senin bahtında ilgilenmek istediğim kadar kendi çocuğuyla ilgilenmez. Eşinin benim amazonlarım arasında bulunabileceğini söylediğine göre, yarından tezi yok, sana onları denizde çırçıplak göstereceğim; ve aralarında eşini tanıdığını bana söylemen için önünden birer birer geçirteceğim!" demiş.

İşte yaşlı Mızraklılar Anası, Hasan-ül-Basri ile böyle konuş-

muş ve bu tertiple, genç Görkem'i bulmakta kusur etmeyeceklerini söyleyerek onu yatıştırmış! O günü onunla birlikte geçirmiş; ve ona, tüm görülesi şeyleri göstererek onunla adayı boydan boya gezmiş. Ve sonunda Hasan'a büyük bir sevgiyle bağlanarak, ona "Sakinleş,

çocuğum! Seni gözüme yerleştirdim! Ve sırf zevkin için, hepsi bakire olan tüm savaşçıları benden istesen bile, tüm dost yüreğimle sa-

na onları bağışlardım!" demiş. Hasan da "Hanımım, vallahi ben, ruhum beni terk edinceye kadar seni terk etmeyeceğim!" diye yanıt vermiş.

Ertesi gün, Mızraklılar Anası, vaadettiği gibi davul sesleriyle savaşçılarının başına geçmiş. Hasan da, amazon kılığı içinde, denize bakan kayanın üstüne oturmuş ve böylece, şahın muhafiz kızları arasından herhangi birine benziyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ertesi gün, Mızraklılar Anası, vaadettiği gibi davul sesleriyle savaşçılarının başına geçmiş. Hasan da, amazon kılığı içinde, denize bakan kayanın üzerine oturmuş ve böylece şahın koruyucu kızları arasından herhangi birine benziyormuş!

Bu sırada genç savaşçı kızlar, komutanları yaşlı Mızraklılar Anası'nın bir işareti üzerine atlarından inmişler; silahlarından ve zırhlarından soyunmuşlar. Böylece, tığ gibi ve parlak, zambaklar ve güller gibi zevkler sunarak ortaya çıkmışlar! Tıpkı yapraklarından soyunan zambaklar ve dikenlerinden arınan güller gibi, beyaz ve yeğni, denize inmişler. Özgür ve kıvırcık ya da omuzları üzerinde kuleler gibi yücelmiş ve tarazlanmış saçları suyun köpüklerine karışmış. Ve kabaran dalgalar bakir art yuvarlarının kabardığı yere ulaşmış. Bu kızlar sular üzerinde taç yapraklarını açan su çiçekleri gibiymişler.

Ama Hasan, iyice izlediği halde, birçok ay yüzlü ve bükülgen boylular, siyah gözlü ve inci dişliler, çeşitli renklerdeki saçlı ve tapı-

lası sağrılılar arasında sevgili Görkem'in güzelliğiyle kıyaslanabilecek hiç kimse görememiş; ve yaşlı kadına "İyi yürekli anacağım, Görkem bunların arasında yok!" demiş. Yaşlı kadın da "Kim bilir, oğlum? Belki de uzakta bulunman sana doğru dürüst görme olanağı sağlayamıyor!" diye yanıt vermiş; ve ellerini çırpmış; tüm genç kızlar sudan çıkmış ve gelip hâlâ üzerlerinde elmas gibi parlayan su damlalarıyla ıslak, kum üzerinde sıralanmışlar. Ve biri diğerinin ardından, Hasan ile Mızraklılar Anası'nın bulundukları kayanın önünden bükülgen ve dengeli, üzerlerinde hiçbir şey olmaksızın, zırh olarak da sırf omuzlarına dağılan saçları ve sadece çıplak etlerinin cevahiriyle ağırlaşarak geçmişler.

İşte o zaman Hasan göreceği şeyi görmüş! Ey şahların delikanlı kızlarının kalçaları arasındaki her renkten ve her türden tavşanlar! Sizler verimliydiniz, yuvarlaktınız, besiliydiniz, beyazdınız, kubbe gibiydiniz, iriydiniz, tonozluydunuz, yüksektiniz, bitişiktiniz, kabarıktınız, kapalıydınız, dokunulmadıktınız, tahtlar gibiydiniz, balık gibiydiniz, kalın dudaklıydınız, dilsizdiniz, yuvalar gibiydiniz, kulaksızdınız, sıcaktınız, çadırlar gibiydiniz, tüysüzdünüz, fırlaktınız, sağırdınız, sokulgandınız, küçücüktünüz, çatlaktınız, duyarlıydınız, uçurum gibiydiniz, kuruydunuz, harikaydınız, ama kesinlikle! Hiçbiriniz Görkem'in hörekesiyle kıyaslanamazdınız!

Hasan böylece bütün kızlar önünden geçtikten sonra yaşlı Mızraklılar Anası'na "Hanımım, yemin üzerine olsun ki, bu kızların içinde hiçbiri uzaktan ya da yakından Görkem'e benzemiyor!" demiş. Ve yaşlı savaşçı, şaşırarak ona "Öyleyse, ey Hasan, gördüğün bütün bu kızlardan başka şahımızın yedi kızından gayrı kız kalmadı demek! Bana karını tanımam için birkaç ipucu ver; ve özellikle ne gibi nitelikleri bulunduğunu söyle ki, sana onu bulmanda yardımcı olabileyim! Bu durumda, bunları aklımda tutarak ve böylece bilgi sahibi olarak arzuladığın kişiyi bulmakta başarı sağlayacağımı sana vaadederim!" diye yanıt vermiş. Hasan da "Onu sana tanımlamak, hanı-

mım, yetersizlikten ölmek demektir. Çünkü hiçbir dil onun üstün niteliklerini anlatmayı beceremez. Ama yaklaşık olarak bazı benzetmeler yapabilirim: Onun, hanımım, kutsal bir gün gibi ak bir yüzü vardır; öylesine ince bir endamı vardır ki, güneş üzerine vurunca gölgesi yere düşmez; günün üzerine çöken gece gibi siyah saçları omuzlarına dökülür; en sert kumaşları bile delen göğüsleri vardır; Arılarınki gibi bir dili, Selsebil çeşmesinin suyu gibi tatlı bir tükrüğü; Kevser ırmağı gibi gözleri, yasemin dalı esnekliğinde bir boyu, dolu tanesi gibi dişleri, sağ yanağında bir beni ve göbeğinin altında doğuştan bir lekesi, bardağa ve ibriğe ihtiyaç duyurmayan kırmızı akikten bir ağzı, Numan Lalesi[1] gibi yanakları, esnek ve göz kamaştıran bir mermer leğen kadar geniş ve beyaz bir karnı; İrem Tapınağı'nın kubbesi kadar sağlam ve iyi inşa edilmiş bir sağrısı, üstün nitelik kalıbına dökülmüş, acı yokluk günlerini izleyerek gelen günler kadar tatlı ve arasına halifenin tahtı kurulmuş, rahatlık ve esnekliğin kutsal sunağı, şairin bulmacasını şöyle tanımladığı oylukları vardır:

> Birçok heyecanlar uyandıran adım, iki ünlü harften oluşmuştur! Dörtle beşi ve altıyla onu çarpın, onu elde edersiniz![2]

Ve bu sözleri söyleyerek, Hasan, artık gözyaşlarını tutamamış ve ağlamaya başlamış. Sonra "Ey Görkem, benim derdim, çanağını yitiren dervişin sıkıntısı kadar ya da topuğunda yara bulunan hacının ıstırabı kadar ve bacaklarını ve kollarını ameliyatla yitiren hastanınki kadar acıdır!" diye haykırmış.

Yaşlı amazon bütün bunları işitince bir an başını önüne eğmiş, derin bir düşünceye dalmış; sonra Hasan'a "Ne felakettir ki, ey

1 *Numan Lâlesi*: Gelincik (Ç.)

2 *Bulmaca*: Yirmi yerine geçen kaf, altı yerine geçen sin'le biraraya gelerek kus okunur: bu da kadının cinsel organını bayağı olarak anlatan bir sözcüktür (Mathers'in dipnotu).

Hasan! Sen çaresiz yitip gittin! Ben de seninle birlikte yok oldum! Çünkü senin bana tanımlamasını yaptığın genç kadın, kuşkusuz bizim kudretli şahımızın kızlarından biridir! Seninki nasıl bir tuzak böyle! Ve gözüpekliğin ne denli anlamsız! Onunla senin aranda gök ile yer arasındaki kadar mesafe var! İsteğinde ısrar edersen, kendi felaketini kendin hazırlamış olursun! Şimdi beni dinle Hasan! Bu gözüpek tasarıyı terk et de canını tehlikeye sokma...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Şimdi beni dinle Hasan! Bu gözüpek tasarıyı terk et de canını tehlikeye sokma!" demiş. Yaşlı kadının bu sözlerini duyan Hasan, o denli sarsılmış ki, düşüp bayılmış; kendine geldiğinde, öyle acı gözyaşları dökmüş ki, ağlayışından giysileri baştan aşağı ıslanmış. Ve ümitsizliğin sınırında "Böylece, demek ki, ey yardımsever halam, benim, bunca uzak yerlerden geldikten ve de tam maksadıma ulaşmak üzere iken, ümidimi kırarak geri dönmem gerekiyor, öyle mi? Ama nasıl olur da, bana güven verdikten sonra, girişiminin başarısından ve senin gücünden kuşku duyarsın? Sen Yedi Adalar birliklerinin komutanı değil misin ve bu tür girişimlerde senin başarısız olman imkânsız değil midir?" diye haykırmış. O da "Kuşkusuz oğlum, birliklerim üzerinde ve onları oluşturan her bir amazon üzerinde çok yetkim vardır! Ve de, seni anlamsız tasarından geri çevirmek için, bütün bu savaşçı kızlardan en çok hoşuna gidenini seçmeni de ister ve onu sana hemen eş kılman için veririm! Onu alır, ülkene döner ve şahımızın öcünden de kurtulursun! Yoksa, benim de, senin de ölümümüz kaçınılmazdır!" diye yanıt vermiş. Ama Hasan yaşlı kadının bu öğütlerine, yeniden gözyaşları döküp hıçkırmaktan baş-

ka karşılık vermemiş. Yaşlı kadın da onun çektiği acının aşırılığından etkilenerek kendisine "Allah aşkına, Hasan, senin için ne yapmamı istersin, söyle! Senin adalarımızın sınırını aşmana izin verdiğimi bile öğrenseler başım artık omuzlarım üzerinde olmazdı! Ve de, yıkanırken, bakire olan ve hiçbir erkek gözünün göremeyeceği ve hiçbir erkek elinin dokunamayacağı savaşçı kızlarımı sana çırçıplak gösterdiğimi bilseler, ruhum artık benim olmazdı!" demiş. Hasan da "Vallahi! Hanımım, ben bu kızlara asla yan gözle bakmadım ve çıplaklıklarına hiç de büyük bir ilgi göstermedim!" diye haykırmış. Yaşlı kadın "İşte bu konuda yanılmışsın Hasan! Çünkü tüm yaşamında böylesi bir görünümle bir daha karşılaşmayacaksın! Her durumda, eğer bu bakirelerden hiçbiri ülkene dönmen ve canını kurtarman için senin nefsini uyandıramamışsa, seni adalarımızın zenginlikleri ve değerli ürünleriyle donatayım, öyle servet sahibi ol ki bunlarla ömrünün kalan günlerini mutlu geçir!" demiş. Ama Hasan, yaşlı kadının ayaklarına kapanmış, dizlerini kucaklamış ve ağlayarak "Ey benim iyilik meleğim, ey gözlerimin bebeği, ey sultanım, bunca yorgunluklara dayandıktan ve bunca tehlikelere katlandıktan sonra ülkeme nasıl dönebilirim? Burada aradığım sevgiliyi görmeden bu adayı nasıl terk edebilirim? Ah! Düşün ki, belki de bahtın iradesi, katlandığım tüm acılardan sonra karımı bulmak şeklinde ortaya çıkacaktır!" demiş. Ve bu sözleri söyleyen Hasan artık ruhunun atılımını durduramamış ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Ey güzeller sultanı, Keyhüsrevin şahlarına boyun eğdirmiş o iki gözünün kölesine acı!
Ne güller, ne Hint sümbülleri ne de kokuluyağlar, erdemleriyle senin nefesini aşabilir.
Cennet düzlüklerinden esen yel, soluyanları kokusuyla mutlu kılmak için senin saçlarını yalayıp geçer.
Akşamları parıldayan ülker yıldızı, ışıltısını gözlerinden alır ve gecenin yıldızları boynuna gerdanlık olmaya layık tek varlıklardır, ey aktenli genç kadın!

Yaşlı amazon Hasan'ın bu dizelerini işitince, ondan, karısını yeniden görme umudunu sonsuza dek esirgemenin gerçekten çok kıyıcılık olacağını anlamış; ve ıstırabına ortak çıkmış ve ona "Oğlum, düşüncenden kahrolmayı ve umutsuzluğu uzaklaştır! Ben artık seni karına kavuşturmak için her şeyi yapmaya karar verdim!" demiş. Sonra da "Şu anda senin derdinle canımı ortaya koyarak uğraşmaya başlıyorum, ey zavallı! Çünkü artık anladım ki, aşkın gözü, kulağı yoktur! Yedi Vak Vak Adası'ndan biri olan bizim üzerinde yaşadığımız bu adanın ecesinin sarayına gitmek üzre senden ayrılıyorum. Bu adalardan her birinde aynı babanın, ama ayrı anaların çocukları olan şahımızın yedi kızından biri oturur ve hükmeder. Burada bizi yöneten, kızkardeşlerin en büyüğüdür; adı da Nur ül-Hüda'dır. Ben gidip onu bulacak ve onunla senin hakkında konuşacağım. Artık ruhunu dindir, gözlerinin yaşını sil ve rahat bir yürekle benim dönüşümü bekle!" diye eklemiş. Ve ondan izin alarak Nur ül-Hüda Sultan'ın sarayına doğru yollanmış.

Bir kez sultanın huzuruna ulaşınca, bilgeliğinden ötürü ve genç sultan hanımlara verdiği eğitim ve onlara gösterdiği özen nedeniyle şahın kendisi kadar kızları tarafından da sayılan ve sevilen yaşlı amazon, Nur ül-Hüda'nın önünde eğilip yeri öpmüş; sultan da hemen ayağa kalkarak onu kucaklamış ve alıp yanına oturtmuş; sonra da "İnşallah bana getirdiğin haber hayırlıdır! Benden dilediğin bir şey ya da benden beklediğin bir lütuf varsa, söyle! İşte seni can kulağıyla dinliyorum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"... Söyle! İşte seni can kulağıyla dinliyorum!" demiş. Yaşlı Mızraklılar Anası "Ey yüzyılın ve zamanın sultanı, ey kızım, sana olağandışı bir olayı bildirmek üzere geldim; umarım ki bu, senin için bir dinlence ve bir eğlence olur. Bil ki, gerçekte, adamızın kıyısında karaya vurmuş, acı gözyaşları döken harika güzellikte bir genç adam buldum. Durumu hakkında kendisini sorguladım; bana bahtının kendisini bizim kıyılara attığını, karısını aramakta olduğunu söyledi! Kendisinden karısının kim olduğunu sorduğumda bana yaptığı tanımlama, seni ve kızkardeşlerin olan öteki sultanları düşündürüyor! Ve sana tüm gerçeği vurgulamak için, şunu da söyleyeyim ki sultanım, ne ecinniler ne de ifritler arasında onun kadar güzel bir delikanlıyı gözlerim gördü!" diye yanıt vermiş.

Sultan Nur ül-Hüda, yaşlı kadının bu sözlerini işitince, korkunç bir öfkeye kapılmış ve yaşlı amazona "Ey yaşlı bela, ey onursuzluk boynuzlusu, sen nasıl oluyor da bakirelerimizin arasına, bizim mülkümüz olan topraklara bir erkek sokarsın? Ah! Utanç ürünü olan yaratık, kim acaba kanından bir yudum içmem ya da kim acaba etinden bir lokma yemem için bana hizmet sağlayacak?" diye haykırmış. Ve yaşlı savaşçı tıpkı fırtınaya kapılmış bir kamış gibi titremeye başlamış; ve kendisine "Öcümün ve öfkemin sana getireceği cezadan korkmuyor musun? Ecinnilerin büyük şahı olan babamın başı üzerine yemin ederim ki, gelecekte adalarımıza gezginleri sokmak isteyen alçak rehberlere örnek oluşturmak için seni parça parça etmekten beni kim alıkoyuyor, bilmiyorum!" diye haykıran sultanın dizlerine kapanmış. Sonra da "Ama, her şeyden önce çabucak gidip sınırlarımızı zorla geçmeye cesaret eden şu gözüpek âdemoğlunu bularak bana getir!" diye eklemiş. Yaşlı kadın da ayağa kalka-

rak, korku içinde sol elini sağ elinden ayırt edemeyerek, Hasan'ı bulmak üzere dışarı çıkmış ve kendi kendine "Tanrı'nın bana sultan aracılığıyla yağdırdığı bu korkunç uğursuzluğa tümüyle şu genç Hasan neden oldu! Neden sanki onu adayı terk etmeye ve ardından sırtının genişliğini göstermesine zorlamadım?" diye düşünmüş. Ve böylece Hasan'ın bulunduğu yere gelip onu görür görmez, kendisine "Ayağa kalk, ey sonu yakın olan kişi ve seninle görüşmek isteyen sultanın huzuruna çık!" demiş. Hasan da, kendi kendine "Ya selam![1] Acaba hangi uçuruma atılacağım?" diyerek yaşlı kadını izlemiş. Ve böylece saraya ulaşıp sultanın huzuruna çıkmış. O da tahtına oturmuş, yüzü tamamıyla örtüsüyle kapanmış olarak onu kabul etmiş. Hasan, bu azap verici koşullarda, yapacak daha iyi bir şey bulamayarak tahtın önünde yeri öpmüş ve selam verdikten sonra, sultana koşuklu bir övgüyle hitap etmiş. O zaman, sultan, yaşlı kadına dönmüş ve "Onu sorgula!" anlamına bir işaret yapmış. Yaşlı kadın da Hasan'a "Kudretli sultanımız selamını iade ediyor ve onu yanıtlaman için sana adını; memleketinin, karının ve çocuklarının adını soruyor!" demiş. Hasan da, talihin yardımına güvenip sultana doğru dönerek "Evrenin sultanı, yüzyılın ve çağın hükümdarı, ey bu çağın ve bütün çağların tek değeri, benim sefil adımı sorarsanız 'Başından felaket eksik olmamış, Basra kenti halkından Hasan'dır!' derim. Eşimin adına gelince, onu bilmiyorum! Çocuklarımın birinin adı Nasır, ötekinin Mansur'dur!" diye yanıt vermiş. Sultan ona, yaşlı kadın aracılığıyla "Peki, neden karın seni terk etti?" diye sormuş. O da "Vallahi! bilmiyorum! Ama bunu, kendine karşın yapmış olmalıdır!" demiş. Kadın ona "Nereden kaçtı? Hangi araçla kaçtı!" diye sorunca da "Bağdat'tan kaçtı. Emir-ül-Müminin Harun Reşit'in sarayından! Bunun için sadece tüyden giysisini kullanıp göklere ağmaktan başka şey yapmadı!" demiş. Kadın "Peki, ayrılırken hiçbir

1 *Ya selâm!*: Ey barış! Ey güvenlik! Allah hayırlar versin! anlamına (Ç.)

şey söylemedi mi?" diye sormuş. Hasan "Anneme 'Eğer oğlun benim yokluğumdan acı duyarsa, Vak Vak Adası'na gelip beni aramaktan başka çaresi yoktur! Ve şimdi ey Hasan'ın annesi elveda! Kuşkusuz böylece ayrılmam ruhumu hüzne boğuyor; çünkü ayrılık günleri onun yüreğini parçalayacağı gibi yaşamınızı da karartacaktır; ama, ne yazık ki, benim yapacağım bir şey yok! Havanın esrikliği ruhumu sardı, uçmam gerek!' demiş. Ve işte karım böyle konuşmuş! Ve uçup gitmiş! O zamandan bu yana gözlerimin önünde dünya karanlıktır ve bağrımı perişanlık sarmıştır!" diye yanıt vermiş. Nur ül–Hüda, başını sallayarak "Vallahi! Karın seni yeniden görmek istemeseydi, annene gittiği yeri kesinlikle söylemezdi. Ama öte yandan seni gerçekten sevseydi, asla terk etmezdi!" demiş. Bunu duyan Hasan, en büyük yeminlerle, karısının onu gerçekten sevdiğini, onun kendisine, sevecenliği ve bağlılığı üzerine bin kanıt gösterdiğini, ama havanın çekiciliğine ve kuş olarak uçmak şeklindeki içgüdüsüne dayanamayarak ayrılmış olduğu üzerine yeminler etmiş. Sonra da "Ey sultan, beni sana hüzünlü öykümü anlattım! Ve işte senin önünde bu gözüpek girişimimi bağışlama büyüklüğünü göstermeni ve bana eşimi ve çocuklarımı bulmama yardım etmeni rica ediyorum. Allah aşkına, sultanım, beni reddetme!" diye eklemiş.

Sultan Nur ül–Hüda, Hasan'ın bu sözlerini işitince, bir saat kadar düşünmüş. Sonra başını kaldırarak Hasan'a "Sana layık olduğun cezanın ne olması gerektiğini epeyce düşündüm. Ama gözüpekliğini cezalandırmaya yetecek bir yol bulamadım!" demiş. Bunu duyan yaşlı kadın, korkusunu yenerek sultanın ayaklarına kapanmış, ve giysisinin eteğini başına sararak ona "Ey yüce sultan...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Bunu duyan yaşlı kadın, korkusunu yenerek Sultan'ın ayaklarına kapanmış; ve giysisinin eteğiyle başını sararak ona "Ey yüce sultan, seni yetiştirmiş olan süt annen sıfatıyla artık kendisinin pek belalara uğramış, tehlikeli serüvenler geçirmiş bir yabancı olduğunu anladığına göre, onu cezalandırmakta pek acele etmemeni rica ediyorum. Talihin ona bağışladığı uzun ömür sayesinde ancak bu belalara katlanabilmiş. Ve ey sultan, senin büyüklüğüne ve soyluluğuna da onu bağışlaman ve konukseverlik hukukunu onun yüzünden çiğnememen yaraşır! Dahası, derim ki, onu bu ölümcül girişime atan da sadece aşktır ve âşıkların mazur tutulmaları gerekir. Ve nihayet, ey sultanım ve başımızın tacı, bu denli güzel bir delikanlıdan gelip sana söz açmışsam, insanoğulları arasında, onun gibi şiirler düzenlemeyi ve doğaçlamadan gazel okumayı hiç kimsenin bilmemesindendir. Bu söylediklerimi denetlemek için yüzünü açıp ona göstermen yetecektir; göreceksin güzelliğini nasıl ululayacaktır!" demiş. Yaşlı kadının bu sözlerini duyan sultan gülümsemiş ve "Gerçekte, işin tamamlanması için zaten bir bu eksikti!" demiş. Ama, Sultan Nur, davranışındaki katılığa karşın ta içinden Hasan'ın güzelliği karşısında gizlice sarsılmış ve onun yeteneklerini denemek için dizelerini dinlemeyi istemesi kadar, bunu genellikle izleyecek şeyleri de görmeyi çok istiyormuş. Bu yüzden sütanasının sözlerine kendini kaptırmış gibi yapıp başındaki örtüyü kaldırmış ve yüzünü açığa çıkarmış.

Bunu gören Hasan, sarayı sarsan büyük bir haykırış koparmış; ve bilinçsiz yere düşmüş. Yaşlı kadın gerekli özeni gösterip onu kendine getirmiş; sonra da kendisine "Neyin var, oğlum? Bu denli alt üst olacak ne gördün ki?" diye sormuş. Hasan da "Ah! Ne mi gör-

düm? Ya Allah! Sultan ya eşimin ta kendisi ya da ikiye ayrılmış bir baklanın parçalarının benzeştiği gibi eşime benziyor!" diye yanıt vermiş. Sultan da, bu sözleri işitince, öylesine gülmüş ki, yan tarafına düşmüş ve "Bu genç adam delinin biri! Benim karısı olduğumu söylüyor! Vallahi, acaba ne zamandan beri bakireler erkeklerin yardımı olmadan çocuk doğuruyor? Yoksa havadan mı tohum kapıyorlar?" demiş. Sonra Hasan'a dönüp gülerek ona "Söyle bakayım, güzel çocuk, ben ne bakımından senin karına benziyorum, ne bakımından benzemiyorum? Çünkü görüyorum ki, sen benim hakkımda büyük bir kararsızlığa düşmüşsün!" demiş. O da "Ey şahların sultanı, büyüklerin küçüklerin sığınağı, beni çıldırtan senin güzelliğindir! Karıma, yıldızlardan da parlak gözlerin, cildinin tazeliği, yanaklarının pembeliği, güzel göğüslerinin dikliği, sesinin tatlılığı, endamının inceliği ve yeğniliği ve örtü altında bulundukları için artık sayamayacağım diğer bakımlardan çok benziyorsun. Ama güzelliklerine çok büyük bir özenle bakılınca, seninle onun arasında, sadece benim sevdalı gözlerimin seçebileceği bir ayrım görüyorum; bunu da sana sözle anlatamam!" diye yanıt vermiş.

Sultan Nur ül–Hüda, Hasan'ın bu sözlerini işitince onun yüreğinin kendisine hiç bağlanmayacağını anlamış; ve bundan dolayı ona karşı şiddetli bir öfke duymuş; ve kendi kendine kızkardeşleri olan sultanlardan hangisinin, babaları şahın onayı olmadan, Hasan'ın karısı olduğunu bulmak için yemin etmiş! Ve kendi kendine "Böylece hem Hasan'dan hem de karısından, haklı kızgınlığımı doyurmak için öç alacağım!" diye düşünmüş. Ama bu düşünceleri ruhunun derinliğinde gizlemiş; ve yaşlı kadına dönerek ona "Ey sütanne, git çabucak her birini oturduğu adada görerek altı kızkardeşimi bul! Kendilerini, beni ziyaret etmelerinden bu yana, iki yıldır görmediğimden dolayı özlemlerinin ruhumda biriktiğini söyle ve benim adıma onları görmek istediğimi bildir ve hepsini buraya getir! Ama olup bitenden ya da aramızda karısını aramaya gelmiş genç bir yabancının bulunduğundan onlara tek bir söz etmemeye de özen göster! Git ve sakın gecikme!" demiş.

Yaşlı kadın sultanın niyetlerinden hiçbir kuşkuya düşmeksizin şimşek gibi saraydan çıkarak Nur ül–Hüda'nın kardeşleri olan altı sultanın oturdukları adalara doğru uçup gitmiş ve pek sıkıntı çekmeden, kolayca bunlardan beşinin kendisini izlemesini sağlamış. Ama en genç sultanın babası ecinniler şehinşahı ile oturduğu yedinci adaya ulaşınca Nur ül–Hüda'nın arzusunu kabul ettirmede epeyce zahmet çekmiş. Gerçekten, en genç sultan, yaşlı kadının bildirisini duyunca, Mızraklılar Anası ile ablasını ziyarete gitmek üzere babasından izin isteyince, şah, bu istekten dolayı heyecanın sınırında heyecanlanmış; ve "Ah! Yüreğimin yeğlediği sevgili kızım, içimde bana, bu saraydan bir kez ayrılırsan, seni bir daha göremeyeceğimi söyleyen bir his var! Ve zaten, bu gece sana anlatmak istediğim bir rüya gördüm. Bil ki, kızım, ey gözlerimin bebeği...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz On Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Bil ki kızım, ey gözlerimin bebeği, bu gece bir rüya uykumu bastırdı ve yüreğimi sıkıştırdı. Gerçekte, rüyamda, bütün gözlerden gizlenmiş, ama zenginliği benim gözlerime serilen bir hazinede dolaşıyor, gördüğüm her şeyi hayranlıkla izliyordum; ama bakışlarım tüm geri kalanların ortasında harika bir ışıkla parıldayan yedi taş üzerinden ayrılmıyordu. Ama bunların en küçüğü, en güzel ve en çekici olanıydı. Onu daha iyi seyretmek ve bakışlardan korumak için elime aldım; yüreğimin üzerinde tutarak sıktım; ve yanımda taşıyarak hazineden dışarı çıktım. Onu gözümden bile esirgeyerek taşırken, güneş ışığı altında, ansızın olağandışı ve bizim adalarımızda

görülmeyen türden bir kuş, üzerime saldırdı ve değerli taşı elimden kaparak uçup gitti. Ben şaşkınlık ve en acı kederler içinde orada öylece kalakaldım. Ve uyandığımda, rüya yorumcularını çağırttım ve onlardan uykuda gördüğüm bu rüyanın yorumunu sordum. Bana 'Şahımız, yedi değerli taş senin yedi kızındır. Ve en küçük olan ve elinden bir kuşun kapıp kaçırdığı değerli taş, senin sevecenliğinden zorla koparılacak olan küçük kızındır!' dediler. Bundan dolayı, kızım, şimdi senin Mızraklılar Anası ve kardeşlerinle birlikte kızkardeşin Nur ül–Hüda'nın yanına gitmek üzere uzaklaşmana izin vermekten korkuyorum; çünkü, ister giderken, ister dönerken, yolculukta başına cansıkıcı bir olay gelebilir mi, bilmiyorum!" diye haykırmış. Görkem de, çünkü bu kız, Hasan'ın karısının ta kendisi imiş "Ey hükümdarım ve babam büyük şah, herhalde ablam Nur ül–Hüda'nın benim için bir şölen hazırlamış bulunduğunu ve beni büyük bir sabırsızlıkla beklemekte olduğunu bilmiyor değilsin. Ve işte, iki yıl var ki, istediğim izni almaksızın gidip onu görmeyi düşünüp duruyorum; şimdi kendisinin benim davranışımdan hoşnut olmamak için her türden nedeni olacaktır. Ama ben hiçbir şeyden korkmam, babacığım! Sonra unutma ki, yoldaşlarımla uzaklara yaptığım bir yolculuk sırasında beni sonsuza dek yitirdiğini sanmış ve yasımı tutmuştun. Öyleyken hiçbir güçlükle karşılaşmadan ve sağlık içinde geri döndüm! Aynı şekilde bu kez de, en çok bir ay uzaklaşacak ve bu sürenin sonun-

da, Tanrı isterse, geri döneceğim! Zaten kendi ülkemizden uzaklaşacak olsam, endişeni anlardım; ama burada, adalarımızda, hangi düşmandan kuşkulanırım? Vak Vak Adası'na Bulutlu Dağ'ı, Mavi Dağları, Kara Dağları, Yedi Vadileri, Yedi Denizleri ve Beyaz Kâfur ül-

kesini aşıp canını yollarda yitirmeden kim gelebilir? Artık tüm kaygıları yüreğinden kov, babacığım, gözlerini serinlet ve yüreğini bütün tut!" diye yanıt vermiş.

Ecinnilerin şahı kızının bu sözlerini duyunca, içinden gelmese de, ona, kızkardeşinin yanında sadece birkaç gün kalacağı sözünü verdirerek, kızının ayrılmasına rıza göstermiş. Yanına da bin amazonluk bir maiyet birliği katmış ve onu sevecenlikle kucaklayıp öpmüş. Görkem de, ondan izin almış ve varlıklarından kimsenin haberi olmadığı bir yerde güven içinde bulundurduğu çocuklarını görüp kucakladıktan sonra iki sadık kölesine emanet ederek, Nur ül-Hüda'nın hükmettiği adaya giden yaşlı kadınla kızkardeşlerini izlemiş.

Nur ül–Hüda kızkardeşlerini kabul etmek üzere gözleri, gagası ve pençeleri yakut ve zümrütten altın kuşlarla süslenmiş kırmızı ipek bir giysiye bürünerek, süs ve taşlarla ağırlaşmış olarak kabul salonundaki tahtına oturmuş bulunuyormuş. Önünde de Hasan ayakta duruyormuş; sağında sıyrılmış kılıçlarıyla genç kızlar sıralanmış imiş; solunda da ucu sivri mızraklar taşıyan genç kızlar varmış.

Tam o sırada Mızraklılar Anası altı sultanla birlikte çıkagelmiş ve buluşma talep etmiş. Sultanın emriyle ilkin içeriye Irkın Asaleti[1] adındaki altı kızın en büyüğü girmiş. O da mavi ipekli bir giysiye bürülüymüş ve Nur ül–Hüda'dan da güzelmiş. Tahta kadar ilerlemiş, onun uğruna ayağa kalkan ablasının elini öpmüş; o da kendisini yayına oturtmuş. Sonra Hasan'a dönüp ona "Söyle bana ey âdemoğlu, senin karın bu mu?" demiş. Hasan da "Vallahi, hanımım, bu hatun yükselen ay gibi hayranlık uyandırıcı ve güzel; kömürsü saçları, hoş yanakları, gülen ağzı, dimdik göğüsleri, narin eklemleri, ince bilekleri var; onu şiirle ululamak için derim ki:

> Mavilere bürünmüş ilerlerken, göğün maviliğinden kopmuş bir parça sanırlar onu.
> Dudaklarında bir bal kovanı taşır, yanakların da da gül tarhı! Vücudu yaseminin taç yapraklarından örülmüştür.
> Onun dimdik ince boyunu ve anıtsal kalçasını görünce, kıpırdayan bir kum yığını üzerindeki bir kamış sanırsınız!

Onu ben, işte böyle görüyorum, sultanım! Ama onunla karım arasında dilimin anlatmak istemediği bir ayrım var!" demiş.

Bunun üzerine Nur ül–Hüda, yaşlı sütanaya ikinci kızkardeşini içeri sokması için işaret vermiş. Bu genç kız da, kayısı rengi bir giysiye bürünmüş olarak içeri girmiş. Bu sultan da ilkinden daha güzel-

1 Mathers'de Şahin Gururu (Ç.)

miş; adı da Konutun Serveti[1] imiş. Kızkardeşi onu kucakladıktan sonra, bir öncekinin yanına oturtmuş ve Hasan'a, onun kişiliğinde karısını tanıyıp tanımadığını sormuş. Hasan da...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz On İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve Hasan'a onun kişiliğinde karısını tanıyıp tanımadığını sormuş. Hasan da "Hanımım, bu kız kendisine bakanların aklına ziyan verir ve yanına yaklaşanların yüreklerini zincire vurur; ve onun bana esinlediği dizeler şunlardır:

> Bir kış gecesindeki yaz mehtabı, senin gelişin kadar güzel değildir, ey genç kız!
> Topuklarına kadar uzanan saçlarının kara örgüleri ve alnını kuşatan kara alınlıklar sana
> 'Gecenin kanatlarıyla şafağı karartırsın!' demeye zorlar beni; ama sen 'Hiç de değil! Sadece bir bulut ayı örtmektedir!' diye yanıt verirsin!

İşte onu böyle görüyorum, sultanım! Ama onunla karım arasında, dilimi sana tanımlarken beni alıkoyan bir ayrım var!" demiş. O zaman Nur ül-Hüda Mızraklılar Anası'na üçüncü kızkardeşini çacak içeri almasını işaret etmiş. Bu sultan içeriye nar çiçeği renginde bir ipek giysiye bürünmüş olarak girmiş; bu da ilk ikisinden daha

1 Mathers'de Akşam Işığı (Ç.)

güzelmiş; ve Gecenin Işığı[1] adını taşıyormuş. Kızkardeşi onu kucakladıktan sonra, bir öncekinin yanına oturtmuş ve Hasan'a onda eşini bulup bulmadığını sormuş. Hasan da "Ey sultanım ve başımın tacı, kuşkusuz bu sultan en bilge kişilerin bile aklını başından alır ve onun hakkındaki hayranlığım bana şu dizeleri doğaçtan söyletiyor:

> Sen salınıp geçersin, ey zarafet dolu kız, ceylan gibi yeğni! Ve kirpiklerin her kıpırdanışında ölümcül oklar fırlatır!
> Ey güzellik güneşi, görünüvermen yeri göğü ışığa boğar, gözden kaybolman da evrene karanlık yayar.

Ey zamanın sultanı, işte onu böyle görüyorum! Ama yine de ruhum, hatları ve yürüyüşü son kertede benzemesine karşın, onda karımı tanımayı reddediyor!" demiş. O zaman yaşlı amazon Nur ül–Hüda'nın bir işareti üzerine, dördüncü kızkardeşi içeri sokmuş; adı Göğün Temizliği[2] olan genç kız, üzerinde enine boyuna süsler olan sarı bir giysiye bürünmüş imiş. Nur ül–Hüda kızkardeşini kucaklamış ve onu ötekilerin yanına oturtmuş. Hasan da onu görerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> "Mutlu bir gecede dolunay gibi ortaya çıktı; büyülü bakışları yolumuzu aydınlattı.
> Gözlerinin ateşinde ısınmak için yanına yaklaşsam; onu savunan iki nöbetçi olan granit kayalar gibi dik ve sert göğüsleriyle karşılaşınca hemen uzaklaşırım!

Uzun soluklu bir gazelle tanımlamamı isteyen kişiye onu tümüyle anlatamam. Bununla birlikte, sultanım, birçok noktadan

1 Mathers'de Parlak Gök (Ç.)
1 Mathers'de Açık Gökyüzü (Ç.).

benzerlikler çarpıcı olsa da, onun, benim eşim olmadığını sana söylemeliyim!" demiş. Bunun üzerine Nur ül–Hüda, adı Akşafak olan beşinci kızkardeşin kalçalarını oynatarak içeri girdiğini görmüş; kız, bir bhank dalı kadar bükülgen ve genç bir karaca kadar yeğniymiş. Ablasını kucakladıktan sonra, kızkardeşlerinin yanında kendisine ayrılan yere oturmuş; ve altın işlemeli yeşil giysisinin kıvrımlarını düzeltmiş. Hasan da onu görerek şu dizeleri doğaçtan söylemiş.

Kırmızı narçiçeği yeşil yapraklarıyla, senin bu güzelim gömleğine büründüğünden daha iyi örtünemez;
Eğer sana 'Senin gün gibi parlak yüzüne bunca uyan bu giysi nedir?' diye sorarsam; bana 'Onun adı falan yok, benim gömleğimdir!' diye yanıt verirsin.
Ben de 'Ey onun bunca ölümcül yaralar açan harika gömleği, sana *yürek yarası gömlek* adını vereceğim!' diye haykıracağım!
Ey genç kız, sen kendi başına daha harika değil misin? İnsan gözlerini kamaştırman için ayağa kalkarsan, narin bacakların sana, 'Otur! Otur! Bizi izleyen şey taşımaya gücümüz yetmeyecek kadar ağırdır!' der.
O zaman kalkıp ilerlersem, sana ateşli sözlerle yalvararak; güzelliğin bana 'Yap yapacağını!' der; oysa tam ben hazırlanırken, utancın 'Sakın ha! Sakın ha' der!

Hasan bu dizeleri okuyup bitirince, orada bulunanların hepsi onun yeteneğine hayran olmuş; ve sultanın kendisi, hıncına karşın, ona hayranlığını göstermekten kendini alıkoyamamış. Hasan'ın koruyucusu yaşlı amazon da, işlerin bu mutlu dönüşümünden yararlanarak, intikamcı sultanın lütuflarını Hasan'a yöneltmek için bir denemede bulunmayı kararlaştırarak, ona "Ey sultanım, sana bu genç adamın şiir söylemedeki hayranlık verici yeteneğinden söz ederken yanılıyor muymuşum? Doğaçtan söylemedeki zarafeti ve ölçülülüğü yerinde değil mi? Dolayısıyla senden girişimindeki gözüpekliği tüm-

den unutmanı ve şenliklerde ve törenler dolayısıyla yeteneğinden yararlanmak üzere şair olarak onu kendine bağlamanı rica ediyorum!" demiş. Ama sultan "Evet! Ama önce deneyi tamamlamak istiyorum! Çabucak en küçük kızkardeşimi içeri sok...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz On Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Evet! Ama önce deneyi tamamlamak istiyorum. Çabucak en küçük kızkardeşimi içeri sok!" demiş. Ve yaşlı kadın dışarı çıkıp kısa bir süre sonra adı Dünya Süsü olan, aslında Görkem'den başkası olmayan en genç kızkardeşi elinden tutarak geri dönmüş!

Ey Görkem, sen öylece, süsleri ve yalancı örtüleri hor görerek ve sırf kendi güzelliğine bürünerek içeri gireceksin! Ama adımlarına kim bilir hangi uğursuz baht eşlik edecek! Bahtın kitabında kendi hakkında neler yazılı olduğunu hiç bilmeden onu görmezliğe geliyorsun!

Salonun ortasında ayakta durmakta olan Hasan, Görkem'in içeri girdiğini görünce, büyük bir çığlık atarak duygudan yoksun, yere düşmüş. Ve Görkem, bu çığlığı duyarak dönüp bakınca Hasan'ı tanımış. Çok uzaklarda sandığı kocasını görmenin etkisiyle boylu boyunca yere devrilmiş.

Bunu gören Sultan Nur ül–Hüda, Hasan'ın karısı olanın bu kızkardeşi olduğunu anlamış ve artık kıskançlığını ve öfkesini daha fazla saklayamamış. Ve amazonlarına "Alın götürün bu âdemoğlunu ve onu kentin dışına atın!" diye haykırmış! Muhafızlar da buyruğu yerine getirmişler ve Hasan'ı alıp kent dışına, kıyıya atmaya götür-

müşler. Sonra sultan, baygınlığından ayılan kızkardeşine dönmüş ve ona "Ey sefihe! Nasıl oldu da bu âdemoğlunu tanıdın? Ve ne oldu, hangi suçlu ilişkiye girdin onunla? Yalnız babanın ve ailenin rızasını almadan evlenmekle kalmadın; kocanı ve evini de terk ettin! Böylece soyunu ve ırkının asaletini alçalttın. Bu pislik ancak kanla yıkanır!" diye haykırmış. Sonra kadınlarına dönmüş "Bir merdiven getirin, bu suçluyu uzun saçlarından buna bağlayın ve kan çıkıncaya ka-

dar onu değnekle dövün!" diye haykırmış. Sonra kızkardeşleriyle birlikte toplantı salonundan çıkmış ve odasına gidip şah babasına bir mektup yazarak ona, bilinen tüm ayrıntılarıyla Hasan ile Gör-

kem'in öyküsünü anlatmış ve tüm ecinni taifesi üzerine sıçrayan utancı da açıklayarak suçlu kıza vermek istediği cezadan da söz etmiş. Ve babasından kendisine, suçlu kızkardeşi hakkında verilecek kesin ceza hakkında görüşlerini en kısa zamanda bildirmesini dileyerek mektubunu bitirmiş. Ve mektubu ayağına çabuk bir habercıye vermiş, o da çabucak onu şaha götürmeye gitmiş.

Şah, Nur ül–Hüda'nın mektubunu okuyunca, en küçük kızının davranışından dolayı öfkenin sınırında öfkelenerek, dünya gözünün önünde kararmış ve büyük kızına, işlenen suçla kıyaslanınca verilecek her türlü cezanın hafif olacağını yazmış; hatta suçlunun öldürülmesini bile düşünmüş; ama bu fikri, bilgeliği ve adalete olan inancı yüzünden yürürlüğe sokmaktan kaçınarak terk etmiş.

Böylece kızkardeşinin ellerine terk edilen Görkem, saçlarından bağlandığı merdivende inleyerek cezasını beklerken, kıyıya atılmış olan Hasan, sonunda baygınlığından ayılmış; ama bu, ona, sadece, felaketinin ağırlığını düşündürmeye yaramış. Artık ne umut edebilirmiş? Şimdi artık onu kimse kurtaramazmış, acaba ne yapsınmış ve bu lanetli adadan nasıl kurtulabilirmiş? Umutsuzluğun pençesinde ayağa kalkmış; hâlâ da dertlerine bir çare bulmak ümidiyle deniz kıyısı boyunca koşmaya başlamış. İşte tam o sırada şairin şu dizeleri aklına gelmiş:

> Sen annenin karnında sadece bir tohumken, bahtını adalet anlayışıma göre şekillendirdim ve onu düşlememe göre yönettim.
> Bırak, ey yaratık, olaylar kendi yolunu izlesin: onlara karşı çıkamazsın!
> Eğer ters talih başına çökerse, onu geri çevirmek için bırak bahtın özen göstersin!

Bu bilgelik öğüdü bir parça Hasan'ın cesaretini canlandırmış ve baygınlığı sırasında neler olduğunu ve neden kıyıya bırakılmış olduğunu bulmaya çalışarak kumsalda rasgele dolaşmaya başlamış.

Ve böylece düşünüp dururken, kumsalda büyük yumruk vuruşlarıyla dövüşen on iki yaşlarında iki amazon kıza rastlamış. Ve onlardan pek uzakta olmayarak, yere atılmış ve üzerine şekiller ve yazılar çizilmiş bir deri başlık görmüş. Ve bu küçük kızlara yaklaşarak onları ayırmaya çalışmış; ve dövüşmelerinin nedenini sormuş. Onlar da

bu başlığa sahip olmak için dövüştüklerini söylemişler. Bunun üzerine Hasan, onlara, kendisini hakem seçmek isteyip istemediklerini ve bu başlığa kimin sahip olması gerektiği hakkında vereceği karara uyup uymayacaklarını sormuş. Küçük kızlar razı olunca, Hasan başlığı yerden alıp onlara "Pekâlâ! Havaya bir taş atacağım; onu kim bulup getirirse başlık onun olacak...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

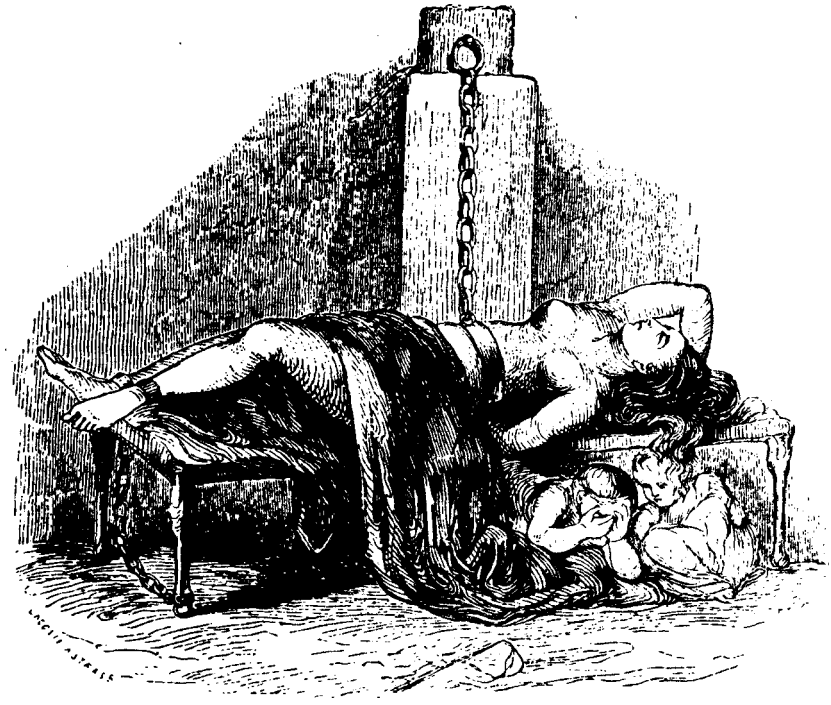
Demiş ki:

"Pekâlâ! Havaya bir taş atacağım; onu kim bulup getirirse başlık onun olacak!" demiş. Küçük amazonlar da "Çok güzel bir fikir!" demişler. Bunun üzerine Hasan yerden bir çakıl taşı bulmuş ve onu tüm gücüyle uzağa fırlatmış. Hasan, denemek üzere başlığı kafasına koymuş ve beklemiş. Birkaç dakika sonra küçük kızlar geri gelmişler ve çakılı bulan kız "Sen nerdesin ey âdemoğlu? Kazanan benim!" diye haykırmış; ve Hasan'ın bulunduğu yere kadar gelmiş; her yana bakınmış ama Hasan'ı görememiş. Kızkardeşi de her doğrultuda yöresine bakınmış; ama o da bir şey görememiş. Hasan kendi kendine "Kör falan değil bu küçük amazonlar! Öyleyse nasıl oluyor da beni göremiyorlar?" diye sormuş. Ve onlara "Ben buradayım, gelsenize!" diye haykırmış. Genç kızlar da sesin geldiği doğrultuda bakınmışlar; ama Hasan'ı görememişler; ve korku duyarak ağlamaya başlamışlar. Hasan onların yanına yaklaşmış ve omuzlarını tutarak onlara "Ben işte buradayım! Neden ağlıyorsunuz yavrularım?" demiş. Kızlar başlarını kaldırmışlar, ama Hasan'ı görememişler. Ve o zaman öylesine korkmuşlar ki, büyük çığlıklar koparark, sanki kötü niyetli ecinniler tarafından izleniyorlarmış gibi, tüm güçleriyle koşmaya başlamışlar. O zaman Hasan kendi kendine "Artık hiç kuşku yok! Bu başlık büyülü! Onun büyüsü, başında taşıyanı görünmez kılmaktır!" demiş. Ve kendi kendine "Bunu bana Allah gönderdi! Bu başlık kafamda oldukça kimseye görünmeden koşup karını bulma gücünü elde ederim!" diyerek sevinçten oynamaya başlamış. Ve hemen kente dönmüş ve bu başlığın erdemini daha iyi denemek için, etkisini yaşlı amazonun önünde anlamak istemiş. Ve onu her yanda arayarak sonunda sultanın emriyle sarayın bir odasında zincirlenerek duvardaki bir halkaya bağlanmış olarak bulmuş. O zaman, ger-

çekten görünmez olup olmadığından güven duymak için üzerinde porselen kapların sıralandığı bir dolaba yaklaşmış ve en büyük kabı yere düşürmüş; kap gidip yaşlı kadının ayakları yöresinde kırılmış. Kadın, bunu, Nur ül-Hüda'nın buyruğunda olan kimi kötü ruhlu ecinninin bir marifeti sanmış; ve korkunç bir feryat koparmış. Ve büyülü sözler fısıldayarak "Ey ifrit, Süleyman'ın mühründe yazılı olan isimler uğruna, bana adını söylemeni istiyorum!" demiş. Hasan da "Ben ifrit falan değilim, senin koruduğun Hasan-ül-Basri'yim! Ve seni kurtarmaya geldim!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri söyleyerek ve başından büyülü başlığı çıkararak kendini gösterip tanıtmış. Yaşlı kadın da "Ah! Lanet olsun sana, ey bahtsız Hasan! Bilmiyor musun ki, sultan seni kendi gözleri önünde öldürtmediği için çoktan pişman oldu! Ve seni buldurmak için tüm kölelerini, seni ölü veya diri kim bulup getirirse bir kental[1] altın vereceği vaadiyle her yanda aramakla görevlendirdi. Dolayısıyla bir an bile kaybetme, başını kurtar ve kaç!" diye haykırmış. Sonra da sultanın kardeşini öldürmek için, ecinniler şahının rızasını alarak ne denli müthiş işkenceler hazırladığını Hasan'a anlatmış. Ama Hasan "Tanrı onu ve hepimizi bu zalim sultanın elinden kurtaracaktır! Bak şu başlığa! Sihirli bir başlık! Ve onun sayesinde her yanda görünmeden dolaşabiliyorum!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kadın da "Ölülerin kemiklerine can veren ve bizim kurtuluşumuz için sana bu başlığı gönderen Tanrı'ya şükürler olsun, ey Hasan! Çabucak beni kurtar ki, karının hapsolunduğu zindanı sana göstereyim!" diye haykırmış. Hasan yaşlı kadının bağlarını kesmiş, onu elinden tutup kendi başını da sihirli başlıkla örtmüş. O anda ikisi birden görünmez olmuşlar. Yaşlı kadın onu karısı Görkem'in saçları bir merdivene bağlı olarak ve her an işkence içinde ölümü bekleyerek yattığı zindana götürmüş. Hasan onun şu dizeleri mırıldandığını duymuş:

1 *Kental*: 100 kilo (Ç.)

Gece karanlık ve hüzünlüdür yalnızlığım! Ey gözlerim, bırak gözyaşlarımın pınarı aksın! Sevgilim benden uzakta! Yüreğim ve umudum onunla çekip gittiğine göre, bana umut nereden gelebilir! Akın gözyaşlarım, akın gözlerimden! Ama ne yazık ki, içimi yakan ateşi asla söndürmeyi başaramazsınız! Ey kaçan âşık, hayalin yüreğimde gömülü ve mezar kurtları da onu oradan sökemezler!

Hasan da, karısında büyük bir heyecan yaratmaktan sakınarak birdenbire ortaya çıkmak istememesine karşın sevgilisi Görkem'i işiterek ve görerek, artık daha fazla yüreğini parçalayan acılara da-

yanamamış ve başlığını kaldırarak karısına doğru atılıp onu kollarına almış. Karısı onu tanımış ve bağrında bayılmış. Hasan, yaşlı kadının yardımıyla karısının bağlarını kesmiş ve onu yavaşça kendine çekmiş, onu dizlerine oturtmuş ve elleriyle yelpazeleyerek kendine getirmiş. Karısı gözlerini açıp ona, yanağında gözyaşlarıyla "Sen gökten mi indin, yoksa toprağın bağrından mı çıktın, kocacığım? Ama ne yazık, ne yazık ki, talihe karşı gelemeyiz! Yazılan şey başa gelmelidir! Bunun için, seni bulmalarından önce çabucak uzaklaş da, bırak bahtım kendi yolunu sürdürsün; sen de nereden geldinse oraya dön! Seni de kızkardeşimin kıyıcılığına kurban edilmiş görmenin acısını tatmama neden olmaman için!" demiş. Ama Hasan "Sevgilim, gözlerimin nuru, ben buraya seni kurtarmaya ve benimle birlikte bu kıyıcı ülkeden uzak olan Bağdat'a götürmeye geldim!" diye yanıt vermiş. Ama karısı "Ah Hasan, daha ne kadar ihtiyatsız davranacaksın? Lütfen çekil artık ve kendi acılarıma seninkileri de ekleme!" diye haykırmış. Ama Hasan "Ey Görkem, ruhum, bil ki ben bu saraydan ancak seninle ve şurada gördüğün koruyucum iyi yürekli halayla birlikte çıkarım. Bana hangi araçla bu işi göreceğimi sorarsan işte bu başlıkla...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz On Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Hangi araçla bu işi göreceğimi sorarsan, işte bu başlıkla!" diye yanıt vermiş. Ve Hasan ona sihirli başlığı göstermiş; onun önünde deneme yaparak başlığı kafasına geçirir geçirmez ortadan kaybolmuş; sonra ona Tanrı'nın onu, kurtulmaları için nasıl yoluna çıkardı-

ğını anlatmış! Görkem de, yanakları sevinç ve pişmanlık gözyaşlarıyla kaplı, Hasan'a "Ah! Çektiğimiz tüm dertler, senden izinsiz Bağdat'taki konutu terk etmemden ortaya çıktı. Sevgilim, lütfen hakettiğim sitemlerden beni bağışla! Çünkü şimdi anlıyorum ki, bir kadın, kocasının değerini bilmelidir! Kusurumu affet! Tanrı önünde ve senin önünde bağışlanmak diliyorum. Tüylü giysiyi yeniden gö-

rünce, ruhumun onu dolduran heyecana karşı duramayışı belki biraz özür sayılır, bağışlanmam için!" demiş. Hasan da "Vallahi! Ey Görkem, asıl ben suçluyum; seni Bağdat'ta tek başına bıraktığım için... Oradan her ayrıldığımda seni de yanıma almalıydım! Ama gelecekte bu hep böyle olacak, emin olabilirsin!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyleyerek onu omzuna almış, aynı şekilde yaşlı kadının da elinden tutmuş ve kafasını başlıkla örtmüş. Böylece üçü de görünmez hale gelmişler; saraydan çıkmışlar ve Nasır ile Mansur'un saklı bulunduğu yedinci adaya doğru yola koyulmuşlar.

Hasan çocuklarını sağ salim görmekle heyecanın sınırına ulaş-

mış olmakla birlikte sevecenlik taşkınlıklarıyla zaman yitirmek istememiş; iki küçüğü yaşlı kadına teslim etmiş; o da bunların her birini birer omzuna ata biner gibi oturtmuş. Sonra, Görkem kimseye görünmeden hepsine yeni üç tüy giysi almayı başarmış; bunları giyinmişler. Sonra üçü de elele tutuşarak hiç üzülmeden Vak Vak Adası'ni terk edip Bağdat'a doğru uçmuşlar.

Tanrı onlara güvenlik sağladığından küçük konaklamalarla bir sabah Barış Kenti'ne ulaşmış ve konutlarının taraçasında yere inmişler ve oradan kederlerin ve tedirginliklerin epey zamandır hasta ve neredeyse kör ettiği Hasan'ın zavallı annesinin bulunduğu salona inmişler. Hasan bir an için kapıyı dinlemiş; ve içeriden gelen, kadının inleyen ve umutsuzluk saçan sesini duymuş; sonra kapıyı çalmış; yaşlı kadın "Kapıda kim var?" demiş. Hasan "Anneciğim, açtığı yaraları onarmak isteyen talih kapında!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten Hasan'ın annesi, bunun bir düş mü yoksa gerçek mi olduğunu bir türlü anlayamayarak zavallı bacaklarıyla kapıyı açmaya koşmuş; ve karşısında oğlu Hasan ile eşini, torunlarını ve onların ardında sessizce duran yaşlı amazonu görmüş. Duyduğu heyecan ona çok ağır geldiğinden kapıdakilerin kollarına baygın düşmüş. Hasan onu gözyaşlarıyla yıkayarak kendine getirmiş ve yavaşça bağrına basmış. Görkem de ona doğru ilerlemiş; ve kendini uçma içgüdüsüne kaptırdığından dolayı özürler dileyerek onu binlerce okşayışla sarmış. Sonra Mızraklılar Anasını öne sürerek onu, koruyucuları ve kurtuluşlarının nedeni olarak kendisine tanıtmışlar. Ve o sırada Hasan annesine başına gelen harika serüvenlerin tümünü anlatmış. Onları burada tekrarlamanın yararı yok. Ve hepsi birden birleşmelerini sağlayan Yüce Tanrı'ya şükretmişler.

Ve o zamandan sonra en zevkli ve en mutlulukla dolu bir hayat yaşamışlar. Ve her yıl birlikte, kervan halinde, büyülü dümbelek sayesinde Hasan'ın kardeşleri olan yedi sultanı, Bulutlu Dağ üzerindeki yeşil tepecikteki sarayda ziyaret etmişler.

Ve böylece zevk ve sevincin acımasız Yıkıcısı onları ziyaret edinceye kadar birçok yıl geçirmişler! Biz, görünen görünmeyen varlıklara egemen olan, ölümü hiç tanımaksızın Canlı ve Sürekli olana övgüler yağdıralım ve zaferler dileyelim!

Şehrazat, bu harika öyküyü anlatıp bitirince, küçük Dünyazat, onun boynuna sıçramış ve onu dudaklarından öpmüş. Ve ona "Ablacığım, bu öykü ne kadar harika ve zevkle doluydu. Ve ne kadar hoş ve tatlıydı! Ah! Bilsen Gül Goncası'nı ne çok sevdim ve onu da Hasan'ın, Görkem ile aynı zamanda eş olarak almayışına ne çok üzüldüm!" demiş. Şah Şehriyar da "Şehrazat, bu şaşırtıcı bir öykü!" demiş. Ve bana neredeyse, yarın yerine getirmek istediğim birçok şeyi unutturuyordu!" demiş. Şehrazat ona "Evet, ey şah, ama sana anlatmak istediğim TARİHSEL YELLENME hakkındaki öyküyle kıyaslanınca hiçbir şey değil!" demiş. Şah Şehriyar da "Sen ne diyorsun, Şehrazat? Benim bilmediğim bu tarihsel yellenme nedir?" deyince, Şehrazat "Eğer hâlâ hayatta kalırsam, ben de şaha onu anlatmak istiyordum!" demiş. Şah Şehriyar kendi kendine "Bu söylediği konuda beni aydınlatmadıkça kuşkusuz onu öldürtmeyeceğim!" demiş.

Şehrazat da o anda sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz On Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"Bu küçük öykü bize NEZAKET KURALLARINA ALDIRMAYAN NEŞELİ KİŞİLER DİVANI aracılığıyla ulaştı. Onu sana daha fazla ertelemeden anlatacağım!" demiş.

Ve Şehrazat şu öyküyü anlatmış:

NEZAKET KURALLARINA ALDIRMAYAN NEŞELİ KİŞİLER DİVANI

TARİHSEL YELLENME

Anlatırlar ki, ancak Allah en doğrusunu bilir, Yemen'in Keykeban kentinde Fazli kabilesinden Ebül Hüseyn adlı bir bedevi varmış. Bu kişi, epey zaman önce bedevi yaşamını terk etmiş; seçkin bir kentli ve en varlıklı tacirler arasında sayılır olmuş. Gençliğinde bir kez evlenmişse de, Tanrı eşini, bir yıllık evlilik yaşamından sonra rahmetine kavuşturmuş. Bundan dolayı Ebül Hüseyn'in dostları, onu, şairin sözlerini tekrarlayarak, boyna yeniden evlenmeye zorluyorlarmış:

> Ayağa kalk arkadaş, bahar mevsiminin boşuna geçip gitmesine izin verme!
> Genç kız karşında duruyor! Evin içinde bir kadının, tüm yılı gösteren bir takvim olduğunu bilmez misin?

Sonunda Ebül Hüseyn, dostlarının bütün bu sıkıştırmalarına artık dayanamadığından gidip evlilik için aracılık eden yaşlı kadın-

larla görüşmeye karar vermiş; ve sonunda deniz üzerinde parlayan mehtap kadar güzel genç bir kızla evlenmiş; ve düğünleri için büyük şenlikler düzenleyerek ulemalar, fakirler, dervişler ve hocalarla birlikte tüm dostları ve tanıdıkları davet etmiş. Ve evinin kapılarını ardına kadar açmış; ve çağrılılarına öteki şeyler arasında yedi ayrı renkten pirinç pilavı, şerbetler, içi fındık, badem, fıstık ve kuru üzüm doldurulmuş kuzu ve kızarmış ve tümüyle ortaya konmuş bir yavru deve bulunan her türden yemek yedirmiş; herkes neşe içinde yiyip içerek mutlulanmış. Yeni gelin de her seferinde bir öncekinden daha güzel giysiler içinde birbiri ardından yedi kez dolaştırılarak çağrılılara gösterilmiş; sonra da gözleri yeterince doyum sağlamayan çağrılılar için orada bulunanların arasında sekizinci kez dolaştırılmış. Bunu izleyerek yaşlı kadınlar onu gerdek odasına sokmuşlar ve bir taht gibi yüksek bir yatağın üzerine yatırmışlar ve güvey içeri girdiği zaman onu nasıl bulması gerekiyorsa öylesine hazırlamışlar.

O sırada Ebül Hüseyn, geçit alayının ortasında ağır ağır ve saygın bir tavırla yeni gelinin odasına girmiş; kendi kendine durumunu kanıtlamak ve karısıyla geçitteki kadınlara ne denli incelik ve ölçü içinde olduğunu göstermek üzere bir divana oturmuş. Sonra kadınların hayırlı dileklerini kabul etmek ve kendisini utangaç bir görünümle beklemekte olan genç kızın uzandığı yatağa yaklaşmadan önce onlara izin vermek üzere ağırbaşlılıkla ayağa kalkmış; ve tam o sırada, ne felaket yarabbi! Ağır etlerle ve içkiyle dolu karnından alabildiğine gürültülü, müthiş ve kocaman bir yellenme kopmuş! Allah kötülükten ırak eylesin!

Bu gürültüyü duyan her kadın, sanki hiçbir şey olmamış gibi yüksek sesle konuşarak yanındakine dönmüş ve aynı şekilde genç gelin de, gülüp alay edecek yerde bileziklerini şıngırdatmaya başlamış. Ama Ebül Hüseyn utanmanın sınırına ulaşan bir utanca kapılarak, acele bir ihtiyacı ileri sürerek avluya inmiş; kısrağını koşumları-

dırmış ve sırtına atlayarak evini, düğünü ve karısını terk etmiş; kaçıp gecenin karanlıklarına karışmış. Kentten çıkarak çöle dalmış; buradan deniz kıyısına ulaşmış ve orada Hindistan'a yola çıkmak üzere bulunan bir gemi görmüş. Gemiye binip Malabar kıyılarına ulaşmış.

Orada, Yemen asıllı birçok kişiyle tanışmış; bunlar, kendisini, ülkenin hükümdarına önermişler. Hükümdar da ona tam bir güven göstererek kendisini muhafızlarının başına getirmiş. Bu ülkede on yıl kalmış; saygı ve onur kazanmış; ve zevkli bir yaşamın huzurunu tatmış. Ve yellenmeyi her hatırladığında, onu, kötü kokuları kovarcasına aklından çıkarmış.

Ama on yılın sonunda içi sızlayarak doğduğu yerin özlemini duymuş; ve yavaş yavaş kendini bir çöküntüye kaptırmış; ve evini ve kentini düşündükçe iç çekmeye başlamış; ve geri dönme arzusuyla neredeyse ölecekmiş. Ve bir gün, ruhunun isteğine artık karşı koyamayarak hükümdardan izin almaya gerek bile görmeden, oradan kaçıp Yemen'in Hadramut kentine ulaşmış. Oradan derviş kılığına bürünerek, Keykeban kentine yürüyerek yol almış; oraya, böylece adını ve durumunu gizleyerek ulaşmış. Oradan eski evinin taraçasını ve yöresindeki taraçaları görmüş ve kendi kendine "İnşallah beni kimse tanımaz! Allah öykümü onlara unutturmuştur!" demiş. Ve böyle düşünerek tepeden inip evine ulaşmak üzere yola koyulmuş yürürken, on yaşındaki küçük bir kızın başından bit ayıklayan yaşlı bir kadın görmüş, küçük kız yaşlı kadına "Anneciğim, ben yaşımı öğrenmek istiyorum! Çünkü arkadaşlarımdan biri benim yıldız falıma bakmak istiyor. Hangi yıl doğduğumu bana söyler misin?" diye sormuş. Yaşlı kadın bir an düşünüp "Sen, kızım, tam Ebül Hüseyn'in yellendiği yılda doğdun!" diye yanıt vermiş.

Bahtsız Ebül Hüseyn onun sözlerini duyunca, ters geri edip bacaklarını rüzgâra kaptırarak koşmaya başlamış ve kaçarken kendi kendine "Baksana, senin yellenmen takvimlerde tarih olmuş! Ve

hurma ağaçlarında çiçek açtıkça çağlar boyu anılacak!" demiş; ve yeniden Hindistan'a dönünceye kadar koşmasını kesmeden yolculuğunu sürdürmüş. Ve ölünceye kadar acı içinde sürgün yaşamış. Tanrı'nın acıması ve bağışlaması onun üzerine olsun!

Sonra Şehrazat, aynı gece, şu öyküyü de anlatmış:

İKİ SOYTARI

Aynı tarzda duydum ki, ey bahtıgüzel şah, Suriye'de Şam kentinde, kaba şakalarıyla ün sağlamış tuhaf biriyle Kahire'de aynı niteliklerinden ötürü daha az ünlü olmayan bir başkası yaşamaktaymış. Kahire'deki benzerinden sık sık söz edildiğini işiten Şamlı soytarı, her zamanki müşterileri boyna ona "Hiç kuşku yok! Mısırlı senden çok daha muzip, daha zeki, daha yetenekli ve de senden daha tuhaf! Ve yöresindeki topluluğu senden daha iyi eğlendiriyor! Eğer bize inanmak istemiyorsan, Kahire'ye gidip marifetini kendi gözlerinle görmen yeter; üstünlüğünü sen de anlarsın!" dedikçe, onu tanımayı çok istemiş. Müşterileri öyle bastırmışlar ki, sonunda adam "Vallahi! Anlıyorum ki, onun hakkında söylenenlerin gerçekliğini Kahire'ye gidip gözlerimle görmekten başka yapacak şey yok!" demiş. Ve yol hazırlığı yapıp kendi kenti olan Şam'dan ayrılmış; ve Kahire'ye doğru yola koyulup Allah'ın izniyle sağ salim oraya ulaşmış. Ve gecikmeksizin rakibinin evi hakkında bilgi edinmiş ve onu ziyarete gitmiş. Her bakımdan büyük bir konukseverlikle ve en candan hoş gelme dilekleriyle karşılandıktan sonra onurlandırılıp barındırılmış. Bunu izleyerek ikisi birden karşılıklı olarak dünyanın önemli işlerinden konuşup geceyi hoşça geçirmişler.

Ertesi sabah, Şam'dan gelen adam, Kahireliye "Vallahi arkadaş, ben Şam'dan Kahire'ye, kendi gözlerimle, senin durmadan kentte çevirdiğin dolapları ve güldürme yöntemlerini görmek için geldim! Ve bu konudaki bilgilerle zenginleşerek ülkeme dönmek fikrindeyim. Bunca merakla görmeyi dilediğim şeyleri görüp tanıklık etmeme yardım eder misin?" demiş. Öteki de "Vallahi! Arkadaşım, benim hakkımda böyle konuşanlar kuşkusuz seni kandırmışlar! Ben sağ elimi sol elimden ayırmayı bile beceremiyorum! Nasıl olur da senin gibi soylu bir Şamlıyı incelik ve zekâdan yana eğitmeyi becerebilirim? Ama, benim evsahibi olarak görevim sana kentimizin güzel yerlerini göstermek olduğuna göre çıkıp dolaşalım!" demiş. Sonra da onunla birlikte çıkıp onu önüne katarak, inşasının ve bunun dayandığı bilimin hayranlık veren yanlarını Şam'da oturanlara anlatsın diye onu her yerden önce El-Ezher Camii'ni görmeye götürmüş. Ve yolda, çiçekçiler çarşısından geçerlerken, kokulu otlardan, karanfillerden, güllerden, fesleğenlerden, yaseminlerden, nane dallarından ve mercanköşklerden oluşan bir demet yaptırmış. Ve böylece ikisi birlikte camiye ulaşıp avluya girmişler ve oraya girerken, çeşmeye karşı abdest almak üzere çömelmiş kişilerle hacetlerini görmek üzere su dökmekte olan başka kişileri görmüşler. Ve Kahireli adam Şamlıya "Arkadaş, şu sıra sıra çömelmiş kişilere bir şaka yapman gerekse sen nasıl davranırdın, bakalım?" diye sormuş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz On Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"E, arkadaş, şu sıra sıra çömelmiş kişilere bir şaka yapman ge-

rekse, sen nasıl davranırdın, bakalım?" diye sormuş. Öteki "Yapılacak şey besbelli! Bir dikenli süpürgeyle artlarına gelir ve süpürürken farkına varmamış gibi dikenleri kıçlarına batırırdım!" diye yanıt vermiş. Kahireli adam "Bu yapılan arkadaş, epeyce ağır ve kaba bir şaka! Ve böyle şakalar yapmak gerçekten zarif değil! Bense, bak şöyle yapardım!" demiş. Ve bu sözleri izleyerek, tatlı bir tavırla musluk başına çömelmiş bulunan kimselerin yanına yaklaşarak, onlara "İzninizle efendim!" diyerek her birine bir çiçek ya da bir dal uzatmış. Bunların her biri şaşkınlık ve öfkesinin sınırında, ona "Allah evini yıksın! Ey pezevenk çocuğu! Biz burada şölende mi bulunuyoruz?" diye yanıt vermişler. Ve caminin avlusunda toplanmış bulunan herkes, söz konusu olan bu kimselerin kızgınlık ifade eden yüzlerini görünce gülmekten kırılmış.

Ve Şamlı adam, bu durumu gözleriyle görünce, Kahireli adama dönüp ona "Vallahi, sen beni yendin ey alaycıların şeyhi! Ve 'İğnenin deliğinden geçen Mısırlı kadar ince!' atasözüne hak verdirdin!" demiş.

Sonra Şehrazat, şu öyküyü de anlatmış:

KADIN HİLESİ

Ey bahtıgüzel şah, duydum ki, kentler içinde bir kentte, kocası sık sık uzak ya da yakın yerlere yolculuğa çıkan yüksek aileden bir genç kadın, bedeninin isteğine artık dayanamamış ve yatıştırıcı bir merhem olarak, sonunda, zamane gençleri arasında benzeri olmayan bir genci seçmiş. Ve ikisi birlikte olağandışı bir aşk yaşamışlar; ve tam bir zevkle ve rahatlıkla, yemek için ayağa kalkarak, yatmak için yiyerek ve çiftleşmek için yatarak birbirlerini karşılıklı doyurmuşlar; ve böylece uzun bir zaman süresince yaşamışlar.

Günün birinde bu genç, beyaz sakallı, tıpkı bir göleves[1] bıçağı gibi iki yanlı ilişkiden zevk alan sapık bir şeyh tarafından rahatsız edilmiş. Genç, yaşlı adamın beklentilerine yanıt vermek istemediği gibi onunla dövüşmeye başlamış, yüzüne şiddetle yumruklar indirmiş; o arada, sakallarını da yolmuş. Şeyh de gidip kentin valisine, uğradığı kötü işlemden ötürü şikâyette bulunmuş. Vali de delikanlıyı yakalatıp hapse attırmış.

İşler bu durumda iken, genç kadın dostunun başına gelenleri öğrenmiş; hapse atıldığını anlayınca da büyük bir keder duymuş ve dostunu kurtarmak için hemen bir tertip düşünmekte gecikmemiş; ve en süslü giysi ve takılarıyla donanarak valinin konağına gitmiş; huzura kabulünü dilemiş; ve dilek salonuna alınmış ve o bükülgen haliyle, yeryüzünde tüm başvuruları enine boyuna olumlu sonuca erdirecek kadar çekiciymiş; ve böylece selamlar alınıp verildikten sonra, valiye "Ey vali efendimiz, hapse attırdığın *falan* genç, benim öz kardeşimdir ve bir alçak ve sefih olan şeyh ile şeyhin tanıkları tarafından iftiraya uğramıştır. Ben buraya onsuz evim bir harabeye dönüşeceği, ben de açlıktan öleceğim için özgür bırakılması bakımından ricada bulunmaya geldim!" demiş. Valinin yüreği bu genç kadını gördüğü andan başlayarak onun uğrunda çırpınmaya başlayıp kadına tutulduğundan, ona "Kuşkusuz! Kardeşini özgür bırakmaya hazırım! Ama daha önce sen benim haremime gir; Divan'daki işlerim bitince ben seni görmeye gelirim, seninle bu meseleyi görüşürüz!" demiş. Ama kadın, valinin kendisinden ne istediğini anlayarak kendi kendine "Vallahi! Ey zift sakallı, sen bana ancak balık kavağa çıkınca[2] dokunabilirsin!" demiş. Ama "Vali efendimiz, senin

Göleves: Kolokas ve Gölegez yöresel adlarıyla da anılan, Güney Doğu Asya'da ve bizde Anamur ve Mersin yöresinde yetişen bir bitki. Yumruları nişastadan yana zengin olup patates gibi haşlanarak yenir. Latincesi: *Colocasia antiquorum* (Ç.)

2 "Balık kavağa çıkınca" deyimi, burada, Arapça metinde olanaksız anlamına kullanılmış "kayısı zamanı" deyiminin karşılığı olarak çevrilmiştir (Ç.)

bizzat benim evime gelmen daha doğru olur; orada, bir yabancı olduğum buradan daha rahatlıkla meseleyi görüşürüz!" diye yanıt vermiş. Vali de sevincin sınırında, ona "Senin evin nerede bulunuyor?" diye sormuş; kadın "*Falan* semtte! Ve seni ben akşam gün batarken orada bekleyeceğim!" demiş. Ve valinin yanından çıkarak gidip kentin kadısını bulmuş.

Yaşlı bir kişi olan kadı'nın yanına girince, ona "Ey kadı efendimiz!" diye hitap etmiş. Kadı "Evet?" deyince "Senden benim davama bakmanı rica ediyorum, Allah da bundan hoşnut olacaktır!" demiş. Kadı "Şikâyetin kimden?" diye sorunca "Yalancı şahitleri sayesinde evimin tek desteği kardeşimi hapsettirmeyi başaran alçak bir şeyhten! Kardeşimi bıraktırması için sizden vali nezdinde girişimde bulunmanızı rica etmeye geldim!" diye eklemiş. Kadı, genç kadını görüp söylediklerini duyunca, ona çılgınca âşık olmuş ve kendisine "Kuşkusuz! Kardeşinin meselesiyle uğraşacağım. Ama ilkin hareme gir de benim gelişimi bekle! O zaman meseleyi görüşürüz. Her şey de senin istediğin gibi olur!" demiş. Genç kadın kendi kendine "Ah! Pezevenk çocuğu! Sen bana balık kavağa çıktığı zaman sahip olursun!" demiş. Yüzüne karşı da "Efendimiz, benim gidip seni, bizi kimsenin rahatsız etmeyeceği kendi evimde karşılamam daha doğru olur!" diye yanıt vermiş. Kadı "Evin nerede?" diye sorunca da "*Falan* yerde! Seni hemen bu akşam güneş battıktan sonra orada bekliyorum!" demiş. Ve kadı'nın yanından çıkarak şahın vezirini bulmaya gitmiş.

Vezirin huzuruna çıkınca, kardeşi olduğunu söylediği delikanlının hapsedildiğini anlatmış ve onun özgür bırakılması için emir verilmesini kendisinden rica etmiş. Vezir de ona "Bunda bir terslik görmüyorum! Ama bunu beklerken, hareme gir de, işi görüşmek üzere gelip seni orada bulayım!" demiş. Genç kadın "Başım üzerine yemin ederim ki efendimiz, ben çok utangacım; ve de hareminizin yolunu bile bulacağımdan emin değilim! Ama benim evim bu tür-

den konuşmalar için daha uygundur. Ben, seni orada, hemen bu akşam, gün battıktan bir saat sonra bekleyeyim!" demiş. Ve evinin bulunduğu yerin adresini ona bildirmiş; ve ülkenin hükümdarını bulmak üzere onun yanından ayrılmış.

Taht salonuna girince şah onun güzelliğine hayran olmuş ve kendi kendine "Vallahi! Aç karnına, sıcağı sıcağına yenecek ne güzel parça bu!" diye düşünmüş; ve ona "Şikâyetin kimden?" sorusunu yöneltmiş. Genç kadın "Şahımızın adaleti varoldukça kimseden korkum yok!" demiş. Şah "Tanrı, tek adalet dağıtıcıdır! Ben senin için ne yapabilirim?" diye sormuş. Genç kadın "Haksız yere hapse atılan kardeşimin kurtulması için buyruğunu dilemekteyim!" demiş. Şah da "O iş kolay! Git kızım, beni haremde bekle! Sana ne uygun geliyorsa yaparız!" demiş. Genç kadın "Bu durumda ey şah, benim, seni, evimde beklemem daha uygundur. Çünkü şahımız da bilir ki, bu tür işler için büyük bir hazırlık zorunludur. Hamamı hazırlamak, temizlik yapmak ve benzeri şeyler gibi... Bütün bunları ancak kendi evimde istediğim gibi yapabilirim. Ve de şahımın ayak bastığı yerde kalan iz, saygın ve kutsaldır!" demiş. Şah da "Peki, öyle olsun!" diye yanıt vermiş. Ve ikisi de buluşulacak yer ve saat üzerinde anlaşmışlar. Genç kadın da saraydan çıkıp bir doğramacı bulmaya gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Yirminci Gece Olunca

Demiş ki:

Genç kadın saraydan çıkıp doğramacı bulmaya gitmiş; ve ona "Bu akşam evime üst üste dört bölmesi olan büyük bir dolap yollayacaksın! Her bölmenin bir kilitle sıkıca kapatılacak ayrı birer kapağı

olacak!" demiş. Doğramacı "Vallahi hanımım, istediğin şeyi bu akşama kadar yetiştiremem!" diye yanıt vermiş. Genç kadın "İstediğin ücreti sana öderim!" demiş. Doğramacı "Bu durumda hazır olur! Ancak, ücret olarak, senden ne altın ne de para isterim efendim; sadece bildiğin şeyi isterim. Haydi aşağıdaki odaya in de seninle konuşalım!" demiş. Doğramacının bu sözlerini duyan genç kadın "Ey kutsanası doğramacı, sen ne kadar düşüncesiz bir adamsın! Vallahi! Senin girişmek istediğin türden bir konuşma için dükkânın sefil alt katı hiç uygun düşer mi? İyisi mi sen, bu akşam, dolabı gönderdikten sonra evime gel, beni sabaha kadar seninle görüşmek üzere hazırlanmış göreceksin!" diye yanıt vermiş. Doğramacı da "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diyerek yanıt vermiş. Genç kadın "Evet! Ama sanırım, sen dört bölmeli değil, beş bölmeli bir dolap yapsan daha doğru olur. Çünkü bana, içine koyacağım şeyler için beş bölmeli bir dolap gerek!" demiş ve ona adresini verdikten sonra, kendisini terk edip evine dönmüş. Orada, bir sandıktan beş ayrı biçimde ve renkte urba çıkarmış; onları özenle sıralamış; yiyecek, içecek de hazırlamış; çiçekleri düzenlemiş ve buhurdanlıkta kokular yakmış; ve böylece çağrılılarını beklemeye koyulmuş.

Akşama doğru, doğramacının hamalı dolabı getirmiş; genç kadın da onu misafir odasına koydurmuş; sonra da hamalı savmış; ve ancak bölmelerinin kilitlerini denemek için zaman bulduktan sonra, kapı çalınmış. Ve bunu izleyerek çağrılıların ilki olarak kentin valisi içeri girmiş. Genç kadın onun onuruna ayağa kalkmış ve önünde eğilerek saygı gösterip oturtmuş. Ve kendisine serinletici şerbetler sunmuş; yanıbaşında bir karışlık mesafeden gözlerine uzun uzadıya dalıp ateşli bakışlar fırlatmış; öylesine ki, vali oturduğu yerden kalkmış ve güçlü davranışlar ve titremeler içinde o anda genç kadına egemen olmak istemiş. Ama kadın, kendini ondan kurtararak kendisine "Efendim, ne kadar incelikten yoksunsun! İlkin, davranışlarında özgür olmak için soyunmakla işe başla!" demiş. Vali de ona "Bunda bir aykırılık yok!" demiş. Ve giysilerini çıkarmış; ve hovar-

dalık şölenlerinde âdet olduğu gibi, kadın ona koyu giysiler yerine biçimi olağandışı, sarı renkli bir urba ve aynı renkten bir takke giydirmiş. Vali de, sarı urbayla sarı takkenin gülünçlüğü içinde ona yaklaşmaya çalışırken aynı anda, şiddetle kapı çalınmış. Düş kırıklığına uğrayan vali "Sen bir komşunu ya da bir bakkal çırağını mı bekliyordun?" diye sormuş; o da, dehşete düşerek "Yok vallahi! Ama kocamın tam da bu gece yolculuktan döneceğini unutmuşum! Şu anda kapıyı vuran o olacak!" diyerek yanıt vermiş. Vali de "E, öyleyse ben ne olacağım? Ve ne yapmam gerek?" diye sormuş. Genç kadın "Senin için tek kurtuluş yolu var: şu dolaba girmek!" demiş ve dolabın ilk bölümünü açmış ve valiye "İçine gir!" demiş. O da "Nasıl içine sığarım?" deyince "Çömelerek!" yanıtını vermiş. Vali, ikiye katlanarak dolaba girip çömelmiş. Genç kadın bölmenin kapısını anahtarla kilitlemiş ve kapıyı çalanı karşılamaya gitmiş.

Gelen kadıymış. Genç kadın onu tıpkı valiyi karşıladığı gibi karşılamış. Ve zamanı gelince olağandışı biçimde kırmızı bir urba ile aynı renkten bir takke giydirerek gülünç hale sokmuş; kadı genç kadının üstüne çökmek isterken, kadın ona "Yo, vallahi! Kardeşimin kurtulması için bir mektup yazmadan olmaz!" demiş. Kadı da söz konusu mektubu yazmış ve tam kapının yeniden çalındığının duyulduğu sırada kendisine vermiş. Genç kadın, korkmuş bir tavırla "Bu, benim yolculuktan dönen kocamdır!" diye haykırmış; ve kadıyı dolabın ikinci bölmesine tırmandırmış. Ve evin kapısını, çalana açmak için gitmiş.

Gelen vezirin ta kendisiymiş. Onun başına da ilk ikisinin başına gelenler gelmiş; ve yeşil bir urba ve yeşil bir takkeyle gülünç şekilde donandıktan sonra ülkenin hükümdarı sırası gelip eve ulaştığı sırada dolabın üçüncü gözüne itilmiş. Şah da aynı tarzda, bir mavi urba ve bir mavi takkeyle gülünç bir kılığa sokularak tam uğrunda burayı geldiği şeyi yapmak isterken kapı çalınmış ve kadının duyduğu sahte dehşet karşısında dolabın dördüncü bölümüne tırmanmak

zorunda kalmış; ve çok semiz olduğu için oraya zahmetli bir durumda çömelmiş.

Bunun üzerine doğramacı, yutucu gözlerle içeri girmiş; ve dolabın bedeli olarak hemen genç kadının üstüne çökmek istemiş. Ama kadın ona "Ey doğramacı, neden dolabın beşinci bölümünü bu kadar küçük yaptın? Buraya küçük bir sandığın içindekiler bile zor sığar!" demiş. O da "Vallahi! Bu bölüme ben sığdığım gibi, benden iri dört kişi daha sığabilir!" demiş. Kadın "Denemek için, oraya gir de, bir bakalım!" demiş. Doğramacı da, üst üste konan arkalıksız iskemlelere tırmanarak, beşinci bölmenin içine girmiş; kadın da hemen anahtarı çevirip onu oraya kapatmış.

Genç kadın hemen kadı'nın kendisine verdiği mektubu alarak hapishane gardiyanlarını bulmaya gitmiş. Onlar da altında kadı'nın mührü bulunan mektubu görünce delikanlıyı salıvermişler. Bunun üzerine ikisi birden büyük bir aceleyle eve gelmişler ve birlikte olmalarını sevinç içinde kutlamışlar; birçok gürültüler koparark ve soluk soluğa kalarak sıkı sıkıya ve uzun uzadıya çiftleşmişler. Ve dolabın içinde kapalı kalan beş kişi bunları işitmiş; ama kıpırdamaya cesaret ve güç bulamamışlar.

Genç kadınla delikanlı oynaşmalarını bitirince, değerli eşya olarak evde buldukları her şeyi toplayıp ve bunları sandıklara koyup üzerlerini kapamışlar; geri kalanı satmışlar ve kenti, başka bir kente ve başka bir ülkeye göçmek üzere terk etmişler. İşte onların durumu böyleymiş!

Geriye kalan beş kişiye gelince onların durumu da şöyle: Orada iki gün kaldıktan sonra, beşini de işemek ihtiyacı sıkıştırmış. İlk işeyen de doğramacı olmuş. Böylece çiş yaparken, sidik, şahın başına akmış. Şah da, aynı anda, vezirin başı üzerine işemiş. O da, kadı'nın başı üzerine; kadı da valinin başı üzerine... Bunun üzerine doğramacı ve şah dışında hepsi birden seslerini yükselterek, hep bir ağızdan "Bu ne pislik!" diye haykırmış. Kadı vezirin, o da kadı'-

nın sesini tanımış. Ve birbirlerine "Biz burada tuzağa düşmüşüz! Şükür ki şah kendini kurtardı!" demişler. O anda, onurunu kurtarmak için susmuş olan şah, onlara "Sussanıza siz! Ben de buradayım işte! Ve başıma işeyenin de kim olduğunu bilmiyorum!" diye haykırmış. O zaman doğramacı "Tanrı şahın onurunu yüceltsin! Sanırım ki o işi ben yaptım! Çünkü ben beşinci bölmedeyim!" diye haykırmış. Sonra da "Vallahi! Bütün bunların nedeni benim! Çünkü dolabı ben yaptım!" diye eklemiş.

Tam o sırada genç kadının kocası yolculuktan dönmüş; ve genç kadının ayrılışını görmemiş olan komşuları, onun eve gelip boşu boşuna kapıyı çalıp durduğunu görmüşler. Adam onlara niçin içerden hiç kimsenin cevap vermediğini sorunca, bu konuda ne söyleyeceklerini bilememişler. Bunun üzerine hep birlikte, omuz omuza vererek kapıyı çökertip içeriye girmişler; ama evi bomboş bulmuşlar ve mobilya olarak sadece söz konusu dolabı görmüşler ve dolabın içinden erkek sesleri işitmişler ve dolabı ecinnilerin sardığından kuşku duymuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Yirmi İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve dolabın içinden erkek sesleri işitmişler; ve dolabı ecinnilerin sardığından kuşku duymuşlar. Ve yüksek sesle dolabı ateşe vermeyi ve içindekilerle birlikte yakmayı önermeye başlamışlar. Ve tam tasarılarını yerine getirecekleri sırada, dolabın dibinden kadı'nın sesinin "Durun, iyi yürekli insanlar! Biz ne ecinni ne de hırsızız! *Falan, falan* kişileriz!" diye haykırdığını duymuşlar. Ve kadı, birkaç

sözcükle hepsinin ne yolda aldatılarak kurban edildiklerini anlatmış. O zaman komşular başlarında kadının kocası olduğu halde, kilitleri kırıp üzerlerinde genç kadının giydirdiği gülünç elbiselerle kapatılmış bulunan beş kişiyi kurtarmışlar. Ve bu durumu görünce, başlarına gelenlerine alabildiğine gülmekten kendilerini alıkoyamamışlar. Şah da karısı kaçan kocayı avutmak için ona "Seni ikinci vezirim yapıyorum!" demiş. Ve bu öykü de işte böylece bitmiş! Ama Tanrı en iyi bilendir!

Ve Şehrazat, sözünü böylece tamamlayarak Şah Şehriyar'a "Ama, ey şah, bütün bu anlattığımın UYANIK UYKUCU ÖYKÜSÜ ile kıyaslanabilir olacağını sanma!" demiş. Ve Şah Şehriyar kendisinin bilmediği bu öykünün adını duyunca kaşlarını çattığından Şehrazat, daha fazla beklemeksizin demiş ki:

UYANIK UYKUCU ÖYKÜSÜ

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, vaktiyle Harun Reşit zamanında Bağdat'ta, adı Ebül Hasan olan, garip ve oldukça olağandışı bir yaşam süren bekâr genç bir adam varmış. Gerçekten, komşuları onu, ne Bağdat'taki evine çağırdığı kişilerle birbiri ardından iki gün düşüp kalktığını ne de Bağdat halkından birini evine çağırdığını görmüşler. Çünkü evine gelenlerin hepsi yabancı kişilermiş.

Böylece mahallesinde oturanlar onun ne yaptığına akıl erdiremediklerinden kendisini Sefih Ebül Hasan diye adlandırmışlar.

Ebül Hasan her akşam Bağdat Köprüsü'nün başını tutarak geçecek bir yabancıyı kollamak âdetinde imiş; ve böyle birini görür görmez, ister zengin olsun, ister fakir; ister yaşlı olsun, ister genç; ona doğru ilerler, selam ve hoş gelme dileklerini izleyerek Bağdat' taki ilk gecesini evinde geçirmeye davet edermiş; ve onu evine götürür, elinden geldiğince hoş tutarak barındırırmış; kendisi çok neşeli ve hoşa gider bir kişi olduğundan onunla bütün gece arkadaşlık eder ve cömertliği hakkında en iyi fikir verdirecek her şeyi sunarmış. Ama ertesi gün ona "Ey konuğum, bil ki bu kentte Allah'tan başka kimsenin tanımadığı seni evime çağırmışsam, bu tarzda davranmaya beni iten nedenler olduğu içindir. Ama âdemoğulları içinde en hoşu ve en tatlısı da olsa, aynı yabancıyla üst üste iki gün düşüp kalkmamaya yemin etmişimdir. Bundan dolayı şimdi senden ayrılmak zorundayım; hatta eğer Bağdat caddelerinde bana yeniden rastlarsan, senden başımı çevirmeye zorlanmamam için, beni tanımaz gibi görünmeni rica ediyorum!" diyormuş. Ve böyle konuştuktan sonra, Ebül Hasan konuğunu kentin herhangi bir hanına götürüyor ve ihtiyacı olan tüm bilgileri veriyor ve sonra ondan izin alarak bir daha da onu görmüyormuş. Ve eğer, tesadüfen daha sonra, evine kabul ettiği yabancılardan biriyle çarşıda karşılaşırsa, onu ya tanımazlıktan geliyor ya da ona yaklaşmak ve onunla selamlaşmak zorunda kalmamak için başını başka yana çeviriyormuş. Ve, evine, hiçbir gece boş kalmayacak şekilde her akşam bir yabancı çağırarak bu yoldaki davranışını sürdürüyormuş.

Bir akşam, güneşin batacağı sırada, âdeti gereğince, Bağdat Köprüsü'nün başında oturmuş; bir yabancının gelmesini beklerken; kendisine doğru, Musul tacirleri tarzında giyinmiş zengin bir tacirin uzun boylu ve görkemli bir tavırla, ardında bir köle bulunduğu halde ilerlemekte olduğunu görmüş. Aslında bu tacir, kılığını değiştirerek Bağdat'ta olup bitenleri gözleriyle görüp anlamak âdetinde olan Harun Reşit'ten başkası değilmiş. Ebül Hasan, onu görerek, kim olduğunu bilmekten uzak, oturmakta olduğu yerden kalk-

mış ve kendisine doğru ilerlemiş; en nazik şekilde onu selamlayıp hoş gelmeler diledikten sonra "Efendim, aramıza gelişin kutlu olsun! Bu gece hana gidecek yerde, konukseverliğimi kabul etmek lütfunda bulun! Yarın sabah keyfince kendin için bir barınak bulacak zamanın olacaktır!" demiş.

Ve önerisini ona kabul ettirmek için, kendisine, birkaç sözcükle, çoktandır köprüden geçtiğini gördüğü ilk yabancıyı konağında sadece bir gece ağırlamak âdetinde olduğunu söylemiş. Sonra da "Allah kerimdir, efendim! Evimde büyük bir konukseverlik, sıcak ekmek ve damıtılmış şarap bulacaksın!" demiş.

Halife, Ebül Hasan'ın bu sözlerini duyunca, geçireceği serüveni öylesine garip bulmuş ki, onu tanımak hevesini doyurmak için bir an bile kararsızlık göstermemiş. Ve sadece şekil bakımından ve kötü yetiştirilmiş biri izlenimini vermemek için bir an düşündükten sonra "Başım üstüne, gözüm üstüne! Allah hayırlarını üstünden eksik etmesin efendim, işte sizi izlemeye hazırım!" diyerek öneriyi kabul etmiş. Ebül Hasan da, konuğuna yol göstermiş ve onu, çok hoş bir şekilde tüm yol boyunca konuşarak evine götürmüş.

O akşam, Hasan'ın annesi, harika yemekler hazırlamış imiş. Onlara ilkin tereyağında pişirilmiş, içine kıyma ve çam fıstığı konmuş poğaçalar, sonra yöresi dört iri piliçle donatılmış besili bir horoz, sonra içine kuru üzüm, fıstık doldurulmuş bir kaz ve en sonra bir güvercin yahnisi getirmiş. Ve bütün bunlar, gerçekten, tattan yana nefis, görünüm bakımından hoşmuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ve bütün bunlar, gerçekten, tattan yana nefis, görünüm bakımından hoşmuş. İkisi birden tepsilerin önüne oturarak, büyük bir iştahla yemişler ve Ebül Hasan, konuğuna sunmak için en lezzetli parçaları seçmiş. Sonra yemeği bitirdikleri zaman, köle onlara ibrik ve leğen getirmiş; Hasan'ın annesi üzerinde üzüm, hurma, armut dolu meyve tepsileri ile reçel kavanozları, badem ezmesi ve her türlü lezzetli tatlının bulunduğu tepsileri yerlerine koymak için yemek tepsilerini kaldırırken ellerini yıkamışlar ve daha sonra içki içmek üzere doyum sağlayıncaya kadar yemişler.

Bunun üzerine Ebül Hasan şenlik bardağını doldurarak yukarıya kaldırmış ve konuğuna doğru dönerek ona "Ey konuğum, bilirsin ki, horoz, kesik ötüşlerle gelip birlikte içmeleri için tavukları çağırmadıkça, asla su içmez. Ben de, kendi başıma içmek için bu bardağı dudaklarıma götürsem, içki gırtlağımda kalır ve kuşkusuz ölürüm. Bundan dolayı senden, bu gece için, ayıklığı kederli tabiatlı kişilere bırakmanı ve neşeyi bardağın dibinde aramanı rica ediyorum. Çünkü, ben, gerçekte, ey konuğum, senin kadar onurlu bir konuğu evimde ağırladığımdan dolayı mutluluğun en uç sınırına ulaşmış durumdayım!" demiş. Halife de onu kırmayı hiç istemediğinden bardağı reddetmemiş ve onunla birlikte içmeye koyulmuş. Ve şarap ruhlarını yeğnilemeye başlayınca Halife, Ebül Hasan'a "Efendim, şimdi aramızda ekmek ve tuz hakkı doğduğuna göre, tanımadığın yabancılara karşı seni böyle davranmaya yönelten nedeni bana söylemek ve şaşırtıcı olacağı anlaşılan öykünü işitmem için bana anlatmak ister misin?" demiş. Ebül Hasan "Bil ki, ey konuğum, benim öyküm şaşırtıcı değil, sadece eğiticidir. Bana Ebül Hasan derler. Ben, ölürken kentimiz Bağdat'ta rahatça yaşanacak bir servet bırakan bir tacirin

oğluyum. Babamın sağlığında çok sıkı bir terbiye görmüş olduğumdan, elimde bulunan tüm olanakları, kısa bir zamanda, gençliğim adına yitirdiğim vakti çabucak yeniden kazanmak için harcadım. Ama, doğam bakımından düşünceyle donanmış bulunduğumdan, miras yoluyla bana kalan serveti, bir kısmını para, diğer kısmını da mal olarak ikiye ayırdım. Ve paradan oluşan ilk bölümü harcamaya koyuldum; ve keyfimce, bir emirin eliaçıklığı ve cömertliğiyle yaşıtım olan arkadaşlarla şölen kurup eğlenmeye başladım. Ve yaşantımızın zevkli ve hoş geçmesi için hiçbir şey esirgemedim.

Böyle yaşayarak, bir yıl sonunda, çekmecemin dibinde sadece bir dinar kaldığını gördüm; o zaman dostlarıma yöneldim; ama hepsi gözden yok olmuşlardı. Onları aramaya başladım ve içinde bulunduğum üzücü durum dolayısıyla şimdi de onların bana yardım etmelerini istedim. Ama hepsi de, bana yardım etmelerini engelleyen birer bahane uydurdular ve içlerinden hiçbiri, bir gün için bile yaşamımı sağlayacak ihtiyaçlarımı bana bağışlamak istemedi. O zaman kendimi toparladım ve rahmetli babamın beni sıkı terbiye etmesinde ne denli haklı olduğunu anladım. Ve evime döndüm. Bana yapacak ne kaldığını düşünmeye koyuldum. Ve işte o sırada o günden beri sarsılmadan yerine getirdiğim bir karar aldım. Ve gerçekten, Tanrı önünde, bir daha asla ülkemin halkıyla düşüp kalkmayacağıma ve evimde sadece yabancıları ağırlayacağıma yemin ettim; ama, dahası, deneylerim bana, kısa ve sıcak olan dostluğun uzun ve kötü biten dostluktan çok daha yeğlenecek olduğunu öğrettiğinden âdemoğulları arasında en hoş ve en çekici de olsa, hiç kimseyle birbirini izleyen iki gün düşüp kalkmamaya da yemin ettim! Çünkü birbirine bağlanmanın ne denli kıyıcı olduğunu ve dostluğun sevinçlerini tümüyle tatmayı nasıl engellediğini çok iyi anlamıştım. Böylece, ey konuğum, eğer yarın sabah, dostluğun bize en bağlayıcı şekilde göründüğü bu geceden sonra, sana veda etmek zorunda kalırsam sakın şaşırma! Ve yine eğer, daha sonra, bana Bağdat caddelerinde rastlarsan, seni tanımazlığa gelmemi de kötü karşılama!" demiş.

Halife, Ebül Hasan'ın bu sözlerini işitince, ona "Vallahi! Senin davranışın harika bir davranış ve tüm yaşamımda bir sefihin senin gibi akıllıca davrandığını hiç görmemiştim! Ve sana olan hayranlığım son sınırlarına ulaşıyor. Mirastan sana kalan servetin ikinci bölümünün geliriyle her gece zevklerini ve konuşmalarını çeşitlendirebilecek yeni konuklar ağırlayarak kendine akıllıca bir yaşam sağlamayı bilmişsin!" demiş. Sonra da "Ama efendim, yarın ayrılacağımız konusunda bana söylediğin sözler beni çok üzdü. Çünkü bu gece bana gösterdiğin ikramı ve konukseverliği şu veya bu şekilde ödemek isterdim. Öyleyse şimdiden benden bir dilekte bulun; ben de kutsal Kâbe üzerine yemin ederim ki, onu hemen yerine getireceğim. Bana olanca samimiyetinle konuş ve dileğini abartmaktan da çekinme. Çünkü benim gibi bir tacire Tanrı'nın bağışladığı olanaklar oldukça hatırı sayılıdır; ve Tanrı'nın yardımıyla gerçekleştiremeyeceğim hiçbir şey yoktur...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Yirmi Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Ve Tanrı'nın yardımıyla gerçekleştiremeyeceğim hiçbir şey yoktur" diye eklemiş.

Tacir kılığına girmiş bulunan Halife'nin bu sözlerini işiten Ebül Hasan, hiç şaşkınlık göstermeden ve tedirginlik duymadan "Vallahi! Ey konuğum, sadece seni görmekle gözlerim doygunluk sağladı. Yapacağın iyilikler fazladan olacaktır. Dolayısıyla hakkımda düşündüklerin için sana teşekkür ederim, ama doyurulacak hiçbir arzum ve yerine getirilecek hiçbir hırsım bulunmadığından, se-

nin önerilerin beni çok şaşırttı. Çünkü benim bahtım bana yetiyor ve yaşadığım gibi yaşamaktan ve kimseye ihtiyaç duymadan yaşamımı sürdürmekten başka bir dileğim yok!" diyerek yanıt vermiş. Ama Halife, yeniden söz alarak "Tanrı'nın iyiliği üzerine olsun efendim! Benim önerimi ne olur reddetme ve ruhunun yerine getireceğim bir dilekte bulunmasına izin ver! Yoksa buradan boynu bükük ve kalbi kırık olarak ayrılacağım! Çünkü yapılan bir iyiliği boynunda taşımak bir günahı taşımaktan zordur efendim! İşte söyleyeceğini duymak için karşında duruyorum. Ve doğuştan iyi olan kişi, bir iyiliği daima iki misliyle karşılar! Dolayısıyla konuş artık ve benim yılacağımdan da korkma!" demiş.

Bunun üzerine Ebül Hasan, başka türlü yapamayacağını anlayarak başını eğmiş ve ne gibi bir şey isteyebileceğini derin derin düşünmeye başlamış. Sonra birdenbire başını kaldırıp "Pekâlâ, buldum işte! Ama hiç kuşkusuz bu bir delinin isteyebileceği bir şeydir. Aslında sende kötü bir anı bırakarak ayrılmamak için bunu sana hiç söylemesem daha iyi olacağı düşüncesindeyim!" diye haykırmış. Halife de "Başım üzerine ant içerim ki, hiç kimse, bir istek ortaya konmadan, onun delice mi, akıllıca mı bir fikirden doğduğunu söyleyemez! Ben, gerçekte, sadece bir tacirim. Ama mesleğimin bana sağlayabileceğinden de fazlasını yapabilirim! Hadi ne istiyorsan çabuk söyle!" demiş. Ebül Hasan "Konuşacağım efendim, ama dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin erdemleri üzerine yemin ederim ki, benim dilediğim şeyi yalnız Halife yerine getirebilir! Yahut hiç değilse ben kendim bir gün için efendimiz Emir-ül-Müminin Harun Reşit'in yerine geçmeliyim ki, dileğimi yerine getirebileyim!" diye yanıt vermiş. Halife "Ama, ya Ebül Hasan, sadece bir gün Halife olmakla ne yapabilirsin ki?" diye sormuş. O da "Şunu!" diye yanıt vermiş ve bir an sustuktan sonra şunları söylemiş:

"Bil ki, efendim, Bağdat mahallelere ayrılmıştır; ve her bir mahallenin başında Şeyh-ül-Belet denilen bir yaşlı kişi vardır. Benim

oturmakta olduğum bu talihsiz mahallenin Şeyh–ül–Belet'i öylesine çirkin ve dehşet uyandırıcıdır ki, ister istemez insana, bir sırtlanla bir domuzun çiftleşmesinden yaratıldığını düşündürür. Yaklaşınca pis kokar, çünkü ağzı bildiğimiz bir ağız değil, ayak yolu deliğine benzeyen kirli bir kıç gibidir; gözleri, balık gözü gibi yana bakar ve patlayıp yere ayaklarına düşecekmiş gibi görünür; şiş dudakları kötü doğalı bir yara görünümündedir ve konuşurken salyalar akıtır; kulakları domuz kulağı gibidir; sarkık ve boyalı yanakları yaşlı bir maymunun kıçına benzer; pislik yemekten ağzında dişleri dökülmüştür; bedeninde her türlü hastalık vardır; kıçına gelince hemen hemen yok gibidir; çünkü düşüp kalktığı eşekçiler, lağımcılar ve çöpçüler aletlerini onun çukurunda o denli kullanmıştır ki, çürüyüp dökülmüş ve bağırsakları içinden fırlamasın diye yün parçalarıyla tıkanmıştır.

Ve işte bu nefret verici, sana tanımlayacağım başka rezillerin desteğiyle tüm mahallede bela saçıp durmaktadır. Gerçekten, işlemeyeceği kötülük ve yapmayacağı iftira yoktur; ve pislik saçan bir ruha sahip olduğundan, namuslu, sessiz ve temiz kişilerin üzerine kocakarılara yaraşır kötülüklerini saçar. Ancak pis kokusunu her yana yaymaya olanak bulamadığından, hizmetinde kendisi kadar namussuz iki yardımcı bulundurur.

Bu namussuzlardan biri yüzü bir zencininki gibi tüysüz, gözleri sarı ve sesi eşeğin kıçından çıkan ses kadar nahoş bir kişidir. Ve bir fahişe ile bir köpekten halkolmuş bu köle, en kötü ve en alçak doğuşlu bir Rumi olduğu halde kendini bir Arap soylusu gibi gösterir. Mesleği gidip vezirlerin ve ülkenin soylularının nezdindeki aşçılara, hizmetkârlara ve hadımağalarına arkadaşlık etmek ve onlardan efendilerinin sırlarını öğrenip Şeyh–ül–Belet olan kendi efendisine aktarmak ve meyhanelerde ve kötü şöhretli yerlerde yaymaktır. Hangi iş olursa yapar; yeter ki işin içinde para olsun! Öyle ki yalayacağı kıçta bir altın dinar olduğunu bilirse, o kıçı yalamaktan da kaçınmaz.

Öteki namussuza gelince, bu bir tür iri gözlü soytarıdır ki, çarşılarda cinaslı sözler söyleyerek şaklabanlık yapar; oralarda soyulmuş soğana benzer kel kafası ve her söylediği sözle içindekileri kusacakmış sanısı uyandıran cansıkıcı bir kekemeliği vardır. Zaten hiçbir tacir onu yanına oturtmak için dükkânına çağırmaz; çünkü öylesine ağır ve iridir ki, bir iskemleye otursa iskemle onun ağırlığıyla hemen çöker ve parçalanır! Bu ikincisi ilki kadar sefih değildir ama, daha budaladır!

Eğer efendim, ben sadece bir gün için Emir–ül–Müminiinin yerine geçebilseydim, ne kendimi ne de yakınlarımı zenginleştirmeyi düşünür, ama hemen mahallemizden bu üç korkunç sefihi uzaklaştırır; ilkin her birini alçaklıklarına göre cezalandırır, sonra da onları çöplük çukuruna attırırdım. Ve böylece, mahallemizde oturanları huzura kavuşturdurdum. İşte istediğim sadece bu...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Yirmi Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Ve böylece mahallemizde oturanları huzura kavuşturdurdum. İşte istediğim sadece bu!" demiş.

Halife, Ebül Hasan'ın bu sözlerini işitince, ona "Gerçekte, ya Ebül Hasan, senin dileğin doğru yolda olan yüreği yüce bir kişinin dileği; çünkü hiçbir doğru adam ve yüreği yüce kişi yoktur ki, ceza görmemenin kötülerin sığınağı olmasından acı duymasın! Ama dileğinin gerçekleşmesinin bana inandırmak istediğin kadar güç olduğunu sanmayasın! Çünkü inanıyorum ki, eğer Emir–ül–Müminin bundan haberli olsa, garip serüvenler yaşamayı pek sevdiğinden, bir

günlüğüne ve bir geceliğine yetkilerini çabucak senin eline teslim etmekten kaçınmazdı!" demiş. Ama Ebül Hasan gülmeye başlamış ve "Vallahi! Şimdi çok iyi anlıyorum ki, buradaki tüm konuşmamız bir şakadan öteye geçemez! Ben de, kendimce, eminim ki, Halife benim bu garip arzumu bilse, tutar beni tımarhaneye kapatırdı! Bundan dolayı, senden, ilişkilerin bir gün seni saraylılardan biriyle karşı karşıya getirirse, içkinin etkisiyle burada konuştuklarımızı kesinlikle kendisine söylememeni rica ediyorum" diye yanıt vermiş. Halife de evsahibini kırmak istemediğinden, ona "Sana yemin ederim ki, bu meseleden kimseye söz etmeyeceğim!" demiş. Ama, her türlü kıyafete bürünerek kenti dolaşmaya başladığından beri bulamadığı bu fırsatı boşuna harcamamayı kendi kendine vaadetmiş. Ve Ebül Hasan'a "Ey konuksever kişi, şimdi içesin diye bardağı doldurmak sırası benim; çünkü şu ana kadar sen bana hizmet etmek zahmetine katlandın!" demiş. Ve şişeyi ve bardağı eline alıp bardağa şarap doldurmuş; ve o sırada bardağın içine en iyi cinsten bir parça Girit bhank'ı atıvermiş; ve bardağı "Bu sana sağlık ve lezzet versin!" diyerek Ebül Hasan'a sunmuş. Ebül Hasan da "Çağrılının elinden gelen içki hiç geri çevrilir mi? Tanrı gölgesini üzerinden eksik etmesin efendim; ama korkarım ki yarın sabah sana evden çıkarken eşlik edebilmek için yatağımdan kalkamazsam, ardından kapıyı iyice kapamadan buradan ayrılmamanı senden rica ediyorum!" diye yanıt vermiş. Halife de ona istediği sözü vermiş. Ebül Hasan, bu yönden güvenliğe kavuşunca bardağı eline almış ve bir dikişte içmiş. Ama bhank hemen etkisini göstermiş ve Ebül Hasan, başı ayaklarının arasında öylesine bir hızla yere yuvarlanmış ki, Halife gülmekten kendini alamamış; gülmesi yatışınca emirlerini almak üzere bekleyen kölesine "Bu adamı sırtına yükle ve beni izle!" demiş. Buyruğunu yerine getirerek Ebül Hasan'ı sırtına almış olan köleye "Bu yerin neresi olduğunu kafana iyice yerleştir ki, sana emir verdiğimde dönüp bulasın!" dedikten sonra, kendilerine tavsiye edildiği gibi kapıyı kapamayı tümüyle unutarak birlikte sokağa çıkmışlar.

Saraya ulaştıklarında, içeriye gizli bir kapıdan girmişler ve yatak odasının bulunduğu özel bölmeye sokulmuşlar. Halife kölesine "Bu adamın giysilerini çıkar ve ona geceliklerimi giydir ve benim yatağıma yatır!" demiş. Köle bu emri yerine getirdikten sonra Halife onu, sarayın tüm saygın kişilerini: vezirleri, mabeyincileri ve haremdeki tüm kadınlarla haremağalarını bulmaya yollanmış; ve hepsi huzuruna gelince, onlara "Yarın sabah hepinizin bu odada olmanız gerekiyor; ve yine hepiniz benim giysilerime bürünmüş olarak şurada yatmakta olan bu adamın buyruklarını yerine getirmek için koşuşmalısınız! Ve bana göstereceğiniz saygıyı ondan da esirgememenizi ve onun karşısında, her konuda, karşınızda tıpkı ben varmışım gibi davranmanızı ve hiçbir arzusuna karşı çıkmamak için dikkat etmenizi istiyorum. Yoksa, içinizden biri, size belirttiğim niyetlerde yanılgıya düşecek olursa bu kişi kendi oğlum bile olsa sarayın büyük kapısı önünde o saat ve o anda asılacaktır!" demiş.

Halife'nin bu sözlerini duyan orada bulunan herkes "İşitmek, itaat etmektir!" yanıtını vermiş ve vezirin bir işareti üzerine, onlara bu yolda talimat veren Halife'nin olağandışı bir tarzda eğlenmek niyetinde olduğunu anlayarak sessizce çekilmişler.

Onlar ayrılınca El-Reşit, odada kalmış olan Cafer'e ve Cellat Mesrur'a dönmüş ve onlara "Sözlerimi işittiniz. Pekâlâ! Yarın şu gördüğünüz benim yerimi alan kişinin emirlerini almak üzere ilk kalkan ve bu odaya ulaşan kişiler siz olmalısınız! Ve onun size söyleyeceği hiçbir söze şaşmayıp karşınızda ben varmışım gibi davranarak buyruklarına uymalısınız! Size bildireceği her türlü harcamayı ülkenin hazinelerini tüketse bile yerine getirin; sözünü ettiği kişileri, yerine göre ödüllendirin, cezalandırın, asın, öldürün ve tıpkı size yapmanızı istediği şekilde atayın ya da işinden alın! Bütün bunlar için gelip peşinen benim görüşümü almanıza hiç gerek yok! Ve ben zaten yakınlarda bir yerde gizlenmiş olacağım ve tüm olup bitenleri görüp işiteceğim! Ve özellikle, başına gelen her şeyin benim emirlerimle oluşmuş bir eğlence olduğunu bir an bile anlamamasına gay-

ret gösterin! Hepsi bu kadar! İnşallah böyle de olur!" demiş; sonra da "Bir de, sabah ezanında uyandığınızda, gelip beni de uyandırmayı unutmayın!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Yirmi Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Bir de sabah ezanında beni uyandırmayı unutmayın!" diye eklemiş.

Ertesi sabah kararlaştırılan saatte, Cafer ile Mesrur gelip Halife'yi uyandırmayı ihmal etmemişler; o da kalkarak hemen koşup Ebül Hasan'ın yatmakta olduğu odada bulunan bir perdenin arkasına gizlenmiş. Orada, ne Hasan'ın ne de içeride bulunan başkalarının farkına varabileceği şekilde gizlenerek odada olup bitenleri görüp işitebilecekmiş. O sırada Cafer ile Mesrur ve tüm saygın kişilerle saraylı kadınlar ve köleler içeri girmişler; ve herkes rütbesine göre her zamanki yerini almış. Ve sanki Emir-ül-Müminin'in uyanışında söz konusu olduğu gibi odada bir ağırbaşlılık ve sessizlik hüküm sürüyormuş. Ve hepsi böyle düzgün bir sıra oluşturarak beklemekteyken, daha önce görev verilen bir köle boyna uyumakta olan Ebül Hasan'ın yanına yaklaşarak burnunun altına sirkede ıslatılmış bir bez yaklaştırmış. Hasan ilkin bir kez hapşırmış, sonra bir ikinci kez, bir üçüncü kez hapşırmış ve bhank'ın etkisiyle meydana gelen burnundaki iplik gibi birikimleri atmış. Ve köle yatağın üzerine ya da yere düşmesin diye bunları altın bir tasta toplamış; sonra Ebül Hasan uyuklama halinden çıkmış ve uyanarak gözlerini açmış.

İlkin kendini üzeri inciler, değerli taşlar ve altın tellerle işlen-

miş bir yorganı olan şahane bir yatakta görmüş! Ve gözlerini kaydırarak tavanı ve duvarları satenle kaplanmış, kapıları ipekten ve dört bir köşesinde altın ve billur vazolar bulunan bir odada olduğunu görmüş. Sonra gözlerini yöresine çevirerek kendini, önünde eğilen başdöndüren güzellikte genç kadınlar ve genç köleler arasında görmüş; bunların ardında da vezirleri, emirleri, mabeyincileri, kara derili hadımağalarını ve ellerindeki sazların tellerine vurmaya ve şarkı söyleyenlere eşlik etmeye hazır bir yükseltideki çalgıcıları görmüş. Ve onun hemen yanıbaşında bir arkalıksız iskemle üzerinde, renklerinden tanıdığı, Emir–ül–Müminin giysisinin, latasının ve sarığının farkına varmış.

Ebül Hasan bütün bunları görünce yeniden uyur gibi gözlerini kapayarak bir rüyada olup olmadığından emin olmak istemiş. Ama aynı anda, Vezir Cafer yanına yaklaşarak, önünde üç kez yeri öptükten sonra, saygın bir edayla ona "Ey Emir–ül–Müminin, kölene seni uyandırmasına izin ver: çünkü sabah namazı vaktidir!" demiş.

Cafer'in bu sözlerini duyan Ebül Hasan, üst üste birkaç kez gözlerini ovuşturmuş; sonra kolunu öylesine kıyasıya çimdiklemiş ki, acısından haykırmış ve kendi kendine "Yo, vallahi! Rüya falan görmüyorum! İşte pekâlâ halife olmuşum!" demiş. Ama hâlâ da tereddüt ettiğinden bu kez yüksek sesle "Vallahi! Bütün bunlar, dün akşam Musullu tacirle içtiğim onca içkinin kafamı karıştırmasından ve de onunla yaptığım çılgınca konuşmanın etkisinden böyle oluyor!" demiş. Ve yeniden uyumak için duvara doğru dönmüş. Ve artık hiç kıpırdamaz olunca, Cafer yeniden onun yanına yaklaşmış ve ona "Emir–ül–Müminin, kölene, efendisini sabah namazı için kalkmak âdetini ihmal etmiş gördüğünden dolayı şaşırmış olduğunu söylemesine izin ver!" demiş. Ve aynı anda, Cafer'in bir işareti üzerine, çalgıcılar, utları, tamburları ve rübaplarıyla çalgı çalmaya başlamışlar ve hanendelerin sesleri uyumlu biçimde ortalığı çınlatmış. Ebül Hasan da çalgıcılara doğru dönerek yüksek sesle kendi kendine "Ne zamandan beri, ey Ebül Hasan, uykuda olanlar senin duyduklarını duyu-

yorlar ve senin gördüğünü görüyorlar?" diye haykırmış. Şaşkınlığın ve büyülenmenin sınırında, ama yine de bütün bunların gerçekleştiğinden kuşku duyarak kalkıp kıçüstü oturmuş. Ve "Vallahi! Tuhaf değil mi, şaşırtıcı değil mi? Ey anasının kuzusu Ebül Hasan, neredesin sen? Düş mü görüyorsun, uyanık mısın? Ne zamandan beri halife oldun sen? Ne zamandan beri bu saray, bu yatak, bu soylu kişiler,

bu hadımağaları, bu güzelim kadınlar, bu çalgıcılar, bu büyüleyici şarkıcılar ve bütün *bunlar ve şunlar*!" diyerek izlenimlerini daha iyi kanıtlamak ve daha iyi ayırt etmek için elleriyle gözlerini kapamaya koyulmuş. O sırada, çalgı sesleri durmuş ve Cellat Mesrur ona yak-

laşarak önünde üç kez yeri öpmüş, sonra ayağa kalkarak gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşen ve ne yapacağını bilemeyen Ebül Hasan'a "Ey Emir-ül-Müminin, kölelerinin en sefiline sabah namazı zamanının artık geçtiğini ve ülkenin işlerini görmek için Divan'a gitme zamanının geldiğini bildirmesine izin ver!" demiş. Ebül Hasan da, gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşerek ve bu şaşkınlığı içinde artık ne yapacağını bilmeden, Mesrur'a gözlerini dikerek, hiddetle "Sen de kimsin? Ve ben kimim?" diye sormuş. Mesrur saygılı bir edayla "Sen bizim efendimiz, Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimizin amcasının ardıllarından beşinci Abbasi Halifesi Harun Reşit'sin! Ve sana hitap eden zavallı, kötü ve değersiz; yine de efendimizin iradesiyle cellatlık göreviyle onurlandırılmış kölen Mesrur'dur!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Otuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Ve sana hitap eden zavallı, kötü ve değersiz; ama yine de efendimizin iradesiyle cellatlık göreviyle onurlandırılmış kölen Mesrur'dur!" diye yanıt vermiş.

Mesrur'un bu sözlerini işitince, Ebül Hasan, ona "Sen yalan söylüyorsun, bin boynuzlunun oğlu!" diye haykırmış. Ama Mesrur, hiç bozulmadan "Efendim, kuşkusuz! Benden başkası olsa, Halife'nin böyle konuştuğunu duysa derdinden ölürdü! Ama, uzun yıllardan beri hizmetinde bulunan ve senin nimetlerinle ve iyiliklerinle donanmış bulunan ben, senin eski kölen, Peygamberimizin halifesinin sırf benim sadakatimi denemek için böyle davrandığını bilir!

Böyle olunca, lütfen efendim, artık bu tecrübeyi uzun boylu sürdürmemeni senden rica ederim! Yok, bu gece kötü bir rüya gördün de, uykun sana haram olmuşsa, kov onu gözlerinden ve titreyip duran köleni rahatlattır!" diye yanıt vermiş.

Mesrur'un bu sözlerini duyan Ebül Hasan, artık kendini daha fazla tutamamış ve müthiş bir kahkaha koparark yatağının üzerine sırtüstü düşmüş. Ve örtülerden sıyrılarak yatakta yuvarlanmış ve bacaklarını başının üstüne fırlatmış. Perdenin ardından bütün bunları gören ve işiten Halife, içinden gelip onu sarsan kahkahayı engellemek için yanaklarını şişiriyormuş.

Ebül Hasan bir saat kadar bu durumda gülüp durduktan sonra, kendini biraz yatıştırmak için gülmeyi kesmiş ve kıçüstü oturarak küçük bir zenci köleye yanına yaklaşması için işaret etmiş ve ona "Sen, söyle bakayım bana! Beni tanıyor musun? Kim olduğumu bana söyleyebilir misin?" demiş. Küçük zenci saygıyla başını önüne eğmiş ve "Sen, Tanrı kutsayası Peygamberimizin halifesi ve Yeryüzü ve Gökyüzü'nün Hakimi olanın yeryüzündeki vekili efendimiz Harun Reşit'sin!" demiş. Ama Ebül Hasan ona "Ey zift suratlı, ey bin pezevengin oğlu, sen yalan söylüyorsun!" diye haykırmış.

O zaman orada bulunan genç esirelerden birine dönerek yaklaşması için bir işaret yapmış; ve ona parmağını uzatarak "Isır bu parmağı! İyice göreyim bakayım, rüyada mıyım, uyanık mıyım?" demiş. Genç kız bütün olup bitenleri Halife'nin görüp duyduğunu bildiğinden, kendi kendine "İşte Emir-ül-Müminine eğlenmesi için ne yapabileceğimi göstermenin fırsatı çıktı!" demiş. Ve dişlerini alabildiğine sıkarak uzatılan parmağı kemiğine dayanıncaya kadar ısırmış. Hasan da duyduğu acıdan bir çığlık koparark "Ay! Ah! İyice anlıyorum ki, uyuyor değilim! Kuşkusuz, uyumuyorum!" diye haykırmış. Ve aynı genç kıza "Sen, bana kim olduğumu ve gerçekten söylenilen kimse olduğumu açıklayabilir misin?" diye sormuş. Esire de, kollarını uzatarak "Tanrı'nın adı Halife'nin ve yöresindekilerin

üzerine olsun! Sen, efendimiz, Tanrı'nın Naibi Emir-ül-Müminin Harun Reşit'sin!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten Ebül Hasan "İşte bir gecede, ey anasının kuzusu Ebül Hasan, Tanrı'nın Naibi oluverdin!" diye haykırmış. Sonra düşünce değiştirerek genç kıza "Sen yalan söylüyorsun, ey bayağı yaratık! Sanki ben kendimin kim olduğumu bilmiyor muyum?" diye haykırmış. Ama o sırada baş hadımağası, ona yaklaşmış ve üç kez yeri öptükten sonra, ayağa kalkıp ikiye katlanarak Ebül Hasan'a seslenip ona "Efendimiz beni bağışlasın! Ama, bu saat, efendimizin ihtiyacı için ayakyoluna gittiği saattir!" demiş. Ve kolunu onun koltuk altından geçirerek yataktan çıkmasına yardım etmiş. Ebül Hasan ayağını yere bastığı andan başlayarak, salon ve saray, kendisini selamlamak üzere orada bulunanların hep bir ağızdan kopardığı "Tanrı Halife'yi muzaffer kılsın!" haykırışlarıyla çınlamış. Ebül Hasan da "Vallahi! Harika bir şey bu! Dün ben, Hasan'dım! Bugün Harun Reşit oldum!" diye düşünmüş. Sonra da kendi kendine "Şu an abdest bozma saati olduğu göre, gidip abtest bozalım! Ama başka ihtiyaçları da doyurmanın zamanı mıdır, değil midir, ondan pek emin değilim işte!" demiş. Ama bu düşüncelerden, baş hadımağasının kendisine inci ve değerli taşlarla süslü üstü açık yüksek topuklu ve ayakyoluna gitmek üzere giyilmek üzere özellikle hazırlanmış bir çift nalın uzatması üzerine ayrılmış. Fakat Ebül Hasan, ömrü boyunca böyle bir şey görmemiş olduğundan bunun kendisine armağan olarak verilen değerli bir şey olduğu sanısına kapılarak bunları giysisinin geniş yenlerinin içine sokmuş.

Bunu gören ve o ana kadar gülüşlerini saklamakta başarı gösteren orada bulunanlar, artık gülmekten kendilerini alamamışlar. Kimileri başlarını çevirirken, kimileri de haşmetli halifenin önünde toprağı öper gibi yaparak titreyişler içinde halının üzerine düşmüşler. Ve perdenin ardından, Halife de kendini öylesine sessiz bir gülüşe kaptırmış ki, yan tarafına düşerek yere serilmiş.

Bütün bu zamanın içinde, baş hadımağası, Ebül Hasan'ı koltuk

altından destekliyor ve onu sarayın geri kalan her yanı zengin halılarla örtülü iken beyaz mermer döşeli olan ayakyoluna götürüyormuş. Bunu izleyerek, onu, yeniden, saygın kişiler ve kadınlar arasından geçirerek yatak odasına getirmiş. Ve hemen giyim kuşam işleriyle özellikle görevli öteki köleler koşuşup üzerinden gece giysilerini çıkartıp abdest alsın diye içi gülsuyu dolu altın ibriği ve leğeni getirmişler. Kokulu suyu zevkle burnuna çekip yıkandıktan sonra, ona hükümdarlık urbasını giydirmişler; başına tacı koyup eline asasını vermişler.

Bunu görünce Ebül Hasan "Görelim bakalım! Ben Ebül Hasan mıyım, değil miyim?" diye düşünmüş. Ve bir an kafa yorduktan sonra, kararlı bir tavırla, orada bulunanların hepsinin işiteceği şekilde, yüksek sesle "Ben Ebül Hasan değilim! Bana kim Ebül Hasan derse, kazığa oturtulacaktır! Ben Harun Reşit'in ta kendisiyim!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra Ebül Hasan, sanki tahtın üzerinde doğduğundan eminmiş gibi buyruk verircesine "Yürüyün!" diye haykırmış. Ve hemen alay düzülmüş ve Ebül Hasan artlarında yer alarak, kendisini taht salonuna götüren alayı izlemiş. Mesrur da onun tahta yerleşmesine yardım etmiş; o da salonda bulunanların haykırışları arasında tahta oturmuş. Asayı bacaklarının arasına alıp yöresine bakınmış. Ve kırk kapılı salonda herkesin düzgün bir şekilde yer aldığını görmüş; ve yine parıldayan palalarıyla muhafızları, vezirleri, emirleri ve ileri gelen kişileri, ülkesinin halklarının temsilcilerini ve sayısız bir kalabalık oluşturan öteki kişileri görmüş. Bu sessiz kitle içinde kimi çok iyi bildiği çehreleri: Vezir Cafer'i, Ebu Nuvas'ı, El-İçli'yi, El-Rakaşi'yi, İbdan'ı, El-Fraat'ı, El-Levs'i, Es-Sakar'ı, Ömer ül-Tartis'i, Ebu İshak'ı, El-Halia ve Hadim'i tanımış.

Böylece her çehre üzerinde bakışlarını gezdirirken, Cafer ardında hepsi göz kamaştıran giysilerle donanmış başlıca ileri gelenler olduğu halde ilerlemiş ve tahtın önüne gelip başını yere kadar eğmiş ve yeniden doğrulması buyurulasıya kadar o durumda kalmış.

O zaman Cafer, latasının cebinden büyük bir paket çıkararak açıp ortaya bir yığın kâğıt çıkarmış ve birbiri ardından okumaya başlamış; bunlar her zaman sunulagelen dilekçelermiş. Ebül Hasan böyle şeylerden hiç anlamadığı halde, hiç sıkılmadan okunanları izlemiş; ve her dilekçenin ilgili bulunduğu işler hakkında Halife kadar düşünce inceliği ve insafla görüş bildirmiş; onu taht salonundaki bir perde ardından izlemekte olan Halife de buna şaşmış kalmış.

Cafer, elinde bulunan evrakı okuyup bitirince Ebül Hasan, ona "Güvenlik sorumlusu kimdir? diye sormuş. Cafer de parmağıyla güvenlik sorumlusu Güve Ahmet'i göstermiş; ve "İşte şu kişidir ey Emir-ül-Müminin!" demiş. Güvenlik sorumlusu da kendisinin gösterildiğini anlayınca, bulunduğu yerden hemen ileri çıkmış ve ağır başlı bir edayla tahta yaklaşmış; ve tahtın önünde yerlere kadar eğilmiş. Ebül Hasan onun doğrulmasına izin verdikten sonra, kendisine "Ey güvenlik emiri, yanına on muhafız al ve hemen falan mahalleye, falan eve git! Orada Şeyh-ül-Belet olan ve kendisinden daha az iğrenç olmayan iki yardımcı arasında oturmuş iğrenç bir domuz bulacaksın! Hemen onları yakala ve görecekleri cezalara alışmaları için her birinin tabanına dört yüzer sopa vur...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Otuz İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Hemen onları yakala ve görecekleri cezalara alışmaları için her birinin tabanına dört yüzer sopa vur! Bunu izleyerek, onları paçavralara bürüyüp uyuz bir devenin sırtına, yüzleri devenin kuyruğuna dönük olarak bindir ve tellala 'İşte kadınlara iftira edip lekele-

yen, komşularının başına dert açan ve namuslu kişilere kara çalanların cezalarının ilki budur!' diye haykırtarak kentin bütün mahallelerini dolaştır! Bunu izleyerek Şeyh-ül-Belet'i ağzından kazığa çak; çünkü bu ağızla suç işlemiştir ve zaten kıçı mevcut değildir! Ve çürümüş bedenini köpeklere at! Sonra kötü maksatlarında Şeyh-ül-Belet'e yardım eden iki kişiden en alçağı olan sarı gözlü, tüysüz yüzlü herifi ele al ve komşusu Ebül Hasan'ın kenef çukurunda boğdur! Sonra sıra ikinci yardımcısına gelsin! Soytarı ve gülünç bir budala olan bu herife sadece şu cezayı vereceksin: Usta bir doğramacıya söz konusu kişi her oturmaya kalkıştığında çökecek şekilde bir iskemle yaptıracaksın; ve bu kişi ömrünce bu iskemleye oturmaya mahkûm olacaktır! Git ve buyruklarımı yerine getir!" demiş.

Bu sözleri işiten ve daha önce Ebül Hasan'ın vereceği her buyruğu yerine getirmesi emrini Vezir Cafer'den almış bulunan güvenlik amiri Güve Ahmet, elini başına götürmüş; böylece aldığı buyrukları aynıyla yerine getirmezse kaybedeceği şeyin ne olduğunu göstermek istemiş ve bir kez daha Ebül Hasan'ın önünde yere kapanarak saygı gösterisinde bulunduktan sonra taht salonundan dışarı çıkmış.

Hepsi bu kadar! Halife de ülkenin ihtiyaçlarını bunca doğruluk ve ağırbaşlılıkla yerine getiren Ebül Hasan'ı gözleyerek sonsuz bir zevk duymuş. Ebül Hasan da, güvenlik yetkilisi dönüp tahtın karşısında beliresiye kadar adalet dağıtmayı, atamayı, işten almayı, askıda kalan işleri tamamlamayı sürdürmüş. O zaman kendisine "Verdiğim buyrukları yerine getirdin mi?" diye sormuş. Güvenlik amiri de, bağrından bir kâğıt çıkarıp Ebül Hasan'a sunmuş; o da bunu açarak baştan aşağı okumuş. Bu kâğıt, iyi kişiler olarak bilinen mahalleliler ile tanıklar tarafından imzalanmış, üç kafadarın cezalandırıldığını gösterir bir tutanakmış. Ebül Hasan "Pekâlâ! Bu bana yeter! Bundan böyle iftiracılar, kadınları lekeleyenler ve başkalarının işlerine burnunu sokanlar hep böyle cezalandırılsın!" demiş.

Bunu izleyerek Ebül Hasan, baş hazinedara yaklaşmasını işa-

ret etmiş; ve ona "Şimdi hemen hazineden içinde bin dinar olan bir kese al ve güvenlik yetkilisini gönderdiğim mahalleye git, Sefih diye anılan Ebül Hasan'ın evinin bulunduğu yeri sor! Bu Ebül Hasan, sefih olmaktan çok uzakta, harika ve dost canlısı ve mahallesinde iyi kişi olarak tanınan birisidir. İçeri gir ve saygın annesini bularak ona. selam ve saygılar sunduktan sonra, kendisine 'Ey Ebül Hasan'ın annesi, işte sana Halifemizin yolladığı içinde bin altın bulunan bir kese! Senin erdemlerinin yanında bu armağanın pek değeri yoktur. Ama bu sıralar hazine boştur, Halife de sana daha fazla bir şey yapamadığından üzgündür!' dersin!" demiş. Baş hazinedar duyup itaat ettiğini söylemiş ve çabucak aldığı buyruğu yerine getirmiş.

Bundan sonra, Ebül Hasan, bir işaret vererek Vezir Cafer'e Divan'ın dağılmasını istediğini bildirmiş. Cafer de bu işaretin gereğini vezirlere, emirlere, mabeyincilere ve orada bulunan diğerlerine aktarmış ve hepsi, tahtın ayak ucunda yerlere kadar eğilerek, içeri girilen düzende salonu terk etmiş. Ebül Hasan'ın yanında sadece Vezir Cafer, Cellat Mesrur kalmışlar; ona yaklaşarak ve biri sağ, öteki sol kolunun altından tutarak yerinden kalkmasına yardım etmişler. Ve onu, günün şöleninin hazırlandığı kadınların bulunduğu dairenin kapısına kadar götürmüşler.

Birdenbire utların, tamburların, flavtaların ve öteki nefesli sazların seslerinden oluşan uyumlu bir saz takımının musikisine eşlik eden genç kızların taze seslerini duymuş. Bu sesler, öylesine büyüleyici, musiki öylesine uyumlu ve yerinde imiş ki, hayranlığın sınırında hayran kalan Ebül Hasan, artık çözümleyecek bir şey kalmadığını düşünmüş. Ve sonunda kendi kendine "Artık hiç kuşkum kalmadı. Ben gerçekten, Emir-ül-Müminin Harun Reşit'im! Çünkü bütün bunlar rüya olamaz! Yoksa, şimdi yapmakta olduğum gibi işitir, hisseder ve yürür müydüm? Şu üç dalaverecinin cezalandırıldığını gösteren tutanağı elimde tutuyorum; bu şarkıları, bu sesleri işitiyorum; sonra bütün bu onurlar, saygı gösterileri! Evet, ben Halifeyim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Otuz Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"... Ben Halifeyim!" diyerek kestirip atmış. Sonra sağına bakmış, soluna bakmış; ve gördüğü şey kafasındaki saltanat fikrini daha da pekiştirmiş. Tüm duvarlarında altınların parıldadığı ve en

hoş renklerin örtülerde ve halılarda hoş süslemeler yaptığı ve mavi tavana asılan yedi kollu yedi altın avizenin eşsiz bir parıltı saçtığı şahane bir salonda bulunuyormuş. Salonun ortasında, sinilerde, sırf altından yapılmış, üzerindeki yemek tabakları ambar ve baharat kokuları yayan harika yemeklerle dolu tepsiler varmış. Ve bu tepsilerin yöresinde, çeşitli renklerde ve biçimlerde giysilere bürünmüş eşsiz güzellikte yedi genç kız işaret bekliyormuş. Bunların her biri elinde bir yelpaze tutuyor ve Ebül Hasan'ın yöresindeki havayı serinletmeye hazır bulunuyormuş.

Bunu gören ve bir gün öncesinden beri hiçbir şey yememiş bulunan Ebül Hasan, tepsilerin önüne oturmuş; ve hemen ellerinde yelpazeler bulunan yedi genç kız yöresini sararak onu serinletmeye koşuşmuş. Ama Ebül Hasan yemek yerken bu kadar çok serinlik duymaya alışık olmadığından, kızların yüzüne birbiri ardından zarif bir gülümsemeyle baktıktan sonra, onlara "Vallahi, ey genç kızlar, bana serinlik sağlamak üzere sanırım bir kişi yeter! Siz gelin de yerken benim yanıma oturun ve bana eşlik edin! Şuradaki zenci kıza da, gelip bizi serinletmesini söyleyin!" demiş. Ve onları gelip sağında, solunda ve önünde, nereye dönse görebileceği şekilde oturtmuş; bu da onun için hoş bir görüntü oluşturmuş.

Sonra da yemek yemeye başlamış; ama, birkaç saniye sonra, genç kızların ona olan saygısından ötürü yemeklere dokunmadıklarını fark etmiş; yine de onları birkaç kez çekinmeden yemek yemeye davet etmiş; ve hatta kendi eliyle seçkin lokmalar sunmak istemiş. Sonra onlara, sırasıyla adlarını sormuş; onlar da "Biz Misk Tanesi, Mermeri Boyun, Gül Yaprağı, Nar Yüreği, Yüreklerin Gücü, Mercan Ağız, Hindistan Cevizi ve Şeker Kamışı diye adlandırılmışız!"[1] diye yanıt vermişler. Bunca zarif olan bu adları işitince, Ebül

1 Cariyelerin adlarının Arapça karşılıkları sırayla şöyledir: Habbet ül - Misk, Sadr ül - Mermer, Varak ül - Vard, Kalb ül - Ruman, Kuvvet ül - Kulûb, Fam ül - Mercan, Cavz ül - Hindî ve Kasab üs - Sükkar (Ç.)

Hasan "Vallahi! Bu adlar size yaraşıyor genç kızlar! Çünkü ne misk, ne mermer, ne nar, ne mercan, ne Hindistan cevizi ne de şekerkamışı sizin zarafetinizle donandıkça değerlerinden herhangi bir şey yitirir!" diye haykırmış. Ve yemek boyunca, onlara bunca hoş şeyler söylediğini duydukça, bir perdenin arkasında saklı bulunan ve büyük bir dikkatle onu izlemekte olan Halife, böylesine bir eğlence düzenlemiş bulunduğundan dolayı gittikçe daha fazla kendini kutlamış.

Yemek yenip bitince, kızlar haremağalarına haber vermişler; onlar da hemen el yıkamak için gerekli araçları getirmişler. Kızlar, hadımağalarının elinden çabucak altın leğeni, ibriği ve kokulu havluları almışlar ve Ebül Hasan'ın önünde diz çökerek ellerine su dökmüşler. Sonra ayağa kalkmasına yardım etmişler; ve hadımağaları büyük bir kapıyı açınca, içinde meyveler dolu altın tepsilerin sıralandığı ikinci bir salon ortaya çıkmış. Ve genç kızlar ona bu salonun kapısına kadar eşlik etmişler, sonra da çekilmişler.

Bunun üzerine Ebül Hasan iki hadımağası tarafından desteklenerek ilkinden daha güzel ve daha iyi süslenmiş olan bu salonun ortasına kadar ilerlemiş. Ve oturduğu andan başlayarak, bir başka çalgıcı ve şarkıcı topluluğunun oluşturduğu bir grubun verdiği musiki ziyafetiyle hayranlık uyandıran uyumlu sesler duymuş. Ve Ebül Hasan en güç bulunur ve lezzetli meyvelerin sıralandığı her tepside on kat halinde değişik meyveler görmüş; bunlardan yedi tepsi dolusu varmış; her bir tepsi tavana asılmış bir avizenin altında bulunuyormuş; her bir tepsinin önünde ilk gördüklerinden de güzel ve süslü birer genç kız bulunuyormuş; ve her biri aynı şekilde elinde yelpazeler tutuyormuş. Ebül Hasan da onları birbiri ardından gözden geçirmiş ve güzellikleriyle büyülenmiş. Ve onları yöresinde oturmaya davet etmiş; onları yemeye özendirmek için, hizmet etmelerini beklemekten çok kendi elleriyle onlara hizmet etmekte kusur etmemiş. Ve adlarını sorarak aldığı yanıtlara göre, her birine bir salkım

üzüm, bir dilim karpuz ya da bir muz sunarak durumlarına uyan iltifatlar savurmuş.

Onu duyan Halife de, son kertede eğlenmiş ve onun her kez daha iyi davranışlar da bulunmasından gittikçe daha fazla keyiflenmiş.

Ebül Hasan tepsilerde bulunan tüm meyveleri tattıktan ve genç kızlara da tattırdıktan sonra, orada bulunan hadımağalarının yardımıyla ayağa kalkmış ve bunlar onu, kuşkusuz ilk ikisinden de güzel olan üçüncü salona sokmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Otuz Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Orada bulunan hadımağalarının yardımıyla ayağa kalkmış ve bunlar onu, kuşkusuz ilk ikisinden de güzel olan üçüncü salona sokmuşlar. Burası, tatlı yenen salonmuş. Gerçekten orada, her biri bir avize altında, yedi büyük tepsi varmış ve her bir tepsinin önünde ayakta duran genç bir kız bulunmaktaymış; ve bu tepsilerin üzerinde billur kavanozlarda ve parlak kırmızı renkte kâselerde harika reçeller varmış. Ve bunların her renkten ve her türden olanları mevcutmuş. Sıvı reçeller, kuru reçeller; yufkalı çörekler ve her şey varmış. Ebül Hasan da yeni bir ses ve saz cümbüşü arasında bu kokulu tatlıların hepsinden birer parça tatmış. Ve kendisine eşlik etmek üzere davet ettiği kızlara da aynı şekilde tattırmış. Ve onların her birine sorduğu adlarını öğrenerek buna göre hoş birer söz söylemiş.

Bunu izleyerek, içki salonu olan ve hepsinden çok daha şaşırtıcı nitelikteki dördüncü salona alınmış. Burada tavandan sarkan ye-

di altın avize altında her şekilde ve her büyüklükte sürahilerin bakışımlı olarak dizildiği tepsiler varmış; ve izleyenlerin gözünden ırak bulunan çalgıcı ve şarkıcılar duyuluyormuş; tepsilerin önünde de, öteki salonlardaki kızkardeşleri gibi ağır giysiler giymemiş, sadece birer ipek gömleğe bürünmüş genç kızlar varmış; ilki esmer, ikincisi zenci, üçüncüsü beyaz, dördüncüsü sarışın, beşincisi tombul, altıncısı zayıf, yedincisi kızıl saçlıymış. Ebül Hasan da onları elinden geldiğince zevkle ve dikkatle, şekillerini ve cinsel çekiciliklerini yeğni kumaşların ardından kolayca değerlendirebilecek şekilde inceliyormuş. Onları yanına çağırıp oturtarak içki sunmak, onun için sonsuz bir zevk olmuş. Sonra da sırası gelip kendisine içki sunan her genç kıza adını sormaya başlamış ve her kadehi boşalttığı sırada genç kızlardan ya bir öpücük, ya bir ısırık almış; ya da kıçlarına bir çimdik kondurmuş. Ve bu şekilde babasından miras kalan yavru haykırmaya başlayasıya kadar onlarla oynaşmayı sürdürmüş. O zaman, onu yatıştırmak için, yedi genç kıza "Bu densiz çocukla içinizden hanginiz ilgilenecek Allah aşkına!" diye sormuş. Yedi genç kız da bu soruya yanıt olarak emzik çocuğunun üzerine hepsi birden atılmış ve onu emzirmek istemiş. Ve her biri onu şu ya da bu yandan gülerek, çığlıklar atarak kendisine çekmiş; öyle ki sonunda yavrunun babası kimi dinleyeceğini ve de kimi kabul edeceğini bilememiş ve "Uyudu!" diyerek onu bağrına bastırmış.

Hepsi bu kadar! Bir perde arkasına saklanarak her yanda Hasan'ı izleyen Halife de, görüp işittiklerinden sessizce zevklenmiş ve böylesi bir kimseyi yoluna çıkardığı için bahtını kutlamış. Ama işler böylece sürüp gitmekte iken, Cafer'den gerekli talimatı almış bulunan genç kızlardan biri, bir bardak alıp içine Halife'nin bir gece önce Hasan'ı uyutmak için kullandığı uyuşturucu tozdan, ustalıkla, bir fiske atıvermiş. Sonra da gülerek bardağı Ebül Hasan'a uzatmış ve ona "Ey Emir-ül-Müminin, bu sevgili çocuğu belki de uyandırabilecek olan şu bardaktan biraz içmeni senden rica ediyorum!" demiş. Ebül Hasan da, gülmekten çatlayarak "He vallahi!" diye yanıt

vermiş; ve genç kızın kendisine uzattığı bardağı alarak bir dikişte içmiş. Sonra kendisine şarap sunmuş olan kıza dönmüş; ama ağzını sadece kekelemek üzere açabilmiş ve başı ayaklarının arasında kendi üzerine devrilmiş.

O zaman eğlencenin sınırlarına ulaşırcasına bütün bunlardan eğlenmiş bulunan ve artık Ebül Hasan'ın uyumasından başka bir şey beklememekte olan Halife, gülmekten ayakta durma gücünü bulamayarak perdenin ardından çıkmış. Ve koşuşan kölelere doğru dönerek onlara, sabahleyin Ebül Hasan'a giydirdikleri şahane giysileri çıkarmalarını ve ona kendi urbalarını giydirmelerini emretmiş. Bu buyruk yerine getirilince, Ebül Hasan'ı getirmiş olan köleye seslenerek onu omuzlarına almasını, evine götürmesini ve kendi yatağına yatırmasını buyurmuş. Çünkü Halife kendi kendine "Eğer bu durum daha fazla sürerse ya ben gülmekten ölürüm ya da o çıldırır!" demiş. Köle de Ebül Hasan'ı sırtına alarak sarayın gizli bir kapısından dışarı çıkarmış ve koşup götürerek evindeki yatağına yatırmış. Ve bu kez ayrılırken kapıyı kapamayı unutmamış. Ebül Hasan'a gelince...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Otuz Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ebül Hasan'a gelince, ertesi gün öğleye kadar derin bir uykuya dalmış ve bhank'ın etkisi beyninden tümüyle dağılınca uyanmış. Ve gözünü açma gücünü bulmadan önce "Düşününce, bütün kızlar içinde ilkin genç Şeker Kamışı'nı seçmem gerekir; sonra Mercan Ağız'ı, üçüncü olarak da sadece sarışın olan ve dün bana son şarabı sunan

İnci Destesi" diye hayalinden geçirmiş. Sonra, yüksek sesle "Haydi, gelin kızlar! Şeker Kamışı, Mercan Ağız, İnci Demeti, Günün Şafağı, Sabah Yıldızı, Misk Tanesi, Sabah Yıldızı, Misk Tanesi, Mermeri Boyun, Ay Yüzlü, Nar Yüreği, Elma Çiçeği,[1] Gül Yaprağı! Haydi koşun! Dün biraz yorgundum! Ama bugün yavrunun keyfi yerinde!" diye haykırmış.

Ve bir an beklemiş. Ama hiç kimsenin yanıt vermediğini ve seslenmesine koşmadığını anlayınca gözlerini açarak kıçüstü oturmuş. O zaman yöresine bakınmış ve artık tüm dünyaya efendi olarak emirler yağdırıp durduğu görkemli sarayda değil, kendi odasında bulunduğunu anlamış. Ve bir rüyanın etkisinde olduğunu düşünmüş ve onu dağıtmak için, tüm gücüyle "Pekâlâ Cafer, ey köpoğlu, ve sen Mesrur pezevengi, nerelerdesiniz siz?" diyerek haykırmaya başlamış.

Onun bu haykırışlarına yaşlı anası koşup gelmiş ve ona "Neyin var senin oğlum? Tanrı'nın adı üzerinde ve yörende olsun! Nasıl bir rüya gördün oğlum, ey Ebül Hasan?" demiş. Ebül Hasan da yaşlı annesini baş ucunda görmekten hoşnut olmayarak ona "Sen kimsin ey yaşlı kadın? Bu Ebül Hasan da kim?" diye haykırmış. Kadın da "Aman Allah'ım! Ben senin annenim! Sen de benim oğlum Ebül Hasan'sın evladım! Senin ağzından ne tuhaf laflar işitiyorum! Sanki beni tanımıyor gibisin!" demiş. Ama Ebül Hasan, ona "Geri çekil, ey Allah'ın belası ihtiyar! Senin karşında Emir-ül-Müminin Harun Reşit var! Tanrı'nın yeryüzündeki Naibinin karşısından defol!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan zavallı yaşlı kadın "Tanrı'nın adı senin üzerine olsun ey oğlum! Böyle çılgınca şeyler söylemek için lütfen sesini yükseltme! Komşular seni işitirlerse, çaresiz kahroluruz! Güvenlik ve sakinlik aklına egemen olsun!" diye haykırarak elleriyle

1 İnci Destesi, Günün Şafağı, Sabah Yıldızı, Ay Yüzlü ve Elma Çiçeği adlı cariyelerin Arapça adları: Buklet ül-Lu'-lu', Fecr ül-Nehar, ve Necmet üs-Sabah, Vech ül-Kamer ve Zehret üt-Tuffah'dır (Ç.)

yüzünü dövmeye başlamış. Ebül Hasan "Sana hemen buradan çıkmanı söylüyorum, iğrenç ihtiyar! Beni oğlunla karıştıracak kadar delisin sen! Ben doğunun, batının efendisi Emir-ül-Müminin Harun Reşit'im!" diye haykırmış. Kadın yüzüne yumruklar indirmiş ve sızlanarak "Allah kötünün belasını versin! Ve Yüceler Yücesi'nin acıması seni şeytansı etkilerden korusun, yavrum! Bu denli anlamsız

bir şey nasıl oluyor da senin kafana girebiliyor? İçinde bulunduğun odanın, Halife'nin sarayı olmaktan ne kadar uzak olduğunu görmüyor musun? Ve sen doğduğundan beri bu odada yaşadığını ve başka yerde olmadığını ve seni seven yaşlı annenden başkalarıyla düşüp kalkmadığını anlamıyor musun, yavrum, Ebül Hasan? Beni dinle de, bu gece seni saran bu boş ve tehlikeli rüyayı düşünmekten kaçın ve sakinleşmek için şu çanaktan biraz su iç!" demiş.

Bunun üzerine Ebül Hasan annesinin elinden çanağı almış, bir yudum su içmiş ve biraz yatışmış olarak "Gerçekten Ebül Hasan olmam pekâlâ mümkündür!" demiş. Ve başını eğmiş ve elini çenesine dayamış, bir saat kadar bir süre düşünmüş ve başını kaldırmadan, sanki derin bir uykudan uyanan biri gibi kendi kendine konuşarak "Evet, vallahi! Ebül Hasan olmam elbette mümkündür. Hiç kuşku yok ki, ben Ebül Hasan'ım! Bu oda, benim odam vallahi! Şimdi tanıdım burayı! Sen benim annemsin, ben de senin oğlunum! Evet, ben Ebül Hasan'ım!" demiş. Ve "Ama nasıl bir büyülenme oldu da aklımı bunca delilik sardı?" diye eklemiş.

Bu sözleri işiten zavallı yaşlı kadın sevinçten ağlamış ve artık oğlunun tamamıyla yatıştığından emin olmuş. Ve gözyaşlarını kuruttuktan sonra, ona yiyecek bir şeyler getirmek için acele etmiş ve oğlunun gördüğü garip rüyanın ayrıntıları üzerinde soru sormaya hazırlanırken, başını öne eğmiş düşünen Ebül Hasan bir deli gibi sıçramış ve yaşlı kadını giysilerinden tutarak onu sarsıp "Ah! Rezil ihtiyar, seni boğmamı istemiyorsan, hemen beni tahtımdan eden düşmanların ve beni bu hapishaneye kapatanların kim olduğunu ve de beni bu sefil hanede tutan kendinin de kim olduğunu açıkla! Ah! Tahta döndüğümde benim öfkemin belasından kendini sakın sen! Kudretli hükümdarın, ben, Halife Harun Reşit'in intikamından titre!" diye haykırmış. Ve onu sarsarak sonunda, yakasını bırakmış. Kadın da gidip bir hasır üzerine çökmüş, ağlayıp sızlamış. Ebül Hasan hiddetin sınırında, yatağından fırlamış, düşüncesinin kargaşasına kapılmış olarak başını elleri arasına almış.

Ama belli bir süre geçtikten sonra, yaşlı kadın ayağa kalkmış ve yüreği oğlu için çırpınmakta olduğundan, titreye titreye, gülsuyu karıştırılmış bir şurup getirmekte kararsızlık göstermemiş ve onu bundan bir yudumcuk almaya ikna etmiş ve fikrini değiştirmesi için ona "Sana söyleyeceğimi dinle oğlum! Anlatacağım şey eminim ki sana büyük bir sevinç verecek! Bil ki, dün, Halife'nin gönderdiği güvenlik yetkilisi buraya geldi ve Şeyh-ül-Belet ile iki hempasını tu-

tukladı; sonra da her birinin ayak tabanlarına dört yüzer sopa vurdurdu; ve bir uyuz devenin sırtına ters bindirerek, kadınların ve çocukların haykırışları ve tükürük yağmuru altında kentin bütün sokaklarını dolaştırdı. Sonra da Şeyh-ül-Belet'i ağzından kazıkladı, ilk yardımcısını kenef kuburuna attırdı, ikincisine tüm yaşamını oturdukça altında çökecek bir iskemleye mahkûm etmekten ibaret oldukça karışık bir ceza verdi...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Otuz Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"... Tüm yaşamını oturdukça altında çökecek bir iskemleye mahkûm olmaktan ibaret oldukça karışık bir ceza verdi!" demiş.

Ebül Hasan, yaşlı kadının onun zihnini karartan belayı defetmek ümidiyle aktardığı bu anlatıyı dinleyince, artık Emir-ül-Münliğin şahane ve saygın mirasının sahibi olduğundan kuşku duymaz olmuş. Ve annesine "Ey mutsuzluk saçan ihtiyar, sözlerin beni yatıştırmaktan çok, zaten hiç terk etmediğim, Harun Reşit olduğum hakkındaki fikrimi perçinledi. Ve bunu sana kanıtlamak için, bil ki, güvenlik görevlim Güve Ahmet'e, bu mahallenin üç sefihini cezalandırmak emrini ben verdim! Artık rüya gördüğümü ve Şeytan'ın soluğuyla tutkunluğa uğradığımı söyleyip durmaktan vazgeç! Ve de utkum önünde eğil, huzurumda yeri öp ve düşünmeden söylediğin ve hakkımda duyduğun kuşkuyu açığa vurduğun sözlerinden dolayı benden özür dile!" demiş.

Oğlunun bu sözlerini duyan kadın artık Ebül Hasan'ın deliliği konusunda hiç kuşku duymaz olmuş ve ona "Acıması bol Tanrı, se-

nin üzerine merhametinin şebnemlerini yağdırsın ey Ebül Hasan! Ama, sana yalvarıyorum oğlum, Halife'nin adını anmaktan vazgeç! Çünkü komşular seni işitebilir ve söylediklerini valiye anlatırlar; o da seni tutuklatır ve sarayın kapısına astırır!" demiş. Sonra artık bunca heyecana dayanamayarak umutsuzluktan sızlanmaya ve elleriyle göğsünü dövmeye başlamış.

Oysa, bu görünüm, Ebül Hasan'ı yatıştıracak yerde, onu daha da öfkelendirmiş; ve iki ayağı üzerinde dinelerek, eline bir sopa alıp annesinin üzerine atılarak, öfkesinden kendini kaybederek, korkunç bir sesle ona "Ey lanetli kadın, beni hâlâ Ebül Hasan diye çağırmaktan seni menederim! Ben Harun Reşit'in ta kendisiyim ve sen hâlâ kuşku duymaktaysan, bunu, kafana sopalar indirerek sokacağım!" diye haykırmış. Yaşlı kadın bu sözleri işitince, korku ve heyecandan baştan aşağı titremekte olduğu halde, Ebül Hasan'ın oğlu olduğunu unutmayarak ve ona bir ananın evladına baktığı gibi baktığından kendisine tatlı bir sesle "Oğlum, Tanrı'nın ve onun Peygamberinin yasasının senin ruhundan silinip bir oğulun, onu dokuz ay karnında taşıyan ve sütüyle ve sevecenliğiyle besleyen anasına duyduğu saygıyı unutturacak noktaya geldiğine inanamıyorum! Bana izin ver de sana son kez aklını bu garip rüyaya takmakla ve kendini bizim efendimiz ve hükümdarımız olan Emir-ül-Müminine ait halifelik unvanını üzerine almakla hata ettiğini söyleyeyim! Ve de özellikle daha dün bizi iyilikleriyle donatan Halife'ye karşı da büyük bir nankörlükte bulunuyorsun. Bil ki, gerçekte, sarayın baş hazinedarı dün evimize geldi ve Emir-ül-Müminin tarafından yollandığını söyleyerek, bana onun buyruğuyla verilen paranın pek fazla olmayışından dolayı özürler dileyerek ve bu cömertlik armağanının arkası geleceğini vaadeterek bin altın dinar verdi!" demiş.

Annesinin bu sözlerini işiten Ebül Hasan onu eski durumunu muhafazaya zorlayan son kaygılarını da yitirmiş ve Ebül Hasan'ın annesine bin dinarı yollayan kendisi olduğuna göre, her zaman Halife olduğu inancına kendini kaptırmış. Ve o zaman zavallı kadına iyi-

ce açılmış tehdit dolu gözlerle bakmış ve ona "Bahtsızlığın adına, bu altın kesesini sana benim yolladığımı ve dün onu sana vermek üzere baş hazinedarımın benden emir aldığını da inkâr mı edeceksin, ey uğursuz ihtiyar? Ve bütün bunlardan sonra hâlâ beni oğlum diye çağıracak ve benim Sefih Ebül Hasan olduğumu mu söyleyeceksin?" diye haykırmış. Ve annesi kendisini tedirgin eden bütün bu söylenenleri işitmemek için kulaklarını tıkayınca, artık kendini tutamamış ve kadının üzerine atılarak elindeki sopayla onu dövmeye başlamış.

Bunu gören yaşlı kadın, acısını ve onun böyle davranışından dolayı nefretini gizlemediğinden uğuldamaya başlamış. "Vay başıma gelenler! Koşun gelin ey Müslümanlar!" diye haykırarak komşularını çağırmış. Bu haykırışların kendisini daha da çok kızdırdığı Ebül Hasan da, yaşlı kadına sopa indirmeyi sürdürüyor; bir yandan da "Ben Emir-ül-Müminin miyim, değil miyim?" diye haykırıyormuş. Annesi de sırtına inen sopalara karşın "Sen benim oğlumsun! Sen Sefih Ebül Hasan'sın!" diye yanıt veriyormuş. Bu durumu haber alan komşuları, haykırışlara ve gürültü patırtıya koşup gelmişler...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırkıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Bu durumu haber alan komşuları haykırışlara ve gürültü patırtıya koşup gelmişler; odaya girmişler; ve hemen ana ile oğulun arasına girerek onları ayırmış ve Ebül Hasan'ın elinden sopayı almışlar ve bir oğulun böyle davranmasını uygunsuz bularak onu kıpırdamayacak hale getirmişler ve de ona "Sen delirdin mi ki Ebül Hasan, anana, şu zavallı ihtiyara el kaldırıyorsun? Yoksa Kutsal Kitap'ın

öğütlerini tümden mi unuttun?" diye sormuşlar. Ama Ebül Hasan, gözleri hiddetten çakmak çakmak, onlara "Bu Ebül Hasan da kim? Siz bu adla kimi çağırıyorsunuz?" diye haykırmış. Komşular da, bu soruyu duyunca, son derece şaşırarak, sonunda ona "Nasıl? Sen Ebül Hasan değil misin? Ve bu iyi yürekli kadın senin annen değil mi? O ki seni sütüyle ve sevecenliğiyle beslemiştir?" diye sormuşlar. O da "Ah! Köpek oğulları, huzurumdan çıkın gidin! Ben sizin efendiniz Emir-ül-Müminin Halife Harun Reşit'im!" diye bağırmış.

Ebül Hasan'ın bu sözlerini işiten komşuları onun deliliğinden iyice emin olmuşlar; ve davranışlarında özgür bırakmak istemedikleri, hiddetin körlüğündeki bu kişinin ellerini ve ayaklarını bağlamış ve içlerinden birini akıl hastanesinin kapıcısını çağırmaya yollamışlar. Ve aradan bir saat geçince akıl hastanesinin kapıcısı, iki iri kıyım hastabakıcı ile birlikte zincirler ve kelepçelerle ve elinde sığır sinirinden bir kırbaçla gelmiş. Ve Ebül Hasan bunları görünce kurtulmak için büyük bir çaba harcamış ve orada bulunanlara küfürler yağdırmış bulunduğundan kapıcı sırtına bir iki kırbaç darbesi indirmiş. Bunu izleyerek artık itirazlarına ve kendine verdiği unvanlara kulak asmaksızın, onu zincirleyip kimi bir yumruk, kimi bir tekme atan halk topluluğunun arasından geçirerek akıl hastanesine götürmüşler.

Akıl hastanesine getirilince, ilk iş olarak, onu, yırtıcı bir hayvan gibi, bir demir kafese kapatmışlar. Ve o günden sonra, her gün bir kez sabahleyin, bir kez de akşamleyin ellişer kırbaç atmışlar; öyle ki, on gün sonra, bir yılan gibi deri değiştirmiş. Sonra kendine gelerek "İşte şimdi bu hallere düştüm! Herkes beni deli yerine koyduğuna göre, herhalde aldanan ben olmalıyım! Yine de sarayda başıma gelen bütün o şeylerin bir rüya olması mümkün değil! Ama bu sorun üzerinde fazla kafa yormamalı ve onu anlamaya çalışmamalıyım; yoksa gerçekten delireceğim! Zaten insan aklının kavrayamadığı tek şey de bu değildir! Onun çözümünü Allah'a bırakıyorum!" diye düşünmüş.

Bu yeni düşüncelere daldığı sırada, gözyaşları içinde onun ne durumda olduğunu ve aklını başına toplayıp toplamadığını anlamak için annesi oraya gelmiş. Onu öylesine zayıflamış ve solmuş görmüş ki, hıçkırıklarını tutamamış; ama acısının üstesinden gelmeyi başarmış, onu sevecenlikle selamlamış. Ebül Hasan da onun selamına aklı başında birisi gibi sakince karşılık vermiş ve onu "Tanrı'nın barışı ve acıması senin üzerine olsun, anneciğim!" diye yanıtlamış. Annesi de onun ağzından bu sözleri duymaktan ve ana diye anılmaktan çok mutlulanmış ve ona "Tanrı'nın adı üstüne olsun yavrum! Sana aklını iade eden ve sarsılan beynini yerine getiren Allah'a şükürler olsun!" demiş. Ebül Hasan da, pişmanlık dolu bir edayla "Tanrı'dan ve senden bağışlanma diliyorum anneciğim! Nasıl oldu da söylediğim bunca çılgınca sözleri söyleyebildim! Ve ancak aklını kaçıran birinin yapabileceği taşkınlıkları yaptım! Kuşkusuz beni Şeytan kendine uydurdu ve bu yola itti! Benden başka herhangi bir kimse bundan büyük akıl almaz işler yapmamıştır. Ama artık her şey bitti ve ben iyileştim!" diye cevap vermiş. Bu sözleri duyan annesi keder gözyaşlarının sevinç gözyaşlarına dönüştüğünü duyumsamış; ve "Benim yüreğim de ferahladı evladım, sanki seni ikinci kez dünyaya getirmiş gibiyim! Allah'a sonsuz şükürler olsun!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırk Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Allah'a sonsuz şükürler olsun!" demiş ve "Kuşkusuz, sende bulunacak hiçbir kusur yoktur çocuğum; çünkü başımıza gelen her türlü kötülük, senin, son gecemizde, birlikte yiyip içmeye çağırdığın,

sonra da kapıyı bile kapama zahmetine katlanmayan o yabancı tacirdedir. Çünkü bilirsin ki, gün doğmadan önce bir evin kapısının açık kaldığı her sabah Şeytan o eve girer ve içinde yaşayanların ruhlarını zapteder! Ve işte olanlar bu yüzden oldu! Tanrı'ya başımıza başka belalar getirmediğinden dolayı yine de şükredelim!" diye eklemiş. Ebül Hasan da "Haklısın, anne! Bu, Şeytan'a kapılmanın sonucudur! Bana gelince, ben, Musullu tacire, çıkarken ardından kapıyı kapatmayı unutmamasını iyice tembih etmiştim; ama o ihmal etmiş ve böylece bütün bu hoş olmayan şeyler başımıza geldi!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Şimdi artık beynimin altüst olmadığını ve saçmalıkların bittiğini bildiğime göre, sen, güzel anneciğim, git bu hastanenin kapıcısı ile konuş ve beni bu kafesten ve her gün uygulanmakta olan işkencelerden kurtar!" diye eklemiş. Ebül Hasan'ın annesi de daha fazla beklemeksizin, kapıcıyı bulup oğlunun aklını başına devşirdiğini bildirmiş. Kapıcı da gelip Ebül Hasan'ı muayene etmiş ve sorguya çekmiş. Aldığı yanıtları akıllıca bulunca ve artık Harun Reşit değil de, Ebül Hasan olduğunu kabul ettiğini görünce, onu kafesten çıkarıp zincirlerini çözmüş. Ebül Hasan da güçlükle ayağa kalkıp yavaş yavaş evinin yolunu tutmuş ve annesinin yardımıyla orada, yeniden güç kazanıncaya ve yediği sopaların etkileri iyileşinceye kadar günlerce yatıp dinlenmiş. Ve artık yalnız kalmaktan sıkıldığı bir zaman gelince eski yaşamını sürdürmeye karar vermiş ve gün batarken, bahtının ona göndereceği bir yabancının gelmesini bekleyerek köprünün başındaki yerini almış.

O akşam tam da ayın ilk gününün akşamıymış; ve Halife Harun Reşit de âdetine uyarak tacir kılığına girip her ayın başında gizlice saraydan çıkar ve serüven arar ve kentte dilediği gibi huzurun sürüp sürmediğini denetlermiş. Böylelikle yürüye yürüye köprüye gelmiş; köprünün başında Ebül Hasan oturmakta imiş. Yabancıların yolunu gözleyen Ebül Hasan, daha önce konuk ettiği ve yanında ilk kez olduğu gibi iri kıyım bir köle bulunan Musullu taciri fark etmekte gecikmemiş.

Bunu gören Ebül Hasan, ister ilk başına gelenlerin nedeni olarak Musullu taciri görmekte olduğundan, ister daha önce evine çağırdıklarını tanımazlıktan gelmek âdetinde bulunduğundan olsun, eski konuğunu selamlamaktan kaçınmış olmak için çabucak başını nehirden yana çevirmiş. Ama Halife, casusları aracılığıyla Ebül Hasan'ın saraydan ayrıldıktan sonra başına gelenleri ve sonunda akıl hastanesine düştüğünü öğrenmiş bulunduğundan, böylesine garip bir adamın aracılığıyla biraz daha fazla eğlenme fırsatını kaçırmak istememiş. Ve zaten Halife, cömert ve yüce bir yüreğe sahip olduğundan, Ebül Hasan'ın uğradığı haksızlığı elinden geldiğince onar-

mak ve şu ya da bu şekilde kendisiyle geçirdiği eğlendirici saatleri ödüllendirmek fikrinde imiş. Bundan dolayı Ebül Hasan'ı görür görmez, yanına yaklaşmış ve başını omzuna doğru uzatmış; Ebül Hasan'ın inatla başını nehirden yana çevirdiğini görünce, onun gözlerine bakarak, kendisine "Barış üzerine olsun, ey Ebül Hasan! İçimden seni kucaklamak geliyor!" demiş. Ama Ebül Hasan, ona bakmaksızın ve yerinden kıpırdamaksızın, kendisine "Benden sana selam falan yok! Yürü bakalım! Seni tanımıyorum!" diye yanıt vermiş. Halife de "Nasıl Ebül Hasan? Bütün bir gece evinde misafir ettiğin konuğu tanımıyor musun?" diye haykırmış. O da "Yo, vallahi! Seni tanımıyorum! Yoluna çek git!" diye yanıt vermiş. Ama El-Reşit ısrar etmiş ve ona "Bununla birlikte ben seni çok iyi tanıyorum; son görüşmemizden ve evinde seninle baş başa geçirdiğimiz o akşamdan beri ancak bir ay zaman geçtiğine göre, senin de beni tümüyle unuttuğuna inanmıyorum!" demiş. Hasan hâlâ yanıt vermemeyi sürdürdüğünden ve başıyla çekip gitmesini işaret edip durduğundan, Halife, kolunu onun boynuna atmış ve onu kucaklamaya koyulmuş ve ona "Kardeşim Ebül Hasan, senin bana böylesi bir şaka yapman hoş değil! Bense, ikinci bir kez beni evine çağırmadıkça ve bana dargınlığının nedenini açıklamadıkça buradan ayrılmamaya kararlıyım. Çünkü beni böyle itişinden anlıyorum ki, bende suçladığın bir kusur var!" demiş. Ebül Hasan öfkeli bir edayla "Ey uğursuz yüzlü herif, ilk gelişinde başıma açtığın bunca dertten sonra, ben mi seni bir kez daha evime konuk edeceğim? Haydi arkanı dön de omuzlarının genişliğini görelim!" diye haykırmış. Ama Halife ona bir kez daha sarılmış ve kendisine "Ah! Dostum Ebül Hasan, bana ne kadar sert davranıyorsun! Eğer benim senin evinde bulunuşum bir felakete yol açmışsa, istemeden neden olduğum bütün zararları gidermeye hazır olduğumdan emin olmalısın! Olup bitenleri haydi bana anlat! Sana verdiğim zararı ortaya koy ki, bir çaresini bulayım!" demiş. Ve Ebül Hasan'ın karşı çıkmalarına karşın, köprü üzerinde

onun yanına çömelmiş ve bir kardeşin ötekine yaptığı gibi kolunu boynuna dolayarak cevap beklemiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırk Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ve Ebül Hasan'ın karşı çıkmalarına rağmen, köprü üzerinde yanına oturmuş ve bir kardeşin ötekine yaptığı gibi kolunu boynuna dolayarak yanıt beklemiş.

Bu hoş davranışlara kendini kaptırmış olan Ebül Hasan, sonunda "Peki, sana birlikte geçirdiğimiz geceden sonra başıma gelen garip olayları ve onları izleyen felaketleri anlatacağım. Bütün bunlar senin ayrılırken kapatmayı ihmal ettiğin kapı yüzünden ve o yoldan Şeytan'ın içeri sızmasından dolayı başıma geldi" demiş. Ve gerçek olarak gördüğünü sandığı, ama hiç kuşkusuz Şeytan'a uyarak ortaya çıkan ve akıl hastanesinde başına gelen felaketleri, gördüğü kötülükleri ve bütün bu işlerden dolayı mahalleye kepaze olduklarını anlatmış; ve tüm komşular nezdinde kesinlikle edindiği kötü şöhretten söz etmiş! Hiçbir ayrıntıyı atlamamış ve öyküsünü öylesine bir şiddetle ve savunduğu Şeytan'ın etkisini öylesine bir safdillikle anlatmış ki, Halife büyük bir kahkaha koparmaktan kendini alamamış! Ebül Hasan da, bu gülüşü neye yoracağını tam olarak bilemediğinden, ona "Başıma gelen felakete acımıyorsun da benimle alay mı ediyorsun? Yoksa sana düşsel bir öykü anlatarak seninle alay edenin ben mi olduğumu sanıyorsun?" diye sormuş; ve "Eğer öyleyse, senin kuşkularını gidereyim ve uğradığım felaketin kanıtlarını göstereyim!" diye eklemiş. Ve bunu söyleyerek giysisinin kollarını sıva-

mış, omuzlarını, sırtını ve art yuvarlarını açmış ve böylece Halife'ye yara izlerini ve sığır siniriyle dövülmekten eza görmüş, renk değiştirmiş cildini göstermiş.

Bunu gören Halife, zavallı Ebül Hasan'ın başına gelenlere acımaktan kendini alamamış. Ve artık o andan başlayarak olayı gülünecek bir konu olarak ele almaktan vazgeçmiş; ve bu kez onu gerçek bir sevecenlikle kucaklamış ve ona "Allah'ın acıması üzerine olsun ki Ebül Hasan, beni bu gece de evine götürmeni senden rica ediyorum. Çünkü senin konukseverlik ruhundan yararlanmak istiyorum. Ve göreceksin ki yarın Tanrı, senin iyiliğinin yüz katını sana sağlayacaktır!" demiş.

Ve ona öylesine hoş sözler söylemeyi sürdürmüş ve onu öylesine sevecenlikle kucaklamış ki, aynı kişiyi asla iki kez evine konuk etmemek hakkındaki azmine karşın, Ebül Hasan onu evine çağırmaya karar vermiş. Ama yolda, kendisine "Israrlarına dayanamayarak seni, istemeden de olsa, evime çağırmaya razı oldum! Bunun karşılığında senden sadece bir şey rica edeceğim: yarın sabah evimden çıkarken, bu kez, kapıyı kapatmayı unutma!" demiş. Ve Halife, açık bırakılan kapıdan Şeytan'ın girdiğine dair Ebül Hasan'ın her zamanki budalaca inancına gülmekten kendini zorla alıkoyarak, ona bu kez kapıyı kapamayı ihmal etmeyeceğine dair yemin ederek güvence vermiş. Ve böylece eve gelmişler.

İçeri girdiklerinde, biraz dinlenmişler; zenci köle onlara yiyecek getirmiş; yemekten sonra da içkiler gelmiş. Ve ellerinde bardaklarıyla şundan bundan söz ederek, içki başlarını döndürünceye kadar içip hoş şeyler konuşmuşlar. Bunun üzerine Halife, sözü ustalıkla aşk konularına getirmiş ve evsahibine kadınlara karşı şiddetli bir arzu duyup duymadığını ya da hiç evlenip evlenmediğini veya hep bekâr mı kaldığını sormuş. Ebül Hasan da "Sana şunu söylemeliyim ki, ey efendim, bugüne kadar gerçekten sadece neşeli arkadaşları, güzel yemekleri, içkileri ve kokuları sevdim; ve elde kadehlerle dostlarla konuşmaktan daha üstün bir zevk tanımadım. Ama bu,

Şeytan'ın beni çılgınlığa sürüklediği o acaip rüyada gördüğüm harika kızlardan birine benzeyen bir dişinin değerlerini arada bir tanımayı bilmediğim anlamına gelmez; özellikle çalgı çalan, şarkı söyleyen, rakseden ve babadan miras kalan yavruyu yatıştıran; yaşamını bizim zevklerimize bağlayan ve hoşumuza gitmenin ve bizi eğlendirmenin yollarını arayan ve neşesini hiç yitirmeyen genç kızlardan biri olursa! Hiç kuşkusuz böylesi bir genç kızı bulsam, onu babasından isteyip evlenmekte ve ona büyük bir sevgiyle bağlanmakta ivedilik gösteririm. Ama böylesi türden kızlar, ancak Emir-ül-Müminin hareminde ya da hiç değilse Vezir Cafer'in hareminde bulunur. Bundan dolayıdır ki, efendim, bir kadına bağlanıp da onun kötü huyları ve kusurları yüzünden yaşamımı mahvetme tehlikesini göze almaktansa, geçici dostların meclisini ve eski şarapla dolu şişeleri yeğliyorum. Böylece, yaşamım sakin geçiyor ve bir gün yoksullaşırsam, sefaletin kara ekmeğini yalnız başıma yerim, diyorum" diye yanıt vermiş.

Ve bu sözleri söyleyerek, Ebül Hasan Halife'nin kendisine sunduğu bir bardak dolusu şarabı bir dikişte boşaltmış; ve hemen başı ayaklarının arasında halı üzerine yuvarlanmış. Çünkü, Halife, bu kez de, onun şarabına bir parça Girit bhank'ının tozunu karıştırmış bulunuyormuş. Ve hemen kölesi, efendisinin bir işareti üzerine Ebül Hasan'ı sırtına yüklemiş ve bu kez Ebül Hasan'ı yeniden evine yollamak niyeti olmayan Halife ile birlikte kapıyı ardından dikkatle kapayarak evden dışarı çıkmış. Saraya ulaşınca, gürültü çıkarmadan gizli kapıdan içeri süzülmüşler ve Halife'nin özel dairesine girmişler...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırk Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Saraya ulaşınca, gürültü çıkarmadan gizli kapıdan içeri süzülmüşler ve Halife'nin özel dairesine girmişler.

O zaman Halife Ebül Hasan'ı ilk kez olduğu gibi, kendi yatağına uzatmış ve aynı tarzda giyindirmiş. Ve ilk kez verdiği buyrukları tekrarlamış ve Mesrur'a, kendisini namaz vaktinden önce er saatte gelip uyandırmasını önermiş; ve gidip yakındaki bir odada yatmış.

Ertesi sabah, belirlenen saatte, Mesrur tarafından uyandırılan Halife, Ebül Hasan'ın hâlâ uyumakta olduğu odaya gelmiş; Hasan'ın o gece dolaştığı tüm salonlarda yer alan genç kızları, çalgıcıları ve şarkıcıları yanına çağırtmış. Ve onları düzenli biçimde sıralamış; ve onlara talimatlarını bildirmiş. Ve sonra Ebül Hasan'a biraz sirke koklatmış, delikanlı aksırırken burnundan bir akıntı sızmış; Halife de bir perde arkasına gizlenerek kararlaştırılan işareti vermiş.

Ve hemen şarkıcı kızlar, arpların, flavtaların, utların sesine kendi seslerini katmışlar ve cennetteki meleklerin verebilecekleri güzellikte bir musiki şöleni vermişler. Ebül Hasan da o anda uykusundan uyanmış ve gözlerini açmadan önce, onun uyanmasını tamamlayan bu güzel, uyum dolu musikiyi işitmiş. O zaman gözlerini açarak yöresinde daha önce dört salonda yedişer yedişer rastladığı yirmi sekiz genç kızı birarada görmüş. Göz kırpasıya kadar bir zaman geçmeden onları ve onlarla birlikte yatağı, odayı, örtüleri ve süsleri de tanımış. Ve onu ilkin büyüleyen aynı sesleri de hatırlamış. O zaman yatakta doğrularak oturmuş ve gözlerini faltaşı gibi açarak uyanık bulunduğundan emin olmak için birkaç kez ellerini yüzünden geçirmiş.

O anda, daha önce kararlaştırıldığı gibi, çalgı sesleri kesilmiş ve odada büyük bir sessizlik hüküm sürmüş. Ve bütün kadınlar,

kendilerini hayranlıkla süzen bakışlar karşısında gözlerini alçak gönüllülükle önlerine indirmişler. Bunun üzerine Ebül Hasan, şaşkınlığın sınırında, parmaklarını ısırmış ve sessizliğin ortasında "Lanet olsun sana, ya Ebül Hasan, ey anasının kuzusu! Şimdi, bu bir hayaldir; ama yarın sığır siniri, hastane kamçısı ve demir kafes nasibin olacak!" diye haykırmış. Sonra da "Ah! Musullu namussuz tacir, sen üstadın Şeytan'ın kollarında cehennemin dibinde boğulursun inşallah! İşte yine, kuşkusuz, kapıyı açık bıraktın ve Şeytan'ı evime sokarak bana sahip olmasını sağladın! Şimdi de o Kötü Yaratık, beynimi sarsıyor ve bana olmayacak şeyler gösteriyor! Allah senin belânı versin ey Şeytan! Ve seninle birlikte kötülük ortaklarının ve Musullu tacirlerin de! Ve tüm Musul kenti içindekilerle birlikte tümüyle çöküp mahvolsun! Ve onları yıkıntıları altında ezsin!" diye yeniden haykırmış. Sonra gözlerini kapatmış, açmış; yeniden kapatıp açmış ve bunu birçok kez tekrarlamış ve de "Ey zavallı Ebül Hasan, senin yapacağın en iyi şey, rahatça yatıp uyumaktır ve Şeytan'ın bedenini terk ettiğini iyice anlamadan ve zihnin her zamanki yerine gelmeden uyanmamaktır! Yoksa yarın başına ne geleceğini sen iyi bilirsin!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek yeniden yatağına atlamış, yorganı başına çekerek uykuyu düşlemeye koyulmuş ve tıpkı kızgın bir deve gibi ya da sudaki bir manda sürüsü gibi sesler çıkararak horlamaya başlamış. Halife de, perdenin ardında, bütün bunları görerek ve duyarak neredeyse onu boğacak hale getiren bir gülme tutturmuş.

Ebül Hasan'a gelince, bir türlü uyuyamamış, çünkü gözdesi genç Şeker Kamışı aldığı buyruklar gereğince, onun, uyumaksızın horlama sesleri çıkardığı yatağın yanına yaklaşıp kenarına oturmuş ve tatlı bir sesle Ebül Hasan'a "Ey Emir–ül–Müminin, şevketmeaba sabah namazı için uyanma zamanının geldiğini hatırlatırım!" demiş. Ama Ebül Hasan duyulur duyulmaz bir sesle, yorganın altından "Allah Kötü'yü kahretsin! Çekil yanımdan Şeytan!" diye haykırmış. Şeker Kamışı hiç tedirgin olmadan yeniden kohuşup "Hiç kuş-

kusuz Emir-ül-Müminin kötü bir rüyanın etkisi altında bulunuyor! Seninle konuşan Şeytan değil efendim, Şeker Kamışı'dır! Şeytan buradan ırak olsun! Ben senin küçük Şeker Kamışı'nım, ey Emir-ül-Müminin!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırk Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Ben senin küçük Şeker Kamışı'nım, ey Emir-ül-Müminin!" demiş.

Bu sözleri duyan Ebül Hasan yorganı üstünden atmış; gözlerini açarak, gerçekten, karşısında, yatağın kenarına oturmuş gözdesi küçük Şeker Kamışı'nı ve üç sıra halinde ayak üzeri dizilmiş tek tek tanıdığı öteki genç kızları, Gül Yaprağı'nı, Mermeri Boyun'u, İnci Destesi'ni, Sabah Yıldızı'nı, Misk Tanesi'ni, Nar Yüreği'ni, Mercan Ağız'ı, Hindistan Cevizi'ni, Yüreklerin Gücü'nü ve ötekileri görmüş. Ve bu görünüş karşısında, sanki onları kafasına yerleştirmek istercesine gözlerini ovuşturmuş ve "Kimsiniz siz? Ve kimim ben?" diye haykırmış. Hepsi birden çeşitli ses perdesinde, ama tek ağızdan çıkmış gibi "Alemin şahı, efendimiz Emir-ül-Müminin Halife Harun Reşit'e utkular olsun!" diye haykırmışlar. Ebül Hasan da, şaşkınlığın sınırında "Yani Sefih Ebül Hasan değilim, öyle mi?" diye sormuş. Hepsi bir ağızdan "Kötülük senden ırak olsun! Sen Ebül Hasan değilsin! Fakat Ebül Hüsn'sün[1]! Sen bizim hükümdarımız-

1 *Ebül Hüsn*: Güzellikler Babası (Ç.)

sın, başımızın tacısın!" diye yanıt vermişler. Ebül Hasan da kendi kendine "Bu kez uyuyor muyum, uyanık mıyım, iyice anlamalıyım!" demiş. Ve Şeker Kamışı'na dönerek, ona "Küçük, yaklaş bakalım!" demiş. Şeker Kamışı başını uzatmış; Ebül Hasan da ona "Kulağımı ısır!" demiş. Şeker Kamışı da küçük dişlerini Ebül Hasan'ın kulak memesine daldırmış; ama öylesine kıyasıya ısırmış ki, Ebül Hasan büyük bir dehşetle yerinden sıçramış. Sonra da "Ben kuşkusuz Emir–ül– Müminininim! Ben Harun Reşit'in ta kendisiyim!" diye haykırmış.

Ve hemen çalgıcılar aynı anda coşkulu bir oyun havası çalmaya ve şarkıcılar hep bir ağızdan canlı bir şarkı okumaya başlamışlar. Ve tüm genç kızlar, el ele tutuşarak odada büyük bir daire oluşturmuşlar ve ayaklarını yeğnilikle kaldırarak, şarkının nakaratını esas bölümüne yanıt olarak okuyup yatağın yöresinde raksetmeye başlamışlar. Ve bunu öylesine bir coşku ve çılgınlıkla yapmışlar ki, Ebül Hasan da, birden coşarak heyecana kapılmış ve üzerinden yorganı yastığı atmış ve gecelik takkesini havaya fırlatmış; yataktan sıçrayıp, giysilerini yırtarcasına çıkarıp tümüyle soyunmuş ve zebbi ileride, kıçı çıplak, genç kızların arasına katılmış ve onlarla birlikte binlerce kıvırmalar yaparak; göbeğini, zebbini ve art yuvarlarını hoplatarak, kopan kahkahalar ve artan gürültüler arasında raksetmeye başlamış. Öylesine soytarılıklar yapmış ve öylesine eğlendirici davranışlarda bulunmuş ki, perdenin arkasındaki Halife, artık keyfinin patlamasına engel olamamış ve art ardına öylesine kahkahalar koparmış ki, raksın, şarkının ve vurgulu, telli ve nefesli sazların çıkardığı patırtıyı bastırmış; ve hıçkırık tutarak sırtüstü devrilmiş, neredeyse bayılacakmış. Ama yine de ayağa kalkmayı başarmış ve perdeyi açarak başını ileri uzatmış ve "Ebül Hasan, ya Ebül Hasan, sen beni gülmekten öldürmeye yemin mi ettin?" diye haykırmış.

Halife'yi görüp sesini işitince, raks birdenbire kesilmiş; genç kızların her biri bulundukları yerlerde kımıldamadan donup kalmışlar ve gürültü öylesine kesilmiş ki, yere bir iğne düşse sesi duyulur-

muş. Ve Ebül Hasan, şaşkın, ötekiler gibi durmuş ve başını sesin geldiği yana çevirmiş; Halife'yi görmüş ve aynı bakışla onun kişiliğinde Musullu taciri tanımış! O zaman parıldayan şimşek hızıyla, başına gelen her şeyin nedeninin o olduğuna dair kavrayış zihninden geçmiş. Ve birdenbire tüm şakanın farkına varmış. Ve de, tedirgin olmaktan ve şaşkınlığa düşmekten uzak, Halife'nin kişiliğini tanımazlığa yeltenir gibi davranmış; ve o da kendi hesabına eğlenmek için Halife'ye doğru ilerlemiş ve ona "Ha! Ha! Ey kıçımın taciri işte karşımdasın! Bekle, sana namuslu insanların kapısı nasıl açık bırakılırmış, öğreteyim de gör!" diye haykırmış. Halife, avazı çıktığı kadar kahkaha atarak "Aziz atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, ey Ebül Hasan, kardeşim, sana verdiğimiz sıkıntıların zararını ödemek için canının istediği her şeyi bağışlayacağıma yemin ederim! Ve sen bundan böyle benim sarayımda, kardeşim gibi karşılanacaksın!" dive yanıt vermiş. Ve onu bağrına basarak coşkuyla öpmüş

Bunu izleyerek genç kızlara dönmüş ve onlara kendi özel dolabından çıkarılacak giysilerin en zenginlerinden ve en görkemlilerinden birini seçerek kardeşi Ebül Hasan'a giydirmelerini emretmiş. Genç kızlar da çabucak bu emri yerine getirmişler. Ebül Hasan tam olarak giyinince, Halife ona "Konuş, Ebül Hasan! Benden isteyeceğin her şey o anda sana bağışlanacaktır!" demiş. Ebül Hasan da Halife'nin önünde elleri arasından yeri öperek "Ben cömert efendimizden sadece bir şey dilemek isterim; o da tüm ömrünce kendi gölgesinde yaşamayı bana lütfetmesidir!" diye yanıt vermiş. Halife, Ebül Hasan'ın duyarlığının inceliğinden son derece etkilenerek ona "Senin çıkarını düşünmeyişini çok beğendim, Ebül Hasan! Ve de, şu andan başlayarak seni sadece içki arkadaşım ve kardeşim olarak seçmekle kalmıyor; günün ve gecenin her saatinde giriş ve çıkışlarında özgür olarak saraya girme hakkı da tanıyorum. Ve dahası! İstiyorum ki, amcamın kızı Zübeyde'nin dairesi bile, başkalarına olduğu

gibi, sana yasaklanmasın! Ve gecenin ya da günün hangi saati olursa olsun, ben oraya girdiğimde benimle birlikte olasın!" demiş.

Halife, aynı zamanda Ebül Hasan'a sarayda görkemli bir daire tahsis etmiş ve maaşının ilk bölümü olarak on bin altın dinar vermiş. Ve, hiçbir şeyi noksan olmaması için gerekli ilgiyi göstereceğini vaadetmiş. Bunu izleyerek onu bırakıp ülkenin işlerini görmek üzere Divan'a gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırk Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu izleyerek, onu bırakıp ülkenin işlerini görmek üzere Divan'a gitmiş.

O zaman Ebül Hasan, gidip annesine başına gelenleri anlatmayı daha fazla ertelemek istememiş. Ve onu bulmaya koşarak kendisine, olup biten garip olayları başından sonuna kadar ayrıntılarıyla anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok! Ve belki de işlerin esasını kavramaya zekâsı yetmeyebilir diye, bütün bu işleri, Halife'nin sırf eğlenmek maksadıyla başına açtığını ona açıklamaya da savsaklamamış. Ve de "Ama artık her şey benim yararımı oluşturacak şekilde sonuçlandığına göre, Hayırsever Tanrı'ya şükürler olsun!" diye eklemiş. Sonra her gün gelip onu göreceğini vaadederek çabucak onun yanından ayrılmış ve sarayın yolunu tutmuş; o sırada onun Halife ile olan serüveninin velvelesi ve yeni durumu bütün mahallede ve oradan da Bağdat'ın her yanında, sonra da uzak yakın bütün eyaletlerde duyulmuş.

Ebül Hasan'a gelince, Halife'nin yanında geçirdiği gözde ya-

şam, onu küstah ve nahoş kılacağına, sadece güzel doğasını, şakacı kişiliğini ve neşesini arttırmış. Ve günlerini Halife'yi ve saraydaki büyük küçük herkesi zekâsından doğan nüktelerle ve şakalarıyla güldürerek geçirmeye başlamış. Onun meclisinden mahrum olmak istemeyen Halife de, kendisini her yere, hatta özel dairesine ve karısı Sitt Zübeyde'nin yanına götürmüş; bu, Halife'nin, büyük veziri Cafer'e bile tanımadığı bir lütufmuş.

Dolayısıyla Sitt Zübeyde, onun harem dairesinde Halife ile bulunduğu sırada gözlerini cariyelerinden birine, tam da Şeker Kamışı diye adlandırılana saptamaktan kaçınmadığını ve küçük cariyenin de Ebül Hasan'ın bakışlarının etkisi altında kızardığının farkına varmış. Bundan dolayı bir gün kocasına "Emir–ül–Müminin, kuşku yok ki, sen de benim gibi, Ebül Hasan ile küçük Şeker Kamışı arasında geçen kesin aşk belirtilerinin farkına varmışsındır. Onları evermek konusunda ne düşünürsün, acaba?" demiş. Halife "Olabilir! Bunda bir uygunsuzluk görmüyorum! Zaten bunu ben de uzun zamandır düşünmekteydim. Ama Devlet işleri gerekli ilgiyi göstermeme engel oldu. Ve de buna çok üzüldüm. Çünkü, onun evinde geçirdiğim ikinci gece Ebül Hasan'a, beğeneceği bir eş bulmayı vaadetmiştim. Şimdi görüyorum ki, bu iş için Şeker Kamışı uygundur. Artık bize sadece böyle bir evliliğin onların hoşuna gidip gitmeyeceğini soruşturmaktan başka yapacak şey kalmıyor!" diye yanıt vermiş.

Ve hemen Ebül Hasan ile Şeker Kamışı'nı çağırtmışlar ve onlara evlenmek isteyip istemediklerini sormuşlar. Şeker Kamışı, yanıt olarak son kertede kızarmakla yetinmiş; ve Sitt Zübeyde'nin ayaklarına kapanarak teşekkür anlamında giysisinin eteğini öpmüş. Ama Ebül Hasan "Kuşkusuz ey Emir–ül–Müminin, kölen Ebül Hasan senin cömertliklerinle boğulmuştur. Ama adı bile hoş niteliklerini belirleyen bu güzel genç kızı eş olarak evime almadan önce, hanımı Sitt Zübeyde'nin ona, bir soru sormasını isterdim!" diye yanıt vermiş. Sitt Zübeyde de gülerek, ona "Bu nasıl bir soru, ey Ebül Ha-

san?" demiş. O da "Ey hanımım, eşim acaba benim sevdiğim şeyi sevecek mi, onu öğrenmek isterdim. Çünkü, hanımım, sana itiraf etmeliyim ki, benim değer verdiğim şeyler şarapla keyiflenmek, yiyecekle zevklenmek ve şarkı ve güzel şiirlerle neşelenmektir! Eğer Şeker Kamışı bütün bu şeyleri seviyorsa ve dahası, duyarlıysa ve senin de bildiğin o şeye asla 'Hayır!'demeyecekse, hanımım, onu büyük bir aşkla sevmeye boyun eğerim. Yoksa vallahi, bekâr kalırım!" diye yanıt vermiş. Sitt Zübeyde de bu sözleri duyunca, gülerek Şeker Kamışı'na dönmüş ve ona, "İşittin, değil mi? Ne cevap vereceksin bakalım?" diye sormuş. Şeker Kamışı da, başıyla olumlu bir işaret vermiş.

O zaman Halife, gecikmeksizin, kadı ve şahitleri çağırtmış, onlar da evlilik sözleşmesini yazmışlar. Ve bunu fırsat bilerek sarayda otuz gün otuz gece süreyle büyük şölenler verilmiş, şenlikler yapılmış. Bu sürenin sonunda iki evli genç, tam bir huzur içinde birbirinden zevk alabilmişler. Ve yaşamlarını yiyerek, içerek, kahkahalar atarak ve hesapsız harcamalarla geçirmişler! Yemek, meyve, tatlı tabakları ve içki bardakları evlerinde hiç boş kalmamış; neşe ve zevkler her anlarında vurgulanmış. Böylece, belli bir süre geçtikten sonra, paralarını şenliklerde ve eğlenceler kurarak harcamış bulunduklarından ellerinde avuçlarında hiçbir şey kalmamış; ve onlara yiyecek sağlayan kişilere olan borçlarını ödeyemez olmuşlar. Kendilerini çok bahtsız hissederek ve utangaçlıklarından dolayı Halife'ye ya da Sitt Zübeyde'ye gidip dertlerini açamamışlar! O zaman başlarını eğip durumlarını düşünmeye başlamışlar. İlkin başını kaldıran Ebül Hasan olmuş ve "Kuşkusuz çok savurgan davrandık! Şimdi de gidip bir dilenci gibi kendimi ortaya koymaya utancım engel oluyor. Senin de gidip Sitt Zübeyde'den talepte bulunmanı istemem! Böyle olunca yapılacak tek şeyi düşündüm, ey Şeker Kamışı!" demiş. Şeker Kamışı da içini çekerek "Söyle! Yapmak istediğinde sana yardım etmeye hazırım! Çünkü gidip yalvar yakar dilenemeyiz ve öte yandan, yaşam tarzımızı değiştirip başkalarının saygısını yitirme pa-

hasına masraflarımızı da kısamayız!" diye yanıt vermiş. Ebül Hasan "Biliyorum ki, ey Şeker Kamışı, bahtın dönüşümleri dolayısıyla içine gireceğimiz çeşitli koşullarda bana yardım etmekten asla kaçınmazsın! Bu durumda bil ki, bu sıkıntıdan kurtulmamız için tek bir çare var, ey Şeker Kamışı!" demiş. Kız da "Çabuk söyle, nedir?" deyince; Ebül Hasan "Kendimizi ölüme terk etmek...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırk Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Kendimizi ölüme terk etmek!" demiş.

Bu sözleri duyunca, genç Şeker Kamışı, korku içinde "Yo, vallahi! Ben ölmek istemiyorum! Ve sen bu çareyi sadece kendin için kullanabilirsin!" diye haykırmış. Ebül Hasan, üzülüp kızmadan "Ah, kadın milleti, bekârlığım sırasında, yalnız yaşamak kadar değerli hiçbir şey olmadığını bilirdim! Senin kararın bunu bana iyice kanıtladı! Eğer, bana bunca kesinlikle yanıt verecek yerde, benden açıklama istemiş olsaydın, sana önerdiğim ve hâlâ da önermekte olduğum bu ölümden nasıl sonsuz derecede sevineceğini anlatırdım. Anlamıyor musun ki, ömrümüzün geri kalan bölümünde paraya sahip olmak için gerçek bir ölüm değil, ama ölüyor gibi görünmek söz konusudur?" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Şeker Kamışı, gülmeye başlamış ve "Bu nasıl olur?" diye sormuş. O da "Dinle bak! Ve sana önerdiğimi asla aklından çıkarma! İşte şöyle! Bir kez ben ölünce ya da daha doğrusu ölmüş gibi görününce, çünkü ilk ölen ben olacağım, bir kefen alır ve beni içine sarmalarsan! Bu iş bitince, beni, şu içinde bulunduğumuz odada, tanımlanan şekilde: sarığım yüzüme

konmuş, yüzüm ve ayaklarım Mekke'ye doğru, Kabe doğrultusunda çevrilmiş olarak yatırırsın! Sonra yürek paralayan feryatlar koparırsın, korkunç uğultularla uğuldarsın, olağan ve olağandışı gözyaşları dökersin, giysilerini yırtarsın ve saçlarını yolar gibi davranırsın! Ve tam bu havaya girdiğinde, gözyaşları içinde ve saçların darmadağınık gidip hanımın Zübeyde'nin huzuruna çıkarsın ve hıçkırıklarla ve çeşitli bayılmalarla kesilen sözlerle acındırıcı bir şekilde benim ölümümü anlatırsın; sonra da yere yığılarak orada bir saat kadar, gelip seni ayıltmak için kullanacakları gülsuyu yüzüne serpilmedikçe aklını başına toplamamış görünürsün! Ve o zaman, ey Şeker Kamışı, evimize altınların nasıl aktığını göreceksin!" demiş.

Bu sözleri duyan Şeker Kamışı "Kuşkusuz! Böylesi bir ölüm mümkündür! Ve bunu yerine getirmen için sana yardım edeceğim!" demiş; sonra da "Peki, benim ne zaman ve ne şekilde ölmem söz konusu?" diye sormuş. O da "Sen ilkin benim sana söylediğim şeyleri yap! Sonrasını Tanrı'ya bırakalım!" demiş. Sonra da "İşte! Ben ölüyorum!" diye eklemiş. Ve odanın ortasına serilerek ölmüş gibi yapmış. O zaman Şeker Kamışı, onu soymuş, bir kefene bürümüş; ayaklarını Mekke doğrultusunda uzatmış ve yüzünü sarığıyla örtmüş. Bunu izleyerek, Ebül Hasan'ın kendisine öğrettiği gibi yürek paralayarak feryatlar koparmaya, sıradan ve sıradışı gözyaşları dökerek uğuldamaya başlamış; giysilerini yırtmış, saçlarını yolmuş ve yanaklarını tırmalamış. Ve tanımlanan hale gelince, yüzü safran gibi sarı, saçları darmadağın, Sitt Zübeyde'nin huzuruna çıkmış; ve kayaların bile bağrını yaracak bir inilti koparark hanımının huzurunda boylu boyunca yere yıkılmış.

Zaten kendi dairesinde uzaktan Şeker Kamışı'nın kopardığı yürek delici haykırışlarını ve uğultularını duymuş olan Sitt Zübeyde, gözdesini bu durumda görünce, kocası Ebül Hasan'ın öldüğünden kuşku duymamış. Ve acımanın sınırında ona acıyarak, durumunun gerektirdiği her türlü özeni göstermiş ve onu dizlerine oturtarak, yaşama döndürmekte başarı sağlamış. Ama Şeker Kamışı, iki gözü iki

çeşme, inlemeyi ve yüzünü tırmalamayı ve saçlarını yolmayı, yüzünü ve bağrını dövmeyi, inlemeler arasında Hasan'ın adını anarak, sürdürmüş. Sonra, hıçkırıklarla bölünen sözlerle Ebül Hasan'ın hazımsızlığa uğrayarak o gece öldüğünü anlatmış. Ve bağrına son bir yumruk indirerek "Bana da artık ölmekten başka çare kalmadı. Ama Allah hanımımızın ömrünü uzatsın!" demiş. Ve kendini bir kez daha Sitt Zübeyde'nin ayakları dibine atarak kederden bayılmış.

Bunu gören tüm kadınlar, onun yöresinde ağlaşmaya başlamışlar ve sağlığında kendilerini şakaları ve neşeli doğasıyla pek çok eğlendiren Ebül Hasan'ın ölümüne yanıp yakınmaya başlamışlar. Ve gözyaşları ve hıçkırıklarıyla, yüzüne gülsuyu serpilerek kendine getirilmiş olan Şeker Kamışı'nın matemine ve acısına ne denli katıldıklarını göstermişler.

Sitt Zübeyde'ye gelince, o da cariyeleriyle birlikte Ebül Hasan'ın uğruna gözyaşı döktükten sonra, böylesi bir durumda söylenebilecek tüm başsağlığı sözcüklerini söyleyip hazinedarını çağırarak, ona "Git benim özel çekmecemden, on bin altın dinarlık bir kese al ve onu şu zavallı, şu gözü yaşlı Şeker Kamışı'na ver de kocası Ebül Hasan'ın cenazesini şanına uygun şekilde kaldırsın!" demiş. Hazinedar da, çabucak bu emri yerine getirip altın torbasını bir hadımağasının sırtına yükleyerek götürüp Ebül Hasan'ın dairesinin kapısına bırakmış. Sonra Sitt Zübeyde gözdesini kucaklamış, ona yeniden, teselli edici tatlı sözler söylemiş ve ona "Tanrı sana acını unuttursun, ey Şeker Kamışı ve yaralarını onarsın ve rahmetlinin yitirdiği ömrünü de sana versin!" diyerek kendisine, salonun çıkış yerine kadar eşlik etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"Tanrı sana acını unuttursun, ey Şeker Kamışı ve yaralarını onarsın ve rahmetlinin yitirdiği ömrü de sana versin!" diyerek ona, salonun çıkış yerine kadar eşlik etmiş. Ve kederli Şeker Kamışı da hanımının elini öpmüş ve gözyaşları içinde tek başına kendi dairesine dönmüş.

Kefene bürünmüş, ölü gibi yerde yatar durumda kendisini bekleyen Ebül Hasan'ın bulunduğu odaya ulaşınca, içeri girerek kapıyı kapatmış ve bir sevinç kahkahası patlatmış. Ve Ebül Hasan'a "Ey zekâ kumkuması[1], ölü gibi yatmaktan artık vazgeç! Ve senin kurnazlığının ürünü olan şu altın torbasını benimle birlikte kaldır! Vallahi! Artık bugün açlıktan ölmekten kurtuluyoruz!" demiş. Ebül Hasan da karısının yardımıyla, çabucak, kefenden sıyrılmış ve iki ayağının üzerine sıçrayarak altın torbasına doğru koşmuş; onu odanın ortasına sürüklemiş; ve tek ayağı üzerinde, yöresinde raks etmeye başlamış.

Bunu izleyerek karısına dönmüş ve işi başardığından ötürü onu kutlamış ve kendisine "Ama hepsi bu kadar değil ey karı; şimdi, benim yaptığım gibi ölmek sırası sende! Torbayı kazanmak sırası da bende! Ve bu yoldan Halife'nin yanında, senin Sitt Zübeyde'nin yanında olduğun kadar ustalıklı davranıp davranamayacağımı göreceğiz! Çünkü, Halife'nin, şakalarında başarılı olan tek kişinin kendisi olmadığını artık öğrenmesi gerek! Ama boş konuşmalarla vakit öldürmenin sırası değil! Haydi! Öl bakalım!" demiş.

Ve Ebül Hasan, karısını, kendisini büründüğü kefen içinde, odanın ortasına, daha önce kendisinin yattığı aynı yere yerleştirmiş;

1 Mardrus, "kurnazlık babası" olarak çevirmiş (Ç.)

ve ayaklarını Mekke doğrultusunda uzatmış ve ne olursa olsun canlılık alameti göstermemesini ona tavsiye etmiş! Bu işler bitince, doğal durumunun tersine, yarı yarıya sarığını çözmüş, gözlerine soğan sürerek çok ağlamış bir duruma sokmuş; giysilerini yırtarak, sakallarını yolarak, göğsüne şiddetli yumruklar indirerek, o sırada Divan'da büyük veziri Cafer, Mesrur ve birçok mabeyinciyle çevrili bulunan Halife'yi görmeye koşmuş. Halife her zaman o kadar neşeli

ve kaygısız yaşayan Hasan'ı bu kederli ve perişan halinde görünce, şaşkınlığın ve acımanın sınırında, hemen Divan'daki oturumu durdurmuş ve yerinden kalkarak Ebül Hasan'ın yanına koşmuş; ondan çabucak kederinin nedenini kendisine anlatmasını istemiş. Ama Ebül Hasan, mendil gözlerinde, gözyaşlarını ve hıçkırıklarını iki katına çıkarmaktan gayrı bir yanıt vermemiş; sonunda, bin iç çekme,

bin hıçkırık ve bin sahte bayılma arasında "Ne yazık ki! Ey zavallı Şeker Kamışı! Ne yazık ki, ey kötü baht! Ben onsuz ne yapacağım?" diyerek sanki istemeden Şeker Kamışı'nın adını ağzından kaçırmış.

Bu sözleri ve bu iç çekmeleri duyan Halife, Ebül Hasan'ın, karısı Şeker Kamışı'nın ölümünü kendisine bildirmek üzere geldiğini anlamış. Ve bundan son kertede etkilenmiş. Gözlerini yaşlar bürümüş ve elini omzuna koyduğu Ebül Hasan'a "Allah onu rahmetine ulaştırsın! Ve bu güzel ve tatlı cariyeden esirgediği tüm yaşamı senin ömrüne katsın! Biz onu sana bir neşe kaynağı olsun diye vermiştik, oysa şimdi bir keder kaynağı oldu. Zavallı kız!" demiş. Ve Halife sıcak gözyaşları dökmekten kendini alamamış. Ve mendiliyle gözyaşlarını silmiş. Cafer ile orada bulunan öteki vezirler de aynı şekilde sıcak gözyaşlarıyla ağlamışlar ve Halife'nin yaptığı gibi gözyaşlarını silmişler.

Sonra Halife, Sitt Zübeyde gibi düşünmüş ve hazinedarı çağırtarak ona "Rahmetli karısının cenazesini kaldırmak üzere Ebül Hasan'a hemen on bin altın ver! Ve onu dairesinin kapısına kadar taşıt!" demiş. Hazinedar işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve buyruğu yerine getirmek için acele etmiş. Ebül Hasan da öncekinden daha kederli, Halife'nin elini öpmüş ve hıçkırarak huzurdan çıkmış.

Kendisini, kefenine bürülü olarak bekleyen Şeker Kamışı'nın bulunduğu odaya ulaşınca "Pekâlâ! Döktüğü gözyaşı kadar altın toplayanın yalnız kendin olduğunu mu sanıyorsun? Al, torbama bak!" demiş; ve altın torbasını odanın ortasına sürüklemiş; sonra da Şeker Kamışı'nın kefenden çıkmasına yardım ederek ona "Evet! Ama hepsi bu kadar değil, karı! Şimdi bir şeyler yapıp hilekârlığım ortaya çıkınca, Halife ile Sitt Zübeyde'nin öfkelerini üzerimize çekmemeliyiz! İşte yapacağımız da şudur!..." demiş. Ve bu konudaki niyetini çocuk Şeker Kamışı'na bildirmiş. İşte onların durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

İşte onların durumu böyleymiş!

Halife'ye gelince! Divan'daki, o gün için zaten kısa tuttuğu oturum sonuçlanınca, hemen Mesrur'u yanına alarak Sitt Zübeyde'nin dairesine, gözde cariyesinin ölümü dolayısıyla başsağlığında bulunmaya gitmiş; ve karısının bulunduğu dairenin yöresinde olduğu halde yatağına uzanmış olarak görmüş. Yanına yaklaşarak kendisine "Ey amcamın kızı, zavallı cariyen Şeker Kamışı'nın yitirdiği yıllar senin ömrüne katılsın!" demiş. Halife'nin gelişini, Ebül Hasan'ın ölümü dolayısıyla, aynı şekilde başsağlığı dilemek üzere beklemekte olan Sitt Zübeyde, bu başsağlığı dileğini duyunca, Halife'nin yanlış bilgi edinmiş olduğunu düşünerek "Allah benim gözdem Şeker Kamışı'nın ömrünü uzun etsin, ey Emir–ül–Müminin! Aslında ben sana başsağlığı dilemeliyim! Allah sana ömür versin de, rahmetli yoldaşın Ebül Hasan'dan daha uzun yaşa! Sen beni bunca üzgün görüyorsun. Nedeni, dostunun ölümüne yanmamdandır; yoksa, Tanrı'ya şükür olsun ki, sağlığı yerinde olan Şeker Kamışı için değildir!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Halife, gerçeği tam anlamıyla bildiğine inanmak için her türlü nedene sahip olduğundan gülmekten kendini alamamış; ve Mesrur'a dönerek ona "Vallahi! Ey Mesrur, hanımının bu sözlerine sen ne dersin? Aslında o denli akıllı ve bilge olan kendisi, işte bugün, tüm öteki kadınlar gibi fikirden yoksun görünüyor. Kısacası, bunların hepsi gerçekten aynı durumdalar! Ben onu teselli etmeye geldim; o ise, bana acı duyurmaya ve yanlış olduğunu bildiği bir haber vererek aldatmaya çalışıyor! Öyleyse, haydi sen konuş! Ve benim gibi görüp işittiğin şeyi ona anlat! Belki o zaman bu tarz konuşmayı değiştirir ve bizi budala yerine koymaktan vazgeçer!" demiş. Mesrur da Halife'ye itaat etmiş olmak için, Sultan'a "Hanı-

mım, efendimiz Halife Emir-ül-Müminin'in hakkı var! Ebül Hasan'ın sağlığı yerinde ve gücü olağandışı! Ama, gelip senin gözden olan karısı Şeker Kamışı'nın bu gece hazımsızlıktan öldüğünü ağlayarak bildirdi bize! Ve bil ki, karısının ölümünü bizzat kendisi söyledikten sonra cenazesinin kaldırılması için efendimizin cömertçe verdiği on bin altını alarak biraz önce Divan'dan dışarı çıktı. Ve şimdi üzgün, ama minnettar evine döndü!" demiş.

Mesrur'un bu sözleri, Sitt Zübeyde'yi ikna etmekten uzak, Halife'nin kendisiyle şakalaşmak istediği hakkındaki inancını pekiştirmiş; ve "Vallahi! Ey Emir-ül-Müminin, her zamanki şakacılığını takınmanın bugün hiç yeri yok! Ben ne dediğimi biliyorum; ve benim hazinedar kadınım sana Ebül Hasan'ın cenazesinin bana neye mal olduğunu söyleyecektir! Biz iyisi mi, cariyem Şeker Kamışı'nın ma-

temine katılalım ve şimdi yaptığımız gibi, yakışıksız ve ölçüsüzce gülüp durmayalım!" diye haykırmış. Halife, bu sözleri işitince "Sen ne diyorsun, Allah aşkına, amcamın kızı? Böyle şeyleri bana söyleyecek kadar çılgın olabilir misin? Zaten bu konuda artık uzun boylu konuşmamızın da yararı yok! Şimdi sana söylediğimin kanıtını göstereceğim!" demiş. Ve divana oturarak Mesrur'a doğru dönüp ona "Çabucak Ebül Hasan'ın evine git ve kendi bildiğimden başka kanıta ihtiyaç olmamakla birlikte, ikisinden hangisinin ölmüş bulunduğunu gör gel! Ve bize durumu bildirmek üzere çabucak geri dön!" demiş. Mesrur'un buyruğunu yerine getirmek üzere ayrıldığı sırada, Halife, Sitt Zübeyde'ye dönüp ona "Ey amcamın kızı, şimdi hangimizin haklı olduğu anlaşılacak! Ama bunca açık olan bir şey üzerinde bu denli ısrar ettiğine göre, ne üzerine iddiaya girmek istersen sana karşı kabullenirim!" demiş. O da "İddiayı ben de kabul ediyorum! Ve benim için dünyada en değerli şey olan Nakışlı Köşk'ü senin ileri süreceğin herhangi bir değer karşılığında ileri sürüyorum!" diye yanıt vermiş. O da "Senin ileri sürdüğün değere karşı, benim için de dünyada en değerli şey olan Zevkler Sarayı'nı ileri sürüyorum! Böylece, sanırım ki, daha az değerli bir şey önermiş olmuyorum! Çünkü benim Zevkler Sarayı, değer ve güzellikte, senin Nakışlı Köşk'ünden daha da üstündür!" demiş. Sitt Zübeyde bundan son kertede alınarak "Şimdi şurada oturup senin sarayının benim köşkümden üstün olup olmadığını tartışarak kavga etmeyelim! Hangisinin daha değerli olduğunu gerçekten anlamak istiyorsan, oradaki yaşantın üstüne halkın ardından neler konuştuğunu işitmen yeter! Ama iddiamızın bir dayanağı olması gerek! Fatiha suresi aramızda olsun!" demiş ve Kutsal Kitap'ın bu ilk suresini iddialarının mühürlenmesi için birlikte okumuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Elli Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve Kutsal Kitap'ın bu ilk suresini iddianın mühürlenmesi için birlikte okumuşlar. Ve düşmanca bir sessizlik içinde Cellat Mesrur'un dönüşünü beklemişler. Onların durumu işte böyleymiş.

Ne olup biteceğini anlamak için kulağı kirişte olan Ebül Hasan'a gelince: uzaktan Mesrur'un yaklaşmakta olduğunu görmüş ve kendisini hangi nedenle bulmak üzere geldiğini anlamış. Ve Şeker Kamışı'na "Ey Şeker Kamışı, işte Mesrur dosdoğru bizim eve geliyor! Ve hiç kuşku yok ki, buraya ölümümüz dolayısıyla Halife ile Sitt Zübeyde arasında ortaya çıkmış bulunan kargaşa nedeniyle gönderilmiş olacak! Bize ilkin Sitt Zübeyde'ye karşı Halife'ye hak vermek düşer! Haydi öyleyse bir kez daha çabucak ölür gibi yap da gecikmeden seni kefene sarayım!" demiş. Şeker Kamışı hemen ölür gibi yapmış; Ebül Hasan da onu kefene sarmış ve ilkin olduğu gibi sarığı çözülmüş, yüzü uzamış, mendili gözleri üzerinde, yanıbaşına oturmuş.

Tam o anda Mesrur içeri girmiş. Ve Şeker Kamışı'nı odanın ortasında kefene sarılmış, Ebül Hasan'ı da dertlere gömülmüş olarak görünce, etkilenmekten kendini alamamış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Senin için duyduğum keder, ey kızkardeşimiz Şeker Kamışı, büyüktür! Ey bir zamanlar o denli güzel ve tatlı olan kız! Senin bahtın hepimizi üzecek kadar acıymış! Sana, Yaradan'a dönüş buyruğu ne kadar da çabuk verildi! İnşallah Tanrı seni, Yüce Rahmetine ulaştırarak ödüllendirir!" demiş. Sonra Ebül Hasan'ı kucaklamış ve adamakıllı üzgün, Halife'ye bilgi vermek için çabucak oradan ayrılmış. Ve Sitt Zübeyde'ye, Halife'ye karşı çıkarak ne denli inatçı ve hatalı olduğunu göstermekten asla üzgün değilmiş.

Böylece Sitt Zübeyde'nin nezdine gelmiş ve önünde yeri öptükten sonra "Tanrı hanımımızın ömrünü uzatsın! Rahmetli kız, kefene sarılı olarak odanın ortasında idi; kefen altında bedeninin şimdiden

şiştiği belli oluyordu! Zavallı Hasan'a gelince, artık onun, karısı ardından yaşayacağını da pek sanmıyorum!" demiş. Mesrur'un bu sözlerini duyan Halife rahatlamış ve memnunluktan coşkuya kapılmış; sonra da yüzü sapsarı olan Sitt Zübeyde'ye dönerek, ona "Ey amcamın kızı, Nakışlı Köşk'ü benim üzerime geçirmesi için kâtibi çağırtmayı neden erteliyorsun?" demiş. Ama Sitt Zübeyde Mesrur'a hakaret etmeye başlamış ve öfkenin sınırında, Halife'ye "Bu yalancı ve yalancıoğlu yalancı hadımağasının sözlerine güveniyorsun, demek? Ben ve buradaki cariyeler benimle birlikte bir saat önce kendi gözlerimizle gözdem Şeker Kamışı'nı perişan ve Ebül Hasan'ın ölümüne ağlarken görmedik mi yani?" demiş. Ve kendi sözlerinin etkisi altında, pabucunu çıkarıp Mesrur'un üzerine atmış ve ona "Çık buradan dışarı köpek soylu!" diye haykırmış. Mesrur, Halife'den de çok şaşırarak, hanımını daha fazla öfkelendirmek istemeyerek ikiye katlanarak ve başını sallayarak çabucak çekip gitmiş.

O zaman öfke dolu Sitt Zübeyde, Halife'ye doğru dönüp ona "Ey Emir-ül-Müminin, günün birinde böyle bir hadımağasıyla fikir birliği edip bana bu denli acı vereceğini ve olmayanı inandırmaya kalkacağını hiç düşünmemiştim! Çünkü şimdi artık hiç kuşku duymuyorum ki, Mesrur'un getirdiği bu haber, bana acı vermek için daha önceden düzenlenmiştir. Her durumda, sana benim haklı olduğumu kanıtlamak için, ben de kendi adıma birini gönderip iddiayı ikimizden hangimizin yitirdiğini sana göstereceğim. Eğer gerçeği söyleyen sen isen, ben budalanın biri olduğumu ve bütün cariyelerimin de hanımları gibi budala olduklarını kabul edeceğim; eğer tersine, haklı olan bensem, iddianın karşılığını almaktan gayri, bu zift suratlı küstah hadımağasının başını da isterim!" demiş. Halife de yeğeninin kızgınlığını tecrübesiyle bildiğinden, onun kendisinden istediği her şeye razı olmuş. Ve Sitt Zübeyde kendisini büyüten ve tam bir güven beslediği yaşlı sütanasını çağırtmış ve ona "Ey sütanne, hiç oyalanmadan hemen efendimiz Halife'nin yoldaşı Ebül Hasan'ın evine git ve bu evde kimin ölmüş olduğunu anla! Ölen Ebül Hasan

mıdır, yoksa Şeker Kamışı mı? Ve orada görüp öğrendiğini hemen dönerek bana aktar!" demiş. Sütana da işitip itaat ettiğini söyleyerek ve yaşlı bacaklarına karşın, Ebül Hasan'ın evinin doğrultusunda çabucak yol almaya başlamış.

Dikkatli bir gözle evinin önünden gelip geçenleri gözetlemekte olan Ebül Hasan, yaşlı sütananın uzaktan ağır ağır ilerlemekte olduğunu görünce, onun hangi nedenle yollanmış bulunduğunu anlamış; ve karısına doğru dönerek ona "Ey Şeker Kamışı, ben ölüyüm!..

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Elli İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Ey Şeker Kamışı, ben ölüyüm!" diye haykırmış ve kaybedilecek zamanı olmadığından kendini kefene bürümüş ve ayakları Mekke doğrultusunda, yere uzanmış. Şeker Kamışı da sarığını yüzünün üstüne koymuş; ve saçları dağınık, göğsünü ve yanaklarını matem haykırışları koparark dövmüş. Tam o sırada, yaşlı sütana içeri girmiş. Ve göreceği şeyi görmüş! Ve çok üzgün olarak kederli Şeker Kamışı'nın yanına yaklaşıp ona "Allah rahmetlinin yitirdiği yılları sana bağışlasın! Ne yazık ki, kızım Şeker Kamışı, işte gençliğinin tam ortasında yapayalnız ve dul kaldın! Ebül Hasan olmaksızın sen ne yapacaksın, ey Şeker Kamışı?" demiş ve onunla birlikte bir süre ağlamış. Sonra ona "Şimdi, beni çok üzse de seni terk etmeliyim! Şu korkunç yalancı Mesrur'un kocan Ebül Hasan yerine ölümün seni vurduğunu söyleyip onu içine attığı derin kederden kurtarmak için çabucak hanımım Sitt Zübeyde'nin yanına gitmek zorundayım!" demiş. Şeker Kamışı da inleyerek "Keşke anacağım bu hadımağası

doğru söyleseydi! Şimdi yaptığım gibi onun uğrunda ağlayıp durmazdım! Ama herhalde bu da gecikmeyecek! En geç yarın sabah kederden ölecek olan beni de toprağa gömerler!" demiş. Ve, bunları söyleyerek gözyaşlarını, iniltilerini ve sızlanmalarını bir kat daha arttırmış. Ve sütana daha da üzülmüş olarak onu bir kez daha kucaklayıp artık daha fazla tedirgin etmeksizin yavaşça dışarı çıkmış ve kapıyı ardından kapatmış; görüp işittiklerini hanımına anlatmaya gitmiş. Konuşmasını bitirince de, ilerlemiş yaşına karşın yaptığı şeyden nefes nefese kalarak bir kenara oturmuş.

Sitt Zübeyde, sütanasının getirdiği haberi işitince, kasılarak Halife'ye dönmüş ve ona "Her şeyden önce, o küstah hadımağası, kölen Mesrur'u asmak gerek!" demiş. Halife de şaşkınlığın sınırında, hemen Mesrur'u huzuruna getirtmiş ve ona hiddetle bakarak yalanından dolayı azarlamak istemiş. Ama Sitt Zübeyde ona zaman bırakmamış. Mesrur'un orada bulunuşundan hiddete kapılarak sütanasına doğru dönmüş ve ona "Şu köpeğin önünde, sütanne, bize söylediğini tekrar et!" demiş. Ve ancak soluğunu toparlamış olan sütana da, haberi Mesrur'un önünde tekrarlamak zorunda kalmış. Mesrur, onun sözlerinden hiddetlenerek, Halife'nin ve Sitt Zübeyde'nin huzurunda bulunmasına karşın, ona "Ah! Dişleri dökülmüş kocakarı, bu kadar utanmazca nasıl yalan söylersin ve beyaz saçlarına saygısızlık edersin? Yani beni, gözlerimle gördüğüm Şeker Kamışı'nın ölmüş ve kefene bürünmüş halinin hiç olmamış bulunduğuna mı inandıracaksın?" diye haykırmış. Sütana da öfkeyle, ona "Senden başka burada yalan söyleyen yok, ey zenci bozuntusu! Seni asarak öldürmek yetmez; etini parça parça edip yine sana yedirmeli!" diye haykırmış. Mesrur da, ona "Sus sen, yaşlı bunak! Git de öykünü haremdeki kızlara anlat!" diye yanıt vermiş. Ama, Mesrur'un edepsizliğine çok kızan Sitt Zübeyde, onun başına yastıklar, vazolar, ibrikler ve tabureler fırlatarak ve yüzüne tükürerek, birdenbire hıçkırıklar koparmaya başlamış; ve sonunda ağlayarak kendini bitkin yatağına fırlatmış.

Halife bütün bunları görüp işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmış

ve ellerini birbirine çarparak "Vallahi! Mesrur tek yalancı değil! Ben de bir yalancıyım, sütana da bir yalancı ve sen de bir yalancısın, ey amcamın kızı!" demiş. Sonra da başını eğmiş ve başka bir şey söylememiş.

Ama, bir saat kadar bir zaman geçtikten sonra, başını kaldırmış ve "Vallahi! Derhal gerçeği anlamamız gerek! Artık bize, Ebül Hasan'ın evine gidip kendi gözlerimizle içimizden hangimizin yalancı olduğunu, hangimizin gerçeği söylediğini görmek kalıyor!" demiş. Sonra ayağa kalkıp Sitt Zübeyde'ye kendisine eşlik etmesini rica etmiş; ve Mesrur, sütana ve bir kadın kalabalığı kendilerini izlerken, Ebül Hasan'ın evine doğru yollanmışlar.

Bu alayın yaklaştığını gören, bu işin böyle olabileceğini Ebül

Hasan kendisine söylediği halde, Şeker Kamışı çok tedirgin olmaktan ve helecan duymaktan kendini alıkoyamamış ve "Vallahi! Testinin her yere düşmesinden sonra ille de kırılmayacağını söylemek mümkün değildir!" diye haykırmış. Ama Ebül Hasan gülmeye başla-

mış ve "İkimiz birlikte ölelim, ey Şeker Kamışı!" demiş. Ve karısını yere uzatarak kefene bürümüş, kendisi de çekmecede bulduğu bir ipek parçasına sarınmış ve onun yanına uzanmış ve merasim âdetlerine uygun olarak sarığıyla da yüzünü örtmeyi unutmamış. Onlar da hazırlıkları ancak bitirmişlerken, alay salona girmiş.

Halife ve Sitt Zübeyde, gözlerine çarpan uğursuz görünümün farkına varınca, hareketsiz ve sessiz kalakalmışlar. Sonra birdenbire, bu kadar kısa sürede bunca olan bitenin tam olarak sarstığı Sitt Zübeyde sararmış, yüzünün şekli değişmiş ve kadınlarının kollarına baygın düşmüş. Ve yeniden baygınlıktan kurtulup kendine gelince, şelaleler gibi gözyaşı dökmüş ve "Yazık sana ey Şeker Kamışı! Kocanın ölümüne dayanamadın demek! Acıdan öldün, öyle mi?" diye haykırmış. Ama işi asla böyle düşünmek istemeyen ve dostu Ebül Hasan'ın ölümüne ağlamakta olan Halife, Zübeyde'ye doğru dönerek ona "Yo, vallahi! Kederden ölen Şeker Kamışı değil, karısı öldükten sonra yaşayamayan zavallı Ebül Hasan'dır! Bu kesindir...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Elli Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... İşi asla böyle düşünmeyen ve dostu Ebül Hasan'ın ölümüne ağlamakta bulunan Halife, Zübeyde'ye doğru dönerek ona "Yo, vallahi! Kederden ölen Şeker Kamışı değil, karısı öldükten sonra yaşayamayan zavallı Ebül Hasan'dır! Bu kesindir!" demiş. Ve "Evet! Ama sen ağlıyorsun ve bayılıyorsun ve böylece haklı olduğunu düşünüyorsun!" diye eklemiş. Zübeyde de ona "Sen de haklılığını bu alçak kölenin söylediğine dayatıyorsun!" diye yanıt vermiş. Ve de

"Evet! Ama Ebül Hasan'ın hizmetkârları nerede? Gidip çabucak onlar bulunsun! Efendilerini kefene bürüyen onlar olduğuna göre ilkin hangisinin öldüğünü, sonra da kederden ölenin hangisi olduğunu yine onlar bilirler ve bize anlatırlar!" demiş. Halife de "Hakkın var, ey amcamın kızı! Ve ben, vallahi! Bana bu haberi getirene on bin dinar vermeyi vaadediyorum!" demiş. Halife'nin ağzından daha bu sözler çıkar çıkmaz, sağdaki kefenin altından "On bin dinar benim avcuma sayılsın! Efendimiz Halife'ye ben, Ebül Hasan'ın kederden ölen ikinci kişi olduğunu kesinlikle bildiririm!" diyen bir ses duyulmuş! Bu sesi duyan Sitt Zübeyde ve kadınlar dehşete kapılmışlar, büyük bir feryat koparark kapıya doğru atılmışlar. Halife'yse aksine, Ebül Hasan'ın oynadığı oyunu anlayarak öylesine bir kahkaha koparmış ki, salonda sırtüstü yere düşmüş ve "Vallahi! Ya Ebül Hasan! Şimdi galiba gülmekten ben öleceğim!" diye haykırmış.

Sonra, Halife gülmesini bitirince ve Sitt Zübeyde içine düştüğü korkudan kurtulunca, Ebül Hasan ile Şeker Kamışı kefenlerinden çıkmışlar ve genel bir sevinç içerisinde, onları bu şakayı yapmaya iten nedeni anlatmaya karar vermişler.

Ve Ebül Hasan, Harun Reşit'in ayaklarına kapanarak, Şeker Kamışı da hanımının ayaklarını öperek, ikisi birden, duydukları pişmanlıkla onlardan bağışlanma dilemişler.

Ve Ebül Hasan "Ben bekâr kaldıkça, ey Emir-ül-Müminin, paraya karşı hiçbir istek duymadım! Ama varlığını sana borçlu bulunduğum bu Şeker Kamışı'nın öyle bir iştahı var ki, deveyi hamuduyla yutar[1] ve de vallahi! Halife'nin hazinesini hazinedarıyla birlikte yer bitirir!" diye eklemiş. Halife ile Sitt Zübeyde yeniden kahkahadan kırılmışlar. Ve ikisini de bağışlamışlar ve dahası, oracıkta, Ebül Hasan'ın verdiği yanıtla kazandığı on bin dinardan gayrı, onlara ayrıca ölümden kurtuldukları için on bin dinar daha vermişler.

1 Mardrus, "torbayı içindekilerle yutar" şeklinde çevirmiş.

Bunu izleyerek, bu küçük şaka, Ebül Hasan'ın harcamalarını ve ihtiyaçlarını ortaya çıkardığı için Halife, dostunun o günden sonra düzenli ödenek almasında aksaklık olmamasını sağlamış ve hazinedarına her ay büyük vezirine ödenen miktarın aynısını Ebül Hasan'a da ödenmesini emretmiş. Ve de geçmişte olduğundan çok, Ebül Hasan'ın dostu ve kadeh arkadaşı olmasını istemiş. Ve böylece hepsi, dostları Ayıran, sarayları Yıkan ve mezarları İnşa Eden, Acımasız, Sakınılmaz Güç gelinceye kadar büyük bir mutluluk içinde yaşamışlar.

Ve Şehrazat, o gece de bu öyküyü anlatıp bitirince, Şah Şehriyar'a "Uyanık Gezer hakkında bütün bildiğim bu kadar, ey şah! Ama izin verirsen, şimdi işittiğini her bakımdan pek çok aşan bir başka öykü anlatacağım!" demiş. Şah Şehriyar da "İzin vermeden önce, bu öykünün adını bana söylemeni isterdim, Şehrazat!" demiş. O da "Bu, ZEYN ÜL-MEVASIF'IN AŞKLARININ ÖYKÜSÜ'dür!" demiş. Şehriyar da "Peki, benim bilmediğim bu öykü neymiş bakalım?" demiş.

ZEYN ÜL–MEVASIF'IN AŞKLARI

Bana kadar ulaştığına göre, ey bahtıgüzel şah, yüz yıllar ve yıllar öncesi, eski zamanlarda, adı Enis[1] olan sözün tam anlamıyla yakışıklı bir delikanlı varmış. Bu genç kuşkusuz zamanın en zengin, en cömert, en ince, en yüce ve sevgili kişisiymiş. Ve dahası yeryüzünde sevilebilecek ne varsa: kadınları, dostlarını, güzel yiyecekleri, şiiri, musikiyi, kokuları, yeşilliği, ışıldayan suyu, gezmeyi ve tüm zevkleri sever ve refah içinde geçen bir yaşamın neşesi içinde ömür sürermiş.

Bir öğle sonrasında, yakışıklı Enis, âdet edindiği üzere, bahçesindeki keçiboynuzu ağacının altında güzelce kestiriyormuş. Ve kendisini rüyasında dört güzel kuşla ve göz kamaştıran beyazlıkta bir güvercinle oynayıp eğlenirken görmüş. Ve içinden onları okşamak, tüylerini karıştırmak ve öpmek bakımından yoğun bir arzu duyarken, birdenbire tehditkâr gagasıyla iri bir karga çıkagelmiş ve güvercinin üzerine saldırarak ve arkadaşı olan dört narin kuştan onu ayırarak havaya kaldırmış. Enis bundan çok etkilenerek uyanmış, yataktan çıkıp bu rüyayı kendisine yorumlayacak birini aramaya başlamış. Ama böyle birini bulmaksızın bir süre avare dolaşmış. Ve tam artık evine dönmeyi düşünürken, çok güzel görünümü olan bir evin önünden geçmekte imiş; eve yaklaşırken içeriden güzel ve hüzünlü bir kadın sesinin yükseldiğini ve şu dizelerden oluşan bir şarkı okuduğunu işitmiş:

1 Lippmann ve Yurdatap çevirilerinde Mesrur (Ç.)

Serin sabahın tatlı kokusu, âşıkların yüreğini duygulandırır. Ama benim tutsak yüreğim âşıkların özgür yüreği gibi midir ki?
Ey sabahların tatlı serinliği, bükülgen bir bhank dalından daha narin bir yavru karacaya yüreğimin duyduğu gibi bir aşkı hiç yatıştırdın mı?

Enis, içinde, bu sesin vurgulamalarını hissetmiş ve buna sahip olan kişiyi tanıma arzusu duymuş; yarı açık bulunan kapıya yaklaşarak içeriye bakmış; ve orada gözün alabildiğine uzanan bir görüntü içinde uyumlu tarhlardan, çiçek yataklarından ve gül, yasemin, menekşe, nergis ve başkaca bin tür çiçekten oluşan bir koruluktan ve Tanrı'nın gökleri altında cıvıldayan kuşlardan başka bir şeyin bulunmadığını görmüş. Ve bu yerin saf havası kendisini çekerek Enis, kapıyı açmaktan ve bahçede ilerlemekten kendini alamamış. Ve yeşilliğin ta dibinde üç kemerle taçlandırılmış bir geçidin sonunda özgürce oturan üç genç kızdan oluşan bir beyaz topluluk görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Kırk Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve yeşilliğin ta dibinde üç kemerle taçlandırılmış bir geçidin sonunda özgürce oturan genç kızlardan oluşan beyaz bir topluluk görmüş. Ve onlara doğru yönelmiş; ilk kemere ulaşınca üzerinde kırmızı harflerle şu kitabenin yazılmış bulunduğunu görmüş:

Ey konut, kapıların konukseverliğe sonsuza dek açık kalacak kadar dayanıklı olmalı ve asla dostlar seni çok dar bulmamalıdır![1]

Sonra ikinci kemere ulaşmış ve altın harflerle yazılı şu kitabeyi okuyabilmiş:

Ey mutluluk evi, sen, koruluktaki kuşların uyumlu ötüşlerinin uzun zaman duyulmasını sağlayacak kadar uzun yaşamalısın! Ve sana sahip olanlar, ağaçlarında meyveler olgunlaştıkça ve gök boşluğunda yeni yıldızlar parladıkça sakince yaşasınlar!

Böylece üçüncü kemerin altına gelmiş ve koyu mavi harflerle şu dizelerin yazılı bulunduğunu görmüş:

Ey gösterişli ve göz kamaştıran konut, zamana ve değişkenliğe karşın, sıcak ışıkların ve tatlı karanlığın altında güzelliğinle sürekli yaşa!

Bu üçüncü kemeri de geçtikten sonra, bahçe yolunun sonuna ulaşmış ve eve çıkan ve yeni yıkanmış mermer basamakların dibinde on dört yaşını ancak aşmış, ama kuşkusuz on beşine henüz ulaşmamış bir genç kız görmüş. Kız, kadife bir halı üzerine uzanmış ve yastıklara yaslanmış bulunuyormuş. Dört başka genç kız da yöresini sarmış, buyruklarını bekler durumdaymış. Kız, ay kadar güzel ve beyazmış, ince kaşları değerli miskten oluşmuş bir yay kadar narin, kıyım ve öldürücülükle yüklü siyah gözleri, bir Hindistan cevizinin sığacağı kadar küçük mercan gibi bir ağzı, mükemmelliğe meydan

1 Powys Mathers, bu dizeleri, "*Our house shall have a narrow door / That grief and time may not come in, / But friends and laughter, who were thin, / Shall enter, fatten, leave no more!*" (Evimizin dar bir kapısı olacak / Kederin ve zamanın içine girmediği! / Ama dostların ve kahkahanın / ki incedir onlar / gireceği ve şişmanlayıp bir daha terk etmeyeceği kadar!) şeklinde çevirmiş (Ç.)

okuyan[1] bir çenesi varmış. Ve kuşkusuz bunca güzelliklerle, en soğuk ve katı yürekleri bile yakar tutuştururmuş.

Yakışıklı Enis, güzel genç kıza doğru yaklaşmış; önünde yere kadar eğilmiş; elini yüreğine bastırmış, sonra dudaklarına ve alnına götürmüş ve ona "Ey saflığın sultanı, barış üzerine olsun!" demiş. Ama kız ona "Ey küstah genç, sen nasıl cesaret ediyor da, sana ait olmayan ve yasaklanmış bulunan bir yere giriyorsun?" diye sormuş. O da "Ey hanımım, hata asla benim değildir, sana ve bu bahçeye aittir! Yarı açık kapısından yaseminler, reyhanlar ve menekşelerden oluşmuş çiçek tarhlarıyla bu bahçeyi ve yine şurada senin bulunduğun yerde oturmuş bulunan güzellik mehtabının önünde bahçenin tüm çimlerinin ve çiçeklerinin eğildiğini gördüm. Ve ruhum, buraya gelip çiçekler ve kuşlarla birlikte eğilerek sana saygıda bulunma arzuma karşı duramadı." diye yanıt vermiş. Genç kız gülmeye başlamış ve ona "Senin adın ne?" diye sormuş. O da "Kölen Enis, sultanım!" demiş. Kız da "Sen benim çok hoşuma gittin, ya Enis! Gel yamacıma otur!" demiş.

Ve onu yanına oturtmuş ve kendisine "Ya Enis, bir parça oyalanmayı çok istiyorum! Satranç oynamayı bilir misin?" demiş. O da "Evet, kuşkusuz!" demiş. Kız da, genç kızlardan birine işaret etmiş; kız hemen abanoz ve fildişinden yapılmış bir satranç tahtası getirmiş; satrancın taşları kırmızı ve beyazmış; kırmızılar yakuttan, beyazlar da billur taşlardan yontulmuş imiş. Kız ona "Kırmızıları mı, beyazları mı istiyorsun?" diye sormuş. Enis "Vallahi! Efendim, beyazları alayım ben, çünkü kırmızılar karacaların rengidir; ve bu koşullar ve her koşul altında bana tam anlamıyla uyar!" diye yanıt vermiş. Kız "Öyle olsun!" demiş. Taşları sıralamaya başlamış ve oyun başlamış.

Ama Enis, satranç taşlarından çok rakibinin güzelliklerine ta-

1 Mardrus. "İşte buradayım! diyen" şeklinde çevirmiş (Ç.)

kılıyormuş ve ellerinin badem ezmesine benzer zarafetine, beyaz kâfur aklığındaki parmaklarının inceliğine ve kibarlığına kendinden geçercesine hayran oluyormuş. Sonunda "Nasıl olurda, ey hanımım, böylesi parmakların hışmına uğramadan oyunu sürdürürüm?" diye haykırmış. Ama kız, kendini tam olarak oyuna verip ona "Şah mat! Şah mat, ya Enis! Yenildin sen!" diye yanıt vermiş. Sonra Enis'in kendini kesinlikle oyuna kaptırmadığını görerek ona "Enis, senin oyunda daha dikkatli olmanı sağlamak için, her parti için yüz dinarlık bir bahis koyalım!" demiş. O da "Neden olmasın!" diye yanıt vermiş. Ve taşları sıralamış. Ve kendi bakımından, adı Zeyn ül–Mevasıf[1] olan kız da, o anda saçlarını bürüyen ipek tülü kaldırmış ve göz kamaştıran bir ışık sütunu gibi görünmüş. Rakibinden bir türlü gözlerini alamayan Enis de, ne yaptığını bilmeden oynamayı sürdürmüş; bazen kırmızı taşlar yerine beyazları alıyor; bazen onları aksi yönde sürüyormuş. Böylece sonunda beş oyun için beş yüz dinar ütülmüş. Ve Zeyn ül–Mevasıf ona "Görüyorum ki, öncekinden daha dikkatli değilsin! Daha güçlü bir bahis tutalım! Parti başına bin dinar!" demiş. Ama bahis miktarı arttırıldığı halde, Enis dikkatini toplayamamış ve yine kaybetmiş. Bunun üzerine kız ona "Şimdi bütün parana karşılık bende ne varsa, onun üzerine oynayalım!" demiş. Enis kabul etmiş ve kaybetmiş. O zaman dükkânları, evleri, bahçeleri ve köleleri üzerine oynamış; ve birbiri ardından hepsini yitirmiş. Ve artık elinde avcunda hiçbir şey kalmamış.

O zaman Zeyn ül–Mevasıf ona doğru dönmüş ve kendisine "Enis, sen akılsızın birisin! Ve ben senin bahçeme girmiş olmana ve beni tanımış bulunmana pişman olmanı istemiyorum. Dolayısıyla yitirdiğin her şeyi sana geri vereceğim! Ayağa kalk Enis ve nereden geldinse oraya barış içinde dön!" demiş. Ama Enis "Yo, vallahi, sultanım, yitirdiğim şeyler için hiçbir pişmanlık duymuyorum! Sen benim hayatımı da istesen, hemen sana bağışlarım! Ama benim haya-

1 *Zeyn ül - Mevasıf*: Niteliklerin Süsü anlamında Arapça Kadın adı (Ç.)

tımı da istesen, hemen sana bağışlarım! Ama lütfen, beni, yanından ayrılmaya zorlama!" diye yanıt vermiş. Kız "Yitirdiklerini geri almak istemediğine göre, hiç değilse git kadıyı ve şahitleri bul, gelip kazandığım malların durumunu belirten bir bağış ilmühaberi düzenlesinler!" demiş. Enis de kalkıp kadıyı ve şahitleri getirmeye gitmiş. Ve kadı, Zeyn ül-Mevasıf'ın güzelliği karşısında her ne kadar kalemi elinden düşürmüşse de, bağış sözleşmesini düzenlemiş ve iki şahide de mühür bastırmış. Sonra kalkıp gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Elli Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Ve kadı, Zeyn ül-Mevasıf'ın güzelliği karşısında kalemi elinden düşürmüşse de, bağış sözleşmesini düzenlemiş ve iki şahide de mühür bastırmış. Sonra kalkıp gitmiş.

O zaman Zeyn ül-Mevasıf Enis'e doğru dönmüş ve gülerek ona "Şimdi, Enis, artık gidebilirsin! Artık birbirimizi tanımıyoruz!" demiş. Enis "Ey sultanım, demek ki arzumu doyurmadan beni gönderiyorsun, öyle mi?" demiş. Kız "Senin söylediğin şeyi doyurmayı çok isterim, Enis; ama hâlâ da senden istediğim bazı şeyler var! Bana başkaca dört kese saf misk, dört ons[1] akamber ve en iyi nitelikte dört bin parça altın işleme ve koşumlanmış dört katır getirmen gerek!" demiş. Enis de "Başım üstüne, sultanım!" demiş. Kız "Bunları nasıl sağlayacaksın, elinde hiçbir şey kalmadı ki?" diye sorunca; "Al-

1 113 gram (Ç.)

lah kerimdir! Benim ihtiyaç duyduğum tüm parayı borç verecek dostlarım var!" demiş. Kız "Öyleyse, koş istediklerimi getir!" demiş. Enis, dostlarının yardımına koşacaklarından kuşku duymadan, onları bulmak üzere evden çıkmış.

O zaman Zeyn ül–Mevasıf, adı Hubup olan hizmetçilerinden birine "Sen de onun ardından çık ey Hubup ve onun yürüyüşünü dikkatle izle! Sözünü ettiği tüm dostlarının onu, şu ya da bu bahaneyle yardım etmeyi reddedip başlarından savdığını görünce, yanına yaklaş ve ona de ki, 'Ey efendim Enis, hanımım Zeyn ül–Mevasıf, beni sana, seni hemen görmek istediğini söylemem için gönderdi!' diyeceksin! Ve onu buraya getireceksin; ve kabul salonuna sokacaksın! Ve o zaman ne olacaksa, olacak!" demiş. Ve Hubup işitip itaat ettiğini bildirmiş, çabucak Enis'in ardından çıkıp adımlarını izlemiş.

Zeyn ül–Mevasıf'a gelince, evine girmiş ve yıkanmak üzere hamama girmiş. Banyodan sonra, cariyeleri ona olağandışı bir bakım sağlamak için her türlü özeni göstermişler; yolunacak kıllarını yolmuşlar, ovulacak yerlerini ovmuşlar, koku sürülecek yerlerine koku sürmüşler, gerilecek yerlerini germişler, çekilecek yerlerini çekmişler. Sonra üzerine ince altın iplerle işlenmiş bir urba giydirmişler; başına inciyle süslenmiş ince gümüş işi zengin bir taç koymuşlar. Bu tacın gümüş örgüsünün iki ucu, ardında iki güvercin yumurtası iriliğindeki yakutla kilitlendikten sonra göz kamaştıran omuzlarına düşüyormuş. Sonra misk ve amberle kokulandırılmış güzel siyah saçlarını, topuklarına kadar uzanan yirmi beş örgü yaparak taramalarını bitirmişler. Ve onu böyle süslemeyi tamamlayıp yeni gelin görünümüne bürüyünce, ayaklarına kapanmışlar ve ona, hayranlıkla titreyen bir sesle "Ey Zeyn ül–Mevasıf hanımımız, Tanrı göz kamaştıran güzelliğini korusun ve seni sonsuza dek kıskanç bakışlardan ve kem gözlerden korusun!" demişler. Ve kız odada salınıp gezerken ona, yüreklerinin ta içinden kopan binlerce övgü yağdırmışlar.

İşler böyle sürüp giderken, genç Hubup, bir kez bütün dostları

tarafından yardım görmeksizin geri çevrilmesi tamamlanınca genç Enis'i birlikte alıp geri dönmüş. Ve hanımı Zeyn ül-Mevasıf'ın bulunduğu salona getirmiş. Yakışıklı Enis, Zeyn ül-Mevasıf'ı, güzelliğinin tüm parıltısı içinde görünce, gözleri kamaşarak kalakalmış ve kendi kendine "Bu o mu, yoksa ancak cennette görülen hurilerden biri mi?" demiş. Ama Zeyn ül-Mevasıf, Enis üzerinde bıraktığı etkiden hoşnut, gülerek onun yanına gelmiş ve elini tutup geniş ve alçak bir divanda yanına oturtmuş. Sonra cariyelerine işaret vermiş; onlar da tek parça gümüşten yapılmış ve üzerinde yemek yeme zevkiyle ilgili olarak şu dizelerin yazılı bulunduğu bir sofra tepsisi getirmişler:

Elinde kaşıkla büyük tabaklara dal, gözlerini ve gönlünü şu çeşitli ve hayranlık verici yiyeceklerle şenlendir:
Et yahnisi, tavşan yahnisi, kebap ve haşlamalar, reçel ve muhallebiler, kızartmalar ve sıcak ve soğuk kompostolar.
Ey keklikler, ey piliçler, ey besili horozlar, ey yumuşatılmış etler, sizlere tapıyorum!
Siz, ey, uzun süre fıstıkla beslenmiş, şimdi de şu tepside içi üzümle dolu yatan harika kuzular!
Ben, keklikler, piliçler ve horozlar gibi kanatlarınız olmasa da, sizi çok seviyorum!
Sana gelince, ey ateşte pişmiş kebap, Tanrı seni kutsasın! Senin altın kızarmışlığın hiçbir zaman istemem dedirtmez bana!
Ve sen, zeytin ağacının ruhunu içen şu çanaktaki semizotu salatası, varlığım sana aittir, ey dostum!
Göğsümde zevk içinde titre yüreğim, tabağın dibine serilmiş taze nane yaprakları üzerindeki bu bir çift balığı gör de!
Ve sen, mutlu ağzım, sus, bir daha salnamelerin yazmayacağı bu lezzetli yiyecekleri yemeyi düşle!

Bunun üzerine, cariyeler, onlara koku saçan tabaklar getirmişler. Doyuncaya kadar yemişler ve ağızlarının tatlandırmışlar. Sonra

onlara şarap sürahileri getirmişler ve aynı bardaktan içmişler. Zeyn ül-Mevasıf, Enis'in üzerine eğilerek ona "İşte şimdi birlikte tuz ve ekmek yedik; ve böylece benim konuğum oldun! Ve artık, sana ait bulunan en küçük bir şeyi bile elimde tutacağımı düşünme! Artık istesen de istemesen de, senden kazandığım her şeyi sana geri vereceğim!" demiş. Enis de bağış olarak kendine sunulan şeyleri sevinçle karşılamış ve kendini kızın ayaklarına atmış; ve ona teşekkürler etmiş. Ama o, Enis'i ayağa kaldırmış ve ona "Eğer, Enis, bu veriden ötürü sen bana teşekkür etmek istiyorsan, beni yatağıma kadar izlemen yeter! Ve bana orada, bu kez ciddi olarak, gerçekten iyi bir satranç oyuncusu olduğunu kanıtla!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Elli Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Beni yatağıma kadar izlemen yeter! Ve bana orada, bu kez ciddi olarak, gerçekten iyi bir satranç oyuncusu olduğunu kanıtla!" demiş. Ve Enis, iki ayağı üzerinde sıçrayarak "Vallahi, ey sultanım, yatakta beyaz şahın tüm atlara üstün geleceğini göreceksin!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyleyerek, onu kollarında taşıyıp, bu ay parçasıyla yüklü, cariye Hubup'un kendilerine kapısını açtığı yatak odasına koşmuş. Ve orada genç kızla, yerine getirilen bir sanatın tüm kurallarına uygun olarak, bir satranç partisi oynamış; ve bir ikinci, bir üçüncü ve böylece her seferinde şahı, tüm saldırılara karşı yiğitçe ileri sürerek, on beşinci partiyi tamamlayıncaya kadar oyunu sürdürmüş; ve genç kız sonunda soluk soluğa kalarak yenilgiyi kabullenmiş; ve "Çok başarılı oldun, ey mızrakların ve atların babası!" diyerek "Tanrı seni korusun üstadım, şaha artık dinlenmesini

söyle!" diye eklemiş; ve gülerek ayağa kalkıp o akşam için satranç oynamaya son vermiş.

Bunun üzerine, ruhları ve bedenleri zevk okyanusunda yüzerek, birbirinin kollarında dinlenmişler. Ve Zeyn ül–Mevasıf, Enis'e, "Ey yenilmez Enis! Şimdi hakkıyla kazanılmış bir dinlenme saati geçirmenin zamanıdır! Ama, senin değerini daha iyi kavramak için, satranç oyununda olduğu kadar şiir söyleme sanatında da üstün olup olmadığını anlamak istiyorum! Acaba, uyumlu düzende, rastlaşmamızın, oyunlarımızın üstüne bizi anılarda saklı tutacak tarzda şiirsel dizeler söyleyebilir misin?" demiş. Enis de "İstediğin şey, benim için çok kolaydır, sultanım!" diye yanıt vermiş. Ve koku saçan yatağa, Zeyn ül–Mevasıf'ın kolları boynunda olduğu halde oturmuş ve onu tatlı tatlı okşarken, şu yüce gazeli doğaçlamadan okumuş:

On dört yaşını bir çeyrek yıl aşmış, Tanrı'nın göğündeki tüm mehtaplardan daha güzel bir genç kızla cennette buluşmanın öyküsünü dinlemek için ayağa kalkın!
Bir karaca yavrusu gibi bahçede salınıyordu ve ağaçların bükülgen dalları onun üzerine eğiliyor, kuşlar onun için ötüşüyordu.
Ortaya çıktın ve ona 'Selam üzerine olsun, ey yanakları ipekten sultan! Söyle bana bileyim, bakışları beni çıldırtan kişinin adı nedir?" dedim.
Bir bardaktaki incilerin çıkardığı gürültüden de daha tatlı bir sesle 'Sen kendiliğinden benim adımı çıkartamıyor musun? Yüzümün gözlerine yansıttığı niteliklerim bu denli gizli midirler?" dedi bana.
Yo, kuşkusuz, yo, kuşkusuz! Hiç kuşku yok ki, sen Niteliklerin Bezeği diye adlandırılmışsındır! Bana bir lütufta bulun ey Niteliklerin Bezeği!
Ben de buna karşılık, ey genç kız, işte sana misk, işte sana amber, işte sana inciler, altınlar ve mücevherler, her türden taşlar ve ipekler sunuyorum!
Bunun üzerine anısının şimşekleri genç dişlerinde parıldayarak bana 'İşte öyleyse karşındayım! İşte karşındayım, ey gözümün nuru!' dedi.
Ruhum bayılıyor şimdi, ey çözülen kemer, ey gözden kaybolan

gömlek, ey çırçıplak ortaya çıkan beden, ey elmaslar! Arzularımın yatışması! Öpüşürken ondan yayılan o güzel koku! En üstün cildin kokusu, çukurun sıcaklığı, ey tazelik, binlerce öpücük!

Ama beni ayıplayan siz denetçiler, ah eğer onu bir tanısaydınız! İşte! Size tüm sarhoşluğumu söylüyorum, artık belki de anlarsınız!

O yayılan gece rengi saçları omuzlarından yere kadar ihtişamla uzanır. Ama yanan yanaklarındaki güller cehennemi ateşe verir!

İnce kaşları değerli birer yaydır; oklarla yüklü kirpikleri öldürür; ve her bir bakışı birer hançerdir.

Ağzı, yıllanmış şarap dolu sürahidir; tükürüğü kaynak suyudur; dişleri denizden yeni toplanmış incilerden bir gerdanlıktır.

Boynu, karaca boynu gibi zariftir ve hayranlık verici bir kesimdedir; göğsü üzerine iki bardak devrilmiş mermer bir masadır.

Karnının en zengin kokular saçan bir deliği vardır; ve altında, umudumun sınırında, kaygan ve tombul, bir hükümdar tahtı gibi yüksek, iki muzaffer sütun arasında, en bilgelerin bile aklını başından alan şey vardır.

Bazen kaygan, bazen tüylü, dokunulduğunda bir katır kadar ürkek ve duyarlıdır.

Gözü kızıl, dudakları etli ve tatlıdır, yüzü taze ve hoştur!

Yiğitçe ona yaklaşırsan, onu sıcak, sert, kararlı ve görkemli; yorgunluktan, saldırıdan, savaştan korkmaz bulursun!

İşte sen böylesin, ey Zeyn ül-Mevasıf, güzellik ve kibarlıktan yana tam kararında! İşte bunun için ne zevk dolu geceleri unutacağım ne de sevişmelerimizin güzelliğini!

Kendi onuruna söylenen bu doğaçlama gazeli duyunca, Zeyn ül-Mevasıf zevkten kendinden geçmiş ve ferahlanmanın sınırında ferahlamış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Elli Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... Onuruna söylenen bu doğaçlama gazeli duyunca, Zeyn ül-Mevasıf, zevkten kendinden geçmiş ve ferahlamanın sınırında ferahlamış. Ve onu öperek Enis'e "Ey Enis, ne harika şeyler söyledin! Vallahi ben artık sadece seninle yaşamak istemekteyim!" demiş. Ve gecenin geri kalan bölümünü çeşitli çabalar, okşayışlar, çiftleşmeler ve benzeri şeylerle sabaha kadar birlikte geçirmişler. Ve gündüzü de birbirinin yanında, kimi vakit dinlenerek, kimi vakit yiyip içerek ve akşama kadar eğlenerek geçirmişler. Ve bir ay böylece sürekli zevk ve şehvet içinde yaşamayı sürdürmüşler.

Bu bir ayın sonunda, aslında evli bir kadın olan genç Zeyn ül-Mevasıf, kocasından yakında döneceğini bildiren bir mektup almış. Bunu okuyunca "Bacakları kırılsın da, gelemesin! Çirkinlik benden ırak olsun! İşte şimdi geçirmekte olduğumuz yaşam, bu kötülük saçan yüzün görünmesiyle bozulmaya yüz tutuyor!" diye haykırmış. Ve mektubu dostuna göstererek ona "Şimdi ne yapacağız, ey Enis?" demiş. O da "Ben bu konuda tam olarak sana bağlıyım, ey Zeyn! Çünkü, hile ve kurnazlıkta, kadınlar erkekleri aşar!" diye yanıt vermiş. Zeyn de "Evet! Ama benim kocam, çok ters biridir! Kıskançlığının da sınırı yoktur! Onun kıskançlığından sakınmak pek öyle kolay olmayacak!" demiş. Ve bir saat kadar düşünmüş ve "Ben, onun lanetli gelişinden sonra, seni koku ve baharat satan bir tacir olarak göstererek eve sokmaktan başka çare göremiyorum! Bu meslek üzerinde kafa yor ve satış işinde ne olursa olsun, aykırı düşmekten sakın!" demiş. Ve kocayı aldatmak konusunda kullanılacak araçlar üzerinde ikisi de anlaşmışlar.

Bu sırada, koca, yolculuktan geri dönmüş ve karısını, tepeden tırnağa kadar sapsarı görerek çok şaşırmış. Oysa, genç kadın, bedenine safran sürerek kendini bu hale sokmuş imiş. Kocası korkarak

ona, hangi hastalığa tutulduğunu sormuş; o da "Beni böyle sapsarı görmenin nedeni, bir hastalık değil, senin yokluğunda duyduğum üzüntü ve tedirginliktir! Lütfen, bundan böyle yanına seni koruyup kollayabilecek bir yoldaş almadan yolculuğa çıkma! Böyle olursa senin için pek kaygılanmam!" diye yanıt vermiş. O da "Tüm yüreğimle, böyle yaparım! Ama yaşamım üzerine ant içerim ki, senin kaygılanman anlamsız! Artık ruhunu yatıştır ve eski parlak tenini yeniden edinmeye bak!" diye yanıt vermiş. Sonra onu kucaklamış ve dükkânına gitmiş. Çünkü bu kimse, aslında Yahudi olan büyük bir tacirmiş; ve eşi genç kadın da, onun gibi, Yahudi imiş.

Enis de üstleneceği yeni mesleği hakkında bütün bilgileri edinerek dükkânının kapısında kocayı beklemeye başlamış. Ve onunla tanışıklık kurmak için, piyasadaki fiyatın çok altında bir fiyatla ona kokular ve baharat satmayı önermiş. Yahudilerin katı ruhuna sahip olan Zeyn ül-Mevasıf'ın kocası, Enis'in tutumundan ve bu önerisinden ve de soylu davranışlarından çok memnun olmuş ve onun devamlı müşterilerinden biri olmuş. Ve birkaç gün sonra, yeter bir sermaye sağladığı takdirde onunla ortak olmayı düşündüğünü açıklamış. Enis, kendisini sevgilisi Zeyn ül-Mevasıf'a yaklaştırabilecek böyle bir öneriyi kabul etmekten kaçınmamış; ve kendisinin de aynı arzuyu duyduğu ve böylesine saygın bir tacirin ortağı olmayı çok istediği yanıtını vermiş. Ve çok gecikmeden, bir ortalık sözleşmesi hazırlayıp çarşının saygın kişileri arasından seçilen iki şahitin önünde mühür basarak onaylamışlar.

Aynı akşam, Zeyn ül-Mevasıf'ın kocası, ortaklık sözleşmesini kutlamak için, yeni ortağını evinde yemeğini bölüşmeye çağırmış. Ve kendisi Yahudi olup Yahudiler de eşlerini yabancıların bakışlarından sakınmadıkları ve bundan bir utanç duymadıkları için, onu evine götürüp karısıyla tanıştırmak istemiş. Ve karısına ortağı Enis ile birlikte geleceğini bildirmek üzere eve gitmiş ve kendisine "Bu zengin ve soylu tavırları olan bir genç adamdır. Senin de gelip onunla tanışmanı istiyorum!" demiş. Zeyn ül-Mevasıf, bu haberden neşe-

lenmişse de, duygularının anlaşılmasını istemediğinden, son derecede ilgisiz görünür gibi davranmış ve "Hayret! Ey sakallı baba, sen nasıl oluyor da bir yabancıyı evinin içine sokuyorsun? Ve benim yüzü açık ya da peçeli olarak ona görünmemi istiyorsun? Tanrı'nın adı benim ve çevremin üzerinde olsun! Sen bir ortak buldun diye ben, genç kadınlara uygun düşen alçakgönüllülükten vaz mı geçeyim? Böyle olacağına param parça olsam yeridir!" demiş. Ama kocası "Hey kadın, sen ne düşüncesizce sözler söylüyorsun, böyle! Biz ne zamandan beri karıları erkeklerdan sakınma yasasına uyarak Müslüman âdetlerine göre davranır olduk? Bu ne kadar yersiz bir utanç ve yersiz bir alçakgönüllülüktür! Bizler Museviyiz ve senin bu konudaki hassasiyetin bir Musevi için aşırı derecede yersizdir!" diye yanıt vermiş. Böyle konuşmuş ama, içinden şöyle düşünüyormuş: "Böylesine saf ruhlu, böylesine bilge ve ağırbaşlı bir eşe sahip olmam Tanrı'nın evimizi kutsamasındandır!" Sonra ona karşı öyle bir sözsellikle konuşmuş ki, sonunda karısını, ortaya çıkıp yeni ortağına karşı konukseverlik görevlerini yapması için kandırmış.

Enis ile Zeyn ül-Mevasıf birbirini görünce, daha önce tanışmış bulunduklarını belirtecek bir davranışta bulunmamışlar. Ve Enis yemek boyunca, gözlerini namusluca önüne indirerek oturmuş; büyük bir ağzı sıkılık göstererek kocadan başkasına bakmamış. Yahudi de, kendi kendine "Bu ne harika bir genç adam!" diye düşünmüş. Böylece yemek bitince, Enis'ten ertesi gün de gelip sofrada aynı şekilde yer almasını istemiş. Enis ertesi gün de, onu izleyen günlerde de gelmiş; ve her seferinde, dikkatle ve hayranlık uyandırıcı bir çekingenlikle davranmış.

Ama Yahudinin, Enis'in eve her gelişinde olagelen garip bir şey dikkatini çekmiş. Gerçekten, evde, ehlileştirilmiş bir kuş varmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Altmışıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Gerçekten, evde Yahudi tarafından ehlileştirilmiş ve sahibi tarafından çok sevilen bir kuş varmış. Ama Yahudinin yokluğunda bu kuş sevecenliğini Enis'e bağlamış ve gelip onun başına ve omuzlarına konar ve onu binlerce okşayışla sararmış; öyle ki, sahibi Yahudi döndükten sonra da, bir yabancı bilerek onu tanımak istememiş. Ve sadece genç Enis'i gördükçe kuyruk sallayıp sevinç ötüşleri koparmayı ve sevecenlik göstermeyi sürdürmüş. Yahudi de kendi kendine "Musa'nın ve Harun'un[1] üzerine yemin ederim ki, bu kuş beni unutmuş! Oysa onun hakkımdaki duyguları, benim için, yokluğumda acı duyarak hasta düşen karımınkilerden daha değerliydi!" diye düşünmüş. Ama sonra, daha da garip bir şey dikkatini çekmekte gecikmemiş ve kafasına binbir azap verici fikir sokmuş.

Gerçekte, Enis'in yanında o kadar kendine egemen ve alçakgönüllü görünen karısının, uyur uyumaz, olağandışı rüyalar gördüğünün farkına varmış. Kollarını uzatıyor, soluk soluğa kalarak iç çekiyor ve Enis'in adını anarak binlerce kez kıvranıp duruyor; ve en tutkulu âşıklar gibi ondan söz ediyormuş. Ve Yahudi birbirini izleyen geceler boyunca bunu böylece görüp duyunca çok şaşırarak kendi kendine "Beşli Metin[2] üzerine yemin ederim ki! Bu olay bana kadınların hepsinin aynı olduğunu gösteriyor; ve içlerinden biri, benim karım gibi erdemli, saf ve nefsine egemen de olsa, şu ya da bu tarzda, rüyada da olsa, kötü arzularını doyuruyor. Kötülükler bizden ırak olsun! Ne felakettir ki, böylesi yaratıklar cehennemin ateşinden halk edilmişlerdir!" diye düşünmüş. Sonra kendi kendine "Ka-

1 *Harun*: Aron. Musa'nın ağabeyi. Musevilerin ilk büyük hahamı (Ç.)

1 *Beşli Metin*: Pentatök. Musa'nın kitabı olarak da anılan Tevrat'ın ilk beş kitabı (Ç.)

rımı deneyden geçirmem gerek! Ayartıya kapılmayıp saf ve nefsine egemen kalırsa, kuşun davranışı ile rüyaların düşündürdükleri sonuç vermeyen rastlantılar arasından birer rastlantı olarak kalır!" demiş.

Ve her zamanki alışık bulundukları yemek saati gelince, Yahudi, karısına ve ortağına büyük bir mal siparişinde bulunmak üzere vali tarafından çağırıldığını bildirmiş; ve onlardan yemeye başlamak üzere kendisini beklemelerini rica etmiş. Sonra onları terk ederek bahçeye çıkmış. Ama valinin yanına gidecek yerde, çabucak geri dönmüş ve evin yukarı katına saklanmış; orada konuk odasına bakan bir pencereden, olup biteni görebilecekmiş.

Böylece, inanılmaz yoğunluktaki bir tutkuyla öpüşerek, birbirini okşayarak kendilerince sergiledikleri durumu görerek. ulaşmak istediği sonucu elde etmekte gecikmemiş. Varlığını ortaya koymayı ve valinin yanına gitmemiş olduğunu anlamalarını istemediğinden, iki âşığın çılgın sevişmelerini bir saat süreyle izlemek zorunda kalmış. Ama bu acı dolu bekleyiş sonunda, sanki hiçbir şeyden haberi yokmuşçasına güleç bir yüzle onları bulmak üzere salona inmiş. Ve tüm yemek boyunca, duygularını onlardan gizlemek için büyük bir çaba sarf etmiş; ve genç Enis'i büyük bir dikkatle izlemiş ve onun her zamandan daha utangaç ve saygılı olduğunu görmüş.

Ama bir kez yemek bitince ve genç Enis evden ayrılınca, Yahudi kendi kendine "Efendimiz Musa'nın boynuzları üzerine yemin ederim ki, onların yüreklerini ayrılık ateşiyle yakacağım!" demiş. Ve göğsünden bir mektup çıkararak açıp okumuş; sonra "İşte yine uzunca bir yolculuğa çıkma zorunluluğu ortaya çıktı. Çünkü bu mektup bana yabancı ülkelerdeki adamlarımın birinden geliyor; gidip onunla büyük bir ticaret işini ayarlamam gerek!" diye haykırmış. Zeyn ül-Mevasıf da bu haberden duyduğu sevinci tam anlamıyla saklamasını bilmiş ve "Sevgili kocacığım, öyleyse beni yokluğunla öldürmeye gidiyorsun! Hiç değilse ne kadar süreyle benden ayrılacağını söyle!" demiş. O da "Belki üç yıl ya da dört yıl; ama daha az ya da daha fazla değil!" demiş. Zeyn "Ah, zavallı Zeyn ül-Mevasıf, koca-

nın varlığından asla yeterince yararlanamadığın nasıl bir talihin varmış senin! Ruhumun mutsuzluğudur bu!" diye haykırmış. Ama kocası ona "Bu, seni umutsuzluğa düşürmesin! Çünkü, bu kez, seni yalnız bırakmamak ve hastalık ve kedere düşmene yol açmamak için benimle gelmeni istiyorum! Haydi kalk da yola çıkmak üzere bohçaları ve sandıkları hazırlamak için cariyelerin Hubup, Kubup, Sukup ve Rukup'u çağır!" demiş.

Bu sözleri duyan Zeyn ül-Mevasıf'ın yüzü sapsarı olmuş ve gözleri yaşla dolmuş ve tek bir söz söylememiş. Kocası da, içi memnunluktan coşarak ona sevecen bir sesle "Neyin var, Zeyn?" diye sormuş. O da "Hiç, vallahi! Sadece bu hoş haberden, senden artık ayrılmayacağımı düşünerek biraz heyecanlandım!" diye yanıt vermiş.

Sonra ayağa kalkmış ve cariyelerinin yardımıyla kocası Yahudinin gözü önünde yol hazırlıklarına başlamış. Bu kederli haberi Enis'e nasıl duyuracağını bilmiyormuş. Bir aralık fırsat bularak sokak kapısının üzerine dostuna, veda anlamında, şu satırları yazmayı başarmış:

> Üzüntülerimi sana bildiririm Enis! İşte yüreğin kanayarak yalnız kaldın!
> Zorunluluktan çok kıskançlık ayrılmamıza neden oldu. Ve benim acımı ve umutsuzluğumu görerek kıskançların yüreğine sevinç doldu. Ama, Tanrı üzerine yemin ederim ki! Senden başka hiç kimse, Enis, bana sahip olamayacak, bana binlerce aracıyla birlikte de gelse!

Bunu izleyerek, kendisi için hazırlanan deveye binmiş ve artık Enis'i görmemesi gerektiğini düşünerek, tahtırevana gömülerek eve ve bahçeye veda anlamında dizeler okumuş. Ve tüm kervan, Yahudi başta, ardında cariyelerle birlikte Zeyn ül-Mevasıf olmak üzere yola koyulmuş. Ve işte Zeyn ile kocası Yahudinin durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ve işte Zeyn ile kocası Yahudinin durumu böyleymiş!

Genç Enis'in durumu ise şöyle! Ertesi gün, âdetine uygun olarak, ortağı Yahudi tacirin çarşıya gelmediğini görünce, son kertede şaşırmış ve onu akşama kadar beklemiş. Ama bu bekleyişi nafile olmuş. O zaman, böylesi bir olayın nedenini gidip kendi gözleriyle anlamaya karar vermiş. Ve böylece giriş kapısının önüne gelmiş ve burada Zeyn ül-Mevasıf'ın kendi eliyle çiziktirdiği yazıyı görmüş. Ve anlamını kavrayarak sarsılmış ve umutsuzluğun pençesinde yere düşmüş. Sevgilisinin ayrılışı dolayısıyla duyduğu helecanın etkisiyle geçirdiği sarsıntıdan biraz kendine gelince, komşulara başvurarak bilgi edinmiş. Ve kocası Yahudinin, hizmetçileri ve on deve yükü tutan bohça ve sandıkla birlikte, uzun bir yolculuk için gerekli azığı da sağlayarak, onu alıp götürdüğünü öğrenmiş.

Bu haberi alan Enis, bahçenin tenhalığında bir çılgın gibi maksatsız dolaşmaya başlamış; ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Burada, bahçesinin ağaçlarının sınırladığı, güzel evinin yükseldiği, izlerinin yüreğimdeki gibi, ne kuzey rüzgârları ne de güney rüzgârlarıyla silinebildiği yerde, sevgilimin anısına ağlamak için duralım!

Gitmiş o! Ama develerin yürüyüşünü düzenleyen üvendirenin ucuna bağlı yüreğimi de birlikte alıp götürmüş!

Ah! Gel ey gece, kavrulan yanaklarımı gel de serinlet ve yüreğimi tüketen ateşleri yatıştır!

Ey çöl meltemi! Onun soluğuyla kokulanarak esen sana, gözyaşlarımı kurutmak için hiçbir ilaç, buz tutmuş bedenimi canlandıracak hiçbir çare bırakmadı mı?

Yazık, ne yazık ki! Kervanbaşı, sabah rüzgârı soluğuyla vadiyi canlandırmadan önce, gecenin karanlığında buyruğunu vermiş.

Çökmüş develere yükler yüklenmiş; tahtırevana yerleşip gitmiş o!

Sonra, kendini düşüncelerine ve anılarına kaptırdığı sırada, bahçedeki hurma dallarından birinde yuvası bulunan bir karganın iç karartıcı sesiyle gagladığını duymuş. Ve şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş.

Ey karga! Sen sevgilimin bahçesinde kalmış, ne yapıyorsun? Yoksa iç karartıcı sesinle, aşkımın acılarını inildemeye mi geldin?
Yazık, ne yazık ki! diye haykırıyorsun kulaklarıma ve sesinin bitip tükenmez yansıması yazık, ne yazık ki! diye tekrarlayıp duruyor!

Bunu izleyerek, Enis, bunca kedere ve acıya dayanamayarak yere yığılıp uzanmış ve uyku kendisini sarmış. Ve bu durumdayken sevgilisi rüyasında ona görünmüş ve onunla mutlulanmış; onu bağrına basmış, o da kendisini kucaklamış. Ama birdenbire uyanınca, düş dağılıp gitmiş. O zaman avuntu bulmak için şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Selam sana, sevgilinin görüntüsü! Gecenin karanlıkları arasından bana göründün! Ve bir an için aşkımın azabını yatıştırmaya geldin!
Ah! bahtsızlara kalan tek avuntudur bu rüyalar! Ama tatlı hayallerden ayrılınca uyanışın gözyaşları ne kadar acı!
Benimle konuşuyor, bana gülüyordu, o; beni binlerce kez tatlı okşayışlarla sarıyordu; yeryüzünün tüm mutluluğunu avuçlarımda tutuyordum; ama gözyaşlarıyla uyandım birden!

İşte böyle sızlanıp duruyormuş genç Enis ve kendi yaşadığı yere ancak yiyecek bir şeyler almak üzere arada bir gidip sürekli olarak terk edilmiş evin gölgesinde yaşayıp duruyormuş. Ve işte onun da durumu böyleymiş!

Kervana gelince, söz konusu kentten bir aylık uzaklıkta bir yere gelince Yahudi deniz kıyısında kurulmuş bulunan bir kentin pek uzağında olmayan bir yere çadırlar kurdurmuş. Orada karısını zen-

gin giysilerden soymuş ve eline uzun, bükülgen bir değnek alarak ona "Ah! Alçak sefih, senin kirlenmiş bedenin ancak bununla temizlenir! Gelsin bakalım Enis, o genç ibne, seni benim elimden kurtarsın!" demiş. Ve haykırışlarına ve başkaldırılarına karşın, var gücüyle acı vererek kadını dövmüş. Sonra da onun üzerine sert kıldan yapılan eski bir örtü örterek kente bir demirci aramaya gitmiş ve demirciye...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Altmış Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Kente bir demirci aramaya gitmiş ve demirciye "Bu esirenin ayaklarını, sonra da ellerini sıkı sıkıya zincirleyeceksin! Bana binek olarak hizmet edecek!" demiş. Demirci, şaşırarak yaşlı adama bakmış ve ona "Vallahi! İlk kez bana canlı bir insan varlığını zincirlemem söyleniyor! Bu genç köle, ne yaptı da böyle bir cezayı hak etti?" demiş. Yaşlı adam da "Beşli Metin üzerine yemin ederim ki! Bu ceza, biz Yahudilerin cariyelerinden şikâyetçi oldukları zaman, onlara uyguladıkları bir cezadır!" demiş. Ama, Zeyn ül-Mevasıf'ın güzelliğinden gözleri kamaşmış olan demirci, Yahudiye nefretle, iğrenmeyle bakmış ve yüzüne tükürmüş; genç kadına dokunacak yerde, şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Bu narin ayaklara işkence etmiş olmadan önce, ey katır, senin bedenin zincirlere vurulmalıydı! Eğer aklın olsaydı, zincir yerine bu güzelim ayakları altın halhallarla donatırdın!
> Çünkü emin ol ki, Yüce Yargıç'ın huzuruna çıkarılsa, masum ve saf bulunurdu!

Sonra demirci, kentin valisini bulmaya koşmuş ve gördüğü şeyi: Zeyn ül-Mevasıf'ın harika güzelliğini ve kocası Yahudinin ona uygulamak istediği kıyıcı davranışı valiye anlatmış. Vali de muhafızlara hemen çadırlara gitmelerini ve güzel köleyi, Yahudiyi ve kervandaki öteki kadınları huzuruna getirmelerini buyurmuş. Muhafızlar da buyruğu yerine getirmekte acele etmişler. Ve bir saat sonra geri gelip huzur salonunda bulunan valinin önüne Yahudiyi, Zeyn ül-Mevasıf'ı ve dört hizmetçi: Hubup, Kutup, Sukup ve Rukup'u getirmişler. Zeyn ül-Mevasıf'ın güzelliğiyle gözleri kamaşmış olan vali, ona "Senin adın ne kızım?" diye sormuş. Kadın, kalçalarını oynatarak "Kölen Zeyn ül-Mevasıf'tır, efendim!" demiş. Sonra da vali "Bunca çirkin olan bu adam kim?" diye sorunca: "Efendim, beni anamdan babamdan kaçıran ve her türlü kötü davranışta bulunarak bana tecavüz eden ve atalarım Müslümanların kutsal yasalarından yüz çevirmem için beni zorlamak isteyen bir Yahudidir! Her gün bana işkence ediyor ve bu yoldan direnişimi kırmaya çalışıyor! İşte söylediklerimin kanıtı olarak beni durmadan dövdüğünün bedenimdeki izleri!" diye yanıt vermiş ve büyük bir utançla omuzlarını açıp oradaki değnek izlerini valiye göstermiş. Sonra da "Ve zaten, efendimiz, şu saygın demirci, bana, bu Yahudinin uygulamak istediği barbarca davranışın tanıklığını yapacaktır! Cariyeler de söylediklerimi onaylayacaklardır! Bana gelince, ben bir Müslüman ve bir inanç sahibiyim; ve Tanrı'dan başka Tanrı olmadığına ve Peygamber'in onun elçisi olduğuna tanıklık ederim!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyunca vali, Habup, Kutup, Sukup ve Rukup adlı hizmetçilere dönmüş ve onlara "Hanımınızın söyledikleri doğru mu?" diye sormuş. Kendisine "Doğrudur!" diye yanıt vermişler. O zaman vali Yahudiye dönmüş ve kıvılcım saçan gözlerle ona "Ey Tanrı düşmanı, lanet olsun sana! Bu genç kadını neden anasından, babasından, evinden, yurdundan kopardın ve ona neden işkence ettin? Senin lanetli inancının korkunç hatalarına düşmesi için bizim aziz dinimizi inkâra zorladın?" diye haykırmış. Yahudi "Efendimiz, Ya-

kup'un, Musa'nın ve Harun'un başları üzerine yemin ederim ki, bu genç kadın benim yasal eşimdir!" demiş. Bunu duyan vali "Onu sopayla dövsünler!" diye haykırmış. Muhafizlar da Yahudiyi yere yatırmışlar ve ayaklarının tabanına yüz sopa, sırtına yüz sopa, kıçına da yüz sopa vurmuşlar. Bağırıp çağırmaya ve Zeyn ül-Mevasıf'ın yasal olarak kendisine ait bulunduğunu söyleyip karşı çıkmayı sürdürmesi üzerine, vali "Suçunu itiraf etmek istemediğine göre, elleri ve ayakları kesilsin ve kırbaçlansın!" demiş.

Bu korkunç hükmü işitince Yahudi "Musa'nın kutsal boynuzları üzerine yemin ederim! Ve eğer bu da beni kurtarmaya yetmeyecekse, bu kadının eşim olmadığını ve onu ailesinden kaçırdığımı itiraf ederim!" diye haykırmış. O zaman vali "Madem ki itiraf ediyor, onu hapse atın! Tüm ömrünce orada kalsın! Kâfir Yahudiler de böyle cezalandırılsın!" diye hükmetmiş. Yahudiyi sürükleyip hapishaneye götürmüşler. Ve hiç kuşkusuz orada çirkinliği ve inançsızlığı içinde ölmüş. Tanrı ona asla merhamet etmesin! Ve Yahudi ruhu, cehennemin sonuncu katındaki ateşlere atılsın! Ama, bizler, Müslüman olarak Tanrı'dan başka Tanrı olmadığına ve Peygamber'in onun elçisi olduğuna tanıklık ederiz!

Zeyn ül-Mevasıf'a gelince, valinin elini öpmüş ve dört hizmetçisi Hubup, Kutup, Sukup ve Rukup'u yanına alarak yeniden çadırlara dönmüş ve devecilere çadırları bozup sevgilisi Enis'in ülkesine doğru yola koyulmalarını buyurmuş.

Kervan kazasız belasız yol alıp üçüncü günün akşamı, Zeyn, kırk keşişin ve patriklerinin oturmakta olduğu bir Hristiyan manastırına ulaşmış. Ve Daniş[1] adıyla anılan bir patrik, tam da genç kadın, başını tahtırevandan çıkarmış, deve üzerinde oradan geçerken, temiz hava solumak üzere manastırın kapısında oturmuş bulunu-

1 İsrail Peygamberi Musa plâstik sanatlarda genellikle sakallı, elinde kanun levhaları, alnında da Sina Ülkesi'nin ışıklarına işaret eden iki boynuz olduğu halde gösterilir (Meydan-Larousse).

yormuş. Ve patrik, bu ay yüzlü genç kadını görünce, pörsümüş yaşlı bedeninin canlandığını duyumsamış; ve ayaklarında, sırtında, yüreğinde ve başında titremeler olmuş. Ve yerinden kalkıp kervana durması için işaret etmiş ve Zeyn ül-Mevasıf'ın tahtırevanı önünde yere kadar eğilerek genç kadını aşağı inip tüm yoldaşlarıyla birlikte dinlenmeye çağırmış. Ve ona, geceleyin yolların yol kesen eşkiyayla yakılıp yıkıldığını temin ederek geceyi manastırda geçirmelerini ısrarla önermiş. Zeyn ül-Mevasıf da, bir Hristiyan ve keşiş tarafından da ileri sürülse, bu konukseverlik önerisini reddetmek istememiş, tahtırevanından inmiş, dört yoldaşı tarafından izlenerek manastıra girmiş. Oysa, Zeyn ül-Mevasıf'ın büyüleyici güzelliğiyle yanıp tutuşan Patrik Daniş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Altmış Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Oysa, Zeyn ül-Mevasıf'ın büyüleyici güzelliğiyle yanıp tutuşan patrik Daniş, tutkusunu ona nasıl açıklayacağını bir türlü bilmiyormuş. Ve gerçekten, duyduğu aşk pek çetinmiş. Sonunda, manastırın kırk keşişi arasında en ağzı söz yapanını genç kadının yanına yollamakla en iyi yolu bulduğuna inanmış. Bu keşiş, patriğin yararına konuşmak niyetiyle genç kadının yanına gelmiş. Ama, ondaki bu mehabı güzelliği görünce, ağzında dilinin binlerce düğümle bağlanmış olduğunu, onun yerine, giysisinin altında karnının parmağının bir fil hortumu gibi ayağa kalkarak sözsellikle konuştuğunu duyumsamış. Bunu gören Zeyn ül-Mevasıf; Hubup, Kutup, Sukup ve Rukup ile birlikte alabildiğine gülmeye başlamış. Sonra, keşişin, ko-

nuşmaksızın, aleti havada kalakaldığını görerek hizmetçilerine bir işaret yapmış; onlar da hemen ayağa kalkıp onu odadan dışarı itmişler.

Patrik Daniş, keşişin acınacak bir halde dışarı çıktığını görünce, kendi kendine "Kuşkusuz kızı ikna edemedi!" demiş. Ve kızın yanına çabucak ikinci bir keşiş göndermiş. İkinci keşiş de Zeyn ül-Mevasıf'ın yanına gitmiş; ama onun da başına tıpkı ilk keşişin başına gelen gelmiş. Ve kovulup, başı yere eğik patriğin yanına dönmüş; o da bir üçüncüyü, sonra bir dördüncüyü ve bir beşinciyi göndermiş; ve böylece kırkıncıya kadar bütün keşişleri görevlendirmiş. Ve her seferinde, görüşmek için yollanan keşiş, patriğin verdiği görevi dile getiremeden, varlığını ancak babadan kalma organının kalkmasıyla ortaya koyarak sonuç almadan geri dönmüş.

Patrik bütün bunları görünce "İnsan kendi tırnaklarıyla kaşınmalı ve kendi ayaklarıyla yürümelidir" diyen atasözünü hatırlamış; ve kendi başına davranmaya karar vermiş.

O zaman ayağa kalkmış ve ağır ve ölçülü adımlarla Zeyn ül-Mevasıf'ın bulunduğu odaya girmiş. Ve işte! Tıpkı kendi keşişleri gibi, dili bir düğümle düğümlenip organı konuşarak aynı şeyler onunda başına gelmiş. Ve genç kadınla hizmetçilerinin gülüşleri ve alayları arasında, burnu ayaklarına kadar uzayarak, odadan dışarı çıkmış.

Böylece o, odadan çıkar çıkmaz, Zeyn ül-Mevasıf ayağa kalkmış ve yoldaşlarına "Vallahi! Bizim bu manastırdan hemen çekip gitmemiz gerek! Çünkü korkarım ki, bu korkunç keşişler ile bu berbat patrik bu gece gelip bize saldırırlar ve onların çirkin temaslarıyla kirleniriz!" demiş. Ve gecenin karanlığından yararlanarak beşi birden gizlice manastırdan dışarı fırlamış: develere binerek ülkelerine gitmek üzere yeniden yola çıkmışlar. İşte onların durumu da böyleymiş.

Patrikle kırk keşişe gelince, ertesi sabah uyandıklarında, Zeyn ül-Mevasıf'ın ortadan kaybolduğunun farkına varınca, eşekler gibi anırmak için kiliselerinde toplanmışlar. Ama, ilahiler okuyup her

zamanki dualarını yapacakları yerde, işte şunları doğaçlamadan söylemişler:

İlk keşiş şunu okumuş:

Toplanın kardeşlerim, ruhum sizi terk etmeden önce; çünkü son saatim gelmekte!
Aşkın ateşi kemiklerimi eritiyor, tutku yüreğimi yutuyor ve buralara gelip kirpiklerinin ve kaşlarının fırlattığı öldürücü oklarla vuran bir güzellik için yanıp tutuşuyorum.

İkinci keşiş bu sızlanmaya şu dizelerle yanıt vermiş:

Benden uzakta yolculuk etmekte olan sen, zavallı yüreğimi alıp götürdün de neden beni birlikte götürmedin?
Huzurumu da birlikte götürüp ayrıldın! Ah! Keşke dönsen de beni kollarında can verirken görebilsen!

Üçüncüsü de şöyle şakımış:

Ey sen, görüntüsü gözlerimde ışıldayan, ruhumu doldur ve yüreğimde yer tut!
Senin hatıran, çocuğun ağzına tat veren baldan da tatlıdır; ve rüyalarıma gülümseyen dişlerin Azrail'in kılıcından da parlaktır!
Bir gölge gibi geçip gittin, içime yakıp tüketen bir ateş saçarak!
Eğer rüyamda yatağıma yaklaşacak olursan, onu gözyaşlarımla baştan aşağı ıslanmış göreceksin!

Dördüncü keşiş de şu yanıtı vermiş:

Dilimizi tutalım kardeşlerim, acı çeken yüreklerimizi üzecek gereksiz sözlerin ağzımızdan çıkmasına izin vermeyelim!
Ey güzelliğin dolunayı! Senin aşkın parlak ışıklarını karanlık başıma saçtı ve beni sonsuz bir tutkuyla yaktın.

Beşinci keşiş, hıçkırarak, şu dizeleri okumuş:

Tek arzum, sevdiceğimdir! Onun güzelliği ayın parıltısını soldurur; tükürüğü, en değerli üzümlerin suyundan da tatlıdır; kalçalarının genişliği yaradanını över!
İşte yüreğim bana esinlediği aşkın alevleriyle yanıp tükeniyor ve gözyaşlarım gözümden balgam taşı[1] gibi akıyor!

Altıncı keşiş de onu şöyle izlemiş:

Ey gülle yüklü dal, ey göklerin yıldızları, ufkumuzda beliren ve ölümcül etkisi bir tek bakışıyla, silaha gerek kalmadan, erkekleri vurup öldüren o kız nerede?

Ve nihayet yedinci keşiş şu ezgiyi okumuş:

Onu yitiren gözlerim, yaşlarla doluyor; aşk arttıkça sabır tükeniyor!
Ey yolumuza çıkan tatlı büyüleyici! Aşk arttıkça sabır tükeniyor!

Ve böylece sürerek, tüm öteki keşişler de, her biri sırası geldikçe, doğaçlamadan bir ezgi söylemiş; sonunda sıra patriklerine gelmiş: o da hıçkırıklı bir sesle şu dizeleri okumuş:

Ruhum dert dolu ve umut beni terk etti.
Hayranlık verici bir güzellik göğümüzden geçti ve benim huzurumu alıp götürdü.
Şimdi uyku kirpiklerimden kaçıp gitti ve büyük bir kederim onu yutup tüketti.
Tanrım, çektiğim acılardan sana sığınırım! Tanrım, ruhum ayrılıp gittiğine göre, bedenimin de bir gölge gibi silinip gitmesini sağla!

1 *Balgam Taşı*: Hacıbektaş taşı da denen değerli bir taş (Ç.)

Şarkılarını söyleyip bitirince, keşişler, yüzlerini kiliselerinin döşeme taşlarına sürmüşler ve uzun uzadıya ağlamışlar.

Bunu izleyerek, belleklerine güvenerek, kaçan kızın resmini yapmaya ve onu inançsızlıklarının mihrabına yerleştirmeye karar vermişler. Ama bu tasarılarını yerine getirmeyi başaramamışlar; çünkü manastırda kendi mezarlarını kendileri kazdıktan sonra, ölüm onları gafil avlamış ve acılarına son vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Altmış Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Çünkü, manastırda kendi mezarlarını kendi elleriyle kazdıktan sonra, ölüm onları gafil avlamış ve acılarına son vermiş. Ve işte kırk keşiş ile patriklerinin durumu böyle olmuş!

Kervana gelince, Tanrı'nın özeniyle sağlanan bir güven içinde, hiçbir terslik olmadan geçen bir yolculuk sonunda, sağlık içinde, doğdukları ülkeye kavuşmuşlar. Ve Zeyn ül-Mevasıf, yoldaşlarının yardımıyla tahtırevanından inerek evinin bahçesinde yere ayak basmış; hizmetçisi Hubup'u dönüşünden sevgilisi Enis'e haber vermeye göndermeden önce, tüm hazırlıkları yaptırmış ve yatağına değerli amberlerle kokulandırmış.

Oysa, tam o sırada günlerini ve gecelerini gözyaşları içinde geçirmeyi sürdüren Enis, yarı uyku halinde, yatağında yatmakta imiş ve rüyasında açık seçik olarak sevgilisinin dönüşünü görüyormuş. Ve rüyalara inancı olduğundan, heyecan içinde uyanmış ve hemen Zeyn ül-Mevasıf'ın evinin doğrultusunda yollanarak rüyasının çıkıp çıkmayacağını görmeye gitmiş. Bahçe kapısını açmış ve hemen hava-

daki sevgilisine özgün amber ve misk kokusunu duyumsamış. Ve eve doğru uçarak orada hazırlanmış, onu beklemekte olan Zeyn ül–Mevasıf'ın odasına girmiş.

Birbirlerinin kollarına atılmışlar; ve akşamlarının tutkulu belirtilerini ortaya koyarak uzun bir süre öylece kalmışlar. Ve helecan ve sevinçten bayılmamak için, içinde şeker, limon ve çiçek suyundan oluşmuş serinletici bir şerbet bulunan bir testiden içmişler. Yokluklarında başlarından geçenleri birbirlerine anlatarak, karşılıklı olarak boşalmışlar ve ancak birbirini sevip okşamak ve öpüşmek için konuşmalarına ara vermişler. Ve o gece onların kaç kez ve hangi yoğunlukla aşklarını kanıtladıklarını ancak Allah bilir. Ertesi gün, genç Hubup'u kadıyı aramaya yollamışlar; o da hemen gelip evlilik sözleşmelerini yazmış. Onlar da, genç delikanlıların ve genç kadınların Orakbiçicisi kendilerine ulaşıncaya kadar mutlu bir yaşam içinde ömür sürmüşler! Ama Adaleti gereğince, güzellik ve zevkleri Dağıtana övgüler ve şükürler olsun! Ve dua ve barış, Elçilerin Sultanı ve inananlara Cennet'in yolunu açacak olan Muhammet üstüne olsun!

Şehrazat, bu öyküyü anlatıp bitirince, küçük Dünyazat "Bilsen ablacığım, ne lezzet, ne zevk, ne saflık ve üstünlük var senin sözlerinde!" diye haykırmış. Şehrazat da "Ama, şah bana izin verirse, bu gece anlatacağım TEMBEL GENÇ'İN ÖYKÜSÜ ile kıyaslanınca bütün bu anlattıklarım nedir ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz Şehrazat, sana bu gece de izin vereceğim; çünkü senin sözlerin beni doygunluğa ulaştırıyor ve bu Tembel Genç'in Öyküsü'nü bilmiyorum!" demiş.

TEMBEL GENÇ'İN ÖYKÜSÜ

Pek çok şey arasında anlatırlar ki, bir gün Halife Harun Reşit, tahtında oturmakta iken, genç bir hadımağası, elinde üzerine inciler, yakutlar ve her türden değer biçilmez mücevher ve taşla işlenmiş kızıl altından bir taç olduğu halde içeri girmiş. Ve bu genç hadımağası, Halife'nin önünde yeri öpüp saygı duruşunda bulunduktan sonra, ona "Ey Emir-ül-Müminin, hanımımız Sitt Zübeyde, selamlarını ve saygılarını bildirmek üzere beni sana yolladı. Ve de sizin çok iyi tanıdığınız bu harika tacın iri bir mücevherinin eksik bulunduğunu ve bu boş yeri dolduracak güzellikte bir mücevherin bulunamadığını bildirmemi istedi. Bütün tacirler nezdinde araştırmalar yaptırmış, kendi hazinelerini de taratmış, ama bugüne kadar bu taca takılmaya layık bir taş bulamamış! Bundan dolayı, bu konudaki arzusunu doyurmak için senin araştırmalar yaptırmanı istiyor!" demiş.

Bunun üzerine Halife, vezirlerine, emirlerine, mabeyincilerine ve subaylarına doğru dönmüş ve onlara "Hepiniz, Zübeyde'nin dilediği kadar büyük ve güzel olan bu mücevheri arayın!" demiş.

Böylece, bunların hepsi, eşlerinin ellerinde bulunan taşlar arasında bu taşı aramış; ama Sitt Zübeyde'nin dileğine uygun bir şey bulamamışlar. Ve araştırmalarının sonuçsuz kaldığını Halife'ye bildirmişler. Bunu duyan Halife'nin yüreği daralmış ve onlara "Nasıl? Ben Halife ve şahların şahı olayım da, bir taş kadar değersiz bir şeyi bulmak benim için imkânsız olsun! Lanet olsun sizlere! Gidin, çarşılarda arayın!" demiş. Onlar da gidip tacirler nezdinde araştırma yap-

mışlar; ve bunların hepsi birden ağızbirliği yaparak "Bunu boşuna araştırıp durmayın! Halife bu taşı ancak Basralı bir genç olan ve Tembel Ebu Muhammet diye anılan bir gencin dükkânında bulabilir!" demişler.

Bunun üzerine Halife, Veziri Cafer'e emir vererek Basra emirine ulak yollanıp Tembel Ebu Muhammet'i hemen aratıp buldurtarak olanca süratle Bağdat'a, kendi yanına yollanmasını istemiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Altmış Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Tembel Ebu Muhammet'i hemen aratıp buldurtarak olanca süratle Bağdat'a, kendi yanına yollanmasını istemiş. Cafer de hemen bir mektup yazarak Cellat Mesrur'u, bunu çabucak Basra'ya, kentin valisi Emir ül-Zübeydi'ye götürmekle görevlendirmiş. Mesrur da, gecikmeksizin, görevini yerine getirmek üzere yola çıkmış.

Basra valisi Emir ül-Zübeydi, Halife'nin mektubunu alınca, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve Halife'nin ulağına, gerekli her türden onurlandırmayı sağlayıp saygı gösterdikten sonra, yanına muhafızlar vererek onu Tembel Ebu Muhammet'in yanına göndermiş. Mesrur da bu adamın oturmakta olduğu saraya çabucak ulaşmış; ve kapıda zengin giyimli bir köle topluluğuna rastlayarak onlara "Efendinize, Emir-ül-Müminin onu Bağdat'a çağırdığını haber verin!" demiş. Köleler de içeri girip duyduklarını efendilerine aktarmışlar.

Birkaç dakika sonra, genç Ebu Muhammet konutunun eşiğinde bizzat görünmüş ve Halife'nin ulağını valinin muhafızları ile birlikte görmüş; onun önünde yerlere kadar eğilerek "Emir-ül-Mümi-

ninin buyruklarına uyulacaktır!" demiş. Sonra da "Ama sizden, ey saygın kişiler, biraz içeri girerek evimi onurlandırmanızı rica ediyorum!" diye eklemiş. Mesrur "Burada fazla eğlenemeyiz; çünkü Bağdat'ta senin gelmeni bekleyen Emir–ül–Müminin sıkı emirler verdi." diye yanıt vermiş. O da "Ama ne de olsa yolculuğa hazırlanmam için bana gerekli zamanın tanınması lazım! Böyle olunca, girin biraz istirahat edin!" demiş. Mesrur ile yoldaşları, yüzeysel olarak biraz direnir gibi görünmüşler, ama sonunda genç adamı izleyip içeri girmişler.

Daha evin giriş yerinden başlayarak, ince altın ipliklerle işlenmiş şahane kadife perdeler, değerli mermerler, işlenmiş tahta kısımlar ve daha birçok harika şey ve özellikle, halılar üzerinde de mermer zemin üzerinde de, duvarlarda ve tavanlarda da değerli madenler ve parıldayan taşlar görmüşler. Evsahibi onları, temizlikten yana göz kamaştıran ve bir gül ağacının yüreği gibi kokulu, Halife sarayında bile eşi bulunmayan şahane elikte bir hamama sokmuş. Hamamdan sonra da köleler, hepsini üzerine inciler serpilerek işlenmiş ve de ince altın ipliklerle ve her türden değerli taşla bezenmiş yeşil dibadan görkemli giysilerle donatmışlar. Ve banyodan sonra onlara sağlıklar dileyerek altın yaldızlı porselen tepsilerde bardakla şerbet ve kurabiyeler sunmuşlar. Bunu izleyerek içeriye Harut Melek kadar güzel beş oğlan çocuğu girmiş ve sağlık dileklerinden sonra evin sahibinden her birine armağan olarak beşer bin altın içeren birer kese vermişler. Bundan sonra, onları hamama götüren ilk köleler içeri girmişler ve onlardan kendilerini izlemelerini rica etmişler; ve onları, Ebu Muhammet'in, kendilerini, ipekli bir divana oturmuş, kollarını kenarları inciyle işlenmiş yastıklara dayamış olarak beklediği kabul salonuna götürmüşler. Evsahibi onları görünce onurlarına ayağa kalkmış, onları yanına oturtmuş ve onlarla her türden harika yemekler yiyip ancak Kayserlerin saraylarında bulunan içkiler içmiş.

Bunu izleyerek genç adam ayağa kalkmış ve "Ben Emir–ül–Mü-

mininin kölesiyim! Hazırlıklar tamamlandı, Bağdat'a gitmek üzere yola çıkabiliriz!" demiş. Ve onlarla dışarı çıkarak, konuklar develere yerleşirlerken, buyruklarını almak üzere sabırsızlanan köleler onu, lekesiz bir gümüş beyazlığında ve üzerindeki eyer ve koşumları, onları süsleyen altın ve değerli taşlarla parıldayan bir katırın üzengilerine basıp üstüne binmesine yardım etmişler. Mesrur ile genç Ebu Muhammet başlarında olduğu halde, Basra'yı terk edip Bağdat yolunu tutmuşlar. Ve mutlu bir yolculuktan sonra, Barış Kenti'ne ulaşmışlar ve Emir–ül–Müminin'in sarayına girmişler.

Ebu Muhammet, Halife'nin huzuruna sokulunca, elleri arasından yeri üç kez öpmüş ve alçakgönüllü ve saygı dolu bir tavır takınmış. Halife onu oturmaya çağırmış. O da tahtın kenarına saygıyla oturmuş ve seçkin bir dille "Ey Emir–ül–Müminin, itaatkâr kölen, kendisine söylenmediyse de, hükümdarının huzuruna neden çağırıldığını bilmektedir. Bundan dolayı, tek bir mücevher getirmektense, boynu bükük bir köle olarak görevinin Emir–ül– Müminine uygun olanı seçmesi için çeşitli boylarda mücevher getirmek olduğuna inanmıştır!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra "Halife efendimiz bana izin verirse, yanımda, sadık bir kulun hükümdarına armağanı olarak getirdiğim çekmeceleri açayım!" demiş. Halife ona "Bunda bir uygunsuzluk görmüyorum!" demiş.

O zaman Ebu Muhammet, çekmeceleri yukarıya, kabul salonuna, getirtmiş. Ve ilk çekmeceyi açmış; ve aklı ziyana uğratan birçok mücevher arasından sakı altın, dalları ve yaprakları zümrüt ve mavi zümrütten, meyveleri portakal, elma ve nar yerine yakut, inci ve sarı yakuttan üç cevahir ağaç çıkarmış. Sonra, Halife bu ağaçların güzelliğine hayranlıkla bakarken, ikinci çekmeceyi açmış ve öteki göz kamaştıran mücevherler arasından...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Sonra, Halife bu ağaçların güzelliğine hayranlıkla bakarken, ikinci çekmeceyi açmış ve öteki göz kamaştıran mücevherler arasından ipek ve altından; üzerine inciler, Yemen taşı, zümrüt, yakut, gök yakut ve adı bilinmeyen daha birçok mücevher takılmış; orta direği Hint sarısabırından; ve tüm etekleri her renkten mücevherlerle teyellenmiş; içi harika bir sanatla vahşi hayvanların zarafetle boğuştuğunu ve kuşların uçuştuğunu gösteren nakışlarla süslü bir çadır çıkarmış. Bütün bu hayvanlar ve kuşlar altın, zebercet, Süleyman taşı, zümrüt ve daha pek çok türde mücevher ve değerli madenlerden imiş.

Genç Ebu Muhammet çekmeceden bu çeşitli eşyayı çıkarıp şöylece halının üzerine dizince, ayağa kalkmış ve başını oynatmadan, kirpiklerini indirip kaldırmış. Ve hemen salonun ortasında, sanki yirmi kişi işe girişmiş gibi çabukluk, düzen ve dengelilik sağlanarak bütünüyle kendiliğinden bir çadır kurulmuş; ve üç harika ağaç kendiliğinden çadırın kapısına dikilip onu gölgeleriyle korumuşlar.

Bunun üzerine, Ebu Muhammet, çadıra ikinci bir kez bakmış ve çok hafif bir ıslık çalmış; hemen çadırın içindeki mücevher kuşlar ötmeye ve altın hayvanlar da onlara tatlılık ve uyumla yanıt vermeye başlamışlar. Ebu Muhammet, kısa bir süre geçince, ikinci bir ıslık çalmış; bütün bu hep birlikte sesleniş başladıkları notada susmuş.

Halife ile yöresinde bulunanlar bu olağandışı şeyleri görüp işitince, rüya mı gördüklerini, yoksa uyanık mı olduklarını bilememişler. Ebu Muhammet, bir kez daha Harun Reşit'in önünde eğilerek elleri arasından yeri öpmüş; ve ona; "Ey Emir–ül–Müminin, senin hoşuna gitme bahtına erişen bu armağanları, herhangi bir yarar sağlamak amacıyla getirdiğimi sanma! Bunları sadece sadık bir kulun

efendisi hükümdarına saygısının bir ifadesi olarak sundum. Ve bunlar, eğer izin verirsen, benim sana asıl sunmayı düşündüğüm şeyler yanında hiçbir şey değildir!" demiş.

Halife eşlerini ömrünce görmediği bu şeylerin daldırdığı şaşkınlıktan biraz kurtulunca, genç adama "Bana söyleyebilir misin ey genç adam, sen benim tebaam arasında sıradan birisi iken, bütün bu şeyler nereden geliyor? Sen, sanırım, Tembel Ebu Muhammet adıyla tanınıyorsun! Ve biliyorum ki, baban sade bir hamam hacamatçısı idi ve sana hiçbir miras bırakmadan öldü! Nasıl oldu da sen, bu kadar kısa bir zamanda ve bu denli genç iken, böyle büyük bir zenginliğe, seçkinliğe ve güce ulaştın?" demiş. Ebu Muhammet de "Sana öykümü anlatayım, ey Emir-ül-Müminin! Bu öykü öylesine akıl almaz olağandışılıklarla doludur ki, bir dövme iğnesiyle gözün iç köşesine yazılsa, ondan yararlanmak isteyenler için zengin bir ders oluştururdu!" diye yanıt vermiş. Harun Reşit de son kertede kafası karışarak "Haydi öyleyse, bize anlatacağını çabucak anlat, ya Ebu Muhammet!" demiş; genç adam da şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Tanrı gücünü ve utkusunu arttırası Emir-ül-Müminin, ben, gerçekte, halk içinde Tembel Ebu Muhammet olarak tanınmışımdır; bana ve anama geçimimizi sağlamaya yeter bir şey bırakmadan ölen fakir bir hamam hacamatçısının oğluyum. Ve sana bütün bu ayrıntıları anlatanlar doğru söylemişler; ama sana, bu adın bana nasıl ve niçin takıldığını anlatmamışlar! Şimdi ben anlatayım! Ey Emir-ül-Müminin, ben, çocukluğumdan beri, yeryüzünde rastlanabilecek en gevşek ve en tembel oğlandım. Ve gerçekte, benim gevşekliğim ve tembelliğim öyle büyüktü ki, yerde yatarken öğle vakti olur ve güneş tüm ateşlerini kafama yağdırırken, ben bir gölgeye sığınmak için yerimi değiştirmek zahmetine katlanmazdım ve bir kolumu ya da bir bacağımı oynatmaktansa bir göleves gibi kavrulmaya bırakırdım kendimi... Böylece kafatasım çabucak tüm darbelere karşı dayanıklı hale geldi; öyle ki, ey Emir-ül-Müminin, şimdi celladın Mesrur'a kılıcıyla başıma vurmasını emir buyursanız, gö-

receksiniz ki kılıcı, kafamın kemiklerine çarpınca kırılıp bin parça olacaktır.

Tanrı'nın rahmetine ulaşası babam öldüğünde, on beş yaşında bir oğlandım; ama sanki iki yaşından fazla değil gibiyim; çünkü ne çalışmak istiyor ne de yerimden kıpırdıyordum; ve zavallı anam, beni beslemek için mahalledeki evlerde çalışmak zorunda bulunuyordu; bense bütün günümü yatarak geçiriyor, yüzümün tüm çukur yerlerinde mesken tutmuş olan sinekleri kovmak için bile elimi kaldırmak gücünü harcamıyordum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Almış Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... Sinekleri kovmak için bile elimi kaldırmak gücünü harcamıyordum.

Böylece bir gün, rastlantılar arasında en güç bulunur bir rastlantıyla anam, onu çalıştıranların hizmetinde zorlu bir ay geçirdikten sonra, elinde çalışmasının ürünü olan beş parça gümüş parayla yanıma geldi. Ve bana "Yavrum, duydum ki, komşumuz Şeyh Muzaffer, Çin'e gitmek üzere yola çıkıyormuş. Biliyorsun ki oğlum, bu saygın şeyh yüce bir kişidir; bizim gibi fakirleri küçümsemez ve onları başından defetmez. Şu beş gümüş dirhemi al, birlikte gidip şeyhi görelim; beş dirhemi kendisine ve ondan Çin'de, burada satman ve Allah merhametini bizden esirgemezse hiç kuşkusuz hatırı sayılır bir kazanç sağlaman için mal satın almasını rica edersin! İşte, oğlum, zengin olmamız için bir fırsat çıktı! Ve Tanrı'nın sağlayacağı ekmeği reddeden, inançsız biridir!" dedi.

Ben de, annemin bu konuşmasını duyunca, gevşekliğimi daha da arttırdım, sanki ölü gibi davrandım. Anam da bana, Tanrı'nın adını ve babamın mezarını anarak her türden rica ve yalvarmalarda bulundu. Ama, bütün bunlar boşuna oldu! Çünkü ben, horlar gibi yapıyordum boyna! O zaman bana "Ölülerin erdemi üzerine yemin ediyorum ki, ey Tembel Ebu Muhammet, söz dinleyip birlikte Şeyh Muzaffer'in yanına gitmek için bana eşlik etmezsen, sana artık ne yiyecek ne de içecek bir şey veririm. Bırakırım açlıktan ölürsün!" dedi. Ve bu sözleri öylesine kararlı bir edayla söyledi ki, ey Emir-ül-Müminin, bu kez söylediklerini yerine getireceğini iyice anladım; ağzımdan yavaşça "Oturmama yardım et!" diye fısıldadım. O da kolumdan tuttu ve beni kaldırıp oturmama yardım etti. O zaman, yorgunluktan ezgin, ağlamaya koyuldum; ve iniltilerim arasında "Bana pabuçlarımı ver!" diye fısıldadım. Pabuçlarımı getirdi; ona "Ayağıma giydir!" dedim. Anam pabuçları ayağıma geçirdi. Ben de ona "Ayağa kalkmama yardım et!" dedim. Beni kaydırıp ayak üzeri getirdi. Can veriyor gibi inleyerek ona "Yürürken bana destek ver!" dedim. Ardıma geçip bana destek verdi ve ilerlemem için yavaşça itti. Ben de ağır ağır her adımda soluk almak için duraksayarak ve sanki can veriyor gibi başımı omuzlarım arasında eğerek ilerlemeye başladım. Ve böylece sonunda deniz kıyısına ulaştım; orada, yöresinde yakınları ve dostları bulunan ve yola çıkmak üzere olan Şeyh Muzaffer'in yanına gittim. Benim oraya gelişim herkes tarafından şaşkınlıkla karşılandı ve bana bakarak "Ne olmaz şey! İlk kez Tembel Ebu Muhammet'in yürüdüğünü görüyoruz! Ve de kendisi ilk kez evinden dışarı çıkıyor!" diye haykırdılar.

Ben de, şeyhin yanına ulaşınca, ona "Amca, sen Şeyh Muzaffer'sin, değil mi?" diye sordum. Bana "Buyur, ey Ebu Muhammet, ey benim eski dostum Tanrı'nın lütfu ve acıması üzerinde olası hacamatçının oğlu!" dedi. Ona, beş gümüş dirhemi vererek "Şu beş dirhemi al, ey şeyh ve bana Çin'den bal alıp getir! Kim bilir belki de, senin aracılığınla, bu, bize zenginlik sağlayacak bir fırsat olur!" de-

dim. Şeyh Muzaffer de bu beş dirhemi almazlık etmedi ve bunları "Tanrı adına!" deyip kuşağına sıkıştırarak, bana "Allah hayırlar versin!" dedi; ve benden ve annemden izin aldı ve yolculuk için ona eşlik eden çok sayıda tacirle birlikte Çin'e gitmek için gemiye bindi.

Tanrı, engele uğramadan Şeyh Muzaffer'e Çin'e ulaşmak güvenliğini sağlamış. Orada, kendisi de, birlikte yola çıktığı öteki tacirler de satacaklarını satmışlar ve alacaklarını almışlar ve yapmaları gereken bütün işleri yapmışlar! Bunu izleyerek, yoldaşlarıyla birlikte dönüş için kiraladıkları aynı gemiye binmiş ve yelken açıp Çin'i terk etmişler.

On günlük gemi yolculuğunun sonunda, Şeyh Muzaffer, bir sabah, ansızın ayağa kalkmış ve ellerini umutsuzlukla birbirine çarpmış ve "Yelkenleri indirin!" diye haykırmış. Tacirler şaşkınlığa düşerek "Sorun nedir, ey şeyh Muzaffer?" diye sormuşlar. O da "Çine dönmemiz gerek!" demiş. Onlar da, şaşkınlığın sınırında, kendisine "Hangi nedenle, ey Şeyh Muzaffer?" diye sormuşlar. Şeyh "Bilin ki, Tembel Ebu Muhammet'in bana verdiği beş gümüş dirhem karşılığı mal satın almayı unuttum!" demiş. Tacirler de ona "Tanrı senin yanında olsun, ey şeyhimiz, harcanan bunca gayret ve geçirilen bunca tehlikeden sonra ve zaten uzun süreden beri evimizden uzakta kalmışken, bizi böyle önemsiz bir şey için Çin'e dönmeye zorlama!" demişler. O "Kesinlikle Çin'e dönmemiz gerek! Çünkü benliğim Ebu Muhammet'e ve rahmetli hacamatçının eşi zavallı anasına verdiğim söze bağlı!" demiş. Onlar da "Bu seni yolundan alıkoymasın, ey şeyh! Biz, her birimiz sana, beş dirhemlik gümüşün getireceği kâr yerine, Ebu Muhammet'e teslim etmen için beşer altın dinar vermeye hazırız! Ülkeye ulaştığımızda, hepsini Tembel Ebu Muhammet'e verirsen!" demişler. O da "Kendisi adına önerinizi kabul ediyorum!" demiş. O zaman tacirler, benim adıma, Şeyh Muzaffer'e beşer altın dinar vermişler ve yolculuklarını sürdürmüşler.

Böylece yol almakta iken, gemi, ihtiyaçlarını karşılamak için adalardan bir adada durmuş. Şeyh Muzaffer ile tacirler, karada do-

laşmak için gemiden inmişler. Ve Şeyh, dolaşıp bu adanın havasını soluduktan sonra, gemiye binmek üzere dönerken, deniz kenarında, satmak üzere yirmi kadarını yanında bulunduran bir maymun tacirini görmüş. Ama bütün bu maymunlar arasında, pek düşkün görünüşlü, tüyü dökülmüş, titreyip duran ve gözleri yaşlı biri varmış. Öteki maymunlar, sahipleri müşterilerle ilgilenmek üzere her başını çevirişte, bu sefil arkadaşlarının üzerine atılıp onu ısırıp tırmalayarak başına çişlerini yapmaktan geri durmuyorlarmış. Şeyh Muzaffer de, yufka yürekli olduğundan, bu zavallı maymunun durumundan çok duygulanmış ve tacire "Şu maymunu kaça satıyorsun?" diye sormuş. O da "Şu mu, efendim? Pek pahalı değil! Ondan kurtulmak için sana sadece beş dirheme satarım!" demiş. Şeyh de kendi kendine "Bu, tam da yetimin bana verdiği para miktarı! Onun için bu hayvanı satın alacağım! Bununla sokaklarda dolaşır ve kendisinin ve anasının ekmeğini kazanır!" demiş. Ve beş dirhemi maymuncuya ödemiş ve geminin tayfalarından biriyle maymunu gemiye aldırmış. Bunu izleyerek yoldaşlarıyla birlikte, yola çıkmakta olan gemiye binmiş.

Ancak yelken açmadan önce, denizin dibine dalarak her seferinde sudan, ellerinde inci dolu istiridyeler çıkaran inci avcılarını görmüşler. Bunu aynı şekilde maymun da görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Altı Yüz Yetmişinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu aynı şekilde maymun da görmüş. Ve birdenbire sıçrayarak denize atlamış. Ve suyun dibine dalarak oradan bir süre sonra,

ellerinde ve ağzında içi iri ve harika güzellikte inci dolu istiridyelerle çıkmış. Ve gemiye tırmanarak avladıklarını getirip şeyhe vermiş. Sonra, elleriyle "Benim boynuma bir şey bağla!" anlamına gelen işaretler yapmış. Şeyh de onun boynuna bir torba bağlamış. Maymun yeniden denize dalarak torbası daha büyük ve ilkin çıkanlardan daha güzel incilerle dolu olarak geri dönmüş. Sonra, bunu izleyerek birçok kez daha denize dalmış ve her seferinde dönüp şeyhe torba dolusu harika avlar sunmuş.

Hepsi bu kadar! Şeyh de, tüm tacirler de, şaşkınlığının sınırına ulaşmışlar. Ve kendi kendilerine "Gücü sınırsız olan Tanrı'dan daha güçlü ve kudretli varlık yoktur! Bu maymun, bizim bilmediğimiz gizlere sahip! Ama bütün bunlar, hacamatçının oğlu Ebu Muhammet'in bahtında yazılıymış!" demişler. Bunu izleyerek yelken açarak inci adasından ayrılmışlar. Ve harika bir deniz yolculuğundan sonra Basra'ya ulaşmışlar.

Karaya ayak basar basmaz, Şeyh Muzaffer, gelip kapımızı çaldı. Annem içeriden "Kim o?" diye sordu. O da "Benim! Aç kapıyı, ey Ebu Muhammet'in anası! Çin'den geri döndüm!" dedi. Anam da bana "Ayağa kalk, Tembel! Bak, Şeyh Muzaffer Çin'den dönmüş!" diye haykırdı ve "Git de, ona kapıyı aç, onu selamlayıp hoş gelmeler dile! Sonra sana ne getirdiğini, Tanrı'nın onun aracılığıyla bizim ihtiyacımıza yetecek bir şeyler sağlayıp sağlamadığını sorabilirsin!" diye ekledi. Ben de, ona "Kalkmam ve yürümem için bana yardım et!" dedim. O da bunu yaptı. Ayaklarım urbamın eteklerine takılarak sürüklene sürüklene kapıya kadar gittim ve kapıyı açtım. Şeyh Muzaffer de, ardında köleleri olduğu halde, kapıdan içeri girdi ve bana "Selam ve kutluluk yolculuğumuza uğur getiren beş gümüş dirhemin sahibi üzerine olsun! İşte, oğlum, şunları sana getirdim!" dedi. Ve evin giriş bölümüne inci torbalarını, tacirlerin kendisine vermiş oldukları altınları sıraladı ve maymunun bağlı bulunduğu ipi elime verdi. Sonra bana "İşte bütün bunları sana o beş dirhem sağladı! Bu maymuna gelince, oğlum, ona kötü davranma! Çünkü bu hayırlı bir

maymundur!" dedi. Sonra, bizden izin isteyerek köleleriyle birlikte çekip gitti.

O zaman ben, ey Emir–ül–Müminin, anama doğru döndüm ve ona "Görüyor musun anacığım, içimizden hangimiz haklıymışız! Bana her gün 'Ayağa kalk tembel ve çalış!' diyerek yaşamı burnumdan getirirdin! Ben de sana 'Beni yaratan kısmetimi de verir!' derdim" dedim. Anam da, bana "Hakkın varmış, oğlum! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne yaparsa yapsın, ondan kurtulamaz!" diye yanıt verdi. Sonra incileri saymama ve iriliklerine ve güzelliklerine göre ayırmama yardım etti. Ben de tembelliği ve miskinliği terk ettim ve her gün çarşıya giderek tacirlere incileri satmaya başladım. Ve büyük bir kâr sağlayarak tarlalar, evler, dükkânlar, bahçeler, saraylar; erkek ve dişi köleler ve genç oğlanlar satın aldım.

Maymun da beni her yerde izliyor ve ben ne yersem yiyor, ne içersem içiyor ve beni hiç gözünden ayırmıyordu. Ama bir gün, kendime yaptırdığım sarayda otururken, işaretle bir mürekkep hokkası, bir kalem ve bir kâğıt istediğini anlattı. Bu üç şeyi kendisine sağladım. O da kâğıdı alıp sol avcuna yerleştirdi ve "Ey Ebu Muhammet, bana git beyaz bir horoz getir! Ve beni bahçede bul!" yazdı. Ben de, bu satırları okuyunca, gidip beyaz bir horoz aradım ve bulup bahçedeki maymuna vermek için koşarak geri döndüm; onu ellerinde bir yılan tutmuş olarak gördüm. Horozu aldı ve yılanın üzerine bıraktı. İki hayvan hemen dövüşe başladılar; sonunda horoz yılanı yendi ve öldürdü. Sonra horozların her zaman yaptıklarına aykırı olarak, bitirinceye kadar yedi.

O zaman maymun horozu aldı, bütün tüylerini yoldu ve bunları birbiri ardından bahçeye dikti. Sonra horozu öldürdü ve bütün tüylerini kanıyla suladı. Ve horozun kursağını alıp temizledi ve bahçenin ortasına koydu. Bunu izleyerek...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Küçük Dünyazat, ablasına "Ablacığım, lütfen, Ebu Muhammet maymunu, horozun tüylerini bahçeye diktikten ve onları horozun kanıyla suladıktan sonra, ne yaptı, çabucak anlat!" demiş. Şehrazat da "Tüm dost yüreğimle!" demiş ve sözünü şöyle sürdürmüş:

Maymun horozun kursağını alıp temizledi ve bahçenin ortasına koydu. Bunu izleyerek, her bir tüyün önüne gidip anlayamadığım haykırışlarla çenesini takırdattı. Sonra da yanıma geldi: akıl almaz bir sıçrayışla yerden havalandı ve göğe ağarak gözlerimin önünde kayboldu. Ve aynı anda horozun bütün tüyleri, bahçemde, dalları ve yaprakları zümrüt ve maviye çalar zümrüt olan ve meyve olarak yakuttan, inciden ve her tür değerli taştan oluşmuş birer altın ağaca; ve horozun kursağı, size bahçemdeki üç ağaçla birlikte sunmak cesaretinde bulunduğum şu çadıra dönüştü!

O zaman ben de, her bir taşı bir hazineye bedel olan bu değeri ölçülmez varlıkla artık zengin olmuş bulunduğumdan, Peygamberimizin ardılı olan Basra Şerifi'nin kızını evlenmek üzere istedim. Şerif de, sarayımı ve bahçemi ziyaret ettikten sonra, bana kızını verdi. Şimdi ben onunla, büyük bir zevk ve mutluluk içinde yaşıyorum! Ve bütün bunlar, gençliğimde, asla ihtiyaç içinde olan inanç sahiplerini bırakmayan, Kısmet Dağıtıcı'nın sınırsız cömertliğine inanmış olmamdan kaynaklandı! demiş.

Halife Harun Reşit, bu öyküyü işitince, hayranlığın sınırında hayranlık duymuş ve "Tanrı'nın lütufları sınırsızdır!" diye haykırmış. Ve Ebu Muhammet'i, bu öyküyü sarayın kâtiplerine yazdırması için yanında alıkoymuş. Onu onurlar ve konuğunun kendisine sunduğu armağanlarla eşit görkemlikte armağanlarla donatmadan Bağdat'tan ayrılmasına izin vermemiş. Ama yine de Tanrı en cömert ve en kudretli varlıktır!

Şeh Şehriyar bu öyküyü işitince, Şehrazat'a "Ey Şehrazat, bu öykü verdiği ibretle beni doyurdu!" demiş. Şehrazat da "Evet ey şah, ama bu öykü, sana bu gece anlatacağım bir başka öyküyle kıyaslanamaz!" demiş.

Onuncu Cildin Sonu